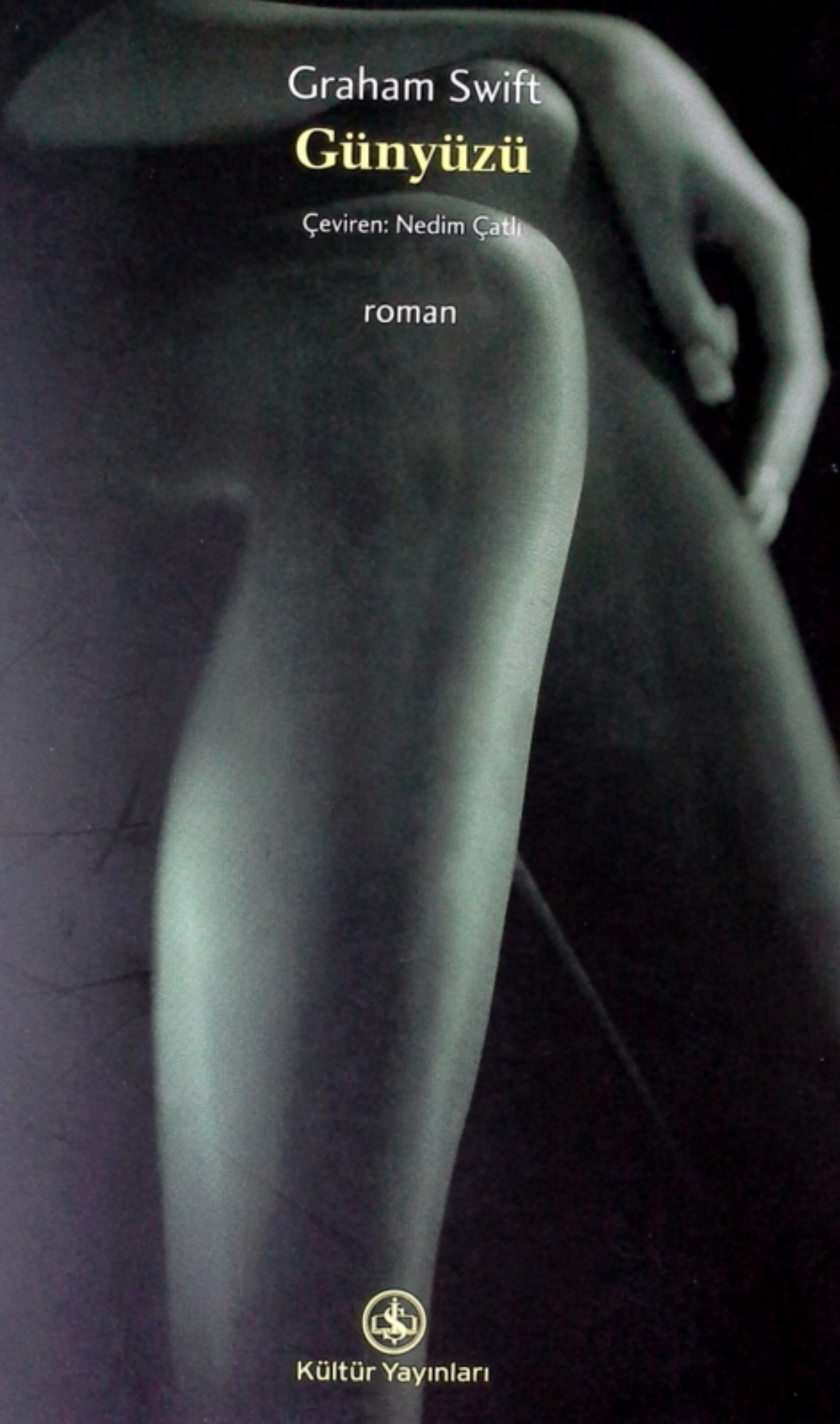

Graham Swift

Günyüzü

Çeviren: Nedim Çatlı

roman

Kültür Yayınları

Genel Yayın: 835
Edebiyat Dizisi: 392

Özgün Adı The Light of Day
Copyright © 2002 Graham Swift
Kesim Telif Hakları Ajansı kanalıyla alınmıştır.

© Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
Meşelik Sokağı 2/3 Beyoğlu 34433 İstanbul

Yayın Danışmanı Mürşit Balabanlılar
Editörler Defne Asal Er, Handan Akdemir

Düzelti Ayhan Kurt
Redaksiyon Handan Kaplan
Tasarım ve Uygulama Tipograf (0212) 249 01 01
Birinci Basım Eylül 2004, İstanbul
ISBN 975-458-596-2
OTM 11039201
Basımevi Ayhan Matbaası (0212) 629 01 65
Yüzyıl Mahallesi MASSİT 5. Cadde 47 Bağcılar 34204 İstanbul

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

günyüzü

Graham Swift

Çeviren Nedim Çatlı

Roman

Candice için

Aşkta ve savaşta her şey mubahtır.

1997

I

"Sana bir şeyler olmuş." Rita böyle söylemişti iki yılı aşkın bir süre önce ve şimdi bunun sırf o anlık bir şey olmadığının farkında.

Bir şeyler olur. Bir çizgiyi geçeriz, o ana kadar varlığından haberdar olmadığımız bir kapıyı açarız. Asla olmayabilirdi, asla bilmeyebilirdik. Hayatın büyük kısmı, belki de, sadece zamana bağlı.

Wimbledon Broadway'de sabah trafiği. Egzozlar duman duman. Sokak kapısının anahtarını çeviriyorum, nefesim bulutlar halinde çıkıyor.

"Sana bir şeyler olmuş George."

Ama bunu benden bile önce fark etmişti. Boşuna bu işte çalışmıyor, burnu koku alıyor. Hem yakında beni terk edecek, bugün yarın, farkındayım. Benim de burnum koku alıyor.

Benden önce gelmiş tabii. Ne zaman gelmedi ki? Bugünlerde uyumuyormuş. "Bugünler" yıllarca sürdü. Daima şafakla açıyor gözlerini, tabii, neden olmasın? Hep yapılacak bir şeyler var. Ben de arkasından geliyorum. Patron ayrıcalığı. Gerçi saat daha sekiz buçuk olmadı, dün gece de ikiyi geçene kadar dışarıda bir iş peşindeydim. Bugünse özel bir gün.

Merdivenin başına yaklaştığımda zaten sıcak olan çaydanlığın düğmesine basıldığını ve suyun cızırtısını duyuyorum. Küçük bölmesindeki (oraya "resepsiyon alanı" diyoruz, ama alan kelimesi biraz fazla iddialı) bilgisa-

yar çoktan açılmış ve çalışır durumda. Sanki bütün geceyi burada geçirmiş gibi.

"Soğuk," diyor içeri getirdiğim havayla ürperip, dış dünyayı da hafiften selamlayarak.

"Ama güzel," diyorum.

Rita, anlaşılan, güneş daha yüzünü göstermeden gelmiş buraya.

"Çay mı, kahve mi?" diyor, yüzümdeki tebessüme –ve o kelimeye– aldırmadan, adeta kötü bir başlangıç yaptığımda diretiyormuş gibi.

Fakat benim uyku sorunum yok, şu an yok. Gerçi olsa belki daha iyi. Ne zaman fırsat bulsam azıcık kestiririm. Bu işin raconu bu. Rita'nın uyku sorunu, eğer söylediği doğruysa (ki bazen doğru) aslında uyku sorunu da sayılmaz.

"Boş bir yatak, George, hepsi bundan ibaret. Eğer orada biri olsaydı . . ."

"Çay galiba, Reet. Şöyle demlisinden."

Üstünde soluk pembe, yumuşak yünlü bir kazak, altında koyu füme bir etek var. Boynunda basit gümüş bir zincir. Küçük parıltılı top küpeler, hafif parfüm. Her zaman iyi giyinir, Rita. Ne de olsa insanların karşısına çıkıyoruz.

Fakat o soluk pembe, en sevdiği renk, bir bayrağı andırıyor. Çok soluk bir pembe – daha çok yüzü kızarmış beyaz gibi. Bu rengi giydiğini pek çok defa gördüm. Aynı bu açık pembeden yumuşak tüylü bir bornozla görmüştüm, sıkı bağlamamıştı, meme uçları içerden dürtüp duruyordu. Sabah çayını getiriyor.

Kapıyı açık bırakıp odama geçiyorum. Güneş girişin üstündeki büromun penceresinden içeriye akın ediyor, soğuk bir kasım sabahının alçaktan vurup gözleri kör eden güneşi, Rita'nın kendi bölmesinde hiç göremedi-

ği güneş, tabii benim buzlu camlı kapımdan geçen kadarı hariç.

Benim arkamdan çayla içeri giriyor, kendisi için de bir kupa almış, kolunun altında da bir deste dosya var. Bu sabah toplantıları hep olur –odamın kapısı açık– ben içeri yerleşirken, paltomu çıkarıp, kendi bilgisayarımı açıp otururken bile. Dışarıdaki hava buz gibi olsa da güneş camdan ısıtıyor.

Çayımı masaya koyarken bir yandan da kendi çayını yudumlayıp kupasının tepesinden bana bakıyor. Desteyi kolundan masamın üzerine bırakıyor, öteki sandalyeyi çekiyor – "müşteri sandalyesi"ni. Parlak ışık demetlerine doğru adımlıyor.

Evlilik gibi gerçekten. Bunu ikimiz de düşündük. Bir sürü evlilikten daha iyi (bunu biliyoruz). Rita – asistanım, arkadaşım, ortağım, aslında tam ortağım denemez. İşin kapsamı hiç somut olarak belirlenmedi. Ama ona resepsiyonist (gerçi o işi de yapıyor) ya da sekreterim demek aklımın ucundan bile geçmez.

"Bir iyilik meleği ol Reet."

"Zaten meleğim George."

O olmasa ben şimdi nerelerde olurdum?

Ama beni terk edecek, iyi biliyorum. Böyle bir sabah: Kendi kupasını getirmeyecek içeriye ve bir tomar dosyayı bırakmayacak masaya, sıkı sıkıya sarılacak onlara, bir kalkan gibi, oturmayacak da. Öyle bir "George" diyecek ki, başımı kaldırıp bakacağım ve bir süre sonra "Otursana Rita, Tanrı aşkına," demem gerekecek, o da bir müşterim gibi karşıma oturacak.

"Seni tanıdığıma sevindim George. Seninle çalışmak güzeldi, ama . . ."

Hangi gün olacağını o biliyor. Bir perşembe günü, perşembe günleri özeldir, ama o tarihi biliyor, yılın o gününü. 20 Kasım. İki yıl – *o* günden itibaren sayarsanız. İki yıl oldu ve hiç durmadı, gelecek yıllarda da devam edecek, kaç yıl olursa olsun. "Nasıl yaparsın George – o *kadınla*?" diyebileceği zamanlar çoktan geçti (bir keresinde demişti de). Ya da kendi kendine: Bu adam delirmiş, aklını kaybetmiş, ama kendine gelecektir, bu mesele sona erecektir, zaman tanı, diyeceği günler de geçti. Süklüm püklüm dönecek. Hem zaten kadının bulunduğu yeri düşününce bundan daha iyi bir garanti, daha iyi bir teminat olabilir mi?

Sanırım bunu kabullendi artık – hatta saygı duyar bile oldu. Bir olgu, bir özellik. Mr Webb iki haftada bir perşembe öğleden sonraları "göreve çıkıyor." Hatta bu tatlı, hüzün dolu anlayışı gözlerinde gördüm. İşte beni terk edeceğini düşünmem bu yüzden.

"Bunlar Mrs Lucas için – bu öğleden sonra. Beş kırk beş. En erken o zaman gelebiliyor." Bir anlık bakış. "Dönecek misin?"

Zarfın içinde ne olduğunu ikimiz de biliyoruz. Fotoğraflar. Bir erkekle bir kadının bir otel odasındaki fotoğrafları. Biraz flu ama tanınacak kadar net, yarım sayfa büyütülmüş. "Gözetleme ekipmanı" bugünlerde güvenilir. Filmi özel olarak tabettirmemiz gerekiyor –özel sözleşme– Rita da gidip getiriyor. Bir erkekle bir kadının birbiriyle bir şeyler yapması. Fakat bu tür şeyler Rita'yı da beni de zerre kadar şaşırtmıyor, hatta doğru dürüst bakmıyoruz bile. Zarf orada, aramızda öylece duruyor, sabah postası gibi.

Bu işlerde hep olur. Kimin kim olduğu belli mi? İşin hayati kısmı o.

"Evet, beş kırk beşe dönerim."

"O halde ben de" –meselenin üstüne fazla gitmiyor– "o zamana kadar büro dışında olacağını mı söyleyeyim?"

"Ama saat ondan önce çıkamam. O zamana kadar telefonları kabul edebilirim."

"Peki."

"Dışarıda çok güzel bir hava var," diyorum tekrar. "Soğuk ama güzel."

Bir yan bakış daha, bu sefer biraz uzun kalıyor, içinden, seni zavallı budala, diyor olabilir.

Gözler yorgun, makyajı kusursuz ama yorgun. İçeriye vuran güneş sıcak bir banyo gibi, ama gözlerinin çevresindeki çizgilere karşı nazik değil. Güneş, kupasından yükselen bir tutam buharı yakalayıp saçına bir pırıltı bırakıyor. Rita bir şey göstermek için yaklaşıyor. Pembe kazağının kol bitiminde gümüş bir bilezik.

Uzun zaman geçti son seferden bu yana. Yaptığım yemeklerin tadına bakması için evime davet etmiştim. (Rita melek olabilir ama aşçı olarak ümitsiz vaka.) Hatta bunu ağzımdan kaçırmış da olabilirim: Sadece bir yemek, o kadar. Ama iyi yemek pişirmenin (kendim diye demiyorum) kötü tarafı da bu. Kırmızı şarap da cabası. Kalbi ısıtır, buruşturur, mideye yaptığı gibi. Direnci kırar.

"Kafandan neler geçiyor, Reet?" Düşünceli patron.

"Yok bir şey, George. Senin?" Şarap kadehini iki avucu arasına almıştı – tırnakları da şarap kırmızısıydı. "Orada kimsenin olmaması işte. Hani, yanı başında."

2

Bir şeyler olur. "Bize bir şeyler oluyor," deriz.

"Mrs Nash, kocanızın ne iş yaptığını sorabilir miyim?"

"Jinekolog."

Aklıma gelenleri dile getirmedim tabii. Bir tanesi bunun yeni bir şey olmasıydı – daha önce hiç karşılaşmamıştım: Bir jinekolog. Onlardan güvenilir koca olması gerekmez mi? Bir tür garanti değil midir? Başka kadınları sürekli gördüklerine göre. Yeterince görüyorlardır diye düşünürsünüz. Ama onlardan biriyle evli olmak nasıl bir duygu acaba? Her gün başka kadınları gören bir erkek.

"Anlıyorum," dedim.

Ama galiba düşüncelerimi okudu. Kadınlar (Rita örneğin) düşünceleri, yüzleri erkeklerden daha çabuk okur. Bu, işin prensibi, işin abecesi. Belki aynı zamanda jinekolojik bir yasadır da.

Yüzüne baktım –kahverengi gözler– o da benim yüzüme bakıyordu, tam olarak şöyle düşündüm: Yüzümü bir kitap gibi okuyor. Oysa bu sadece bir yüz ifadesi. Ben yüzleri kitap gibi okumazdım (çok kitap okumadım), ben yüzleri yüz gibi okuyordum.

Kahverengi gözler. Özel bir kahverengi. Zeki, diye düşündüm, bana da pek tekin gözle bakmıyor. Benim şu aptal, "Anlıyorum" deyişlerim. Şu saklanma yerim, dar merdivenlerden yukarı çıkınca Broadway'i görüyor. Ama o kadar da zeki değil, ya da kendinden emin – yoksa burada ne işi olurdu?

Daha sonra, perşembe ziyaretlerimin birinde şöyle söyleyecekti, "Onunla tanıştığımda jinekolog değildi – aptal. Sadece – kendini derslere pek vermeyen bir tıp öğrencisiydi."

Hem sahiden de gülmüştü, küçük, tatsız bir kahkaha atmıştı. Kahkaha – olabiliyordu. Ben de şöyle düşünmüştüm: Bu sıradan hayat olabilir, biz burada olmayabiliriz.

Daha sonra yine şöyle söyleyecekti: "'Jinekolog', Yunancadan geliyor. Kelime anlamı 'çapkın' demek. Hah! Ama o öyle değildi. Yani, sadece o *kadın* vardı. Biliyorum."

İşin doğrusu o bana her şeyi söylemeyi, bütün bunları söylemeyi, her şeyi kelimelere dökmeyi öğretti. Gerçekten de benim için bir eğitim oldu.

Adam jinekolog, kadınsa dil öğretmeniydi. Tabii İngilizce de dahil.

"Anlıyorum."

Güneş büromun penceresinden içeriye alçaktan vuruyordu, tıpkı bugün olduğu gibi. Dışarısı soğuk, içerisi parça parça güneş sıcaklığıyla doluydu. Güneş aramızdaki masanın üzerine bir bölme gibi düşmüştü. Dizlerine kıl payı dokunup adeta saklanmalarına izin vermiyormuş izlenimini uyandırıyordu.

Benden emin değil, diye düşünüyordum, düşüncelerimi okuyabiliyor – jinekologlarla ilgili düşüncelerimi.

Ama okuyabildiyse, eğer okuduysa o zaman hissettiğimi, onun için içimde duyduğum küçük sızıyı da okumuştu. Ki bu da onu daha kötü yapmıştır – acı ve utanç. Bütün o kabak tadı vermiş fıkralar ve sözler birden ortaya çıkıp etrafına üşüşüyor. O da jinekologmuş . . .

Bana bakıp gülümsedi, her nedense. Dizleri kadar savunmasız bir tebessüm.

Bir çizgiyi geçersiniz.

3

Çiçekçi güne henüz başlıyor. Gümüş rengi parlak su damlacıkları bir yol çizmiş. Burada, Broadway'in öteki yakasında, giriş katında güneş arkadan vuruyor, arka pencereden, bu yüzden tezgâhtar kız bir ışık demetinin önünde bir an bir siluet olarak kalıyor.

Eğer Rita seyrediyorsa (bu sadece benim tahminim), eğer dışarı bakmak için benim odamın penceresine gittiyse, benim karşıya geçtiğimi görüp kendi kendine şu sonuca varmıştır: Çiçekleri alıyor. Aslında buranın devamlı müşterisi Rita'dır, ben değilim. Bu kızı daha önce görmedim. İlk seferinde küstah bir mesaj gibiydi: Çiçekler, yepyeni bir vazoda, masamın üstünde.

Parayla değil, George – şimdi bir şeylere başla. Kalçanın hafiften sallanışı.

Fakat Rita kendisine de almıştı çiçek –"resepsiyon" için (daha küçük bir vazo)– düzeltmeye başladığı kitapların arasına koyduğunu görmüştüm: "Büro Çiçekleri". Haftalık liste maddesi. Parayla değil denemez: Parasını ben ödüyordum.

Bir sürü sunuşlarından biri – o kitapları düzenlemesi gibi, bütün o "yenileme, parlatma planı" gibi.

"Sunuş George. Anlamlı bir şey. Eğer bir vazo çiçek görürlerse kendilerini güvende hissederler. İş için iyi olur."

Doğru. Hem pis koku da olmaz. Kötü espriler de. Benim sunumum *sensin* Rita. Onlar seni görünce . . . söylemedim. Ama doğruydu.

Peki bunu ben neden akıl etmemiştim? Basit bir ayrıntı. Bir vazo çiçek. Jackson'ın dükkânından buraya, hemen caddenin karşısı. Meselenin şahsi yanından hiç söz etmiyorum. Kendinize iyi davranın. İyi yiyin. İşleri oluruna bırakın. Kendinize çiçek alın.

Eskiden polistim. Polisler çiçeğe kanmaz. Ama benim çok önceye ait bir örneğim var: Babamın dükkânı, yukarıda da stüdyosu vardı. Bir çiçekçi dükkânının hemen yanı. Ve babam daima çiçek alırdı.

Kız ellerini önlüğüne siliyor. Buketler sıkıca paketleniyor. Her şey daha yeni koparılmış hissini veriyor – sanki arkada, dışarıda sihirli bir bahçe varmış da kasım ayazına meydan okuyormuş gibi. Gri metal üzerinde soğuk bir ter.

Bütün o küçük gündelik gizemler. Çiçekler –kış ortasında zambaklar– şehre nasıl gelir? Daha da büyük gizem, ki böylesi bir gizem değil: Çiçekçi dükkânları nasıl oluyor da hâlâ *ayakta kalabiliyorlar*? Şu günde ve şu çağda. Burası, Jackson'ın dükkânı, hep gidecek diye bekliyorum, birden yok olan dükkânlar gibi, ama hâlâ duruyor. Çiçeklerle dolu koca dükkânlar. Nasıl oldu da insanı gidip *çiçek* satın almaya iten şu salak duygusal güdü çoktan tarihe karışmadı?

O adamın adı da sahiden Rose'du [gül] – babamın dükkânının yanındaki çiçekçi. Charlie Rose. Sanki başka seçeneği yokmuş gibi: Bütün bir hayat bir isimde. Ama her halûkârda başka seçim yok ona göre: "İnsanları çiçek almaya iten bütün sebepleri bir düşün, sonra da bana satılacak daha iyi bir şey var mı söyle." Charlie ve Kate Rose (kadının adı Daisy [papatya] olmalıydı ya da en azından Violet [menekşe]).

"Sana en önemli sebebi söyleyeyim mi? Çiçeklerin

gerçekte ne için olduğunu. Vicdan için. İşte bunun için."

Neden hepimiz çiçekçi olmadık? Ve eğer ayarlayabilseydim, bu yer burada, caddenin bu tarafında bile olmayacaktı, büromun altında olacaktı. Ne sunuş ama, ne planlama. O zaman neredeyse bir çiçekçi dükkânına çıkıp geleceklerdi.

Gerçi bendeki de yeterince özel: Solaryum stüdyosu, bir "Solaryum Merkezi". Büromun alt katında –ama bunu pek aklıma getirmiyorum– kadınlar çırılçıplak uzanıyorlar. Rita'ya şöyle söyledim: "Neden denemiyorsun? Bir saatliğine aşağıya uğrayıp hop geri çıkarsın. Benden." Ama hiç gitmedi. Genç kızlarla dolu. Galiba solaryumun o yaşlarda sadece kırışıkları ortaya koyacağını düşünüyor.

"*Sen* neden gitmiyorsun?"

Solaryum. Çiçekler, kışın bronzlaşma. Bizde kolay, her ihtiyacın mekânı burası.

Kız yine ışığın içinden yürüyor, adeta bir paravandan geçer gibi. Şu kolsuz kabarık ceketlerden giymiş, altında bir önlük, balıkçı yaka kazak. Bir saç teli ayrılmış. Kısa süre önce minibüsten mal boşaltırkenki buğulanan nefesini gözünüzde canlandırabilirsiniz.

Tereddüte gerek yok. Ben test edilip onaylanmışı seçiyorum. Her neyse, benim bir görevim var. Kırmızı gülleri gösteriyorum, güller henüz hâlâ dolgun yarı gonca halinde, dış taçyaprakları, dükkânın gölgede kalan yerinde kapkara görünüyor.

"Bir düzine lütfen."

Kız sapları sayıyor, onaylamam için kaldırıp bana gösteriyor. Başımla, tamam, diyorum. Gülümsüyor. Elinizde olmadan düşünüyorsunuz: O da bir çiçek gibi. Ben de gülümsüyorum. Tekrar bir siluete dönüşüyor, son-

ra köşedeki masaya gidip üzerine bir ambalaj kâğıdı yayıyor.

Arkadan soğuk bir hava geliyor, ardından da telaşla bir kadın içeri giriyor: Sahibi. Kalın bir manto giymiş, önü açık, yakası yukarı kalkık, botların ağzından da yünlü astar görünüyor. Onu tanıyorum, o da beni tanıyor. Ne iş yaptığımı biliyor. Bugünün hangi gün olduğunu da biliyor mudur? Şöyle küçük bir hesap?

Hafif gülümser bir yüzle selam. Kafasında başka şeyler var. Elinde bir makas. Belki de ben gittikten sonra kıza söyleyeceği tek şey şu olacak: "Özel dedektif, çiçek alır."

Güller, kan kırmızı güller. Geçen yılki gibi. Başka ne olabilirdi?

Kız buketi bana uzatıyor, ben de cüzdanıma sarılıyorum. Saat on buçuk. Arabayla kısa bir yol. Birden içimde kara, acımtırak bir tat.

Babamın stüdyosunda daima büyük bir vazoda çiçek olurdu – kolayca yenilenirdi. İhtiyaç halinde bir dayanak ya da sadece bir teşvik, insanı dürten bir şey. Onun ezbere söylediği şeyleri duyar gibiyim (pek çoğundan bir tanesi):

"Çiçeklere bak . . . şimdi objektife bak . . . ama çiçekleri düşün. Gülümse!"

4

İki yıl önce ve biraz daha fazlası. Hâlâ ekim ayındayız, ama bugünkü gibi bir gün, mavi, açık ve zindelik veren bir soğuk. Rita kapımı açıp, "Mrs Nash," dedi.

Ben ayağa fırlamış, ceketimi ilikliyordum. Çoğunun kıyaslayacağı bir şeyi yoktur – ilk ziyaretleridir. Doktora gelmek gibi bir şey herhalde. Daha salaş, daha eski püskü, daha utanç verici bir şey bekliyorlardı. Nezih ortam, Rita'nın marifeti, onları şaşırtıp rahatlatıyor. Bir de vazodaki çiçekler.

Beyaz kasımpatları, diye hatırlıyorum.

"Mrs Nash, buyurun oturun lütfen."

Lüks caddelerden birinde avukat olabilirmişim. Parmaklarımda dolmakalem. Doktor, avukat – evlilik rehber – danışmanı. Üçünden de bir parça olmak zorundasınız.

Bir çabayla toplanmış cesaretin, gizlenen tereddütün, tercihi dışında bir yerde olmanın alışıldık görüntüsü.

"Kocam başka bir kadınla görüşüyor."

Bunu söylemenin elli türlü yolu yok – ama yine de hâlâ duymadığınız bir şey kalmış gibi görünmeniz gerekiyor. Hepsi emsalsiz: Bu nadir şikâyetle doktora gelmek zorunda kalan bir o.

"Anlıyorum. Üzüldüm. Size kahve – ya da çay ikram edebilir miyim?"

Bir doktor – bir mütehassıs. Semptomları çoktan değerlendirmeye başladınız bile. Her an gözyaşları, beddualar, havai fişek gösterileri, su gösterileri olabilir. Hep-

si iyice prova edilmiş bir metinle gelir, ama bir noktada tümden bırakırlar.

Hiç beklemediğim bir şey: Bunun işin en meşakkatli, en sürükleyici, en tatmin edici yanı olduğu. Teşkilatta öğretilmeyen şeyler.

Kahve ya da çay istemedi. Fakat Rita'nın eğitimli bir hemşire gibi acil içecek servisi arabasıyla dışarıda kulaklarını dikmiş beklediğini biliyordum. Çaydanlık ağzına kadar kaynar suyla dolu, en ufak işarette elinde tepsiyle içeri dalmaya hazırdı.

Ayrıca yedek çare olarak köşedeki küçük dolapta viski şişesi duruyordu. Sadece müşterilerin kullanımı için. Gerçi şaşırtıcı şekilde sık sık, "Siz de bir kadeh almaz mısınız?" dedikleri oluyordu.

"Biliyor musunuz, yoksa tahmin mi?"

"Biliyorum."

O noktada hiç tereddüt yok. Siyahtan dalga dalga kahverengiye çalıyormuş gibi görünen gözleri vardı – hafif bir soğuklukla kaplanmış. Kaplumbağa sırtı. Saçlar da aynıydı. Siyah derdiniz, ama pencereden giren güneş ışığı vurunca kopkoyu kahverengi olduğunu görürdünüz.

Hiç beklemediğim bir şey daha – gerçi bariz ama, sadece düşünseniz yeter. Çoğunlukla kadınlar. Ya da yüzde altmış diyelim.

Kızım Helen'a, "Çoğunlukla kadınlar geliyor Helen," dedim.

"Şikâyet mi ediyorsun?" dedi.

Ayrıca bazıları sadece repliklerini prova edip gelmiyorlar, adeta tam tekmil bir deneme çekimi için geliyorlar, sanki son iki saati ayna önünde geçirmiş gibi. (Rita örneğin.) İki dirhem bir çekirdek. Buram buram parfüm. O sebepten olmadığını, ihmalden olmadığını dü-

şünmenizi istiyorlar. Onlar kararlarını vermişler, ama gururları var.

Doktor, avukat, oyuncu seçici . . .

Fakat o hüner sergilemeye gelenlerden değildi – kötü giyinmediyse de. Siyah manto: Saf kaşmir. Makyajını yapmış olduğunu tahmin ediyordum, savaş boyası gibi sürünmeye ihtiyacı olmayan kadınların yaptığı tarzda aceleyle, el alışkanlığıyla. Savaş boyasına ihtiyacı yoktu – belki savaşa gidiyor olsa da.

Tabii kocayı düşünüyorsunuz. Şöyle düşünüyorsunuz: Burada neler oluyordur acaba? Kendinizi kocanın yerine koyun (bunu yapacağınızı bilirler).

Kırklı yaşların başında –kırk iki, kırk üç– fiziği iyi. Biraz soğuk bakan gözler. Zeki, pırıltılı – soğuk bakış gözlerini sert gösteriyor. Ama o gözleri yumuşarken de hayal edebilirsiniz.

Öğretmenmiş, üniversitede. İdareyi ele almaya alışık.

Öğretmenler –Teşkilattayken tek günlük meslek kursunda bile– hep gıcık ederlerdi.

Akıllı, hali vakti yerinde: Manto. Hayatta sıkıntıya düşmemiş muhtemelen, şimdiye kadar. O yüzden sertlik pek güçlü değildi. Bir parça profesyonel soğukluk ve kararlılıkla gelen o kadınlardan biri, ama onların içindeki yarı yaşlarındaki kadını, o kızı hâlâ görebilirsiniz.

"Anlıyorum. O halde kadının kim olduğunu biliyorsunuz?"

Mantosunun düğmelerini çözmüş ama çıkarmamıştı, bir de çantası vardı, sade, siyah yumuşak deriden çantasını omzundan indirip yere bırakıvermişti. Mantosunun cep kapakları açıldı. Kadifemsi bir kumaştan siyah bir etek, kum rengi bir üst, altında beyaz bluz. Aramızdaki güneş ışığı demeti dizlerine vurunca neredeyse

rüküş bir parlaklık yarattı. Bir etekten her tür açıda ve anlamda ortaya çıkan alışıldık kadın dizlerine benzemiyordu. Işığa yakalanmış dizlerdi sadece.

Belki de onun dizleriydi.

"Evet. Kadının adı Kristina Lazic."

"Yabancıya benziyor."

"Hırvat."

"Harf harf söyleyebilir misiniz . . . ?"

Not defterimi kendime doğru çekmiştim. Bir an gelir, işleri çabuklaştırmaya yardımcı olur.

"Peki kocanız ve Miss Lazic'in nerede –Miss mi, bu arada?– tanıştıklarını biliyor musunuz?"

"Miss. Evet, size adresi verebilirim. Fulham'da bir daire. Giriş üstü. Onun için kiraladık – yani kocam onun için kiraladı."

"Anlıyorum."

"Bundan önce –yani o, dairede oturmaya başlamadan önce– bizimle aynı çatı altında yaşıyordu."

"Anlıyorum."

Kalemim defterimin üzerinde hareket ederken beni izlediğini hissettim, sanki yavaş hareket ediyormuşum gibi. Bu kalemi bana Rita almıştı (doğum günümü keşfettiğinde). "Havalı görünüyor, George, klas bir şey. Dolmakalem bu, uyduruk tükenmezlerden değil."

Bir dolmakalem. Kaplumbağa sırtı. Bu kelimeyi Rita kullanmıştı.

"Anlıyorum. Siz de benim – kocanızla Miss Lazic'i gözlememi istiyorsunuz? Delil bulmamı istiyorsunuz?"

"Hayır."

"Hayır mı?"

"Hayır. Her şey bitti zaten. Tamamen bitti. Kristina Hırvatistan'a dönüyor – üç ya da dört hafta sonra. Haberleri takip ediyor musunuz? Anlaştık. Uçakla gidiyor.

Sizden onları havaalanına kadar takip etmenizi istiyorum. Onları izleyin. O kadar."

"Şunu iyice bir anlayalım. 'Her şey bitti' – yani Miss Lazic'le kocanız arasındaki her şey mi?"

"Evet."

"Ama 'onları' dediniz – 'onları takip etmenizi' dediniz. Yani Miss Lazic'i havaalanına kocanız mı götürecek?"

"Evet. Uğurlayacak. Son bir – taviz. Son üç haftası."

"Ama – eğer her şey bittiyse, eğer kız gidiyorsa, neden benden onları takip etmemi istiyorsunuz?"

İlk gerçek duraksama. Dudaklardaki ilk hafif titreme. Suçunu kabul eden biri gibi görünüyordu.

"Kızın gerçekten gidip gitmediğini anlamak için. Gerçekten havaalanına gidip gitmediklerini anlamak için. Ve şayet giderlerse, kızın gerçekten uçağa binip binmediğini anlamak için – yani tek başına. Birlikte bir yerlere uçup gidecekler mi, öğrenmek için. Herhangi bir uçakla, herhangi bir yere. Benim için bunu yapar mısınız? Onları takip edip, gözetleyip neler olduğunu bana söyler misiniz?"

Sanki aniden bir arkadaşına yalvarıyormuş gibiydi.

"Elbette."

Şöyle düşünüyordum: Bundan iyisi can sağlığı. Rahat iş. Rita'ya devredebilirim.

Fakat gözlerindeki parıltıyı gördüm. Buzlar eriyordu. Bazen fışkırır ya da patlarlar. Bazen gözler sadece nemlenir. Başka şeylere yol açabilir, ama açmazsa sizin onu göz ardı etmeniz gerekir.

Bütün bu süre boyunca omuz çantasının sapını tutuyordu, tasmalı bir hayvan gibi parmaklarına dolamıştı.

"Elbette, Mrs Nash, hiç sorun değil. Ama detaylara ihtiyacım olacak. Tarih ve saat tabii ki, uçuş detayları –

planlanan edilen uçuşun. Heathrow'dan mı söz ediyoruz? Söylediğiniz adres, oradan mı yola çıkacaklar? Kocanızın arabasıyla mı? Kocanızın arabasıyla mı gidecekler? Hangi arabaya biniyor?"

Gözyaşları dökülmedi, kurumadı da.

"Fotoğraflara da ihtiyacım var, ikisinin de, temin edebilirseniz. Tanımak için, anlarsınız ya. Kocanızın ne iş yaptığını sorabilir miyim?"

5

Broadway'den tekrar geçip arabayı bıraktığım yan sokağa yürüyorum. Eğer Rita beni seyrediyorsa şimdi gözden kaybetmiştir. Eh, istese dışarı sıvışıp bütün gün gölgem gibi beni takip edebilir, büro da beklesin. Eğer dikkatlice yaparsa nereden bileceğim? Kendi personelim tarafından –hepsi bir tane– gözetim altında olmak. İşte olan bu. Siz onları eğitirsiniz . . .

Araba eski bir anlaşmayla (ve yıllık kirayla) Leigh'in dükkânının bahçesinin yan duvarına yapışmış duruyor, buzhane gibi olmuş, halbuki sadece birkaç saattir bekliyor. Tepesinde hâlâ oval şekilde donmuş kar var.

Çiçekleri arka koltuğa koyuyorum. Ambalaj (gümüş ve kurşuni şeritler) lüzumsuz sayılır, çünkü çiçekleri çıkarıp öylece düz yatırmak niyetindeyim. Bu amaç için yapılmış şu küçük delikli saksılardan alabilirsiniz, ama nereden bilmiyorum. Çiçekçilerden belki. Mezarlıkta da çeşmeler vardır. Ama kasımdayız, ortalık ayaz: Nasılsa iki halde de ömürleri uzun değil. Zaten çiçeklerin kendileri de lüzumsuz. Önemli olan düşüncesi.

"Bunu benim için yapar mısın George?"

"Evet, tabii ki."

Bugüne nasıl çıktı bilmiyorum. Bu geceye. 20 Kasım. İkinci yıl ilkinden daha mı kolaydır? Bu işler böyle mi yürüyor – zaman mı bize hizmet ediyor? Gittikçe şunu böyle söylemek daha mı mümkün oluyor (nasıl olabilir ki): O başka biriydi, başka bir kişi, ben değil.

Çocukluk resminiz gibi, başka bir dünyadan, başka bir gezegenden gözlerinizi dikip bakıyorsunuz. Bu ben miymişim, gerçekten *ben* mi? Çocuk da size bakıyor sanki, o da sizi tanımıyor gibi, sizi hayatında hiç görmemiş gibi.

Zaman: Gerçekten de sizden yana mı?

Motoru çalıştırıyorum. Ağzımda yine şu kara tat. Duvardaki eski solmuş tabelada "Leigh's – Banyo ve Sıhhi Tesisat Malzemeleri" yazıyor. Sonra duvarın gölgesinden sessizce sıyrıldım ve ön paneldeki güneşliği kapıp sokaktaki güneşin göz kamaştıran parıltısına çıktım.

"Tabii ki giderim. Çiçek de alırım."

Dönüşte rapor da veririm.

Bu ilk kez oluyor (oysa daha ikinci yıl) – bu günle benim ziyaretim çakışıyor. Bir daha olmaz, belki. İki haftada bir (ama her zaman perşembeleri olamaz). İki yıl oldu ve –bilmiyoruz– bir sekiz yıl daha, şansımız varsa, belki dokuz. Daha ihtimalin ne olduğunu bilemeden beş yıl daha geçer. O zamana kadar başka bir yere gider, yine. Turlarını atmış olur. Ama şimdi iki yıl oldu, o da, biz de biliyoruz ki artık bunu düşünmemiz gerekmiyor: Bu süre boyunca ben buradayım.

Ve nereye giderse gitsin . . .

Bana soğuk soğuk, neredeyse nefretle baktığı zamanlar geride kaldı. (Mecburdu, biliyorum, kendini buza dönüştürmesi gerekiyordu.) Bunu sürdüremeyeceksin George, bırakacaksın, bekle de gör, bekle gör. Bakışını ilk değiştirdiği an çok gerilerde kaldı – sözle riske girmediyse de. Lütfen geri dön. Lütfen gelecek sefer burada ol.

Artık hâlâ o farklı bakış. Sadece aramızdan geçen bir bakış, bir duvardan geçebilecek bir bakış.

Sen olmasan ben şimdi nerelerde olurdum George?

Hapishanede herhalde.

Sekiz yıl daha. Belki. Daha ne olduğunu anlamadan beş yıl.

Sarah'nın beş yaşındaki fotoğrafı. Küçüklük resmini istemiştim, niçin önemliydi bilmiyorum. Albümleri, dışardaki fotoğrafları, bir sürü koleksiyonu, jetonları, hediyelik eşyaları ve anne babasının bir zamanlar bir kenara kaldırdığı ıvır zıvırı nerede bulabileceğimi söylemişti. (Tanrı'ya şükürler olsun ikisi de öldü, demişti.) Başka bir hayattan hazineler.

"Hepsini yak, George. Yak gitsin lanet şeyleri."

Ama yakmadım. Şimdi onların gizli müze müdürüyüm (galiba biliyor).

Ve orada –inanabiliyor musunuz?– beyaz, kabartmalı bir karton çerçevede, kopya kâğıdından kapağın arkasında Sarah'nın beş yaşındaki (galiba) bir fotoğrafı var. Hem de babamın stüdyosunda çekilmiş –arkasında mührü var– Chislehurst High Street, bin dokuz yüz bilmem kaç (o zamanlar Petts Wood'da oturuyordu).

Bir köşede yatıp bekleyen şeyler.

Güneş ön camdan ısıtıyor, fakat cadde, paltolarının içinde kamburunu çıkarmış, çenelerini atkılarına gömmüş insanlarla dolu. Broadway boyunca sürüyorum, istasyonun yanından Hill'e doğru. Wimbledon'ın aşağı ucundan (benim taraf) tepedeki kendini beğenmiş Village'a. Worple Road'un yanından. Sonra Woodside'da sağa dönüyorum, sonra da sola, St Mary's Road'a, derken caddenin gerisine kurulmuş, yapraklarla kaplı, bakımlı evlerin bulunduğu sessiz bölgeye giriyorum, çimli ve garajlı ve çitli ve hırsız alarmlı evler. Çatıların ardında ağaçlar var.

Yapmam gerekiyor. Söylemedim – o da söylemedi.

Beecham Close. On dört numara. Şimdi orada başka biri oturuyor. Başka bir dünya, başka bir gezegen. Onlarla ilgili her şeyi öğrenebilirim, araştırabilirim. Hayatımı böyle kazanıyorum ne de olsa.

Yukarı çıkarken patikalar, çifte garajlar, ferforjeler, hız tümsekleri ve özel anaokullarının bulunduğu bir bölge. Ama sızlanma. Eğer hayatınızı benim yaptığım gibi kazanıyorsanız o zaman bunu size ücretinizi ödedikleri yerde ve –bütün sahip olduklarıyla– hâlâ en tuhaf şeyleri yapabildikleri (şaşar kalırdınız) yerde kazanın.

Ve sızlanmayı da bırakın. Bu bahçeli evler diyarında, bu yok-yok diyarında pek bir şey olması beklenmez. Bu Wimbledon'lar ve Chislehurst'ler. Zaten uygarlık dediğiniz başka nedir ki?

6

Zahmetsiz para. Bu işi Rita'ya da devredebilirdim.

"Bunlar benim şartlarım Mrs Nash." Kâğıdı uzattım. "Böyle bir iş için sizden herhangi bir şey imzalamanızı istemeyeceğim – kesin talimat almadan da kendimi işe başlamış saymayacağım. Usule göre –malum sebeplerden– siz benimle temas kuruyorsunuz, ben sizinle temas kurmuyorum."

Kırpışıyorlar, bir parça şaşkınlar. Çoktan bir işbirliğine girdiler, antlaşmayı imzaladılar.

Güneş ışığı aramızdan aktı. Buğu gözlerini terk etmişti ve bir an şaşkın bakakaldı. Ama hep böyle görünürler, sanki bile isteye gelmişler ama şimdi burada kazara bulunuyorlarmış gibi görünürler. Bir hata, yanlış kapı – Solaryum Merkezi'ne bakmışlardı. İçeriye mağdur taraf olarak geldiler – ama şimdi bir tür suçlu sersemlikle ayrılacaklar.

İşte bu yüzden –eğer belli tiplerden değillerse– tercihi, ihtiyat payını daima onlara bırakırsınız. Ertesi sabah, hatta aynı gün gelebilecek telefonu hesaba katarsınız. Fikir değişikliği, yeni bir değerlendirme. Artık bana gerek kalmayacaktı. Bazen de, gerçi bunu söylemem ve paramdan da olmak istemem, şöyle düşünüyorum: Bundan daha iyi bir karar veremezdiniz.

Rita içeri gelip şen şakrak şöyle diyebilirdi: "Mrs Nash – dün sabah. Onu listeden çıkarabiliriz."

"Fotoğrafları gönderebilirsiniz – ya da kendiniz getirin isterseniz," dedim.

Sandalyesine yapışıp kalmış gibiydi. Omuz çantasının kayışını hâlâ sıkıca kavrıyordu, parmaklarını sımsıkı avucunda bükmüştü.

Biri bir gün el çantalarıyla, omuz çantalarıyla ilgili bir kitap yazmalı. Belki de yazmışlardır. Kadınların onlara adeta en yakın dostlarıymış gibi nasıl sıkıca tutunduklarını. Başka her şeyde hezimete uğrandığında. İçerisinde bulduğunuz şeyler. (Karıştırırken sayısını kaçırdım.)

Şimdi bulunduğu yerde el çantalarına izin yok. Kayışlara.

Şimdi o omuz çantası bende tabii ki – diğer bütün şeylerle birlikte. Bana emanet. Evet, evdeki bir evcil hayvan gibi. Onu okşadım, onunla konuştum. İçerisinde, iki yıl önceki, tarihi kesin bir günün bütün içeriği var. 20 Kasım 1995. Şartlarımın yazılı olduğu dörde katlanmış o kâğıt.

El çantaları üzerine bir tez.

"Her şeyi yazmalısın George, benim için yazıver."

Öğretmenim.

Çantanın kayışını kavradı, sanki ilk önce çantanın ayağa kalkmasını bekliyormuş gibi.

"Eveet –" dedim. "Başka bir şey yoksa?"

Mesela hikâyenin tamamı, bütün hikâye gibi. Ama size anlatmaları gerekmiyor. Bilmeniz gerekmiyor.

Elimi uzattım, güneşin kılıcından geçirerek. Ayağa kalkabildi.

Dakikalar sonra, caddeden karşıya geçişini yakalayabilir miyim diye pencereye gittim – sanki sırf bakarak onun bir arabanın önüne yuvarlanmasını engelleyebilirmişim gibi. Ve işte oradaydı, bir an trafik adasında mahsur kaldı. Başında güneş. Karşıya geçip sola döndü, Jackson'ın çiçekçi dükkânının yanından geçti, o omuz çantasını sımsıkı kavrıyordu.

Rita içeri girip baktığımı gördü. Her zaman kendi özel değerlendirmesini yapardı: Kadın müşterilerim (o da bir zamanlar öyleydi). Ama bunu daha önce hiç yapmamıştım – bakmak için pencereye gitmemiştim. Bunu not etmiş olmalı, kesin. İyi bir dedektiftir, tek bir numarayı atlamaz. O hafta, daha sonra, "Sana bir şeyler oldu George," dedi.

İçeri girince döndüm, sanki durumu açıklar gibi, "Güzel bir gün. Dışarıda güzel bir hava var," dedim.

"Bazıları için," dedi.

Bir fincan kahve getirmişti. Sanki odada hâlâ üçüncü bir şahıs varmış gibi, gayet masumane, başıyla işaret etti. "Ama o kadın için, değil galiba."

Güneş donmuş parlayan ateşleri ışıtıyor. Üvezler, ateş dikenleri, alev içinde Virginia sarmaşıkları. Hiçbir şeyin huzuru bozacağı, bu kale-gibi-evler diyarı.

o

Rita, sana bir iş.

Ya da iş miş yok. Onu bir daha hiç görmeyebilirdim, hikâyenin tamamını hiçbir zaman öğrenemeyebilirdim (ya da bir parçası olmayabilirdim), şayet şu benim küçük özel tutkum (ve fark edilmeyen yeteneğim) olmasaydı. Özel bir göz, özel bir göbek. Yemek pişiririm. Kendim için bile yemek pişiririm.

Süpermarket, o ertesi akşam: cuma. Tesadüfler olur. Ben sadece yarısına inanırım. Ben dedektifim. Biz görmeye hazır olduğumuz şeyleri görürüz.

Oradaydı. Koridorun köşesinden döndüm. Arkaya bir adım attım. Elinde bir kavanoz vardı, etiketini okuyordu, öylesine bakıyor gibiydi, sanki bir kitapçıda raflara göz atıyor gibi.

İzledim, geriye çekildim. Gerekmiyordu, ama bu benim doğal tarzım, mesleki refleks. Uzatmanın elinizde olduğu o âna dair bir şeyler vardır zaten. Siz onları görürsünüz, onlar sizi görmez. O tuhaf koruma dürtüsü.

Hah – mağaza dedektifi. (Ve ben bir zamanlar olabilirdim.) Sanki o kavanozu aniden mantosunun cebine sokuşturabilirdi. Hem neden olmasın, neden olmasın? Kaşmir mantolu kadınlar en garip şeyleri yapıyorlar. Bir rüyada geziniyorlar, gayesiz ve sersem, mağazalardan mal aşırma işine girişiyorlar. O çirkin an gelince, kocam artık beni sevmediği için yaptım, diyorlar.

Hanımefendi – şöyle gelir miydiniz lütfen?

Ama galiba gördüm –reyonun köşesinden dikizlerken– onun için ne anlama geldiğini. Kocanız başka biriyle beraberken ne yaparsınız? Hayat devam eder fakat bu yeni ve artık sır olmayan gerçek etrafında. Gidip Fine Foods bölümünde dikilirsiniz ve sanki yasak meyvelermiş gibi paketlere ve kavanozlara gözlerinizi dikersiniz.

Galiba gördüm. Yemek pişirmek. Onun için de bir şey vardı, bir parça bir şey, bir tutku. Belki de hayat bir zamanlar bir tür değişmez, düzenli şölendi. Gördüm, kendim hiçbir zaman tam olarak yaşamadımsa da. Verilen akşam yemekleri, açılan şişe mantarları. Pencereler ışıl ışıl, ağaçların arasında.

Fakat her şey darmadağın olunca ne yaparsınız? Yine yemek zorundasınız. (Ve gayet iyi bilinen bir alternatif.) Hatta yine *onu* da doyurmak zorundasınız. O yüzden yemek pişirmeye devam ediyorsunuz. Hatta, daha da hevesli ve hırslı pişiriyorsunuz, çünkü bu –kim bilir?– onu geri alabilmenizin tek güçsüz, dokunaklı yolu.

"Eminim," derler kendi kendilerine (bu Rita'ya uyan bir teselli değildi), "eminim *o* benim gibi yemek yapamıyordur . . ."

İleri adım attım (seyredersiniz, beklersiniz, yolunu kesersiniz). Sağlama alan tesadüf. Bana gelecekti, ama vazgeçmiş olabilir. Şimdi sözünü tutması gerekecek.

Ayrıca, bir kapının açıldığı ânı bilirsiniz. Başka birinin hayatına girersiniz.

"Fena değildir – kırmızı biberli *tapénade*," dedim.

Sıçradı – başka sebepten de olabilir ama asıl o Fransızca kelimeden dolayı. Ağzımdan çıkıvermişti. (Ama Fransızca da bilirim: *Restaurant*, *rendezvous*, *parlez-vous*.)

Hepimizin kutularımızda kalması beklenir – doktorunuzla sokakta karşılaşmazsınız. Ben de Mr Görünmez olmalıydım, gören ama görünmeyen.

"Alışverişe çıktım," dedim. "Ben de yemek yaparım."

Bana baktı, hâlâ kavanozu tutuyordu – bir kayayı tutan birini andırıyordu. Ama yüzümde doğru bir ifade vardı herhalde, onda bir duygu uyandırmış olmalıyım. *Yemek yapan* bir dedektif: Hiç de ürkütücü değil aslında. Belki de bütün bu plan o kadar da çılgınca değildi . . .

Doğruydu. Son yıllarda öğrenmiştim yemek yapmayı – ona bir gün bütün hikâyeyi anlatacaktım. Aslında bir yetenek kırıntısını keşfetmiştim. Zahmete girerim. Doğrar, karıştırırım. Tariflere bakarım, malzemeler konusunda müşkülpesentim. Temel şeyler alacaksam bile Fine Foods bölümünde dururum.

Ve yemek önemlidir, bunu haklı çıkaracağım. Zor zamanlarda iyi yiyin, kısmayın. Kendinize iyi bakın. Mikrodalga fırınla beslenmeyin. Sevgi ve ilgi gösterin. Sırf kendi başınıza olduğunuz için.

Ben kefilim, o yollardan geçtim. Sırf eski bir polis olduğum için – yirmi dört yıl kantinden beslendiğim ya da elime canlı ne geçerse yakaladığım için.

Şimdi bir gece işi için dışarıdayken bile kendimi kandırmıyorum. Bir termos iyi kahve – ya da kendi domates ve fesleğen çorbam (bir çimdik kırmızı acı biber). *Ciabatta* üzerine ince kıyılmış İsviçre peynirli Serrano jambonu ve birkaç yaprakla bir parça da Dijon hardalından çalınca, turşulu peynirli sandviçten kat be kat iyi gider.

"Gerçekten," dedim, "fena değilimdir."

O zamanlar bakır tavalı ve davlumbazlı fırınlı mutfaktan haberim yoktu. Uğrunda ölünecek bir mutfak. O sırada bile "yuvana hoşgeldin" yemeğini düşündüğünü tahmin edemezdim.

"Sadece ben varım," dedim, "ama yemek yapıyorum."

"Peki bu gece ne var?"

Alnında ince bir çizgi oluştu, gülmeden kaynaklanan bir şeydi. Dudakları hafif aralandı. Basit bir alay.

"Mantarlı *risotto*, *porcini* ve vermutlu."

"Vermut mu?"

"Elbette."

Şu hale bakın –sadece verileni yediği bir yerde– hâlâ yemekten bahsediyoruz. Her öğünü tek tek gözden geçiriyorum. Kendini beğenmiş bir otel müşterisi gibi, "Buradaki yemekler George – berbat," dediğinde bu iyiye işaretti, hoş bir andı. Hâlâ "Bu gece ne var?" der.

İyi ye. Ben dışarı çıkana kadar benim için iyi ye.

Öteki gittikten sonra da iki kişilik kurulan şu sofralar.

Ama önemli, size garanti veririm. Mide kalbin yanı başındadır. Görmüştüm, otopsi odalarında göstermele-

rini istemiştim – sonra da eziyet etmek ve sıkı bir ders vermek için yanımdaki genç acemi polis memurunu salaş bir kafeye götürdüm. Berbat bir çayla yumurta ve patates kızartması.

Yukarıdaki rafa uzanıp telli sepetime bir paket kuru *porcini* yuvarladım. Eğer önceki gün tanışmamış olsaydık galiba benim süpermarketlerde –sepetlerine ne koyduklarına bakarak– kadın tavlamak için dolanan o zavallı vakalardan biri olduğumu düşünebilirdi. (Ve galiba ben bir zamanlar öyle de olabilirdim.)

"Şu fotoğrafları. Eğer getirebilirseniz çok iyi olur – eğer vaktiniz olursa. Bu sayede ben onlara bakabilirim, onlar da sizin elinizden çıkmamış olur."

Galiba çevresine şöyle bir göz attı – sanki casuslar dinliyor olabilirmiş gibi, makarna raflarının ardında.

"Yani – sadece bakıp aklınızda mı tutacaksınız?"

"Benim işim bu. Kafadaki dosya. Ama bir geçmiş gerekli – yüzle uyuşacak bir geçmiş. O zaman yüzü hatırlarsınız."

Başını çevirdi. Kavanoz hâlâ elindeydi – içinde koyu kırmızı bir tortu. Ben olmasaydım onu tekrar rafa koyardı.

"Bunu gerçekten iyi mi buluyorsunuz?"

Alışveriş arabaları yan yana duruyorlardı. Cuma akşamı işten eve dönülen yoğun saatler. Süpermarketlerde kimin mutlu kimin mutsuz olduğunu, kimin uçurumdan yuvarlanmakta olduğunu gerçekten bilemezsiniz. Tek bir ifade. Yemek yemek zorundayız.

Alışveriş arabasına baktım.

"Bitmek üzere mi? Benimki de. Hemen caddenin karşısında Café Rio var, hani şu yeni açılan yer. Şu sıralar çok kalabalık olmaz. Eğer – on dakikanız varsa. Evet, *tapénade* oldukça iyidir."

7

Güneş, buzlanmanın siyah çiye dönüştüğü yerlerde birden parıldıyor. Beecham Close'un köşesine ulaşıyorum, sanki bir mıknatıs beni çekiyormuş gibi. Geleceğimi söylemedim, gelmem gerektiğini söylemedi (geldiğimi söylemeyeceğim). Gerçi dolambaçlı yoldan geldim sayılmaz. Hatta Village'a uğramadığım için kestirme bir yol bile sayılır. Wimbledon Broadway'den Putney Vale'e.

Ama artık neredeyse geldim, arabayı park etmem gerek. O karanlık tat ağzıma tekrar geliyor, boğaza birden dolan yağ gibi. Durmam gerek. Bakması bile zor.

İki yıl geçti ve her şey sessiz sakin. Donmuş. Sakin bir sokağa dönülecek, o kadar. Çimli kenar şeritli ve tel örgülü bir çıkmaz sokak ve sonbahar ağaçlarıyla perdelenmiş evler. Burası özel bir yol da olabilirdi pekâlâ. Özel, girilmez: Size göre değil.

Kaldırım taşının yanında duruyorum, köşeden birkaç metre beride, motor boşta çalışıyor. İki yıl geçmiş, acaba işler nasıl gitti? Tarih hatırlanıyor mu? Unutuldu mu? Bakın – güzel bir gün.

On dört numaradakiler artık iyice yerleşmişlerdir. Adları Robinson'dı, biliyorum. Tabii onlarla hiç tanışmadım. Emlak işi – emlakçının sorunu. Bir meydan okuma, doğru. Ama bu yer o sırada aylardır boş duruyordu.

Her şeyi sat gitsin George, kurtul onlardan. Adeta şunu söylüyordu: Bana bir şey bırakma.

Tanrı'ya şükürler olsun çetrefil durumlarda tecrübeli bir özel dedektiftim.

Biliyorlardır – Robinson ailesi. Ama nelerine gerekti? Onlara neydi? Uğrunda ölünecek bir mutfak. Kelepir fiyatına. Yeni ev sahiplerinin haberi bile olmadan onlar da küçük bir servet karşılığında satmış olabilirler. Ama kuşlar onlara haber verebilir. Nash Olayı – size bir şeyler hatırlatıyor mu?

Sonra ne olacak? Yine taşınmak için ani bir istek mi?

Ta buradan, köşeden görünmüyor. Bir de ağaçların şu sarı-kahve kamuflajı var. Bir durgunluk, billur bir ışık.

Yapamam. Bir polis kordonu, çizgili bant çekilmiş gibi. Yıllar önce yukarı kaldırıp, altından gayet doğal geçmiş olabileceğim türden bir kordon. Bir polis işi, ama polistim zaten. Ayrıca *o zaman* da bir kordon vardı, polisler de altından geçiyordu, işlemler için. Marsh, Polis Müfettişi Marsh. Nash Olayı.

Adam benim kim olduğumu öğrenince yüz ifadesindeki değişimi gördüm. Sorgu odası, bir ifade. En önemli görgü tanığıydım ne de olsa, bir de ayan beyan ortadaki bir davada en önemli pürüz. Orada olmak ne tuhaf, sorgu odasında, masanın öteki tarafında. Yasanın öteki tarafında.

Bir karakoldan manzaralar ve sesler. Hücrelerden gelen esinti.

Benim kim olduğumu anlayınca bana çok sıkı yüklenebilirdi, şayet ağzından o küçük itirafı kaçırmasaydı – bir şey karşılığında başka bir şey, bana öyle gelmişti. Dört hafta sonra emekli olacaktı ve bu onun son gerçek vakasıydı. Ona bu vakayı vermişlerdi çünkü şöyle bir toparlayıp sonuçlandıracaktı. Komplikasyon yoktu – benim dışımda, anlaşılan. Bana çok sıkı yüklenebilirdi, biraz yüklendi de. Gri, oynayan gözler. Beni orada, spotun altında ter içinde tutarken, kendisi de masanın öbür tarafında sanki korkunç bir yarın ucundaymış gibiydi,

hatta elini uzatıp, Hadi, yapabilirsin, sıçrayabilirsin, diyen bendim. Bana yüklen.

Bana asla sormadığı soruyu yüzünde görebiliyordum – sırf benimle karşılaştığı için de soru basitliğini kaybetmişti.

Nasıl bir şey? Polis olmamak nasıl bir şey?

Nash Vakası. Kim hatırlar? Polis dosyalarına geçen her vaka gazetelere çıkmaz. Bir şeyler gerekir. Fakat öyle bile olsa, kısa bir süre sonra unutulur. Hatta burada bile belki unuttular. Özellikle burada.

Ben yapamıyorum. Araba da adeta dönmek istemiyor, unutmak istiyor. Gaza basıyorum. Soğuk, marazi bir ihanet duygusu. Sanki Sarah hâlâ o evde kendini içeri kilitlemiş gibi –orası onun gerçek hapishanesi– ve onu terk ediyorum.

Fakat o eve, o gece nasıl iki kere yaklaştığımı hatırlamadan yaklaşmış olabilirim? İlk seferinde vazgeçip uzaklaşırken birden ağzımın içine dolan o kara tat. Bunun ne anlama geldiğini biliyordum. Yoksa neden *geri gidecektim*, arabayı çevirip neden geri gidecektim?

Daha önce anlamalıydım, daha önce tatmalıydım. Onu durdurmalıydım, önüne geçmeliydim, hemen şuracıkta, sokağının başında. Yolunu kesmeliydim. "Mr Nash? Mr Robert Nash? Ben polis memuruyum . . ."

Ya da onu çok daha önce sollamalıydım. Oraya *ilk* ben varmalıydım. "Sarah – Bob değil, benim."

Onu sadece köşeye kadar takip edip, gözetleyip, sonra da dönüp gitmemeliydim.

O zaman o şimdi olduğu yerde olmazdı. Sarah da öyle.

8

Café Rio. Duvarın birinde şablonla yapılmış büyük bir duvar resmi var: Sugar Loaf Dağı, papağanlar, palmiyeler, plaj kızları. Wimbledon'da ekimin sonuna yaklaşmışken ihtiyacınız olan şey. Samba müziği de çalıyorlar, ağır ve romantik.

Arabalarımız süpermarketin otoparkında bizi bekliyordu. Önce alışverişimizi yapmamız gerekiyordu. Uzaktaki köşeye yakın arabamı göstererek, "Ben oradayım," demiştim, "birazdan görüşürüz." Arabasını sürüp gidebilirdi.

Ekimin sonları. Saatler geri alınacak. Artık karanlıkta daha fazla şey olabilir.

İşi aldım, diye düşündüm. Rita'ya devretmeyeceğim.

Hem o da bir şey aldı, diye düşündüm, bunu da biliyor: Parasını ödeyeceği basit bir işten fazlası. Sadece özel bir göz, özel bir kulak değil. Kahveleri getirdim. Böyle olmayabilirdi, kararını değiştirdiğini bildiren bir telefon alabilirdim.

Doktorlarla hastalarının şans eseri karşılaşmaları beklenmez, ama karşılaşırlar ve insanı gevşetici, rahatlatıcı Latin Amerikalı bir ritm olur.

"Demek hikâyeyi bilmek istiyorsun?" dedi.

İstediğimi söylememiştim. Başımla belli belirsiz onaylamış olabilirim. Fakat eğer konuşacaksanız ve konuşmak için birine ihtiyacınız varsa yardımı oluyor, eğer o biri bir yabancıysa, tarafsızsa, bir duvara anlatmaya yakın bir şeyse.

Ve yüz yüze değil de şu dar, yola bakan yüksek tabureli masalarda yan yana oturup dışarıdaki hayatın akışını izliyorsanız da yardımı oluyor. Worple Road'daki trafik, evlere doğru akın. Bütün o mekânların, o amaç için kurulmuş odaların –bir masanın iki yanında birer sandalye– yanlış olmasının sebebi bu. Doktor muayenehaneleri. Masasında kayıt bandının vızıldadığı polis sorgu odalarından hiç söz etmiyorum – insanı konuşturmak için genellikle en kötü yerler.

Gözlerine dik dik bakamazdınız, hiç işe yaramıyordu. Ayağa kalkın, etrafta dolaşın, bırakın arkanızdan konuşsunlar. Daha da iyisi: Bir barda iki tabure, birkaç kadeh içki ve (ah bir delil sayılsa) anında enselerdiniz.

Galiba Marsh onun tekniğini sorguladığımı düşünüyordu (haklıydı da).

Sorgu odaları. Gri duvarlar, çizikler. Kimsenin boşaltmadığı bir kültablası.

Kapuçinosundan yudumladı, dosdoğru karşısına bakıyordu. Yanağın göz çukurunun altında yaptığı o kıvrım. Orada yokmuşum gibi davranacağım zamanı biliyorum.

"Öğretmenim," dedi. "Roehampton'da ders veriyorum. Fransızca ve İspanyolca . . ."

Bir an onu sınıfın önünde ayakta gördüm – bana söylemek üzere olduğu her şeyi onlara anlatmak için. Bugünkü ders farklı olacak, bugünkü ders özel olacak. Kendimi ön sıradaki bir masada hayal ettim.

On dakika . . . yirmi, belki daha fazla. Ağzımı açma riskine girmedim pek. Dil öğretmeni.

"Hepsi benim kendi hatam . . ." dedi.

Şimdi de oraya giderim, tabii. Orası hâlâ işliyor, yeniliği kalmadı. Mümkünse o zaman oturduğumuz yere otururum. Kendini görünmez yapan şimdi o oldu – o kadar görünmez ki, yok sanırsınız.

Havaya konuşuyordum belki. Birlikte geçen çok kısa serbest anlarımız. Toplasanız birkaç saat etmezdi. Ya "Ben de yemek yapıyorum," dememiş olsaydım.

Duvardaki palmiyelere, plaj kızlarına bakıyorum. Sanki her yer hapishaneymiş de başka bir dünyaya dikkatle bakmamız gerekiyormuş gibi. Rio de Janeiro'da belki insanların serin, yeşil çimleri düşündükleri bir Café Wimbledon vardır.

"Hepsi benim kendi hatam . . ."

Ve o zaman bilmediğim şey, söylemesi için sebep olmayan şey, tam o saatte Bob ve Kristina'nın –Mr Nash ve Miss Lazic– Fulham'daki bir dairede birlikte olduklarıydı. O yüzden Mrs Nash'in eve gitmek için acelesi yoktu.

Daha sonra arabalarımıza döndük. Eve dönüş telaşı, gerçi onun ya da kocasının durumunda buna gerek yoktu. Süpermarket hâlâ tıklım tıklım doluydu. Onun arabasının yanında durduk, gümüş rengi bir Peugeot. Kocasının siyah bir Saab'ı vardı. Takip etmem gereken araba.

"Pekâlâ, fotoğrafları getireceğim," dedi.

Böylece halloldu.

"Güzel. Önce telefon edin."

Komplonun, gizli bir işin ürpertisi – otoparklarda buluşma. Onlara, her şeye rağmen, bulaşmaya başlayan heyecan. Kovalamacanın korkulu heyecanı.

Arabasını açtı. Sonra sanki görgü kurallarını unutmuş gibi – sanki bir toplantıda, dil öğretmenlerinin bir araya geldikleri bir gündeymiş gibi diyelim (gerçi ora-

da benim ne işim olacaktı?): "Sadece kendimden bahsettim. Sizin hakkınızda bir şey bilmiyorum," dedi.

Yüzü karanlıkta daha da bir suçlu göründü.

Otopark dolup boşalıyordu. Alışveriş arabaları son sürat gidiyordu, bagaj kapıları sonuna kadar açılıyordu, bir yağmalama sahnesi.

"Ziyanı yok," dedim. "Bilmeniz gerekmiyor."

9

Hızla yola çıkıyorum, hız tümseklerini unutup. Araba zıplıyor. Çiçekler arka koltuktan düştü düşecek.

Hepsi onun hatası mı? Evet, o kızı asla kendi çatıları altına aldırmasaydı . . . onun öğretmeninden daha fazlası olmaya hiç çalışmasaydı . . . olayın geldiğini görseydi: Kadının ayartmayı kocasının burnunun dibine koyma hatası.

Yani kadının ilk düşünmesi gereken şey bu mu olmalıydı? Adamın elini kaldırıp, sırf baştan çıkabileceği gerekçesiyle –hiç belli olmaz– bu durumu men etmesi mi gerekiyordu?

Her neyse, durum bu değildi. Adam "çapkın" değildi. Sadece mesleği açısından ilgileniyordu. Hikâye falan yoktu. Sadece karıkocanın iyi kariyerleri olan mutlu bir çift olarak hikâyeleri vardı, büyümüş oğulları da yuvadan uçmuştu ve (kadının kendi hüzünlü ifadesiyle) neredeyse isteyebilecekleri "her şeye" sahiptiler.

Sarah kaşığını kapuçinosuna soktu. Dışarıda trafik akıp gidiyordu.

"İşte, her neyse, kız ilk geldiğinde görünüş olarak – ne bileyim, pek gösterişli değildi. Anlatabiliyor muyum? Nasıl göründüğü umurunda değilmiş gibiydi . . ."

Eğer her şeyiniz varsa neden gidip hepsini riske sokasınız? Güzel hayatınızı. O yukarıdaki ev, ağaçların arasında, hırsız alarmlı bölgede. Neden bela arayasınız? Hepsi kendi lanet hatası.

Ama merhametten dolayı. Ya da hayırseverlikten. Yani sebep o değil miydi? Eğer her şeyiniz varsa ona da gücünüzün yetmesi gerekmez mi? Ve dünyaya ara sıra pencerenizden bakmak? İnsanlar neden çiçeğe para verirler?

"Haberleri takip ediyor musunuz . . . ?"

Aslında gerçek bir soru değildi, ben de bir şey demedim. Kahvemi yudumladım. İnsanları takip ederim, kokuları takip ederim, hayatımı böyle kazanırım. Ve hali vakti yerinde olanlar elinde çek defterleriyle ara sıra bela peşinde koşmasa ben şimdi nerede olurdum?

Siyah kaşmir – alışverişe giymeye. Bir jinekolog ne kadar para kazanır?

Ve vermutun yanlış olduğunu düşünmüştü.

Öğretmenim, dedi. Fransızca ve İspanyolca. Biraz çeviri. Biraz da İngilizce.

Kahvemden yudumladım. Şunları söylemedim: Öğretmenler – ukala tipler, beni hep gıcık ederlerdi. Ama yine de onlarda bir şeyler olmalı. . . . Bir keresinde bir öğretmenle evlenmiştim.

Dosdoğru pencereye bakıyordu, ama camda yansımasını görüyordum.

Öğretmen. "Okutman". Haftada iki kere, salı ve cumaları (demek oradan gelmişti), İngilizce sınıfı almış, herkese açık ama asıl olarak yabancı öğrenciler hedeflenmiş. İngilizcenizi geliştirin. Ve o sınıfa bir salı günü öğleden sonra Hırvatistan'dan Dubrovnik'li Kristina Lazic girmişti.

Haritadan baktım, emin değildim. Benim sahamın yurtiçi olduğunu söyleyebilirsiniz.

Hırvatistan o zamanlar – daha önce Yugoslavya (eski atlasımda). "Eski Yugoslavya": Tanıdık bir ifade.

"Kazandılar, biliyor musun? Hırvatlar Sırpları yendi."

Bunun Fulham'daki daireyle ne ilgisi vardı?

Ya da Dubrovnik'in, bir zamanlar Yugoslavya'da olan Dubrovnik'in, bunu biliyordum, tatil broşürlerinden. Sıcak eski duvarlar, mavi deniz. Turistlerin gideceği bir yer. "Dalmaçya Kıyıları". O ayrılmadan önce –Kristina ayrılmadan önce– öyleydi, beş yıl önce.

Kristina bir burs kazanıp bu ciddi sorun başlamadan daha aylar öncesinde Londra'ya gelmişti. İşin içinde hesap kitap, yoğun düşünme vardı herhalde. Vicdanı arayışta. On sekiz yaşında: Onun büyük kopuşu. Ve sonra arkasında bıraktığı dünya paramparça olmuştu.

Ama sadece bu kadar değil – daha da beteri."

"Hayal etmek zor. . . . Şunu da pekâlâ bil – . . ."

Önce erkek kardeşi, sonra da hem annesi hem babası öldürülmüştü. Haberi neredeyse art arda gelen iki korkunç aşamada öğrenmişti. Erkek kardeşi asker olmuştu – ama uzun sürmemişti. Anne baba daha da şanssızdı. Daha güvende olacaklarını düşündükleri yere gitmişlerdi. Hata. Yanlış yer, yanlış zaman. Bir araya toplanan insanlar sadece onlar değildi.

"Düşünebiliyor musun . . . ?"

Hafifçe öksürüp sesimi açtım, ders anlatırken yapıldığı gibi. Samba müziği kayıp gidiyordu.

Tabii, bu olanlar kızın tahsilinin yarıda kalmasına neden oldu. Artık ne anlamı vardı ki? Fakat bursunu uzattılar –öğütleri de– ve yavaş yavaş parçaları bir araya getirip kaybolan zamanı telafiye başladı. Fakat Sarah'nın sınıfına girdiği o salı günü bile "sadece yarısı oradaymış gibiydi – iyileşmekte olan biri gibi".

Bunun üzerine Sarah onu kanatları altına almıştı.

Bunlar 93'ün sonlarında oluyordu. Derken yaz yaklaşıp bursunun –ve vizesinin– süresi dolacakken tek seçeneği sığınma hakkına başvurmasıydı.

"Bunun ne anlama geldiğini biliyor musun?"

Başımla evet dedim. İşim gereği bilgim, görgüm artıyor. En alt kesim demek.

İşte Kristina Lazic resmi bir sığınmacı olmak üzereydi ve Sarah ile Bob Nash, Wimbledon'daki şık bir evde bir başlarına oturuyorlardı, hatta evdeki bir oda, oğulları yakınlarda ayrılıp Amerika'da çalışmaya gidince başka bir odayla birleştirilip "misafir suiti" yapılmıştı.

"Seattle'da. Bilgisayar işi. Paraya para demiyor. Bunlar hakkında hiçbir şey bilmiyor. Yani Bob'la kızı kastediyorum. Umarım asla öğrenmez de."

Bir an dönüp gözlerimin içine baktı.

Gözlerimi kaçırmış olabilirim.

Hayırseverlik: Paranız varsa, odanız varsa tamam. Bazıları için tamam. Lüks bir şey. Peki bu böylesine güzel bir hayırseverlik miydi, eğer karşılığında ev işlerinde para ödemeden yardım görüp, bir de ekstradan kendinizi iyi hissettiyseniz? Bakın, bizim her şeyimiz var – bir tanecik öksüz ve yetim Hırvat hizmetçimiz dahil. Yaşadığımız güzel hayata bir bakın.

İnsaf edin. Elinizi vicdanınıza koyun. İyi bir davranış iyi bir davranış olarak kalamaz mı? Sizin de içinize birden iyilik yapma dürtüsünün düşmeyeceğini kim söyleyebilir? Hiç belli olmaz. Birisi hayatınıza girer ve ona daha özel ilgi göstermek istersiniz, onu korumak istersiniz. Onun için kendinizi sıkıntıya sokacağınızı bilirsiniz, öteki durumlar cabası, binlerce diğer durum. Sizin durumunuz bu.

Ve o zavallı kız. Elinizi vicdanınıza koyun.

Kristina. Kırılgan, cam gibi bir isim.

Kız mı? Neredeyse yirmi ikisindeydi – bir kadın, hayatından önemli bir şeyler kaybolduysa da. Zavallı

mı? Ayaklarının üstüne basmıştı. Tahrip edilmiş bir ruh, iyileşmekte olan bir hasta, gelişmesi engellenmiş bir çiçek. Fakat yeni bir toprağa konmuş, –fotoğrafları daha görmedim– çiçek açmış.

10

Parkside üzerine çıkıyorum. Karşısında: Yeşil park alanı, pırıl pırıl sarı yapraklar diyarı.

Peki ya adam, koca, Robert – Bob? Neden hâlâ (benim kaba, cahil özel dedektif aklıma) kötü bir şaka gibi görünüyor? Jinekologlar evlenir mi? Aşk maceraları yaşarlar mı? Bir kadın jinekoloğa âşık olabilir mi? Ama o oldu, o oldu. Tanıştıklarında da jinekolog değildi – elbette değildi. Sadece bir öğrenciydi, onun gibi, bir yaz günü mor bir Mini-Cooper'la onu Fransa'nın güneyine götüreceğini söylemişti.

"Bende Fransızca vardı, onda da araba . . ."

Ve böyle bir gezi ya bir felaketle sonuçlanır –tekerlekli mor bir baloncuk içine sıkışmış bir felaketle– ya da kalıcı bir başarıyla. Bu başarılı olmuştu.

Jinekologların diplomatlar gibi dokunulmazlıkları yok muydu – korunmuyorlar mıydı? Ya kadınlarda durum neydi: "Ben jinekoloğum" – dehşet mi, şevk mi?

Ben özel dedektifim.

Belli ki dokunulmazlığı yoktu. Kendi çatısı altındaki bir kız. Gerçi bu, Sarah'nın, yemin ediyordu, *bildiği* ilk ve tek örnekti. O yüzden adamın başına bu gelince, nasıl geldiyse, tren çarpmışa dönmüştür. Kendi çatısı altında, bir *sığınmacıyla* dikkatinizi çekerim. Tabii ki sırf bu yüzden . . .

O da bir jinekolog.

Ayaklarını yerden kesmiştir.

Bir cumartesi günü, eylülde yerleşmişti, üç yıl önce. On dört numaradaki ev ahalisinden biri oldu. Tabii daha önce gelmişti – bakmak, tanıştırılmak için. Mr Nash'le tanışmıştı. "*Bob* – de lütfen."

Bunu nasıl beceriyorlar –beraberlerinde gelen meslek dili– ellerini uzatırlarken? Özel bir tür gülümseme mi öğreniyorlar – biraz özür dilercesine, biraz çocuksu? Yoksa şen şakrak ve dobra olmayı mı tercih ediyorlar?

Ben özel dedektifim. Bana Dick deyin . . .

"Fulham'daki Charing Cross Hospital'da çalışıyor – tabii özel olarak. Parkside'da bir gün geçiriyor. Hemen tepede. Bulması kolay."

Wimbledon Common'a bakıyor.

Tamamı zaten deneme amaçlı. Belki de uzun sürmeyecekti – işler "kendiliğinden düzelene" kadar. Kızın çalışması, aylıklı işe girmesi yasaktı, fakat hayırseverlerden yardım alması yasalara aykırı değildi. Ve tabii eğer bu onu rahatsız ederse kendisini onların aylıksız *au pair*'i olarak düşünebilirdi. Bir tür latife tabii ki, ama sonunda aynen böyleydi, başlangıçta. Bir şeyler *yapmak* istedi – yapması gerekmiyordu ama yaptı. Temizlik yapmak, evi toplamak, alışverişe gitmek. Onların hizmetkârı olduğuna, geçimini sağladıklarına duyduğu minettarlığı göstermek için. Başlangıçta hoş, nazik ve uysal bir aşama.

Ya yemek pişirme, diye geldi aklıma, yemek yapıyor muydu? Kesin yapmıyordu, eğer bu Sarah'nın spesiyalitesi idiyse. Ama o zaman belki de Sarah'ya yardım etmişti, belki – şef yardımcısı olarak. Ve evet (doğru tahmin etmişim) birbirlerini gerçekten böyle tanımışlar, yemek hazırlarken. Daha kötü yolları vardır. İşte bu şekil-

de soğuk ve uygunsuz evre başka bir şeye dönüştü. Evdeki bu kız. Mutfak sıcaklığı. İyi yemekler, kış akşamları. Bir ocaktan yükselip burna gelen kokular, sevecenliğin ta kendisi gibi.

Hatta Sarah da ondan birkaç şey öğrenmiş miydi? Hırvatistan'da ne yiyorlardı?

O günlerde doğru dürüst bir şey değil herhalde. Sığınmacılar normalde nasıl beslenirler?

Fakat tesadüfen bir bağ vardı. O mutfakta bir hayalet vardı, bir hizmetçi gibi çalışmaya hazır bu kızın yanında. Üç hayalet vardı. Fakat erkek kardeş, sadece birkaç haftalık asker –adı Milos'du– bir zamanlar restoranda çalışmıştı, önce mutfakta, sonra garson olarak. Mutfakta fazla tutulamayacak kadar çok yakışıklıydı – Kristina demişti. Bir yaz mevsimi, daha her şey olmadan önce, turist günlerinde. Dubrovnik'de rıhtımdaki bir restoran. Gününü gün etmişti – bütün yabancı kızları sıraya dizerek.

Geleceğin ne getireceğini hiç bilemezsiniz.

Fakat eylüldeki o ilk cumartesi (Sarah bana daha sonra anlatacaktı) neredeyse bir felaketti. Her şeyin bir hata olduğu dilinin ucuna gelip gitmişti.

Hepsi onun hatası.

Kızı almışlardı –Saab'la– birkaç koli ve torbadaki eşyalarıyla birlikte. Her şey ayarlanmış, tartışılmış, anlaşmaya varılmıştı. Fakat onları şaşırtacak şekilde arabaya konuşmadan binmiş, hatta onlara bakmamıştı bile, sanki onları tanımıyormuş gibi, sanki tutuklanmış gibi. Her an, sanki –ışıklarda, bir kavşakta durduklarında– aniden fırlayıp kaçacakmış gibi.

Eve geldiklerinde de Bob sessizce onun kolilerini yukarıya, odasına taşırken o, mutfak masasına öylece kas-

katı oturmuştu. Burası artık onun evi, mekânıydı, fakat o adeta orada olmamaya çalışıyordu. Kendi kendine bir şeyler söylüyor, mırıldanıyordu, ama İngilizce ya da Sarah'nın anlayabileceği başka bir dil değildi.

Orada öylece oturuyordu, Beecham Close'daki bir hapishanedeymiş gibi.

Derken –"Tanrı'ya şükürler olsun"– gözyaşları gelmeye başlamıştı, gözlerinden pınar gibi yaşlar döküldü ve dakikalarca sürdü, o hıçkıra hıçkıra ağlayıp inlerken Sarah sadece kollarıyla sardı onu, o zaman anladı ki gözyaşları durunca her şey yoluna girecek, yeni bir başlangıç yapabileceklerdi.

Kristina'nın ağladığını daha önce hiç görmemişti. Öğrencisini çatık kaşlı görmüştü, gözlerini normalden daha umutsuz görmüştü, ama asla ağladığını görmemişti.

Canlandırabiliyorum. Kendinizi o sahneye koymanız gerek. İkisi o mutfakta. Kız hıçkırıyor, Sarah da onu tutuyor, sanki kimin korunmaya ihtiyacı olduğu su götürmezmiş gibi.

Ya adam? O ne durumdaydı? Mutfak masasında birbirine yapışmış ikiliyle ne yaptı? Uşak gibi kolilerini yukarı taşımıştı. Arabaya her gidiş gelişte ayakları çakıl taşlarında çatırdayıp durmuştu.

O da hissetmişti. Bir rahatlık. Artık her şey yoluna girecekti, hıçkırıklardan sonra. Kendi boğazına takılan yumruk gibi şeyden sonra – gerçi, Tanrı biliyor ya, işinde yeterince kadın hıçkırığı duymuştu. Delicesine bir fikir değil, ne de olsa öyle delicesine bir fikir değil. İyi bir fikir. Ama şimdi –mutfağın girişinde eli boş dikilirken– ne yapmalıydı?

Bir jinekolog. Ama bu bir kadın işiydi.

Ortalıktan kaybolmak isterdi, akıllıca kirişi kırmak

isterdi. Eylül: Hava ayaz. Ama dışarı çıkmak isterdi, kolileri taşımaktan, karısı doğum yapan bir erkek gibi bir ileri bir geri gidip gelmekten sıcaklamıştı. Başka şeyleri de düşünmek isterdi. Yatağında Hırvat ve sığınmacı bir kızın uyuyacağını henüz bilmeyen (bilmesi gerekiyor muydu?) Seatle'daki oğlunu belki.

Bahçeye bakmış olacak, ağaçlara, ötesine, dört bir yandaki evleri perdeleyen öteki bahçelere. İlk yemişler. Örümceklerin parıldayan ağları. Ama dışarıda bile bir şekilde şiddetle kendi göğsüne asılan hıçkırıkları duymuş olabilir ve adımlarken hatta, bir de mutfak penceresinden içeriye göz atıp kendisine sabit bakışlarla karşılık veren karısıyla göz göze gelmiş olabilir. (Kristina başını Sarah'nın çenesi altına gömmüştü.)

Ne düşünmüş olacağını biliyorum: O sıralarda daha önce hiç aklına gelmemiş bir fikir. Kristina'nın boynu döndü, titreyen boynu. Onu yapamazdı, değil mi? Buna izin yoktu, değil mi? Sarah'nın yaptığı o basit, aşikâr, yarasını sarma işini. Kollarını şöyle bir dolasa.

II

Ertesi salı, fotoğrafları getirdi. Doğru, böylesi daha iyi. Kafamdaki dosya. Benimle müşterilerim arasında böyle şeyler postayla ne kadar az taşınırsa o kadar iyi. Diyelim ki her şey onun istediği gibi gelişti – ama derken adam baştan beri izlenmiş olduğunu keşfetti.

Bir çizgiyi geçerler, basit bir çizgi değildir bu. İncinmiş taraftırlar, ama kocalarını gözetlerler. Bir şeyler de çevirirler.

Küçük bir kandırmaca ağına girerler.

Doğru, fotoğraflara gerçekten ihtiyacım yoktu. Bir arabadaki kadınla erkeği takip etmem gerekiyordu. Bu bana titiz biri havası verdi. Büroma uğrayabilirdi yine demek ki.

Artık bunların tümünü biliyor: Bana gelmesini sağladığım günleri.

Öğleden sonra geç geldi, yine dosdoğru ders çıkışında. Bir salı günü – salı ve cuma öğleden sonraları: İngilizce dersi. Peki yine başka bir öğleden sonra mıydı, tam o zaman, Fulham'daki dairede . . . ?

Saat neredeyse beş buçuk. Dışarısı karanlık. İnsanların ikinci, üçüncü görüşmedeki değişimleri, sanki etraflarındaki hava da değişiyormuş gibi. O fotoğrafları gün boyunca yanında taşımıştı herhalde – kocası ve kocasının sevgilisi, o omuz çantasının içinde sıkıca bastırılmıştı.

Eğer aptallık etseydim Rita'ya şöyle söyleyebilirdim: "Tamam, sen gidebilirsin . . . ?"

Fotoğraflardan başka şeyler de vardı: Tarih ve uçuş bilgileri. (Yani işi aldım.) Bunu söylediğinde gözlerinde bir ışık vardı, yüzüne hafiften bir pembelik gelip gitti. Yüzüne gerçek bir mutluluk vurduğunda nasıl göründüğünü gördüm – bir zamanlar yeterince bu şekilde görünmüş olmalı. Fine Foods bölümündeki bakışı: Bu gece ne var?

Belki de şöyle geçirdim içimden: Kurtulacakmış gibi görünüyor. Bir pazartesi akşamı olacaktı, üç hafta sonra, 20 Kasım Pazartesi. Kız geri dönen bir sığınmacı olarak resmen kabul edilmek için Cenevre'ye uçacaktı. Oradan da Zagreb'e. Kocası ona bileti göstermişti – kanıt olarak, güvence olarak mı? Yoksa sadece söylemiş miydi? Tabii ki kendi bileti değildi. Ama o zaman ya iki tane olmalıydı – ya da hiç.

Cenevre. Herhangi bir yer olabilirdi.

Fakat bütün bunları kendi de enine boyuna düşünmüş olmalıydı. Orada neden oturuyordu, neden yine gelmişti, madem kesin olan bir şeyler vardı?

"Bileti gördünüz mü?" dedim.

"Kızdaymış."

Ona baktım. Birinin yolcu listesinde olup olmadığını kontrol etmenin yolları vardır.

"Böyle bir uçuş varmış. Yedi otuzda – akşam. Kontrol de ettim – listedeydi. Sadece kız."

Demek bir de dedektif – yüzünde bir dedektifin gayreti. Ama adam bu sırada her an kendisi için bir yer ayırtabilirdi. Eğer niyetiniz –ne desem?– tüymek, kaçmak, ortadan kaybolmaksa, izinizi kaybettirmek için bazı zahmetlere katlanabilirsiniz. Hiç kullanmayı düşünmediğiniz bir uçak bileti bile satın alabilirsiniz.

Sarah bütün bunları düşünmüştü, bütün olasılıkları. Yine de neşeli bir hali vardı. Gerçekten oluyordu. Bir kurtuluş mu? Her durumda bir hüküm ânı. Bir sınav so-

nucunu bekleyen zeki, çalışkan bir öğrencinin bakışı. Bir an kendimi onun öğretmeniymişim gibi hissettim.

Helen'ı düşündüm, gençliğini. Benden nasıl da nefret ederdi.

"Peki fotoğrafları da getirdiniz mi?"

"Evet." Omuz çantasının fermuarını açtı. Ev ödevi teslim edilmeye hazır.

Dışı sert bir zarf çıkardı, fotoğrafları çıkarıp masamın üzerine koydu, tıpkı çocuklarınızın resmini göstermek için sokulduğunuz gibi ileriye uzandı.

Nasıl seçmişti? "Tanımak için". Adamınki –Bob'unki yani– tatildeki bir pozunu gösteriyordu: Bol bir gömlek, kollar yukarı kıvrılmış, göğüs cebine sokulmuş güneş gözlüğü, omzuna sardığı bir kazak. Gülümsemek üzere. Kırklı yaşların ortalarında, yakışıklı bir adam. Jinekologlar nasıl görünürler? Onları açığa vuran işaretler nelerdir? İnce ve yakışıklı bir kriketçi gibi görünüyordu, keskin bir göz, düz bir sopa. Bir tutam saçı alnına düşmüş, arkaya doğru düzeltirken gözünüzde canlandırabilirsiniz.

Ne söylersiniz? Zırvalar mısınız? Koca seçimleri için takdir mi edersiniz? Sormam gerekmedi: Fotoğraf iki yaz önce çekilmiş – Kristina gelmeden önce.

Bob'un gazetelerde çıkan fotoğrafı profesyonel bir dosyadan olmalı. Bir tıp broşüründe kullanılmak için. Baş ve omuzlar sadece. Açık seçik görünen bir fotoğraf. Stüdyo çekimi.

Kristina'nın fotoğrafı daha kötüydü – hatta biraz da fluydu. (O yüzden mi bu resmi seçti? Arasından seçilecek pek çok resim var mıydı?) Kot pantolonlu ve kazaklı ince bir kız ve kendisinin değilmiş gibi görünen bir ceket. Sarah'nın mı? Bob'un mu? On dört numaranın bahçesinde çekilmiş. Görünüşe göre fiziksel güç isteyen bir

iş yapmış – belki de yaprakları süpürmüştür. Eliyle bir süpürgenin ya da tırmığın sapını tutuyor. Fakat fotoğraf makinesi onu şaşırtmış gibi görünüyor, pek başaramadığı bir yüz ifadesine zorlanmış – habersiz yakalanmış olsaydı çok daha iyi görünebilirdi.

İlk sonbahar (doğru tahmin etmişim), her şey başlamadan önce.

Bu fotoğrafları asla yakmadığım o ıvır zıvırın içinde yine buldum. Kızınki daha büyük bir gizeme sahip. Kötü bir fotoğraf, yoksa kendisinde flulaşmış bir şey mi vardı? Bunu kim çekmişti ve niçin? (Çeken Bob'du – ceket de onundu.) İtalyan sanırdınız – kim derdi "Hırvat" diye?

On sekiz yaşında da olabilirdi, yirmi beş yaşında da. Üç hafta sonra kısa bir süre ve ancak birkaç metre yakından görecek olduğum kadına benzemiyordu. Siyah bir Saab'a binip inerken.

Ama bütün bunlar o – çiçek gibi açtıktan sonra olmuştu.

Hem zaten (dedektiflere güvenin) insanlar her zaman göründükleri gibi olmazlar.

Fotoğrafı inceleyip başımla onayladım. Yine ne demem gerekiyordu? Bela, yuva yıkıcı birine benzediğini mi? Herkesin bağrına basmak isteyeceği bedbaht bir insan olduğunu mu?

Ama ikimizin de ne düşündüğünü biliyorum (galiba). Orada, masamın üzerinde bir çift gibi duruyorlardı, adeta seçilmişlerdi. Biz orada yargıç gibiydik. Birbirlerine uygun muydular, denk miydiler? Olması istenen bu muydu?

Dönüp Common boyunca sürüyorum. Ağaçlar arasından gelen ışık bir tekerleğin telleri arasından sızan ışık gibi.

Nasıl seçersiniz? Bu işler nasıl oluyor? Sanırım Rita gidip arkadaş bulma şirketi işletecek. Sadece fantezim.

Aynı iş, ama tersten. Bir gün, kılı kırk yaran değerlendirmelerden sonra, müşterilerinden birine şöyle söyleyecek: Tam size göre bir kadın buldum.

Rita'nın öksürdüğünü duydum, o öğleden sonra, dışarıda. Büromda konuşulanları duyamaz –tıpkı onun telefonda söylediklerini benim duyamamam gibi– ama işler kızışıp, ümitsiz, histerik bir hal alınca duyabilir. Hemşire Rita. Ya da hiçbir şey konuşulmadığı zaman da.

Fotoğrafları öylesine kardım. Belki ben de öksürdüm.

"Güzel," dedim. "İşte gördüm. Artık tarih ve saatimiz de belli." Belki "-miz" dikkatini çekti. "Eğer uçuş yedi otuzdaysa ve bir saat önce de kaydını yaptırırsa . . . Fulham'dan havaalanına, düz yol – ama günün o saatinde . . . Mr Nash'in Miss Lazic'i ne zaman alacağını bana bildirmenin bir yolunu bulur musunuz?"

Sanki zor anlıyormuşum gibi baktı yüzüme.

"Onu 'almayacak' ki. O da orada olacak."

"Anlıyorum."

Fotoğrafları alıp adeta kıymetli nesnelermiş gibi özenle tekrar zarfa koydu. Sonra da çantaya. Oraya, tekrar yuvalarına girdiler.

"Evet – işte gördünüz."

Garip bir bakış, sanki çıplak bir vücut bir anlığına teşhir edilmiş gibi.

Tek gördüğüm dizleriydi.

Çantanın fermuarını iyice kapattı.

"Ben de dükkânı kapatmak üzereyim," dedim. (Bazen Rita da kapatır. Nasıl isterse düşünebilirdi.) "Bir şeyler içmek ister misiniz?"

12

Asla beklemediğim bir şey daha: Bunun için size teşekkür ederler, bunun için sizden hoşlanırlar, halbuki bunun için sizden nefret etmeleri gerekir. Ne de olsa onlara kötü haberi veren sizsiniz, vurulması gereken ulak.

Evet, aynen tahmin ettiğiniz gibi, evet, görünüşe göre evliliğiniz karaya vurmuş. . . .

Dahası da siz bir erkeksiniz. *Onlardan* biri. O adilerden biri daha.

Eğer onların düşmanı, tutulmuş düşmanı olarak başlarsanız, yavaş yavaş onların müttefiki, dostu olursunuz, en azından bazılarıyla olursunuz. Bu şeyin içinde berabersinizdir, sadece ikinizin arasında. Hem bu acı veren, özel gerçeği söylecekleri başka kimleri var?

Bazıları tabii ki süngülerini asla düşürmezler. Bazılarıyla daima, attığın adıma dikkat et, olur.

Bazı şeyleri hesaba katmayı öğrenmek zorundasınız – bir doktor dili geliştirmelisiniz. (Teşkilatta öğrenilecek bir şey değil.) Kısmen danışman, kısmen teselli edici biri. Hepsi cesaretini toplamak zorunda kalmıştır, hepsi kendisinin eşsiz olduğunu sanır ve onlara doğruyu söylemek işe yaramaz: Sevgili ekmek param, yalnız değilsiniz. . . .

"Kendi zamanınızda . . . kendi cümlelerinizle . . ."

(Başka kimin cümleleriyle olacaktı?)

Müttefikleri, bazen suç ortakları. Neredeyse bir maceraya dönüşür. Bazen de en kötü haberi aldıklarında çoğu sizin dostunuz olur. Bunun için teşekkür ederler – hat-

ta bunun için size para verirler. Başka kim bunu açık seçik onlara söyleyebilir ki? Onları aşağılanmış olarak, öfkeyle, ilk intikam hırsıyla görürsünüz. Öfkeyle kalkmışlardır. Ve siz daha ne olduğunu anlayamadan, her ne kadar kâğıt mendiller, viski şişesi, prova edilmiş sözler hazırsa da, kolunu ileri uzatan siz değil (gerçi bunu yapmanız bağışlanabilir, hatta yapabileceğiniz en iyi şey odur), size uzanan onlar olur. Sizi dedektifleri olarak, şunu ya da bunu yapmanız için tutarlar, fakat siz daha ne olduğunu anlayamadan, en çok yapmanızı istedikleri şeyin onlara sarılmanız olduğunu görürsünüz.

"Çoğunlukla kadınlar geliyor Helen . . ."

Yıllarca önce itibarımı kaybettiğimde –Teşkilattan ayrıldığım ve Rachel'ın beni terk ettiği zaman– benden yana çıkan Helen'dı. Benim suçsuz olduğuma inandığını söylemek istemiyorum, ama benden yana çıktı. Böylesine düşmanken birbirimize, olacak şey değildi. Bundan zevk alacağını, sinsi sinsi sevineceğini düşünür insan. En azından annesinden yana olacağını.

Ama o benden yana çıktı.

Olacak şey değil. Şimdi neredeyse otuzunda, ben de elliye merdiven dayadım. Aramızdaki yaş farkı değişmedi, ama şimdi birbirimizi gördüğümüzde sanki iki yaşıt gibiyiz, iki yetişkin. Ben, mesela, otuz küsur yaşımdayken, o da henüz on beşindeyken olduğundan çok farklı. Eskiden hayatımı zindan ederdi –sanki polislik yeterince zor bir iş değilmiş gibi– eskiden canıma okurdu.

Galiba benden nefret ediyordu. İkimizden de nefret ediyordu belki de, ama benden nefret ettiğini biliyorum ve polis oluşum da bunun tuzu biberi oldu. "Babam polis": O günlerde hiçbir genç kızın ya da delikanlının rahat rahat söyleyebileceği bir şey değildi. Sivil giyiniyor

olsam da, fazla belli etmese de. Babam polis, bu yüzden de öteki tarafta olanlardan biri. Babam polis o yüzden domuzun biri.

Bazen merak ediyorum –hafif teselli– acaba oğlum olsa daha da mı kötü olurdu diye. Öte yandan, bazen keşke oğlum –da– olsaydı diyordum, Helen'ın öfkesinin bir kısmını alması için.

Somurtmalar, parlamalar, yakan suskunluklar. Bütün bunlar nerede mayalandı? Ve Rachel, ilkokul öğretmeni, küçük yumurcakların öfke nöbetlerine alışıktır. Fakat Rachel ile Helen'ın benim ötemde bir bağları olduğunu düşünüyordum. Nasıl oluyor bu işler – bir polisin kızı, bir polisin karısı? Hep onların arkadaş olduğunu düşündüm.

Belki de polis olduğumdan dolayı değildi. Belki de esas mesele bu değildi.

Bunun acısını sadece benden çıkarmadı, görünüşe göre kendisinden de çıkardı. Acısını benden çıkarmak için bunun acısını kendinden çıkardı. O rezil giysileri giyip her ay saçını başka bir renge boyuyordu ve eski bir fırçanın kılları gibi diken diken yapıyordu. Okulda nasıl idare ettiğini Tanrı bilir – ama bize kılık kıyafet kuralları hakkında mektuplar, uyarılar geliyordu. Ben bir de polisim. Rachel da müdür vekili olma yolunda. Ama tuhaf olan şey, Helen'ın okulda her zaman gayet başarılı olmasıydı.

Benim gibi değil, benim zamanımdaki gibi. Hep kırık notlar alırdım.

(Helen'a çoğu şeyi anlattım şimdi elbette, hikâyenin büyük kısmını.)

Sonra burnunun bir yanına piercing yaptırdı. Sonra bir de öteki yanına. O günlerde böyle şeyler henüz bir tür üniforma halini almamıştı.

Kendi bilir, kendi burnu. Ama hafta sonları bir grup-

la çıkardı, gürültücü, patırtıcı bir grup –kim olduklarını hiç öğrenemedik– ve bazen de gece boyunca görünmezdi. Polis olmanız endişelenmenize engel değil, hatta tersi geçerli. Bazen de er ya da geç onu bir karakoldan almaya gideceğimi düşünürdüm. Uyuşturucu, şu bu. Ve işte oraya kadardı, mutlu olacaktı. Mükemmel bir misilleme.

İşte benim gerçek skandalım patlak verince, Teşkilattan atılınca, sonuçta üçkâğıtçı bir polis, kötü bir polis olduğum (aynı zamanda iyi polis de – polis müfettişi olmuştum) ortaya çıkınca, o zaman bunun Helen için bir zafer ânı olması gerekmez miydi?

Fakat bu hangi yönde işliyordu? Eğer polis olmak zaten kötüydüyse, o zaman kötü polis olmak . . . iki kötü bir iyi yapar mıydı?

Rachel'da hangi yönde işlediğini ikimiz de biliyorduk. Rachel –neredeyse bir gecede– benim sadece kötü bir polis değil, kötü bir koca, tümden bir talihsizlik olduğuma karar verdi. Rachel benim artık ona göre olmadığıma karar verip kendi yoluna gitti. Onun için tek kelimeyle durum buydu. Helen'ın da aynı yola balıklama atlayacağını sanmıştım.

Ama o zamana kadar okulu ve evi terk etmişti. Çoktan kendi yoluna gitmişti. (Doğrusu biraz rahatlamıştım.) Üniversitedeydi artık, güzel sanatlarda – yani o çılgın gençliğinden pek eser kalmamıştı. Bütün o gaddarlığın altında iyi, küçük bir okul çocuğu vardı, özellikle de görünüşe bakılırsa sanat ve sanat tarihinde iyiydi.

Fakat bunu bile bana vurmak için bir sopa olarak kullanırdı. Ben, beyinsiz odun kafalı bir polis.

(Ama ben de yüksek okula gitmiştim – polis akademisine, günlük ders için. Polislik sınavlarında ter dökmüştüm.)

Doğru, sanat hakkında bir şey bilmiyordum ya da pek umrumda değildi. Resimlere bakmakta bir anlam göremiyordum. Ya da tablo yapmakta. Helen'a –eğer konu açılsaydı– işte bu yüzden polislere ihtiyacımız var diyecektim: Yasalara uyan insanların güvenle ve özgürce sanat galerilerine gidip resimlere bakabilmeleri için. Ya da öyle bir şey. Burunlarına iğne sokabilmeleri için. Zaten uygarlık dediğiniz başka nedir ki?

Bunu söylemedim tabii. Boğaya kırmızı göstermek gibi bir şey. Hatta onun hatırına sanatla ilgilenmeye çalıştım.

"Sen dedektifsin baba. Ama görmüyorsun. Fark etmiyorsun."

Hatta sanat galerilerine bile gidip baktım – ve esnedim. En sevdiği ressam Caravaggio için inekledim. (Bütün eserleri balmumu çalışması gibi geldi bana.) Ve kendisinin de bir parça haytanın teki olduğunu keşfettim, bunun yanı sıra biraz da haydutluk yapıyordu, daima yasalara karşı geliyordu. (Burada bana bir mesaj mı vardı?). Biraz da yumuşaktı.

Sonra Helen evi terk etti. Sonra ben, iki yıl sonra polisliği terk ettim. Sonra Rachel beni terk etti. Sonra Helen eve döndü. Yani beni ziyarete geldi, Rachel'a karşı yanımda yer almak için, Helen'a göre bütün bu olup bitenlerdeki gerçek suçlu bana sırtını döndüğü için Rachel'dı.

"Bahsettiğin kişi annen Helen."

"Sahi mi?"

Rachel'ı asla affetmedi ama galiba beni affetti, çok çabuk, ben hepsinin benim hatam olduğunu, yapmamam gerektiğini, beni suçlaması gerektiğini söylemek için ellerimi havaya kaldırırken bile.

Rachel'ın yüzü hâlâ gözümün önünde (gerçi şimdi biraz silik, tuhaf ve değişken, gerçekten tanıyıp tanımadığımı merak ettiğim bir kadının yüzü gibi): "Artık seninle kalamam George. Ne dediğimi anlıyor musun?"

Gözleri beni mahkemede yargılayan yargıçlardan daha yargılayıcıydı.

"Artık senin karın olamam. . . ."

Hâlâ o düşüş duygusunu hatırlıyorum – o zamana kadar hiç yaşamamıştım, altımdaki yer yarılsa bile. Öylece düşüyordum, tıpkı konacak bir zemin olmadığında düşmeniz gibi, sonsuz bir düşüş, uzaydaki insanların düşüşü gibi herhalde.

Hâlâ düşüş rüyaları görüyorum, o sıralarda gördüğüm gibi. Herkesin düşüş rüyaları gördüğü söylenir. Acaba Sarah hâlâ ne rüyaları görüyor?

Düşüş. Uçurumdan, hayat uçurumunun kenarından. Ama rüyalarımda düşsem de nereden düştüğümü görüyordum, adeta sadece düşmüyor, o ilk iğrenç telaşı sürekli hissediyordum. Ve orada, uçurumun başında aşağıya bakıp bana gülen Dyson oluyordu. Gülmekten katılıyordu. Gülmekten geberiyordu. Beni itmesi bile gerekmemişti.

Bazen Dyson, Rachel'a da dönüşürdü, o hiç gülmüyordu.

Ama Helen eve geldi, beni ziyarete, Rachel gidince ben evde tek kalınca – kimin nesi var meselesini çözünceye kadar. Ben Wimbledon'a göç etmeden önce. Yalnız ve işsiz. Helen sırf iyi miyim diye görmeye geldi, kendime baktığımdan emin olmak için. Önce bana şöyle bir bakıp sonra da etrafa göz gezdiriyordu, sanki duvarda çatlak ararmış gibi.

Olacak şey değil. Benim bu hain kızım, eskiden beni çileden çıkarmak için hiçbir fırsatı kaçırmayan kızım.

Şimdi hiçbir zaman olmadığı kadar, küçük, tatlı yarı anneye dönüşüyordu (ama 'küçük'ü kaldırın). Hatta giysileri, saçı bile ılımlı hale gelmişti. O zamana kadar üniversiteyi bitirmiş, bir tür tasarım işine girmişti. Artık yirmi yaşındaydı. Hiç küçük sayılmaz.

Giderken ben kapıda durur (komşular biliyordu elbette: Üç numarada bazı değişiklikler olmuştu) satın aldığı eski Renault'ya binişini, vitese takışını ve son bir el sallayışını seyrederdim ve aklıma net ve basit bir fikir gelirdi: Artık bir kadın oldu, kendi hayatı var. Ama benim hayatıma önem veriyor.

Arka lambaları gözden kaybolana kadar seyrederdim, sonra da içeriye girerdim.

Sonbahar geceleri, titretiyor, soğuk ve yağışlı. Havada duman. "Görmüyorsun." Komşular dedektif olduğumu biliyorlardı (sahiden kim ister sokaklarında onlardan bir tane olsun?) – ama artık bilmiyorlar. O yüzden şimdi beni gözetliyorlar.

Evde, yine yalnız olma duygusu. Bir gemiye akın eden su gibi.

Bana yemek bile yapardı –çok da güzel yemekler– sanki hiç yemek yemiyormuşum gibi. (İçiyordum – bunu fark etti.) Sıkıntılı zamanlardaki o eski bilgelik: Yemek zorundasın. Bu kızım Helen. İşte böyle başladı. Kendi yemeğimi yapışım, yemek konusunda ineklemem. (Sanat konusunda da, ama çoğunlukla yemek.) Teşkilatta öğretmedikleri başka bir şey daha.

Yemek pişirmesini öğrendim. Önce basit şeyler, Helen'ın gözleri önünde (o kimin yanında öğrendi?), sonra kendi başıma, uzun boş saatlerde, yemek kitaplarının yardımı ve yoldaşlığıyla. Parlak, neşeli yemek fotoğrafları. Maharetim olduğuna karar verdim. Sonra oldukça iddialı şeylere yöneldim.

Ama sahiden hayatımın darmadağın olmasını önledi. Bütün bir günün bir yemek etrafında dönmesi. Hepsi de Helen'ı memnun etmek içindi. Ona gerçekten kendime baktığımı kanıtlamak için.

Rutin böyle başladı. Helen haftada bir gece çıkar gelir, ben de ona yemek yapardım. Üç kap, tam tekmil. Masayı da çok güzel hazırlardım: Mumlar, peçeteler, şarap kadehleri. O benim yegâne misafirimdi – kobayım ve yargıcım. Ama gerçek şu ki, onu etkiledim. Öğretmenimi geçtim. Hatta bir parça da özel olarak giyiniyordu. Yemek yiyor, konuşuyor, şarap içiyorduk.

Haftanın en iyi günü – Helen'ın geldiği günler. Yemeklerin etrafında dönen günler ve Helen'ın ziyaretleri etrafında dönen haftalar. O zamanlar o kadar çok uyumuyordum – hey gidi günler. Uyuduğumda da rüya görüyordum. Düşüyordum. Bütün saatler boyunca gece gündüz uyanık olmak, olmayan bir işi yapmaya hazır olmak. Eski işi.

Durmuyor, Marsh'a söylüyordum, gitmiyor. Bu bir iş değil, içerilerde bir şey, siz neyseniz o. Kaçak kocaların izini süren başarısız bir dedektif olmak hiç dedektif olmamaktan yeğdir. . . .

Helen istekliydi, biliyordum. Özel dedektifliğe geçiş. Biraz anlaşılır, biraz da yavan bir fikir olduğunu düşündü, "Başarısız Polis" diye bir rozet takmak gibi bir şeydi. Hatta biraz da pis bir iş olduğunu düşünüyordu (ama polislik öyle değil miydi?). Yaşlı babası.

Peki ne olayım Helen? Ressam mı? Aşçıbaşı mı?

Marsh şimdi emekliliğin sefasında, hâlâ erken kalkıyor –bütün sabahı yatağında geçirebilecekken– sanki çağrıyla çalışıyor gibi. Kendisi söyledi, beraber golf oynarken.

Bunu uzun süre düşündüm: Onu işe almayı. Şöyle dü-

şündüm: Belki sadece kendi isterse. Hem zaten Rita vardı.

Helen'ın geleceği günler, haftanın en iyi günleri. Bir yemeği planlamanın kafamın istediği ya da ihtiyaç duyduğu ya da altından kalkabileceği tek gıda olduğu zamanlar.

Elbette şu basit fikir aklımdaydı – onun da: Artık hayatımdaki kadın olmuştu. Düzenli ilişkim.

Özele geçecektim, beni parayla tutacaklardı. Ama tek mesele bu değildi, hallolduğunda da –ben tekrar gözetleme işlerine dönünce– öteki soru kaybolmadı. Başka birini bulacak mıydım? Böyle şeyler olur. Benim konumumdaki erkekler böyle yapar.

Hayatımda kızımın dışında yeni bir kadın. Daha sadece kırk iki yaşımdaydım. Hepsi bu. Ve bütün bunları yapıyorsam. Şarap içip, yemek yiyorsam. Yemeğimi tattırmak için eve davet ediyorsam. Kadehlerini tazeliyorsam.

"Neredeyse hep kadın Helen . . ."

Ama bunu söylediğimde, bu tümden gerçeği yansıtmayan ya da tam doğru olmayan şeyi dile getirdiğimde Helen çoktan dediğime gelip benim özel dedektif olmamı kabullenmişti – kendisi de zaten sanattan, içmimarlığa yönelmişti. (Hakkında pek konuşmamam gerektiğini düşündüğüm bir değişiklik.) Ve özel dedektif olmanın onun hesaba katmadığı –benim de– bir boyutu vardı. Benim için gerilim dolu, onun için ilgi –eğlence?– dolu. İhtiyar babası.

Galiba bunu söylediğim zaman benim bir dolaplar çevirmeye kalkıştığımı biliyordu.

". . . erkeklerden çok kadın."

"Yani – şikâyetçi misin?"

13

Parkside Hastanesi'ni geçiyorum. Önde muntazam funda çit, muntazam ön avlu, cam kapılar. Göze batmayan, gösterişsiz bir otel gibi. Sonra Tibbet's Corner'daki ada kavşağa ulaşıyorum. A3 otoyolu için yan yola giriyorum, otoyol Wimbledon Common'la Putney Heath arasını bağlıyor. Ötesinde Richmond Park. Bu evcilleştirilmiş yaban yer parçaları – parklar, yeşil alanlar, fundalıklar. Ağaçlara boğulmuş çevre. Yol sert, vızıltılı ve amansız, altı şerit.

Rachel hâlâ beni düşünüyor mu, merak ediyor mu, bilmiyorum. Gazeteleri okumuştur herhalde, iki yıl önce –Nash Olayı– bazen benden söz eden haberleri okumuştur. Mrs Nash adına hareket eden bir özel dedektif . . .

Aman Tanrım – George bu. George olmalı.

Meraklı mı? Ama "onun hayatından çıkmış"tım artık, o da benimkinden. Sanki birisi hayatınızdan çıkınca ölse de olurmuş gibi.

Ve beni şimdi görebilse –şimdi ne yaptığımı görebilse– ne düşünürdü ki? Her şeyi kaybettiğimi, sınırları fersah fersah aştığımı mı?

Yol önümde uzanıyor. Gidilecek mesafe kalmadı gibi. Güneş neredeyse tam karşıda, bu yüzden öndeki her şeyde bir pırıltı, metal bir parlaklık var.

Şimdi müdür oldu tabii. Toplantılarda yukarıdaki kürsüden, bu pırıltılı günde küçük pırıltılı yüzlere hitap ediyor.

Bazen beni *görebileceğini* düşünüyorum –beni gözetiyor– benim gibi o da benim onu görebileceğimi hayal ediyordur. İkimizin de sahip olduğu bir hak ve kabiliyet, bir zamanlar uzun süre birlikte olunca.

Beni kayarken seyrediyor.

Saçmalık tabii. Beni göremez. Hatta Sarah bile göremez beni. Gerçi o farklı bir durum: Ben Sarah'yı olduğu yerden kaldırmaya çalışıyorum, onun gözleri olmaya çalışıyorum.

Ama Rachel beni gözetleyemez. Neden gözetlesin? Nasıl seçeriz? İşin doğrusu, tanışırız, ayrılırız, kendi yolumuza gideriz. Yasa yoktur, kural yoktur. Birbirimizi takip etmek, birbirimizin hayatını korumak için burada değiliz.

14

Mezarlığa dönüyorum. Bir Asda mağazasının yanında. Bir yan yol, ada kavşak ve giriş. Sonra, içeride, dar, düz bir bulvardan geriye dönüyorsunuz. Bir tabelada azami hız 10 mil yazıyor, sanki hız yapabilirmişsiniz gibi. Sanki çılgın A3 otoyoluyla arasındaki tezat açık değilmiş gibi. Burada her şey yavaş. Durgun. Dahası kıpırtısız da.

Putney Vale. Bu baş döndürücü ışıkta mezar taşları şekerleme gibi, düğün pastası gibi görünüyor. Ama ağzımda o kara tat. Çayırlar çözülmekte olan kırağıyla ışıl ışıl.

Yolu hatırlıyorum: Bulvar boyunca git; krematoryuma yakın park et, şimdi orada seri bir iş yapılıyor. Bir grup yaslı insan çıkıyor, başka bir grup bir araya geliyor, park yerinde bekleşiyorlar, birbirlerine başlarıyla selam veriyorlar, ben de sanki onlardanmışım gibi arabayı çekerken bana bakıyorlar. Mevcut üç beş yorum içinde kaçınılmaz yorum: Güzel bir gün. Bunun için güzel bir gün. Soğuk ama güzel.

Krematoryum darphane gibi çalışıyor. Ama o yakılmak istemiyordu. Bunu belirtmişti, anlaşılan. İhtimal vermezsiniz: Bir bilim adamı, bir doktor. Onun küçük batıl inanışı.

Dışarı çıkıyorum, paltomu ve atkımı ve arka koltuktaki gülleri alıyorum, bir süreliğine gülleri arabanın üstüne yatırıyorum. Çıkan cenaze grubu etrafa dağılıyor, ihtiyatlı ve sersemlemiş görünüyorlar, sonunda gidecekleri yere bırakılan gizemli bir tura çıkmış otobüs yolcuları gibi.

Gülleri alıp yürümeye başlıyorum. Uzak değil, ağaçlarla çevrili yollardan gideceğim yere varıyorum. Görünüşe göre etraftaki tek Tanrı kulu benim. Canlı kul. Ağaçlardaki yapraklar boyanmış gibi parlak. Yeni mezarların üzerindeki çiy düşmüş çiçekler, partiden arta kalmış süslemelere benziyor.

Sade bir mezar: Cilalanmış granit taş. Hâlâ oraya daha dün konulmuş gibi duruyor. İsim ve tarihler. İçinizden, uzun bir ömür değilmiş dersiniz. Öldürülen bir adam olduğunu gösteren hiçbir işaret yok.

Daha da yaklaşıyorum, ağır ağır – sanki bir hat, bir kenar varmış gibi. Hiç değilse sakin olmaya çalışıyorum, hiç değilse düşünceli, ama içimden yükselen nefreti hissediyorum, o bir yıl önceki aynı ani çılgın nefreti – belki daha da ateşlendi.

Donun eridiği yerdeki çayırlar suyla yıkanmış gibi tertemiz.

Duraklıyorum, ileri adım atıp çiçekleri kâğıdından çıkarıyor, kâğıdı buruşturup cebime alıyorum, sonra da çiçekleri çabucak uzatıyorum, heyecana gerek yok. El kol hareketi yok, fısıltıyla söylenmiş söz yok. (Ne olabilirdi ki?) Ama birden dönemiyorum. Bir süre durup bakmam gerek, göğsüm inip inip kalkıyor, oysa sadece kıpırdamadan dikiliyorum.

İkinci defa.

Geldim. Yine geldim. Onun hatırı için buradayım. Günün önemini belirttim.

Saygılarımı sunuyorum, eğer doğru ifade buysa, oysa aslında ondan nefret ediyor, onu suçluyorum.

Bak gördün mü yaptığını, gördün mü ona yaptığını. Bak ne yaptın – onu bırakıp sana *bunu* yapmasına izin verdin.

Güneş üzerimde pırıl pırıl, bense nefretten kapkarayım.

Belki sekiz yıl, dokuz yıl –ya da ne kadar sürerse– sonra cezasını tamamlayınca buraya geleceğim ve aynı şeyi hissetmeyeceğim. Huzurla geleceğim – ya da hiç gelmeyeceğim. Ben de günümü doldurmuş olacağım.

Orada yatan gül demeti bir kazaya, bir ucubeye benziyor. Çiçekçideki kızı düşünüyorum. Gülümseyişini.

". . . onları çiçek almaya iten sebeplerin hepsini bir düşünün . . ."

Oğlu –Michael– ayarladı her şeyi. Hemen hemen iki yıl önce. Ta Seattle'dan, üç ayı aşan mazeret izniyle. Sarah'yı kaç kere gördü, bilmiyorum. Gördüğünü biliyorum, sanırım görmesi kötü oldu, şefkat yoktu. Ve kıskandığımı da biliyorum, çünkü bütün o süre boyunca Sarah beni görmüyor, bana tek bir haber göndermiyordu. Zaten ben de kim oluyordum ki? Bir dedektif. Bir günlüğüne tutulmuş. Ben oğul değildim.

Annesinin avukatını gördüğünü biliyorum. Böyle durumlarda bir avukat oğula ne söyler? Babasının tarafını tuttuğunu biliyorum. Neden tutmasındı ki? Helen da benim tarafımı tutmuştu.

Tabii Michael beni hiç görmedi – ben denediysem de olmadı. Ama ben kimdim ki? Annesinin casusu.

Sonunda kendi yoluna, Seattle'a dönen ve on sekiz ayı aşkın süredir iki haftada bir benim yaptığımı yapmayan bir oğlu kıskandım. Michael'dan başka ses çıkmadı. Sadece ben.

İkinci bir ceza, ikinci bir ölüm gibi: Artık sen benim annem değilsin. Sarah buna çok içerledi, biliyorum, tahmin edebiliyorum. Eğer Helen hiç –

Ama onu suçlayabilir mi – *Sarah onu* suçlayabilir mi? Nasıl bir histir acaba? Babanız, anneniz: İkisini de kaybetmek. *Sarah* buna çok içerlemiştir.

Çocuk için orada bulunmak –burada, şu noktada, iki

sonbahar önce– etrafı babasının akrabalarıyla dolu, hepsi şok içinde. Morgda yaklaşık üç hafta bekleyen naaş.

Sarah orada yoktu tabii, serbest değildi.

Ama ben buradaydım, hemen şuracıkta. Birdenbire her şeyi izlemek için ortaya çıkan gizemli adam, sonra ortadan kayboluverdi. Raporunu vermek için.

Aralık ayında bir gün. Bugünkü gibi değil. Nemli ve kasvetli ve ılıman. Islak toprak kümeleri, ezilmiş çayırlar.

Rachel'ı düşünüyorum, sanki gözleri üzerimdeymiş gibi.

Ölüden nasıl nefret edebilirsiniz? Saçma. Ölünün ateşi hissedeceğine inanmak kadar saçma. Ama ben nefret ediyorum, edebiliyorum, iki yıl sonra bile. Bak ona yaptığına, bak onu nereye koydun. Burada dikilip ondan nefret ediyorum, asla da Sarah'ya söylemiyorum. Evet çiçek alacağım. Eğer yaşasaydı onu öldürebilirdim. Saçma, ama yapabilirdim. Bunu Sarah'ya asla söylemem – ama artık öldüremem.

Evet, gittim. Gülleri koydum. Güzel bir gün, pırıl pırıl ve açık. Alev gibi dizi dizi ağaçlar.

Hiç, hiç mesaj yok.

Konuşabilseydi, şunu söyleyebilirdi: "Hayır, benden nefret etmiyorsun, değil mi? Nefret falan değil bu. Hissettiğin şey nefret değil. Memnunsun, değil mi? Sana bir iyilik yaptım. Şu an olduğun yerden memnunsun, benim burada olmamdan da memnunsun."

15

Her şey nasıl başladı? Sarah bile cevaplayamaz bunu. Sadece başladığını biliyor – her şeyi ilk defa bildiğiniz şekilde bildi, burun deliklerinde, sonra geldi işaretler, ipuçları, izler, burnunuzun zaten söylediğini teyit etmek için.

Kısa bir süre benim gibiydi, bir dedektif, özel bir burun, koku peşinde, iz peşinde, ama peşinde olmak istemiyordu, bildiğini bilmek istemiyordu.

Derken bir gün ona şöyle bir baktı, –Bob'a baktı– söylediğine göre asla yapacağını ya da yapabileceğini düşünmediği türden bir biçimde.

O da bu bakışın altında kırılıp ezildi, itiraf etmekten başka seçeneği kalmadı.

Garip olan şuydu ki, adam meseleyi sanki çaresiz kurban kendisiymiş, acınması gereken kişi oymuş gibi göstermişti.

Eski bir numara belki. Ama hiç değilse kendisinin kayıp gittiğini hissettiği ve direnmeye çalıştığı bir dönem, bir başlangıç aşaması yok muydu? O tatlı dönem –sonbaharın kışa kaydığı o üç yıl öncesi– hepsi için başka bir şeyi ifade ediyor gibiydi. Evdeki bu yeni mevcudiyet, bu yeni yumuşak ruh hali. Koruma dürtüsü. Adam belki de daha sert olmalıydı, daha duygusuz – daha klinik. Buna alışık değil miydi? Acımanın ve hayırseverliğin kayıp eriyerek başka bir şeye dönüşmesine.

Yoksa sadece tek bir an mıydı. Belki. Her şeyi altüst eden o anlardan biri. Yön değiştirme hazırlıkları ya da

kendisiyle çatışma yoktu, onu her gün bir tür baba gibi gözetme, ama bir yandan da karanlıkta bir casus gibi gözetleme yoktu. Bir an, bir fırsat. Evde tek başlarınaydılar. Uzun bir kış gecesinin ortasında. Perdeler kapalı. Birbirlerini ürkütülmüş hayvanlar gibi yakaladılar. Açık bırakılan bir kapı. Bakışları çarpışır çarpışmaz başka yönlere seken iki bakıştan ziyade, tek seferde iç içe geçen bir bakıştı. Sarah haftalar sonra ona bu kadar kusursuz bakacaktı.

"Ona sadece şöyle bir baktım George. . . ."

Göstermedi, ama galiba nasıl bir şey olduğunu biliyordum. İlk ziyaretlerimde bana baktığı gibi. Bıçak gibi keskin bir bakış. Benimle oynama George. Merhametine ihtiyacım yok.

Eğer hayat önünüze bir şey koyarsa ne yaparsınız? İnkâr mı edersiniz? Gözlerinizi kapayıp arkanızı mı dönersiniz? Yanlış kapıdan girmiş gibi mi yaparsınız? Bu benim için değildi, başka biri içindi. . . .

Merhamet parçalanıp başka bir şeye dönüşüyor.

Sonrasında da her şeyin bir "anlık çılgınlık" olması –bu eski manevra, bu denenmiş eski formül– ve hiçbir şey olmamış gibi devam etmeleri olasılığı. Sanki şimdi adamın içindeki onun için (ve Sarah için) bir tür enfeksiyon anlamına gelmeyecekmiş gibi.

Her neyse, o zamana kadar havadaki koku keskin bir hal almıştı.

Hayır işi: Onun için, yani Bob için. Adama nereden geldiği belli olmadan vurdu, orman yangını gibi. Hem yakılmak da istememişti.

Ya Kristina? Öylesine zavallı ve çaresiz. Yirmi iki yaşındaydı. Hayat onu dalından koparıp geçici çocukluğuna atıvermişti –belki– ya da pek çok kimseden daha çabuk büyütmüştü. Yaşından daha olgun. Ve karşısın-

da: Olgun bir adam. Zaten çiçek gibi açmıştı da. Koparılıp rahat ve bolluk diyarına yerleştirildi. Wimbledon'a.

Başta o genç kız hıçkırıklarına boğulmasına yetecek bir şey. O mutfakta. Ama şimdi umrunda mıydı, onca şey kaybettikten sonra? Dünyaya ne borcu vardı? Yurtsuz bir kişi, yasalar çerçevesinde sadece yarım kişiydi.

Bütün o aylar, yıllar boyunca –sürekli– bunu düşünmüş olmalı: Burada olmak yerine orada olabilirdim. Ben de ölebilirdim, ölmekten de beter olabilirdim. Önce ötekileri vururlarken, önce tecavüz edip sonra vururlarken seyretmek zorunda kalabilirdim. Bunu her zaman bilecekti. Ama burada, Wimbledon'da sıcak bir yataktaydı. Çimler ve ağaçlar. Şimdi burada kurallar neydi? Korunma hissi, onun için de başka bir şeye dönüşüyordu.

Geri sekme: Soyuldunuz, şimdi siz alıyorsunuz. Gençler bu kadar çabuk mu ziyan oluyor? Bu kadar kolayca? Helen: Bana acı verdiğini biliyordu. Sadece bir kere genç olursunuz ve bunda da bir tür vahşilik vardır. O erkek kardeş, ölen asker, yakışıklı garson. Vurulmuş olmalı. Ama bütün o yabancı kızları becermişti, elinden geldiğince çok sayıda, sanki fazla vakti olmadığını biliyormuş gibi.

"Ona ne düşündüğünü sordum George – erkek kardeşinin tarzı hakkında, kızlara av muamelesi yapışını. Ne dedi biliyor musun? Meselenin hiç öyle olmadığını, kesinlikle öyle olmadığını söyledi. Eğer kardeşi olmasaymış o da kervana katılırmış."

Bu şeyleri hâlâ düşünüyorum, bu olayı hâlâ. Asla bitmeyen iş. Bazen sadece izleyip not tutmak yeterli değil. Kendinizi resme dahil etmeniz, onların yerine koymanız gerekir.

Adamın yerine – bu taşın altında, bir deste gülün al-

tında yatan adamın yerine. Onu, hayatının kayıp gidişini düşünüyorum.

Nasıl başladı? Nasıl devam etti – Sarah öğrendikten sonra ve suspus bir anlaşmayla ayarlanan Fulham'daki o daireden önce? Onlar –Sarah– ona tekmeyi vurup defedemezdi. Sığınmacıydı: O onların sığınağıydı. Hayırseverliğin kuralları. Ama onlar darmadağın olmamışlar mıydı?

Basit bir soru. *O işi* nerede yaptılar – Kristina ve Bob? Bunu sormak zorundasınız (Sarah sormuştur.) Benim işimde böyle basit pis rutin şeyleri sormanız, kendinizi de sahneye dahil etmeniz gerekir.

Kendi çatıları altında mı? Çok zor – artık olmaz. Muayenehanesinde mi? Jinekoloji muayenehanesinde. Harley Caddesi'nde. Parkside Hastanesi'nde. Sahte özel hasta olarak kaydolup mu? Büyük gizlilikle korunan mahremiyet. Daima sulu komediye dönüşür. (Biliyorum, gördüm.) Pantolonu inik tecrübeli bir tıp adamı.

Siyah Saab'ın içinde mi? Ya da, ne bileyim, nereyi bulduysa orada. Wimbledon Common'da mı? Hemen tepeye çıkarken. Pratik. Parkside yolunun hemen öbür tarafında. Yeterince büyük, yeterince gizlenebilirsiniz. Yeterince kalın ağaçlar. Hatta çeşni de olur, tehlikeyi düşününce – artık maskeleri düşmüştü zaten. Fazladan bir heyecan. Hiçbir şeyi olmayan insanlar gibi ağaca dayanıp sevişmiş olabilirler. Kızın bir yanı bunu istiyor, o işi öyle istiyor, adam da anlıyor. (Bu şekilde adam da çıldırıyor.)

Wimbledon Common'da. Neden olmasın? Orada güpegündüz neler oluyor. İnsanlar gaspa, tecavüze uğruyor, öldürülüyor. Ya da basıyorlar kendilerine uyuşturucuyu. Bu koca yaban yerler.

Mezarından bir taş atımlık mesafede – hemen şuracıkta, mezarlık çitinin arkasında. Wimbledon Common, Putney Vale'in yanında. Bu düşünceye gülümsüyor şimdi, *benim* düşünceme, düşüncelerimi okuyor. Evet, hemen şuracıkta, deliler gibi. Korulukta, bahar günü. Bana çiçek vermeyin.

Bir mezarlıkta dikilmişim, düzüşen iki insanı düşünüyorum. Sahneyi gözünüzde canlandırmalısınız. Fulham'da o daireleri olsa bile. Çılgınca duyulan heyecanından dolayı. O son sonbaharda, tablo değiştikten sonra bile – Hırvatlar kazandıktan sonra. Korulukta son bir yürüyüş.

Geçen yılın yapraklarına basa basa yürüyorlar. Eylül: Bu yılın yaprakları hâlâ bir dekor oluşturuyor. Adam kızın arkasındaki yaprak, çöp, kabuk parçalarını çırpıyor. Artık bir tür tören halini almış. Kız o eski kabanını giymiş. Adamın kabanı. Hâlâ kan ter ve yara bere içindeler. Ve kız bunun çok geçmeden ancak hatıralarda kalabileceğinin çoktan farkında. Bir İngiliz koruluğu. Eğreltiotları, böğürtlen çalıları, beyaz kayınlar. Bu ülkeye gelmesinin bir zamanlar bir nedeni vardı. Ama o hâlâ İngilizce kelimelerin öğrencisi – şimdi adam onun öğretmeni.

Kızın ayaklarına bir şey takılıyor, durup bakıyor. Saçları boynundan ikiye ayrılıyor. "Mantar" kelimesini biliyor ama öteki kelimeyi öğrenip öğrenmediğini unutmuş. "Zehirli mantar" diyor adam ve o biraz daha açıklarken ikisi de kelimeyi düşünüyor.

"Zehirli mantar." Kelimelerin esrarı. Zehirli mantar. Yüksükotu . . .

Ama hangisi hangisi? Yenilebilir olan mı, zehirli olan mı? Adam emin değil, bilmiyor. Kız birkaçını koparıp ağzına tıkıştırıyormuş gibi yapıyor. Sonra geriye

bir adım atıp midesini sıkıca kavrayarak gözlerini döndürüyor – kusacakmış gibi yapıyor. Şaka: Gülüyor ama adamın yüzündeki ifadeyi görüp bırakıyor. Adam düşünüyor (belki adamın düşüncesini okuyor, belki onun da aklından aynı anda aynı düşünce geçiyor): Ya hamile kalsa. O zaman ne olacak, o zaman ne olacak?

16

Marsh, "Sana neydi ki?" dedi.

Ama belki o da çoktan kokuyu almıştı. Belki kokuyu bulutlar halinde ben salıyordum, "aşikâr üzüntü hali"min (raporundaki ifadeyi görebiliyordum) yanı sıra.

". . . aşikâr üzüntü hali içindeki tanık . . ."

Sorgu odası. Beklemiş küllük kokusu. Koridorun ucundan kısık telefon zili. Ne tuhaf orada olmak, oraya geri dönmek.

"Bir hayli tuhaf doğrusu. Daha memurlarımız olay yerine gelmeden üçüncü bir şahıs, halktan biri, telaşlı bir halde ortaya çıkıp geçmesine izin verilmesini istiyor. Dahası da, buna hakkı olduğunu, aslında bizden biri olduğunu söylüyor. Yani, sonradan anlaşılıyor ki, *bir zamanlar* öyleymiş."

Kısa bir gaddar bakış.

Kum rengi saçlar kulak etrafında kırçıllaşıyor. Gri, soluk gözler – haşinliği saklı. Kırk beş - elli yaşlarında. Zararsız ve yumuşak görünebilen ama sonra esaslı bir herif oluveren tiplerden. Dedektifliğe yakışan bir tip çünkü dedektife benzemiyor. Öğretmen olabilirmiş. Ev ödevini de yapmıştır. Bir yerde bir zil çalıyor – ya da iz sürecekti, benim eski bir CID olduğumu öğrenir öğrenmez.

Biraz arkaya yaslandı. Basit, yorgun bir ifade. Sarah'yla işi bitmiş miydi bari? Kravatını, hakemin düdüğünü tuttuğu gibi tuttu.

"Masanın iki yanına iki polis müfettişinin oturma-

sı ilk kez oluyordur herhalde." Aniden acıtabilecek yumuşak yaklaşım. "Ve de son defa – benim açımdan. Dört hafta sonra özgürüm. Vaktim geldi."

Yani: Önemi ne olursa olsun bu onun son vakası. Ve sadece ona verilmiş çünkü olay çözülmüşe benziyor. Olayın hemen ardından gelen itiraf ve tutuklama. Dört hafta sürmez bile. Ama birden – ben çıkıyorum.

Son vakanız. Nasıl isterdiniz? Zahmetsiz mi olsun isterdiniz? Kolay bir iş mi olsun isterdiniz? Yoksa bunu ince eleyip sık mı dokumak isterdiniz? Her detayın üstünde durarak.

Benim son vakamı da biliyordu. Bunu gözlerinden okuyordum.

"Ama görünüşe göre," –kendi esprisine hafiften gülümsedi– "geri gelmek istiyorsun."

Sarah'yla işi bitmiş miydi bari? *Ona* neydi ki? Sarah da polis vakalarından biriydi. Sen de karışmamışsın.

Ama onun son vakasıymış. Bana bunu söylemesi gerekmiyordu. Belki de gururlanıyordu. Son vakası, hem de cinayet. Güm diye çıkıp gitmek.

"İlkinde tam olarak 'bırakılmadın', değil mi? Sen bırakıp gitmedin."

İşte geldi. Bir haşin bakış daha. Benimle, benimle oynamakla daha çok ilgileniyor olabilirdi (Sarah çantada olduğuna göre). Önceden bildiğiniz bir zanlıyı (seni tanıyorum) iğneleme tarzınız kaydediliyor. Son vakan. İnce ele, sık doku.

Gri, bıkkın gözler. Bir yumuşak, bir keskin, sonra tekrar yumuşak. Biraz okul müdürü, biraz baba. Aile adamı. Karısı ve çocukları (doğru tahmin etmişim), çocuklar şimdi büyümüş. Kendisi başarılı olmuştu – çocukları da. Onu polis edasıyla görmemişlerdi: Bir zanlının üzerine eğilirken, bir cesedin etrafında dolaşırken. Eve ge-

lip bir şekilde değişiyordu. Yakında temelli evde olacaktı. Ben de öyle olabilirdim. (O da benim gibi olabilirdi.) İki polis müfettişi. Bir farkla, onun kıdemi vardı –yıllar süren hizmet– bense gerçek bir polis müfettişi bile değildim.

Ne var ki, teknik sebeplerle bana "Efendim" diye hitap etmesi gerekiyordu. Ama pek etmedi.

Ve ben onun yerinde olsaydım şimdi DCI olmuştum. Şimdi olduğu yere –ki pek uzak değildi– çoğunlukla rüşvetle ve angarya işlerle gelmişti. Bunu anlayabiliyordum. Anlayabildiğimi biliyordu. Eğer DCI olabilseydi benimle farklı bir şekilde konuşuyor olacaktı, gerçekten rütbesini konuştururdu. Dört hafta sonra hiç rütbesi olmayacağını bana söylemek için can atmazdı.

"Seksen dokuzdu, değil mi?"

Ben olabilirdim. Eski pislikleri eşeleyip, zavallı kederli bir hatun, cinayet suçlamasıyla içerideyken kendi emekliliğimi düşünebilirdim.

Bıraktı, şimdilik: Cephaneyi sonra çıkarabilir.

"Peki – sana neydi?" dedi.

"Mrs Nash müşterimdi."

"Ama işini yapmıştın – yapmaktan da öte. Miss Lasic'in Dış Hatlara gittiğini görüp de haber vermek için Mrs Nash'i aradığında iş bitmişti."

"Lazic," dedim. Yanlış söyleyip duruyordu.

"Lazic. Mrs Nash'in sizden istediği tek şey buydu."

"Bana gerçekten söylediği şey, 'Onları izle' idi."

Onları izle George.

"'Onları izle' mi? O yüzden sadece adamı izlemeye devam ettin. Mr Nash'i dönene kadar izledin –'emin olmak' için, öyle ifade vermişsin– Beecham Close'a arabayla girene kadar, sonra dönüp evine mi gittin?"

"Evet."

"Ama sonra, dakikalar sonra, eve varmadan önce, tekrar dönüp geri gittin."

"Doğru."

"Neden? Bunu neden yaptın ki?"

Bir haşin bakış daha, sanki yıllarca üzerinde çalışmış gibi – sanki bir anlığına baş zanlı ben olmuşum gibi.

Peki neden olmasın, neden olmasın? Eğer Sarah'nın suçunu yarıya indirecekse ya da kaldıracaksa: Hepsi benim fikrim, benim cinayet planım. Bob'un tuzağa sürüklendiğini görünce arazi oldum. Sonra tırstım. Geri döndüm. Çok geç.

Ve bunu dalga dalga hissettirmiş olmalıyım.

"Bir – sezgi," dedim.

"Sezgi mi?"

"Bunu daha önce ifade ettim – kötü bir şeyin olacağını düşündüm."

"Yani Mr Nash'in öldürüleceğini mi düşündün?"

(Diyelim ki "Evet" dedim?)

"Önleyebileceğimi düşündüm."

"Neyi? Önlemedin."

"Sarah nasıl?" dedim.

Sesimdeki çatallaşmayı duydum. Ona şöyle de söyleyebilirdim: İşte benim dürtüm, yüksek sesle ve apaçık.

"Pek mutlu değil. Şokta." Gözleri bir an seyirdi. "Polis memurunun notlarına göre" –dosyasının üzerine parmağını koydu– "senin geçmene izin vermesi gerekiyormuş çünkü 'ne yaptığını biliyormuşsun'. Bunu söylediğini hatırlıyor musun?"

"Galiba."

(Bırakın geçeyim, ben dedektifim.)

"Peki *biliyor muydun* – ne yaptığını biliyor muydun?" Bir saniye bile beklemedi. "Gördüğüm kadarıyla ne yaptığını bilmiyormuşsun, ne yaptığını kesinlikle bil-

miyormuşsun. Çünkü ne yaptığını biliyor olsaydın, bu orada ne olduğunu tam olarak bildiğin anlamına gelirdi."

Bakışlarım yine yakalandı. Kötü taktikler. Bunca yıllık hizmet hayatından sonra dik bakışların idareli kullanılması gerektiğini öğrenmemiş miydi? Başka tarafa bak, ayağa kalk, sırtını dön, sessizlik geçsin. Sonra konuşurlar.

Fakat gözleri sakin değildi. Haşindi ama çelik gibi değil. Ava atlamak için değil. Son olayınız: Ne yaparsınız? Aman vermeyip fazladan sertleşir misiniz, yoksa merhamet mi edersiniz?

"Ne yaptığını bilmiyormuşsun": Elde tutulup sallanan bir şey gibi.

Peki raporunu nasıl yazdı, mesela tutuklanan şahsın tepkilerini nasıl değerlendirdi – hızlı itiraf (Sarah telefonu kendisi etmişti), içeriye hemen teslim olması – belki, sadece belki cezayı etkileyebilir.

Gece yarısını epey geçmişti herhalde.

"Verdiğin ifadeyi imzalamaya hazır mısın? Mr Nash'i Beecham Close'a kadar takip ettiğini, sonra arabayla uzaklaştığını, sonra geri döndüğünü. Bu geceki hareketlerin bunlardı, değil mi?"

"Evet."

"Doğru ifadeler aldığına dair bir kaydın yok. Ben senden doğru olmayan bir ifade almak niyetinde değilim."

İşte. Elinde değildi. Cephane. Başıma ateşledi.

Şöyle söyleyebilirdim: "Sahte ifadeler doğru olabilir, tanığın söylediği şeyler olmasa bile." O da şöyle söyleyebilirdi: "Bütün üçkâğıtçı polisler böyle söyler."

Bir şey demedim. Alçakgönüllü, sinmiş vatandaş ol. Sıkıntılı olduğu ortada.

Belki o da geçti buralardan: Yakınından, eşiğinden, sınıra yakın. Başka bir zaman, bir sorgu odasında.

"Eklemek istediğin bir şey yok mu?"

"Hayır."

"'Sezgi' hakkında . . . ?"

"Hayır."

"Eylemlerinin doğru dökümü – şans eseri dakikası dakikasına da kaydetmişsin."

"Mesleki alışkanlık."

"Tabii – bizden biri. Teknik açıdan kendine polis süsü verme suçu işledin. Onun üzerinde durmayacağım."

(Ama "Ben dedektifim" yalan değildi ki.)

"'. . . kötü bir şeyin olacağını' düşündün. Yani o an aklına geldi, mi demek oluyor?"

"Evet."

"Önceden bilgin varmış anlamına da gelebilir. . . ."

"O zaman neden *aniden* geri dönecektim?"

"Doğru. Elbette. O zaman sözü edilmeyen başka bir nokta var. Bütün söylediklerinizden edindiğim izlenim, benim belirgin izlenimim o ki, olacağını düşündüğün –kötü şey– Mrs Nash'e olacaktı."

"Zaten oldu."

İçimdekileri dalga dalga dışa vuruyordum herhalde.

17

Gladstone'da köşede bir masa. Viktoryen süsü verilmiş, şipşak kurulmuş bir yer. Duvarlarda müzikhol posterleri. Wimbledon'da Rio'ya gidebilir ya da Karın Deşen Jack'i dışarıda avlanırken hayal edebilirsiniz.

Beyaz şarap istedi. Ben bira söyledim. Kadehindeki seviyeye adeta kum saatiymiş gibi bakarak çok yavaş yudumladım.

Hayatta sağlam bir prensip vardır: Az ile çoğu bul. Fazla bir şey bekleme. Görüp göreceğin bu olabilir.

"Şimdi oradadır, şimdi kızın yanındadır," dedi.

Bunu söylemesi gerekmiyordu. Tahmin edebilirdim: Bir salı, öğleden sonra saat altı ve bana ayıracak zamanı var. İşte onlar oradaydılar, biz de burada. Ama bunu söylemesi gerekmiyordu. Belki onlar –adam ve kız– için de zamanın tükenmekte olduğunu düşünüyordum. Kum saatini izliyorlardı şimdi bile. Sadece yirmi gün kalmıştı – eğer bütün bunlar doğruysa.

"Charing Cross'da salı öğleden sonraları hasta bakıyor. Saat beşe kadar. Elverişli."

Ekşimtırak bir tebessüm. Sanki şunu söylüyor: Bak nerelere geldim. Ya da oynamaya gitmiş çocuklarımızı düşünen titiz anne babaymışız gibi.

Ne var ki çocuklar bizdik, belki – yetişkinler işlerini yaparken kendi köşemizde fısıldaşıyorduk.

Ve o bakışı – içindeki genç kız hemen teninin altındaymış gibi.

Nasıl oluyor? Hayatınız menteşelerden kurtuluyor,

siz de daha önce olduğunuz yere dönüyorsunuz. Yetişkin ve kırk küsur yaşlarda değil artık. Kristina gibi, tekrar çocuk olmaya zorlanıyor. Ama şimdi Kristina kadın olmuştu – Bob'un kadını. Tam da tersi. Böylece Sarah kız olmuştu – daha Bob'u almadan uzun zaman öncesinin genç kızı. Öğrenci, Fransa'ya götürülmüş. Güneş ışıklarından bir yanıp bir sönen ağaçlar, güneye giden yol. Bel bağlamayın. Çok şey için az şey, alıp alacağınız bu olabilir.

Böyle mi oluyor (bilmem gerek): Bir orta yaş felaketi yılları alıp götürüyor mu?

Ya da (aceleci ve el yordamıyla gelen bir teori daha): Sarah onu geri alacaktı – öyle inanıyordu. Gün sayıyordu. Onunla yeniden başlayacaktı, eski günlerine dönecekti.

Yanıp sönen ağaçlar, camlar inmiş.

O zaman, diye düşündüm: Onu hâlâ seviyor. Ve Bob'un bir zamanlar gördüğünü görüyordum.

Ya da sebep sadece Sarah'ydı. Şu anki haliydi. Genç – kırk üç yaş. Öğreten bir şey belki. Sınıfınızla aranız gittikçe açılıyor, ama bir şey size geçiyor. Bir bağ – Sarah'nın Kristina'yla yaptığı gibi.

Evet, görebiliyorum. "Okutman": Kulağa eski, katı ve sert geliyor. Ama dersin ortasında bir şey olabilir – bir kıvılcım, bir heyecan, yüzündeki bir şey. Öğretmenin hâlâ içinde olan öğrenci. Ve orta sırada onsekizlik bir kız onu şaşırtacak, onu yakalayacaktı. Dudaklarına bakardı, dizlerine. Pencerenin yanında duruyor. Koltuk altının kıvrımı, bir bluzun kolundan görülen, bir ipteki kıvrık gibi. İnsanlardaki gizli katmanlar. Onun yaşındaki kızlar sadece – onun yaşındaki kız olabilirdi.

Bu Bob Nash ne kadar aptalmış, burnunun ucundakini görmemiş. Genç kıza gitmiş. Bir de jinekolog.

Ama şimdi geri dönüyordu – Sarah öyle sanıyordu. Belliydi, bağırıp duruyordu. Onu hâlâ seviyordu.

Başka bir şeye dönüşmemişti.

Kadehindeki şarabı seyrettim.

"Dokuz civarında evde olur. Akşam yemeği için – evet." Bir ezik, küçük tebessüm daha. "Tabii, eğer geceyi orada geçirmeye karar vermezse." Bir bakış. "Ona engel olamam, değil mi?"

Sanki keskin bir cevap beklermiş gibi. Başka kadınlar böyle yapmazdı, değil mi? Başka kadınlar çok önceden kavgaya girişirdi. Bilmem gerek – benim iş alanım.

Sustum.

"Bu bir taviz, sizin anlayacağınız. Bir taviz. Şimdi ne yazık ki bir sürü günü var – ve gecesi. Çok zamanı var." Kadehine boş gözlerle baktı. "Aslında – bütün bunlar bir taviz oldu." Başını yukarı kaldırdı. "Taviz ne zaman teslimiyet olur?" Bir yudum şarap aldı. "Taviz verirsiniz çünkü aslında devam etmek istiyorsunuzdur, değil mi? Buradaki risk her şeyin ağzınızdan kaçıvermesi."

İçindeki genç kız, yüzünden kaybolmuştu. Kadehini hemen çenesinin altına tuttu, sanki kelimeleri orada yakalayacakmış gibi.

"Evli misin?"

"Evli*ydim*."

Belirsiz bir tebessüm. "Ben de öyle düşünmüştüm." Bir de dedektif. "Her neyse – ne düşündüğünü biliyorum. Normalde ne olur, ne yapılır? Kıza yolu gösterirsiniz, değil mi? Ona ortadan kaybolmasını ve bir daha karşınıza çıkmamasını söylersiniz. Ve kocanızı da yakından izlersiniz."

Gülmeden durabildim herhalde. Evet, pek çoğu böyle yapardı – bu yakından izlemede benim de katkım ola-

bilirdi. Tabii işin sonuna kadar gidip adama da yolu gösterenleri saymıyoruz.

"Sığınmacı," dedi. "İşe bakın."

Başımla onayladım. Evet, oradan daha önce geçmiştim, o hattı takip etmiştim. Yine de bütün kuralların askıya alınabileceği bir nokta vardır.

"Ne düşündüğünü biliyorum George. O kızı hiç eve almamış olsaydım . . . o zavallıcığı evime sokmasaydım. . . ."

Birama baktım. Bana George demişti. İlk günlerde öyle söylerim: "Bana George diyebilirsiniz." Her zaman kabul etmezler.

Dizlerine baktım.

"'Ne aptal', diye düşünüyorsun."

Bob'un aptal olduğunu düşünüyordum.

"Onu düşünmüyordum," dedim. Biramdan yudumladım.

"Şimdi kızdan nefret bile etmiyorum. Şimdi bile." Dosdoğru bana baktı. "Onu da hâlâ seviyorum. Onu hâlâ seviyorum ve kaybetmek istemiyorum. İşte," –omuzları hafifçe titredi– "işte benim ifadem."

Sanki sorgulanmak için çağrılmış gibi.

"Ne iş yapıyor?" diye sordum, sanki duymamışım gibi. "Yani – eğer bütün gün o dairedeyse."

"Yani nasıl *geçiniyor* demek istiyorsun? Onu da Bob karşılıyor. Kirayı ve yaşamak için gerekli her şeyi – biraz da fazlasını. Geçen mart ayında da profesyonel mütercimlik kursuna kaydoldu. Aptal değil. Bir zamanlar ben de öyle yapmıştım – ciddi ciddi *beni* taklit ediyor. Kurs ücretini de o ödüyor.

"Ne düşündüğünü biliyorum. Bize gitmesi gereken bir sürü para ona gidiyor. Ama Bob bugünlerde çok para kazanıyor. 'Biz' karşılayabiliriz. Ha ha. Bunun için

bir kelime var, değil mi? Hâlâ aptal olmadığımı mı düşünüyorsun? 'Kapatma' aldık onu. Bu kadar hayırseverlik yeter."

Acı bir ilaç gibi bir yudum şarap.

"Savaşmak istemedim George. Bunu savaşa dönüştürmek istemedim. Biliyorum . . . dövüşmemiz gerekiyor, değil mi? Dişimizi tırnağımıza takarak."

Havaya baktı. George.

"Söyleyeceğim şu ki – eğer mutsuz olacaksan, mutsuz bir barış, mutsuz bir savaştan iyidir." Yine dosdoğru bana baktı. "Ha! Yani – *kızla* kıyaslayınca. Biz kurban sayılmayız, değil mi? Burada oturmuş içki içiyoruz. Gidecek evimiz var. Biz tam sığınmacı sayılmayız."

Düşündüm: Benim kim olduğumu unuttu. Onun tuttuğu meraklı turşucuyum.

"Her neyse," dedi, "– *her neyse*. Üç hafta sonra her şey bitecek. Şu ya da bu şekilde. Bu benim küçük jestim. Savaş yerine – istihbarat. Eğer başka planları varsa, o zaman doğrudan bilmek istiyorum. Buluncaya kadar aptal gibi beklemek istemiyorum. Tavizim – kendime."

Bir yudum daha şarap, şu ana kadarki en büyük yudum. Düşündüm: Kadehin sonunu getirip sonra da fırlatacak. Fakat bana sert baktı.

Bir gün, daha sonra (fazla öpüşmenize izin vermedikleri bir yerde) ona söyleyecektim: Dizlerini öpmek istiyordum.

"Söylediklerim mantıklı mı George? Sevmek kaybetmeye hazır olmaktır – değil mi? Sahip olmak değil, elinde tutmak değil. Başkasının mutluluğunu kendininkinden önde tutmak. Böyle olması gerekmez mi? O zaman öteki kişi başka bir yola gitmek isterse ne yapabilirsin?"

Gözlerini kırptı. Gözlerinin içine değil dizlerine bak-

tığımı gördü – nasıl görmesindi? Dizleriyle uyumlu gözleri.

Aniden, bir anda, bir çakışta olabileceğini söylerler, siz de bunun sadece laf olduğunu, hikâye olduğunu, yetişkinler için değil çocuklar için olduğunu sanırsınız. Ama galiba böyle bir andı.

Belki de baştan beri benden kaynaklanıyordu, ondaki genç kızı görmemi, tespit etmemi sağlayan bende olan bir şeydi. Belki de kendini genç hisseden bendim.

Hâlâ da şaşırtıcı bir şekilde böyle hissediyorum.

Sana bir şeyler olmuş George.

18

Rachel, "Hoşça kal. Hoşça kal." dedi. Sanki bir kere yeterli değilmiş gibi.

Sanki bunu olağan bir sabahla karıştırmış olabilirim diye; onun işe koşturmak zorunda olduğu, benim de görevde olmadığım ve geç vakitte uyuşuk uyuşuk kahvaltı yapma lüksüne sahip olduğum, o olağan ama çok da sıradan olmayan sabahlardan biriyle. "Yok, kalkma," der, bir öpücük yollardı. Havadan bir öpücük. Orada, mutfağın girişinde bir an durur, her şey tamam, ben de yarım saat kadar sonra nasıl olup da sınıfa gireceğini düşünürdüm –"Günaydın, Missis Webb"– içlerinden hiçbiri daha biraz öncesinde başka bir kapının ağzında dikilirken, üzerinde robdöşambr, kızarmış ekmeğine tereyağı süren bir adamın *onu* okula gönderdiğini hayal edemezdi.

"Hoşça kal George."

Sanki yirmi yıl bir gün gibi geçti ve sonunda başarısız olduğum uzun, aralıksız bir sınava dönüştü. Öğretmenler! Onları nasıl da seversiniz, değil mi?

Kıpırdamadım. "Kalkma," demedi. Ona o son zevki de tattırırsam Tanrı belamı versindi. Kalkıp yalvardığımı görme zevkini.

Belamı bulmuştum zaten. İşte doğru tanım buydu: Belamı bulmuştum. Cezam verilmişti – şimdi iki kere veriliyordu. Sadece terk edilmekten daha kötü. Ya da yerinize başka birinin geçmesinden. Eğer başka biri olsaydı (var mıydı? asla bilemeyeceğim) . . . ama sadece ceza verilip – belamı bulmam.

Mantosunun düğmelerini ilikledi, başını hafif kaldırıp sallayarak saçını düzelten o küçük hareketi yaptı. Evet, gerçekten gidiyordu. Her şey tamamdı. Ama nereden *gelmişti* – kapı ağzındaki bu kadın? Nasıl oldu da onu daha önce görmemiştim, orada olduğunu bilmemiştim? Görevini özlemişti mutlaka. Tatlı küçük yavruların öğretmeni olmamalıydı. Ondan çok daha zorlu işler için yaratılmıştı.

O kahvaltı öpücüğünü en son ne zaman göndermişti?

Orada ziyaretini tamamlamış resmi bir görevli gibi dikiliyordu – sadece benim hayatımı ziyaret etmiş biri gibi.

Hatta ona hayran bile olmalıydım. Kararlılığı, ciddiyeti. Hani bazen her ne yapmışlarsa, tutukladığınızı söylediğinizde soğukkanlılıklarını koruyup kıllarını kıpırdatmayanlara elinizde olmadan duyduğunuz hayranlık gibi.

Ama bir dakika, burada suçlanan bendim.

O yüzden yerimden bir milim bile oynamadım, sandalyemi bile çekmedim. Kızarmış ekmeğimden bir parça ısırmış bile olabilirim. Uçurumdan yuvarlanmak üzereyken yakaladığınız küçük bir gurur kırıntısı.

Ama zaten, her şey birden ondan yanaydı. Savunacak bir şeyim, tutunacak bir dalım yoktu. Bu halimle *beni* gönderebilirdi. Ama sahneden çıkanın, kapıyı çarpanın (birazdan duyacaktım), arkasında bırakanın kendisi olmasını istiyordu. Kokuttuğum yerde kalmak bile istemiyordu.

Kokusuz. Artık hepsi benimdi. Bende kalabilirdi. O sıralar dolusu küçük suratlarla olan ilişkilerinde koku yoktu, ya da müdür vekilliğinden müdürlüğe giden o akpak düz yolda da.

Gerçi yirmi yıl boyunca bununla yaşadık, eve getirdiğim kokuyla, ağır ağır sokulan kokuyla. İnsanların söylediği gibi Teşkilatla ve getirdikleriyle evlenmiştim. Ama durun bir dakika, koku kokuydu – koku ben değildim – ki.

Temiz bir yazboz. O ışıl ışıl pazartesi sabahı temiz bir yazı tahtası. Yepyeni beyaz bir tebeşir, yepyeni güzel bir tebessüm, ben hâlâ mutfakta otururken. Taş gibi ve izinli günümde.

Şimdi temelli izindeyim. . . .

Şimdi ne kadar garip, hüzünlü ve uzak bir kelime gibi geliyor – "görev". Bana kelimeleri Sarah düşündürttü. Bir zamanlar havada uçuşan bir şeydi. "görevli memur", "görev çizelgesi", "görev sırasında . . ."

Sanırım o sabah Rachel görevini yapıyordu. "Günaydın, Missis Webb." O isimden kurtulması gerekecekti.

Ekmekten belki de cüretkâr bir parça ısırdım. Çatırt. Ama dosdoğru ona baktım herhalde, cesaret edebildiğim kadar doğrudan, bilerek onun kapı ağzındaki son resmini çerçeveledim. Evet, bu kadını daha önce *görmüştüm*. Evet, tabii ki tanıdım onu, bu gözü pek, kararlı kadını. Bunu bir kere daha yapmıştı, başka birini de reddetmişti. Rekabet ihtimalimin pek olmadığı biri.

"Güle güle Rachel."

Başka ne diyebilirdim? Başka ne umabilirdi?

Döndü ve gözden kayboldu. Saçının parlak kıvrımı. Holde ayak sesleri duyuldu, çarpılan kapı sesi. (Belki sadece kapattı, çarpan şey bendim.) Arabanın sesini duydum. O zaman düştüğümü hissetmeye başladım. İki kere cezalandırılmıştım – iki kere düşüyordum. Mutfak masasında oturuyordum ama düşüyordum, ekmek boğazımda kalmıştı, kıpırdamadan oturuyor ama durmadan düşüyordum.

19

Kadehini bitirmedi. İki üç parmak kaldı.

"Sence kızı seviyor mu?" dedim

Sormaya alıştığınız sorular. En iyi arkadaşınızın bile sormayacağı sorular. Bu, işin aklımdan bile geçirmediğim yanı.

Bir yudum aldı – dudakları ya değdi ya değmedi.

"Galiba."

"Evet" de diyebilirdi.

"Peki – kız da onu seviyor mu?"

"Bu daha zor. Tabii, o da sevebilirdi. Hah!" Yüzü parladı, sonra tekrar karardı. "Ayrılıp giden o. Gitmemezlik edemez. Öyle söylüyor – Bob öyle söylediğini söylüyor. Orası onun ülkesi – vatanı. Belki de iki arada kaldı: Orası ve Bob. Sana bir şey söyleyim, haberleri hiç yakından izlemedim. Hırvatların karşılık vermeye başladıkları, Sırpları geri püskürttükleri ve her şeyin çok geçmeden bitecek gibi göründüğü gün bayram ettim. Bunun benim için –bizim için– çözüm olacağını düşündüm. Onlara tezahürat yapmak istedim. Birbirlerini öldürmelerine aldırmadan, Sırpların onlara yaptıkları kötü şeyleri onların da Sırplara yapmalarına aldırmadan. Ben onlardan yanaydım! Bizim çözümümüz. Boşverin uluslararası çözümü. Çılgınca, değil mi? Sırf kendini kurtarabilir diye bir savaşın kazanılmasını istemek. Peki ya Bob . . . galiba Bob tersi için dua ediyordu, Hırvatların kaybetmesi, bütün o lanet şeyin sürmesi ve böylece Kristina'ya o yolun kapanması için. Kız daima *onun* sığınmacısı olacaktı.

"Dehşet verici, değil mi? Hepsi de oldu. Yani *benim* istediğim gibi. Ortalığın durulması gerekiyordu, kız emin olmak istiyordu. Her şey ağustosta oldu – şimdi neredeyse kasımdayız. Ama kendini kızın yerine koyabilirsin, değil mi? Burada bir sığınmacı – orada özgür bir yurttaş. Kendi ülkesinde. Ait olduğu yerde. Korkunç, değil mi?"

○

Gladstone's. Köşedeki masa. Oraya hâlâ gidiyorum tabii. Masaya oturmuş birileri varsa darbe oluyor. Koltuk yüzlerini kırmızı pelüşten duman mavisine değiştirdiklerinde bir darbe olmuştu.

"Tabii bu ona erdemli görünme şansını veriyor, sanki bunu bizim için yapıyormuş gibi. Üzgün görünecek. Bob'u bırakacak, hayatlarımızdan çıkacak. Bırakacak, her şey eski haline dönecek." Kuru, küçük bir gülüş. "Onun fedakârlığı. *Onun* tavizi. Bütün bunlara –rezalete– sebep olmaya devam edemez. Bu bir ihtimal. Bob'a göre, söylediği bu. Bunu kızla enine boyuna konuşmuş değilim. Hepimiz bir masanın etrafına oturmuş değiliz. Diğer bir ihtimal de şimdi hayatının nerede olduğunu, geleceğinin nerede olduğunu görüyor ve 'Hoşça kal Bob' demeye hazır. Bob bana söylemezdi herhalde, değil mi? Belki onun gitmesini Bob *istiyor*. Kızın iyiliği, bizim iyiliğimiz için. *Bob*'un fedakârlığı. Barış yapan o belki. Bana bunu da söylüyor. Bu da başka bir ihtimal."

Bana uzun ve kararlı bir şekilde baktı, kocasına artık güvenmeyen, ama onu sevmeyi de bırakmamış bir kadının bakışı. Bu bakışı daha önce de görmüştüm, tanır hale geldim, müşterilerimdeki bir semptom gibi.

"İmparatoriçe Eugénie'yi duydun mu?"

Ona baktım. Belki de şaşkın göründüm.

"Öğretmenliğin yanı sıra çeviri de yapıyorum. Çevirmem için bu kitabı verdiler – Fransızcadan. İmparatoriçe Eugénie'nin hayatı. İmparator III. Napolyon'un karısı."

Belki tümden donup kaldım.

"İmparatoriçe Eugénie hakkındaki en tuhaf şeylerden biri; yirmi yıl imparatoriçe olmasına rağmen imparator ölünce yaklaşık elli yıl daha yaşamış olması. Doksan dört yaşında ölüyor. Sanki iki hayatı varmış gibi – bir imparatoriçe hayatı, bir hayat daha."

"İmparatoriçe Eugénie'yi biliyorum," dedim.

"*Sahi* mi?"

Bazen belki kader devreye giriyor.

"Chislehurst'de yaşadı. O ve III. Napolyon Chislehurst'de yaşadılar. Ve onlar –"

"Zengin sığınmacılardı."

Gözleri birden parladı. Bazen kader sadece sizin için devreye girer. Sınıftasınızdır, ön sırada ve bildiğiniz tek bilgi kırıntısı hocanın sorduğu soruya cevaptır.

"Napolyon orada öldü." dedim. "Bin sekiz yüz . . . yetmiş – öyle bir şey. Chislehurst'de ölen Napolyon oydu."

Sadece bir dedektif değil, sadece hoş bir burun değil.

"Chislehurst'de oturdum – orada büyüdüm. Ondan biliyorum. Sadece bu yüzden biliyorum."

"George, *ben de* Chislehurst'de oturdum –Petts Wood'da– genç kızken."

Bazen kader gelir ve sırtınızı sıvazlar.

"Şimdiki golf sahasının olduğu yerde yaşamışlar," dedim. "Chislehurst Golf Sahası. Evleri kulüp evi oldu. Babam eskiden orada oynardı. Onlar bir golf sahasında yaşamış imparator ve imparatoriçeydiler."

Resmen güldü. Yüzü ışıl ışıl oldu. Elinde bir kadeh şarapla gülen bir kadın. Bir an gündemde başka bir şey yokmuş gibi geldi. Burada bir salı akşamı, Wimbledon'daki bir şarap evinde oturmuş, bir asırdan fazla zaman önce yaşamış bir imparator ile imparatoriçe hakkında bilgi alışverişinde bulunuyoruz. Durumumuz galiba buydu.

Bir an onunla Bob'u canlandırdım gözümde, olağan yaşantılarını. Günün sonunda, mutfakta. Bob bir şişe şarap açıyor, gömleğinin manşetlerini yukarı kıvırıyor. Pişen bir şeyin kokusu. Sarah çevirmek üzere aldığı kitaptan söz ediyor. İmparatoriçe Eugénie. İmparatoriçe Eugénie'yi biliyor muydu acaba (Bob jinekologdu)?

Hayatları hep böyle geçmişti herhalde.

Gözlerinin şu âna geri döndüğünü gördüm.

"Öteki ihtimal de . . . sadece benim için mi? Bu *onların* da çıkış kapısı. *Onların* kaçış yolu, planı. Diğer her şey sadece bir kılıf. Birlikte arabayla gidecekleri ya da bir yerlere uçacakları ve Bob'un bir daha eve dönmeyeceği. Bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum – yoksa burada seninle oturuyor olmazdım."

Gülümsedi, sanki beni uzun zamandır tanıyormuş gibi. Şarabının sonunu yudumladı.

"Demek Chislehurst'de doğdun?"

"Orada büyüdüm. Duvarda bir plaket vardı – golf kulübünde. Eskiden asıl Napolyon'u o sanırdım. Birden fazla olduğunu hiç bilmiyordum."

Boş kadehini masaya koydu. Hemen aldım, ona doğru işaret ettim. Başıyla evet dedi, tereddütsüz, ama gözleri beni yerimde tuttu. Kendi yerinde, yanı başında, kırmızı pelüş üzerinde, siyah omuz çantası – ikisi içindeler.

"Öteki ihtimal de kendilerini tanımıyor olmaları.

Gerçekten ne yaptıklarını bilmiyorlar. Ne yapacaklarını. Ancak havaalanında belli olacak. Yani Bob ona havaalanında güle güle dese de, orada vedalaşsalar da, Bob'un bunu nasıl yaptığını, bunu nasıl yaptıklarını bilmek istiyorum. Ben bunun için orada olmak isterdim – ama görünmez olarak. Anlıyor musun?"

Başımla evet demiş olmalıyım.

"Onları izle George. Bob'u benim için gözet."

20

Nasıl olur? Nasıl seçeriz? Birisi hayatımıza girer ve onsuz yaşayamayız. Ama daha önce onsuz yaşıyorduk. . . .

İmparatoriçe Eugénie. Elli yıl daha.

Sanki olduğumuzun sadece yarısıyız ve bunu asla bilmiyoruz. Belki de bilmemek en iyisi. Belki Rachel da mutfak kapısında hayatımdan çıkarken böyle düşünüyordu. Benim sandığının sadece yarısı kadar bir adam olduğumu.

Tekrar kendimdim. Ya da daha azı.

Ama nasıl oluyor? "Birbirleri için yazılmış", "birbirleri için yaratılmışlar" deriz. Ben küçükken, daha Chislehurst'e taşınmadan önce büyükannem Nora derdi ki, "Her erkek çocuğu için bir kız vardır". Belki de büyükannelerin böyle söylemesi gerekiyor. Ama kendi çocuğu –babam– bunu ispatlamadı mı? Sadece annemle evlenerek değil, hayatını kazanma şekliyle de. Onun ekmek parası: Düğün resimleri.

Büyükbabam Ted öleli çok oluyordu. Onu hiç tanımadım. Büyükannem Nora'nın öteki yarısı. Nora ve Ted. Ve büyükannem Nora, oğlu, yani babam hakkında ne bildiğimi bilecek kadar uzun yaşamadı.

Evlilik işleri. Ben buna kötü tarafından, yanlış tarafından bakıyorum.

Eskiden pazar sabahları golf sahasına onunla birlikte giderdim. Belki üç ay sürmüştür golf evrem. Çok hevesli değildim ama temel kuralları öğrendim. Daha on üç yaşımdaydım. Ama çoğunlukla ona ve golf arkadaş-

larına *caddy*'lik yapardım. "*Caddy*": O zamana kadar çay koymaya yarayan bir şey anlamına gelen bir kelimeydi. Ve çoğunlukla onu memnun etmek için giderdim. Çünkü bir üye olmak onun için doruk noktası, zafer demekti. O zaman bile biliyordum. Önceleri golfü oldukça zayıftı –misafir olarak öğrenmiş, öteki üyelerin misafiri olarak– ama artık gerçekten başarılı olmuştu, kulüp de onu kabul etmişti. Benim onu onaylamamı, sırtını sıvazlamamı istiyordu.

Şimdi geriye baktığımda kendimin öteki çocukların on üç yaşında bile olabildikleri gibi asi olmadığımı görüyorum. Rachel örneğin, kendi tarzında. Helen, zaten. Ben babama çatacak yer aramıyordum.

Okulda bir asiydim belki. Belki orada bile değil. Kaytarıcı – prensip gereği kaytarıcı. Öğretmenlerden, okuldaki ödevlerden, ev ödevlerinden, masa başındaki işlerden nefret ediyordum işte. Eylem adamı, ben. Beni sıkıcı işlerde tutmaya çalışan annemdi: "Beyin Georgie, sende beyin var." Ama babam, biliyordum, kendini yetiştirmiş bir adamdı, hiç yoktan yükselmişti. Okul ona ne vermişti ki? Annem de ona âşık olmuştu, değil mi? Onu geri çevirmemişti.

Golf – tam eylem sayılmaz, ama kıçınızın üzerine oturmak da değil. Ve onun için memnundum, gerçekten, ben ondan yanaydım.

İşlek bir caddenin fotoğrafçısı. Chislehurst High Street. Frank Webb. O zamana kadar kendi çapında bir avukat ya da banka müdürü gibi toplumun direklerinden biri olmuştu. Şimdi de golf kulübüne almışlardı.

Hatırlıyorum, bir zamanlar, plaj fotoğrafçısıymış, ben doğmadan önce. Broadstairs, 1946, askerden geldikten sonra. Bütün bir yazı eski bir çamaşır odasıyla bitiştirilmiş ucuz bir arka odada geçirmiş. Çamaşır odasını

karanlık oda yapmış. Gündüzleri plajda, geceleri çamaşır odasında. Yirmi dört saat iş, ama mesleğini de böyle öğrenmiş. Resim çekmesini, gülümsetmesini. Bir fotoğraf makinesiyle, biraz da askerden kalma yol yordam. Annemle de böyle tanışmış.

Eskiden meseleye kasten böyle yaklaştığını düşünürdüm. Broadstairs'e sırf bunun için gittiğini. Özenle seçtiği kişi annemdi. Ama önce kataloğunu oluşturmuştu: Plaj kızları, yüzlerce resim. Hepsi yanındaydı, karanlıkta, o çamaşır odasında. Böyle seçti.

Annem bunun aksini asla söylemedi. Ne de olsa annemin şanıydı. "Seçilen bendim," derdi. Bütün ötekiler de varken, yazlık kıyafetleri ve mayolarıyla, savaştan sonraki ilk gerçek yaz, babam onu seçmişti.

Arada bir, ikisi de gözlerinde belli bir duyguyla "Mrs Barrett'in yeri"nden – "Broadstairs'deki Mrs Barrett'in yeri"nden söz ederlerdi, sanki Mrs Barrett birkaç defa ayakuçlarının yanından geçtikleri bir bekçi köpeğiymiş gibi.

"Seçilen bendim," derdi.

1946 yılının sonlarında evlendiler. Ben de sonraki yıl çıkageldim. Böylece babamın istikrarlı başarısı gelmeye başladı, annem yanında, plaj fotoğrafçısından ana cadde fotoğrafçısına, böylece 1952'de Lewisham'dan Chislehurst'e taşındık. Bir iki kademe yukarıda ve daha iyi bir müşteri sınıfı. Bir kere daha –Broadstairs gibi– muhitini iyi seçmişti.

Toplumun bir direği. Ondan da öte: Kayıt tutucusu, galeri müdürü. Düğünler, vaftizler, spor takımları, yıllık yemekler, üç sıra dizilmiş koskoca okullar. Sayısız gurur ve aşk sebebiyle sipariş edilmiş, sayısız stüdyo portrelerinden hiç söz etmiyorum. "Webb'de yaptırırız."

Ama ondan da öte. Yapabildiği bir şey daha vardı –

ruh hali buna hiç müsait olmasa bile, çocuk içeriye bağıra çağıra sürüklense bile ya da randevusu olan çift daha o gün sıkı bir kavga yapmış olsa bile. Bunu türlü şekillerde yapıyordu, ama sonunda ondaki, yüzündeki, gözündeki bir şey, sanki o kelimeyi söylemesi yeterliymiş gibi, ardından sonuç geliyordu. Sanki hâlâ herkesin neyi nasıl yapacağını zaten bildiği bir tatil plajında dikiliyormuş gibi.

"Gülümseyin!"

Her fotoğrafta ismi – ya arkaya mühürlenmiş ya da kaliteli kâğıda kabartma olarak, gereken sunuma göre. "Webb's, Chislehurst." Bütün o belleğin dar sokaklarında onun adı.

O fotoğrafların başka yerlere gitmesi garip. Teşkilatta, bir fotoğrafa ihtiyacınız olduğunda –"Fotoğrafı var mı?"– genellikle stüdyo portreleri geçer elinize, yeni çekilmiş değilse de yüksek kalitelidir, eski amacının yankılı küçük gururuyla verilir: "Güzel resim, değil mi?"

(Arkasına bakardım. Eğer babamın çektiklerinden biriyse asla söylemezdim.)

Kayıp kişiler. . . . Kopyalar çıkarılırdı – insan kayıp ama fotoğrafı çoğaltılırdı. Sonuç ne olursa olsun –bir ceset, tutuklama, başarısızlık– fotoğraf hâlâ gülümserdi ve sapasağlam olurdu.

Ya da yerel gazeteler. Muhabirler de aynısını yapmalı: Fotoğraf var mı? Eski tuhaf gurur. Kazada ölen çocuk: Yeni okul üniformasıyla melek gibi gülümsemiş. (Aslında o gün sinir krizleri geçirilmişti.) Bir zamanlar üniversiteye giden tecavüzcü . . .

Bob'un resmi, manşetin yanında.

Hâlâ aynı – bizim ana cadde mesleğinde. Fotoğraf var mı . . . ?

Bazen sadece bir tane var gibidir. İkisini birlikte gösteren resim, yüzleri gülen ve asla ayrılmayacak olanlar.

Golf sopalarını arabaya yüklerdik. Pazar sabahları Chislehurst'de. Onun için ne anlama geldiğini biliyordum: Golf kulübü. Alay etmek ya da küçümsemek istemiyordum. Hatta bir bakıma onun Mr Magic olduğunu düşünüyordum, sihirbaz sopası yerine elinde bir fotoğraf makinesiyle hiç yoktan ortaya çıkıvermişti. Annemi bulmuştu.

Caddy'liğini yapıp onu çukurdan çukura takip ediyordum. Tabii ahbapları vardı, golf arkadaşları. Onların sohbetlerini dinlerdim. O zaman bile kulaklarımı kabartırdım. Yarı yolda soluklanmak için bir dizi çam ağacının yanında bir bank vardı, ayaklarınızın altındaki kahverengi iğneler sigara izmaritlerinin hücumuna uğramıştı, atış poligonundaki boş kovanlar gibi.

Adamın adını hatırlayamıyorum –Donald bilmem kimdi belki– ama hâlâ gözümün önünde, çalı gibi saçlı ve kendinden emin görünüşlü biri. High Street'te önemli biri olan başka biri ya da Sidcup çevre yolu yanındaki sanayi bölgesinde işyeri olan biri belki.

Adını hatırlayamıyorum, ama konuştuğu ismi hatırlıyorum –Carol Freeman– onun da sadece tek bir Carol Freeman olabileceğini biliyordum.

Pauline Freeman'la okulda beraberdik. Doğrusunu söylemek gerekirse ondan hoşlanmıştım – on bir yaşındaki birinin hoşlanması: Hâlâ ilkokuldaydık – bunun karşılıklı olduğunu sanmıştım, bir parça olsun, ama birden bana olan sevgisi kayboldu. Size göre kızlar. (Gerçi belki şimdi nedenini biliyordum.) Arkadaşlığımız ancak annesinin adının Carol ve babasının adının da Roy olduğunu öğrenecek kadar sürse de yeterince uzundu. Hat-

ta Pauline'in annesini okulun bahçe kapısının önünde görmüştüm. Bir kadın gibi görünüyordu – bir anne ama kadın da. Bana gülümsemişti, el sallamıştı. Pauline'lerin nerede oturduklarını da biliyordum: Gifford Road.

Sanırım benim duyamayacağım mesafede olduğumu sanıyorlardı. Çam ağaçlarını bir meltem kıpırdatıyordu. Bu Donald Bilmem Kimin *rough*'ın içine küt diye vurduğu topu arıyordum.

"Hâlâ Carol Freeman'le beraber misin? Hâlâ resimlerini çekiyor musun?" dedi. Babamın benim duyup duymadığımı anlamak için başını kaldırıp baktığını biliyorum, –yapmamalıydı– ben de hiç bozmadan o anki işimle ilgileniyormuş gibi yapıp uzun çayırları taramaya devam ettim. Konuyu çarçabuk değiştirdiğini biliyorum. Ve her şey olduğu gibiydi, ama değildi. Mayıs ayında, masmavi gökyüzünün altında güneşli bir gün, golfçülerin gözlerine siper ihtiyacı duydukları bir zaman. Ama şimdi bir bulut vardı.

O zamana kadar babamın başarılı olduğundan, neyin nasıl yapılacağını bildiğinden emindim. Annem vardı, o vardı ve ben vardım – sadece ben, çünkü yeterli olmuştu. Kusursuz, mutlu bir üçgen.

Caddy'lik. Biraz da öğretilince. Golf dersleri. Artık biliyordum, –çayırı karış karış taramaya devam ettim– rol yapmaya devam etmek zorunda kalacaktım.

Golf dersleri. Göz topta, kalçadan salın. Ama daha ilk ziyarette, haftalar öncesinde küçük bir tarih dersi olmuştu, hatta Fransızca dersi de. Kulüp evinin duvarındaki plaket. Fransızca yazılmıştı. Babam onu tercüme ediyormuş gibi yapıyordu. Gizli bir yetenek. "III. Napolyon, Fransız İmparator, burada öldü."

Napolyon mu? Okyanusun ortasındaki bir adada ölmemiş miydi?

"O Napolyon değil George." (Demek ki birden fazla vardı?)

Hepsi tekrar geldi aklıma, art arda üşüştü, Gladstone's'da.

Herhangi bir eski golf sahası değil. Aklında çılgınca dolaştığını görür gibiyim: Bak *bu* bir fotoğraf olurdu! Ah o zamanlar hayatta olsaydı – böyle müşterileri olsaydı.

Bir fotoğraf – dehşet zorlu bir iş, dehşet zorlu bir sınav. Chislehurst'de sürgündeki imparator ve imparatoriçe. Adamın imparatorluğu gitmiş ve yakında ölecek, kadın (bilmiyordu ama) daha elli yıl yaşayacak.

"Hazır. Objektife bakın. Gülümseyin!"

Nasıl seçeriz? Napolyon ve Eugénie. Capcanlı bir İspanyol güzeli, –Sarah söyledi– adamsa asık suratlı ihtiyar herifin teki.

Nora ve Ted.

Annem, babam öldükten sonra bile şöyle derdi, "Boşver *onların* hepsini, çektiği resimlerin hepsini – *beni* nasıl gülümseteceğini biliyordu. Aman Tanrım, beni gülümsetebiliyordu."

21

Mezarlık yollarını çevreleyen ağaçlardaki yapraklar limon kabuğu kadar sarı. Kıpırdamıyorlar, sanki bir sihirle yapışmış gibi. Bir sonraki esinti, havadaki bir sonraki değişim hepsini özgürleştirecek.

Burada beni neyin özgürleştireceğini bilmiyorum. Dikiliyorum, bakıyorum. Ayaklarım üşüyor. Ne kadar zaman ayırırsınız? Bir dakika mı? Beş mi? Kendi kendime şöyle dedim: Hadi, çiçekleri koy – git. Ama o kadar basit değil. Ne kadar uzun kalırsanız doğru olur, ne kadar uzun kalırsanız adil olur, eğer senede sadece bir kere geliyorsanız?

Çiçekleri bırak. Hadi nefret ya da başka bir şey yükselmeden git işine. Boğazımdaki düğüm. Ama zaten bana bağlı değil ki. Ben Sarah için buradayım, onun adına. Onun temsilcisi. Burada olsaydı o ne kadar zaman ayırırdı? Sonsuza dek mi? Arkasını dönüp, gözlerini kapatıp, yürüyüp uzaklaşana kadar. Diyelim ki onu dışarı salıyorlar sırf bu amaçla, sırf bu tek gün için. Özgürlüğün tadı. Limon sarısı ışık. Ağızdaki soğuk hava. Bir mezarlığın özgürlüğü, burada sizi asla salıvermezler.

Ama bunu onun için benim yapmam, onun için benim tatmam gerekiyor. Tutunduğumuz bu hayat. Sanki yanı başımda olabilir, koluma sıkıca sarılabilirmiş gibi. İkimiz de aşağıya bakıyoruz. Küstahlık, yüzsüzlük.

Benim onun için burada olmam gerekiyor. Gelen mesajları almak için. Bu da beklemeyi gerektirebilir, –asırlar sürebilir– soğuk sert topraktan çıkıp gelmesi.

Tek kelime yok. Bugün yok.

Bana bağlı değil. Ve burada nasıl ve ne zaman gideceğimi bilmeden dikilince, son sefer hissettiğim duygunun aynısını hissediyorum. *Bob*'a bağlı. Şimdi o geçirdi beni eline. Bu onun tek şansı, onun tuzağına düştüm.

Memnunsun, değil mi? Sağ olmaktan memnunsun. Oradan bana soğuk soğuk gülümsüyor. Güzel çiçekler. Güzel gün.

Benim çabucak gitmeme izin vermeyecek, işimi kolaylaştırmayacak: Şimdi sahte bir dost, yüze gelen biri gibi çıkıp geliveren hiç tanımadığı bu yabancı. Hiç tanımadığı halde sağken onu takip etmiş, gölgesi gibi izlemiş bu yabancı. Onu gözetlemiş – acı çekerken, ıstırap içindeyken. Şimdi gelmiş, ölüyken bile gözetliyor.

22

Rachel beni seçti, şimdi düşündüğüm şey bu. Beni seçti – sonra vazgeçti. Gerçi bütün seçme işini, hamleleri, durumu tartmayı ve müdahaleyi iyi eğitilmiş bir polis olarak kendimin yaptığını düşünüyordum.

Gerçi o sırada ondan biraz daha fazlasıydım: gerçi yeni CID olmuştum. Polis dedektifi. Sivil kıyafet. O yüzden Rachel bilmiyordu, kılık değiştirme işe yaramıştı herhalde. Ve bunu ilk defa ve en iyi şekilde kendi yararıma kullanmıştım, bir tür sihirli maske gibi, bir tür zırhlı, görünmezlik elbisesi gibi.

"Buradaki mesele ne . . . ?" dedim.

Polis eğitimi. Bir parça kendinizi ortaya koyma ve otorite. Kavgaları ayırabilirsiniz (karşılık verirlerse zabıt tutarsınız), trafiği durdurabilirsiniz, küçük bir tanrı gibi hareket edebilirsiniz – eğer üniformalıysanız.

Ama o buna ihtimal vermedi, sadece ben olduğumu sandı.

İşte annenle yıllar önce böyle tanıştık Helen. Ben Sivil Polis Memuru Webb'dim. Ama yardım için at koşturan, canına yandığımın Aziz George'uydum.

"Bu hanımefendi bir kahve istiyor," dedim. ("Bu hanımefendi!") Ve hemen masasına oturdum. Küstahlık.

Marco's'du yerin adı. Yeniydi ve İl Mahkemelerinin biraz uzağındaydı. Bütün mahkeme görevlisi polislerin takıldığı New Street'teki kafeye gidebilirdim. Bir bira-

haneye gidebilirdim. Ama etrafta aylak aylak dolaşıyordum ve tam sağanak başlarken Marco's'a dalmıştım.

Bir cuma sabahı saat on bir otuzdu ve hafta sonu tatilim geliyordu, yargıç da aniden davayı ertelemişti. Şanslı günüm. Çavuşa sorunca şöyle dedi: "Senin yerinde olsam basıp giderim. Pazartesi görüşürüz."

Bazen kader sizden yanadır.

Bir atmosferin hemencecik kokusunu alabilirsiniz, tuhaf bir şeylerin olduğunu bilirsiniz. İzinli gününüz mü? Belki, belki de değil. Pencerenin yanındaki masaya oturdum. Sağanak şiddetli yağmura dönüştü. Garip bakışlı bir garson kız, bana bakmayacak kadar hayatından memnundu. Üç masa ötede iri bir adam (Marco? – asla bileme-yeceğim) ayakta duruyordu, yüzü bana dönük oturan ama bana doğru bakmayan kızın tepesindeydi. Kız dikkatle ellerine bakıyordu, bir elinde yeni yakılmış sigarası vardı. İri adam konuşuyordu, –alçak sesle ama her an böğürecekmiş gibi– kız da onun söylediklerini kulak arkası ediyordu. Adam bir parmağıyla kapıyı gösterdi. Kızın üzerinde bir yağmurluk vardı –önü açık, kuru– ama kıpırdamaya niyeti yok gibiydi. Adamın üzerinde kirli paslı bir tişört vardı, bir de kemerine takılmış kurulama bezi.

Kız sigarasından bir nefes aldı, çenesini yukarı kaldırıp dumanı dimdik yukarı savurdu.

Meseleyi hemen anladım. Onda on dedektiflikten (ve bazen onunla beraber gelen öteki şeyden: Sezgi). Garsondu. Fakat az önce yol verilmiş. Belki de birkaç dakika öncesinde mutfakta yaptığı bir şey için – ya da yapmadığı bir şey için. *Adam*ın yapıp (ayrıntılar sonra tamamlanacaktı) kızın razı olmadığı bir şey. Kendinizi o sahneye koymanız gerekir.

Mutfağın girişindeki askılardan birinde düzensiz asılmış bir garson önlüğü vardı, sanki oraya aceleyle fırlatılmış gibi. Demek ki kapıyı çarpıp çıkmaya çoktan hazırdı. İşini başına çal. Derken dışarıda yağmur başlamıştı, onun da aklına daha iyi, daha kızgın, daha cesur bir fikir geldi. Masaya oturdu.

Eğer artık burada çalışmıyorsa da müşteri olabilirdi, değil mi? Kahve söyleyebilirdi, değil mi? Adam da eşek gibi getirebilirdi, değil mi?

Cesur, öfkeli kız. Beni görmeden dosdoğru karşısına baktı. Cesur, öfkeli, sarışın kız.

Adam üzerine eğildi, sesini yükseltti. Elleriyle masanın kenarını kavradı, sanki yukarı kaldırıp devirecekmiş gibi. *Kararımı* hatırlamıyorum, kalktığımı hatırlamıyorum, fakat bir saniye önce kendi masamda oturuyordum, bir saniye sonrasında kızın masasında dikilmiş, şöyle söylüyordum: "Buradaki mesele ne?" Akabinde de kızın karşısına oturdum, ama adama bakıp, "Galiba bu hanımefendi bir kahve istiyor. . . ." dedim.

Küstahlık. Fakat dayandığım bir şey olmasa, görünmez kalkanım olmasa ne yapardım kim bilebilir? İç cebimde kimliğim ve kullanmak zorunda kalmadığım kelime hazırdı: Polis.

". . . ve ben ısmarlıyorum."

Kız bana baktı. Düşüncelerini neredeyse okuyabiliyordum: Şimdi ne olacak? *Şimdi* ne olacak? Durduk yerde ortaya çıkan bu herif de kim?

Adam ters ters baktı. Bir anlık çekişme. Sonra döndü (Başarmıştım!), kemerindeki bezi hızla çekip mutfağa gitti. Alçak sesle birkaç şey daha söyledi.

İçimde ani bir güven.

Kız bana baktı. Beni gökyüzünden düşmüş bir şey gibi inceledi. Dışarıda bardaktan boşanırcasına yağmur

yağıyordu. Nisan – Paskalya yaklaşıyor. Benim hamlem, ama aynı zamanda oyuncu seçmelerindeki performansım. Sigarasından bir nefes, duman dimdik yukarı.

"Kahveyi getirince yapılacak şey içmemek. İçmeyip dışarı çıkmak," dedim.

"Niyetim oydu," dedi.

Adam kahveyi getirdi, ama kibarlık etmeye niyeti yoktu. Zaten yarısı tabaktaydı, masaya küt diye bırakınca daha da döküldü.

Sandalyelerimizi sürterek ayağa kalktık. "Bir şilin," dedi, kollarını kavuşturup. Kız sigarasını söndürdü. Cebimden bir şilin çıkardım, masaya yapıştırdım. Ucuz bir raunt, kelepir. Yanından yavaş yavaş geçerken, o orada ağaç gibi dikilip kaldı. Derken kapıdan dışarı çıktık – yağmur da birden duruverdi, kendini musluk gibi kapattı. Gökyüzünde bir pırıltı. Sanki o da planın bir parçası olabilirmiş gibi.

Her şeyi hatırlıyorum – her şeyi Helen. Kolumu kavrayışını, hemen oracıkta. Islak yolun parlayışını. Olukta kıvrılan yağların oluşturduğu küçük gökkuşaklarını. Kenarından geçtiği su birikintilerini, ayak topuklarının arkasındaki benekleri.

Sen görmüyorsun baba.

Daha sonra şöyle söyleyecektim, "Sadece kadınlar öyle sigara içer, –dumanı dimdik yukarı savurur– kızgın olan kadınlar. Kaynayan çaydanlık gibi."

Bana baktı. "Her şeyi fark ediyorsun."

"İşim bu," dedim. Bir ara ortaya çıkması gerekiyordu. "Ben polisim," dedim.

Ama benden soğumadı, fikrini değiştirmedi.

O da stajyer öğretmendi (ben de öğretmenlerden nef-

ret ediyordum) ama stajyer öğretmen olduğunu henüz bilmiyordum.

"Sivil kıyafetler," dedim.

"Ya da hiç kıyafetsiz," dedi.

Dışarıda tekrar yağmur. Hışırtısı. Kaynayan çaydanlık. Her şeyi fark ederim.

Onun odasında, birinci katta, gardırobun kapısına yapıştırılmış bir poster, bir fotoğraf vardı: Kolsuz fanilalı bir adam, koca ağzından sallanan bir sigara, elinde bir tabanca, yanağının yakınına tutmuş. Kötü bir adam, yakışıklı kötü adam. Her gece soyunuşunu ona izlettiriyordu.

"Kim o?" dedim.

"Jean-Paul Belmando," dedi.

"Kim o?" dedim.

O hafta sonunu orada geçirdim. Ben gitmeden posteri indirdi.

İşte annenle böyle tanıştık Helen. Çikolotalı rulo pastam nasıl olmuş? Odada şu öteki adam vardı, silahlı Fransız herif.

Stajyer öğretmen. Tahmin edemezdim. Çıplaklık: Güzel bir maske. Eğitiminin son yılı – Paskalya tatilinde garson olarak çalışıyordu. Ama artık çalışmıyor. Bir gün okul müdiresi olacaktı, bütün okul avucunun içinde. Şimdi taşaklarımı tutuyordu, bir çift yumurta gibi avucuna almıştı.

Asla aklıma gelmezdi. Anne babasını terk ettiği üç yıl önceki genç kızlık halini de keşfedemezdim (aynen öyle yapmış Helen), onlar da onu evlatlıktan reddetmişti.

Bana bütün hikâyeyi anlatmasından aylar önce olmuştu bunlar. Belki de benim soğuyacağımı düşündü.

Tüm ailesi kendini dine vermişti – katı tuhaf tiplerden oluşan bir aile. O günlerde odasında İsa'nın bir resmi varmış.

Ama o isyan etmişti (annen, o da asinin biri). Bir gün, onyedi yaşındayken onlara söylemiş. Ama artık bunun doğru bir davranış olduğuna inanmıyordu.

Küstahlık, cesaret. Beni terk edeli yıllar geçmiş olmasına rağmen şimdi bile gözümde canlandırmaya çalışıyorum. Cesur, dişli sürtük. On yedi yaşında o ilk cesur adımı atarkenki halini, onu hiç tanımıyorkenki halini bile görüyorum. Adeta cambazın ipine çıkmış, ayağını ileri atmak üzere. Yukarıda da Tanrı, daha da yukarıda, öfkeyle ona bakıyor.

Büyük terkedici.

Ama bunu bilmiyor muydum – o öğleden sonra Marco'nun kafesinde görmemiş miydim? Tanrı'yı bırakıp gitmişti. Ayrılık sonrasını yaşıyordu, uzun, yavaş bir dönem, Jean-Paul Belmondo üzerinden bana geldi.

Nasıl seçeriz? Mahkemede olmalıydım. Eğer yargıç ve çavuş benim gitmeme izin vermeselerdi . . .

O ilk günlerde mahkeme günlerinden bile hoşlanıyordum. Tuhaf, çünkü söz benim işim değildi. Eylem benim işim. Orada ayağa kalkıp ahmak gibi görünmek zorunda kalmak. Kanıtlarınızın yerden yere vurulması. Serbest kaldıklarını görmeniz. Ama bunun bir tür destek olduğunu da düşünüyordum. Biz onun için vardık. Sadece sözden ibaret olabilecek şeyler orada etrafınızdaki kumaşın bir parçasıydı: Adalet, yasa.

Bin dokuz yüz altmış sekiz. '69'un başlarında evlendik. O zamanlar dedektif çavuş olacaktım, o da nitelikli bir öğretmendi. Örnek vatandaşlar. Ama anne baba-

sı gelmedi. (Galiba memnun olmuştum.) Benim anne babam vardı tabii.

Georgie, bir öğretmenle evleniyor! Oysa okuldan hep nefret etmiştir!

Yan yana, kol kola durdular, herhalde kendi düğün törenlerini hatırlamışlardı.

Nikâh dairesi. Resmi nikâh – şarttı. Konfeti ve çiçekler vardı. Tabii resimler de. Bu resimleri başka kim çekmiş olabilirdi?

Bir süreliğine objektifin önünden çekilmesi gerekti.

"Gülümseyin."

Nasıl seçeriz? Babam her şeyi eksiksiz yapmıştı – işte hikâye böyle devam ediyor. Fotoğraf makinesiyle plajı tarayan polis kadar eksiksiz.

Fakat o yağışlı öğleden sonra girişin üstündeki tek odalı evde, o ağızdan kaçan, can sıkıcı söz aklıma geldi: "Mrs Barrett's'in yeri. Mrs Barrett's'in Broadstairs'deki yeri."

Dışarıda yağmur vardı, galiba bütün hafta sonu boyunca. Nisan sağanakları, nisan yağmuru. Sulu yoldan geçen arabaların çıkardığı hışırtılar. Otobüsler geçti, ikinci katları pencereyle aynı seviyedeydi. Bir keresinde –cumartesi mi yoksa pazar sabahı mıydı?– ayağa kalktı, çırılçıplak, perdedeki aralıklardan dışarıya göz atmak için. Bir otobüs geliyordu ve sırf eğlence olsun diye perdeyi açıp bir anlığına vücudunu gösterip kapadı. Onlar önden gördü, ben arkadan.

İşte onunla öyle tanıştım Helen. Rulo pastadan biraz daha ister misin?

Şimdi bunu düşünüyorum, sanırım Rachel gerçekten Tanrı'sından hiç vazgeçmedi. Ya da vazgeçti ama onun-

la var olan bir şey, ya da ailesinin Tanrı anlayışı kaldı. Galiba buna "doğruluk" deniyor. Evet, kelime bu. Neyin doğru, neyin yanlış olduğunu kavrama. Polis. Asla tahmin edemezdi, aklından bile geçmezdi. Polis. İmdada koşan bir şövalye polis çıkıyor, ama neyse, olsundu, zararı yoktu.

Beni o seçti, ben de daima mahkemedeydim.

Bunu orada, Marco'nun yerinde de görmeliydim. Davasına sarılışını, sakinliğini. Herifin tekine pis ellerini çekmesini söyleyen taşaklı bir kız değildi sadece. Yirmi yıl sonra beni terk ettiğinde şaşırmamalıydım. Şimdi *benim* ellerim pisti, hani. Beni seçmiyordu. İskelesinden çözülen gemi gibi kolunu benimkinden çözüyordu. Yelken açmaya devam.

Doğru ve yanlış. Bense yanlış yapmıştım.

Dyson'ın yaptığını boş verin.

23

Dönüyorum, yürüyerek uzaklaşıyorum en sonunda. Sadece nefretin koyu tadı özgürleştiriyor beni. Sanki bir yere gidip kusacakmışım gibi.

Bak ona ne yaptın, bak ona ne yaptırdın?

Yürürken bile arkamdaki asılmayı hissediyorum, arkamdaki çekişi.

Ama kanma. Bu sadece bir mezar. Etrafa bakınma – son bir bakış, terk edilmiş bir kurbana bakar gibi. Güller kan lekesini sever.

Duyduğunu sandığın o fısıltı halindeki, buz gibi sözlere kanma.

"Hadi yürü. Yapabiliyorsun, değil mi? Özgürsün, memnunsun. Ama onu elde etmedin henüz, değil mi? Ettin sayılmaz. Sekiz yıl daha, eğer şansın varsa . . ."

Yürümeye devam et, kulaklarını tıka.

Ama zaten o arkandaki *mezarda* değil mi? Ölülerin olduğu yerde, mezarlarına kapatılmış halde – mahkûmlar da hücrelerinde? Herkesin içinde en özgür olanlar onlar değil mi, belki de biz onlara bakmak için geldiğimizi sandığımızda onlar nereye gidersek bizi izliyorlar; kusursuz, görünmez dedektifler gibi.

"İşte hiç öyle yürüyerek uzaklaşamıyorsun, benden uzaklaşamıyorsun, değil mi? Onu da henüz elde edemedin. Sekiz yıl daha . . . seni zavallı kederli piç kurusu."

Fakat sıra sıra ağaçlara ulaşıyorum ve kendimi güvende hissediyorum. Menzil dışındayım, tehlike geçti. Sadece bir mezar, sadece bir mezar taşı.

Krematoryum bölgesinden kapanan araba kapılarının sesleri geliyor. Bir grup ayrılıyor, başka bir grup geliyor – orada dikildiğim zaman içinde bile.

Ve yalnızca o çok eski soru, bildik soru. Ne kadar zamanımız var? Cezamız ne? Sekiz, dokuz yıl . . .

Tanrım, bir yılın sonsuza kadar sürdüğü zamanlar vardı, boşa harcayabileceğiniz bir zamandı. Şimdi iki şekilde de işliyor: *Sadece* sekiz yıl.

"Dışarı çıkınca George, beni istemeyeceksin. Kaç yıl yaşlanmış olacağım, beni istemeyeceksin."

"Öyle değil, öyle bir şey değil bu."

(Öyle olsaydı *Bob*'dan yana olurdu.)

Derin nefes alıyorum, kara tat gidiyor – Tanrım, bu açık, insanı dinçleştiren hava için sana şükürler olsun. Sabahla öğle arası bir vakit yüzünüzü güneşe çevirirseniz hafiften bir sıcaklık bile duyabilirsiniz, soğuk bir bardaktaki sıcak su gibi.

Yürümeye devam ediyorum. On ikiye yirmi var. Zamanım bol, araba yolculuğunu hesaba katsam bile. Bir çöp kutusu buluyorum ve tomar yaptığım ambalaj kâğıdından kurtuluyorum. Mezarlık bir zamanlar birinin bir şehri planlar gibi planlamış olması gereken yollardan, parsellerden oluşuyor. Fakat krematoryumdan fazla uzakta olmayan, farklı düzenlenmiş bir bahçe var, bir ucunda bir duvar, güneye bakıyor – altında bir taraça, banklar da var. Yazın duvar bir sürü sarmaşık gibi bitkilerle doluyordur. Bugün bile sanki oraya kısa bir gün ortası keyfi bahşedilmiş gibi görünüyor.

Solaryum Merkezi'ndeki kadınlar, her iki taraflarını da bronzlaştırıyorlar. Boş büromdaki güneş, masama dokunuyor.

Banklardan birine oturuyorum, eller palto cebinde. Mezarlık serserisi. Çiçekliklerin arkasında, başka ağaç

sıralarının arasından saf saf mezarlar görünüyor. Ama fena değiller, uzaktan bakınca, hepsini birden görünce: Güneş alan zararsız mezar taşları. Sağların diyarında kendilerine verilen yerle bu uslu misafirler insanı neredeyse rahatlatıyor.

Kim bütün bu insanlar Tanrı aşkına?

24

Fakat Helen çekip gitmedi. Yanlış ya da doğru. İşte haftada bir gün yanımdaydı: Kızım, akşam yemeği arkadaşım, yemek tadıcım.

"Bu gece ne var?"

"Bekle de gör."

Chicken Marsala (gerçi şeri kullanıyorum). Sırrı tavadan sıyırdıklarınızda.

"Şarap alsana."

Mumları yaktım. Küçük bir vazoda çiçek. İyi bir gömlek giymiştim. Mesele sadece pişirmek değil, sunuş, hepsi.

Rachel'la ben bunu en son ne zaman yapmıştık? Buna ne zaman vaktimiz olmuştu?

Yemeği içeriye bir edayla getirirdim. "*Voilà!*" (Fransızca bilirim.)

"Baba – gerçekten *güzel* olmuş."

İnsanların ne zaman rol yaptığını, sadece duymak istediğiniz şeyi söylediklerini bilirsiniz. İlk lokmayı ağzında uzun tutup bana on üzerinden on verirdi. Yediden aşağı aldığım nadirdi.

Ama hayatımdaki kadın Helen olduysa –eğer konuşulmayan gerçek buysa– o zaman Helen'ın hayatındaki erkek kimdi? Adil bir soru. Bir konuşulmayan gerçek daha.

"Bak . . . bugünlerde eğer – birini getirmek istersen. Sanırım üç kişilik de yapabilirim."

Biçimsiz belki. Helen'ın başka bir yerde kendi haya-

tı vardı, benimle ne ilgisi vardı? Ve bu kıymetli haftalık ziyaretleri neden bozmak isteyecektim? Resmen cankurtaran halatı: Beni suyun üstünde tutuyordu. Bütün olup bitenlerden sonra onunla benim tekrar arkadaş olmamızdaki lütuf, mucize.

"Eğer biri *varsa* . . . şu an."

Ama konunun açılmasını bekliyormuş gibiydi.

Çatal, bıçağını bıraktı. Hızlı, keskin bir nefes, çenesinde hafif bir titreme.

"Evet biri var. Biri var. Adı Clare. Bir yıldır birlikte yaşıyoruz."

Böyle bir şey duyduğunuzda ne dersiniz? Doğrusu duyduğumda –son derece açık seçik söyledi– pek bir şey hissetmedim. Ne sarsıntı, ne şok, ne de şimşek gibi tepki gösterdim. O günlerde epey de uyuşuktum belki. Ama her neyse, neden şoke olacaktım ki? Ben bir polistim – polislik yapmıştım. Bazı şeyler görmüştüm.

Galiba hissettiğim şey, kendi koskoca cehaletimdi. Körlüğüm. "Görmüyorsun." Bu pek de tanımadığın kızın Helen.

Ve sonra yılları hızlı hızlı geriye sarınca birden düşündüğüm şey şuydu: Hiç fark etmez (beni koltuğumdan fırlatmamıştı), ama fark eder de. Çünkü Helen bunu bana söylemek için bunca zaman bekledi, bana söyleyemediği bir şeyi, tepki veririm korkusuyla. O zaman şimdi ben tepki göstermezsem, hayal kırıklığı gibi bir şey olacak, küçük düşecek, onca yıl düşmanım oluşunun boşa gittiğini söylemek gibi bir şey olacak.

Beni bağırıp çağıran, kuduran bir baba olarak *ister*.

Galiba şöyle düşündüm: Benim kendi kızım hayatının büyük kısmını benden korkarak geçirmiş.

Şimdi arınıp durulmuştum, artık tehlikeli değildim . . .

artık kıdemli bir polis değildim, hatta başarılı bir koca bile değildim. . . .

Eğer korktuğu Rachel değildiyse.

Bilmiyorum ne kadar süre öylece ona bakakaldım.

"Tatlım," dedim.

Kelimeyi bilerek seçtiğimi hatırlamıyorum. Bir kuş gibi ağzıma geliverdi: "Tatlım". Daha önce Helen'a hiç kullanmadığım bir kelime.

Gözünde bir gözyaşı vardı – gözlerinde sadece bir parıltı. Müşterilerin gözlerinde gördüğüm parıltıdan.

Ona gülümsemiş olmalıyım, çünkü onun da yüzünü bir tebessüm sardı. Çenesinin titreyişi. Ne cesurca.

"Hiç bilmiyordum," dedim.

"Bilmiyorsun," dedi.

Elini ilk uzatan o olmasaydı masanın karşısından elini tutmayacaktım, böyle yapılması gerektiğini bilmeyecektim.

Ve sonra (sonra ve daha sonra) sizin düşündüğünüz bütün düşünceleri düşündüm. Ne kadar zamandır tanıyordu? Ama böyle mi oluyordu? Bildiğiniz zaman bir şey fark ediyordu muydu? Yoksa bılmeden geçen, çizginin hangi tarafında olduğunuzu bilmeden geçen uzun korkunç bir süre miydi?

"Evet," dedim en sonunda, "bu söylediğim şeyi değiştirmez. *Onu* getir."

Düşünceli düşünceli ve ciddi bir şekilde bana baktı.

"Belki de iyi bir fikir değil. Şimdi olmaz."

"Ama – bana ondan söz etsene."

Şimdi afallamış, bocalamıştı, sanki bir erkek çocuğuydu ve soru da annesinden geliyordu.

"O . . . O . . . içmimaride müthiştir." Elinde olmadan, o hızlı, kolaçan eden bakışlarından biriyle odayı tara-

dı. "Birlikte iş tutmayı düşünüyoruz – içmimar olarak yani. Ortaklığa girmeyi düşünüyoruz –"

Kurduğu cümleye güldü. Ben de güldüm.

Düşündüm: Bu kadar basitti. Büyük aşkın sanattı. Çerçeveli büyük resimler. Ama içmimarlığa fit oluyorsun: Büyük aşkın oydu şimdi.

Ne düşündüğümü belki anlıyordu. Başını eğip, tabağına baktı.

Onca sene, diye düşündüm, söylemeden geçen onca sene. Ve şimdi, bir iki saniye içinde söyleniverdi. Demek ki benim polis olmamla ilgili değildi – tabii polis olmam elden gelen bir şey değildi.

Daha sonra yarı suçluluk hissedip yarı heyecan duyarak, Helen'ı yatakta bir kadınla düşündüm. Clare. Herhalde Helen'ın beni ve Rachel'ı yatakta beraber düşünmüş olabileceği şekilde.

"Çok lezzetli," dedi. *Chicken Marsala*'mı kastediyordu.

Ona söylemem gerek diye düşündüm, Rachel'la beni ona söylemem gerek.

Ama belki bir daha gelmez – şimdi olmaz. Şimdi bitti, söyledi işte. Belki de bütün bu ziyaretler onun içindi. Benim yemek pişirmemle, idare etmemle, kendime bakabileceğimi ispatlamamla bir ilgisi yoktu.

Ama gelmeye devam etti. (Gelmeyi kesmedi.) Epey bir zaman sonra Clare'le tanışmam gerekti.

O açıklamayı yaptığı akşamdan sonra daha dobra, daha titiz, hatta başka birini bulmam, yani kendisi dışında birini bulmam meselesine burnunu daha beter sokar oldu.

Bir hafta sonu aşçılık kursuna davet ettim. Beni o sürükledi. Gerçek bir yeteneğim varmış, farkında değil miy-

mişim? Teşkilatta yirmi dört yıl gömülü kalmış. Dışarı çıkması gerekiyormuş.

Aslında o kadar dürtülmeye ihtiyacım yoktu, kendim de hevesliydim. Bu yeni ben, bu fark edilmeyen ben, bu mutfaktaki ben.

"Nasıldı?" dedi.

"İyi. Bir sürü püf noktası kaptım."

"Başka bir şey de kaptın mı?"

Ahmak rolü yapmayacaktım.

"Oradaki tek erkek bendim, eğer kastettiğin buysa . . . hepsi hamur işlerime bayıldı."

Fakat ben özel dedektiflik işine girdikten sonra, gerçekler onun rahatsız edici entrikalarının önünden koşturmaya başladı.

Sanırım benim adıma seviniyordu. Yine sanırım en sonunda şoke olan *o* oldu. Babası. Hayatında başka bir kadın bulmakla kalmıyor, anlaşılan birden fazla buluyor. Ama bu benim hayatımdı, o da onun hayatı. Adil paylaşım, şimdi doğru konuşalım (babası dalga geçiyor olsa anlardı), müşterilerle yattım. İşte. Bir ya da ikisiyle. Olmaması zor. Bütün mesleki kuralları yıkıp. Ama ben zaten çoktan bu yoldan geçmemiş miydim? Çoktan damgalanmamış mıydım?

Ahlaksız, iyiden iyiye.

Sanırım bunu nasıl karşılayacağını bilmiyordu, galiba biraz utanmıştı. *Kendinin* ele avuca sığmayan bir asi olduğun zamanı hatırlıyor musun Helen? Ama sanırım aynı zamanda eğlenmişti de. Bu adamı daha önce tanımamıştı (ben de), bu –neydi kelime– çapkını. Galiba afalladı ama sanırım esasen komik buldu. Belki de esasen öyleydi.

Hayat nihayetinde bir komediydi belki. Bütün o tra-

jik, yeniyetme şeylerin aksine. Polis dosyalarında bulunan bütün o kasvetli şeylerin aksine.

○

"Gerçekten çok leziz olmuş."

Çatalını narin bir şekilde kaldırıp. Tekrar yemeğe çıkmış bir kadın gibi, bir adamın tatlı ve nazik yorumlar yapan, nabız yoklayan kadını gibi. Ama samimiydi de. Bir de izinli günündeki bir polis olarak aylarca perişan bir halde sanat galerilerini arşınlayıp kızım hakkında bir ipucu, bir delil görebilmek için resimlere dikmiştim gözlerimi.

Chicken Marsala, arkasından limon turtası. Bir şişe şarap. Mum yakılmış bir masada bir erkek ve bir kadın. İç tasarım. Hafife alma – uygarlık dediğiniz zaten nedir ki?

Pencerenin arkasında, arka bahçe, gizli ve karanlık. Eski evdeki son günlerim. Rachel, Helen, ben. Döndüm ve camın parlaklığına nakşolmuş, dokunmuş yüzlerimizi gösterdim.

"Caravaggio," dedim.

25

Rough'ta kaybolup gizlenen o golf topunu hiç bulamadım. Şimdi gözden uzakta olması gereken başka bir şey daha vardı: Duymuş olduğum o yırtıcı kara top, dönerek ve biçerek bana doğru gelmişti. Onu yakalayıp cebime koymuştum, orada da kalmalıydı.

Keşke o kaybolan topu bulabilseydim – beyaz olanı, doğru topu. Her şeyi tekrar yerli yerine koyan bir şeymiş gibi gülümseyerek onu havaya kaldırsaydım.

Ama ne zaman bir çizgiyi geçtiğinizi bilirsiniz.

"Boşver. N'olacak, bir golf topu. . . ."

Banktan kalktılar. Bir sonraki çukura hareket ettik, ben biraz arkada, golf arabalarındaki çantaları çekiyordum. İlk vuruşun yapıldığı yere gelmeden önce kararımı çoktan vermiştim: Bilmezlikten gelecektim – böylece annem asla öğrenmeyecekti. Annemi korumak. Şimdiki görevim buydu.

Daha önce hiç böyle olmamıştım – hava parçacıklarından oluşan kelimeler böylesine korkutucu, kara ve sert oluveriyordu. "Yanlış" kelimesi örneğin. Çocuklara sürekli fırlatılır, okulda sürekli fırlatırlar. Hiç yakalamamıştım, "yanlış" kelimesinin ağırlığını hiç hissetmemiştim.

Başlangıç yerine vardık. Önce o vurdu, ben de sopayı verdim. "Sopa" kelimesinin ağırlığını elimde hissettim.

Bilmezlikten gel, sus. Pauline Freeman'a da söyleyemezdim, ki zaten biliyordur – çünkü beni sepetlemişti. Ona benim de bildiğimi söylesem. Tekrar bir araya gel-

memizin bir yolu olabilirdi bu belki. Sırdaşlar. Onun annesi ve benim babam gibi . . .

Pauline'in aylardır yanında taşıdığı o küçük kara bilgi topunu düşünüyordum. Böyle de sürüp gidecekti. Çünkü asla bilmemezlik edemiyordunuz.

Ve babamın sonraki deliğe gidişini bile takip ederken aldığım diğer karar da *onu takip etmem* gerektiğiydi – başka anlamda. Gözetleyip izini sürecektim. Çünkü eğer bir şey biliyorsanız bildiğiniz şeyi *bilmek* zorundasınız, kanıtınız olmak zorunda. Aksi takdirde bütün bunların bir hata olduğunu, her şeyin eskisi gibi olduğunu düşünmeye çelinebilirdi aklınız.

Ama *onu* takip etmedim – nasıl takip edebilirdim? Dönüp beni hemen tanırdı – Kadını takip ettim: Mrs Freeman'ı. Gerçi o da tanıyabilirdi beni. O tebessümü, okul kapısının dışından o el sallayışı. (O sırada hiçbir şey olmuyor muydu?) Sonra bir gün yarı-zamanlı çalıştığı (Pauline söylemişti) High Street'deki Maynard emlak bürolarının yanından geçtim, ev resimlerinin yanından, pencereden içeri baktım ve onu, bir sekreter gibi giyinmiş Mrs Freeman'ı gördüm, o da beni görmüştü eminim, ama ne el salladı ne gülümsedi. Ben de bunu Pauline'le artık arkadaş olmadığımıza vermiştim.

Ama işte aklıma böyle geldi, bütün o şeyler aklıma böyle akın etti. Emlakçıda yarı-zamanlı – çarşambadan cumaya, demişti Pauline. Maynard's da, öteki tarafta, babamın stüdyosundan elli metre kadar uzaktaydı. Demek ki o üç günlük süre içinde ikisi de bir diğerinin orada, yolun öteki tarafında olduğunu biliyordu, hem yakın hem uzak. Böyle mi başlamıştı? Kadını stüdyosuna mı davet etmişti? "Resmini çekmeye." Ne tür bir resim? Eski plaj fotoğrafçısı. Belki saatler sonra. Ama stüdyosunda öyle devam edemezdi (tabii devam edecektiyse).

Demek . . . ? Haftada üç gün Maynard's'da, öyleyse kendisine –o zamanki kelimeyle– ev hanımı olarak iki gün kalıyordu. Gidip gelmesi serbestti. Mr Freeman da bütün gün şehirde çalışıyordu. Babam da tabii stüdyosunda çalışıyordu, ama yardımcıları olmasına rağmen, yine de alet ve malzemelerini arabanın arkasına yerleştirip işlere gidiyordu. Rol yapabiliyordu. Gerçi Gifford Sokak'taki Freeman'ların evine pek gitmezdi.

Ama kadın Maynard's'da çalışıyordu, bir emlakçıda çalıştığı için de arada bir boş kalıyor ve alıcısını, kiracısını bekleyen evleri mutlaka biliyordu. Hatta bir anahtardan yedek yaptırmayı başarmış bile olabilirdi. . . .

Daima böyle basit, rutin sorular vardır. Nerede? Ne zaman? Nasıl? Çoğunlukla bu sorular savaşın yarısıdır. Sizin için olduğu kadar onlar için de.

"'Evlilik işleri,' Helen. Ona bu adı veriyorlar."

Randevu defterine baktım. Zor değil. Bürodaki masasının üzerinde tuttuğu defterin cep defteri kopyasını yanında taşıyordu. Akşamları, kolay ulaşılsın diye holdeki telefonun yanına bırakırdı. İçinde şüphe uyandıran bir şey yok – ama tabii sizin önceden bir teoriniz yoksa, ve de iki hafta öncesinden pazartesi öğleden sonraları bir ile dört arası bir boşluk görmediyseniz. Bir kere de salı günü.

Hafiyelik. Çoğunlukla rüşvet ve angarya ama kafanızda ışık yandığı zamanlar da olur.

Onu takip edemezdim: Arabayla gidiyordu. Kadını takip ettim. O araba kullanmıyordu, ama ayrı ayrı gideceklerdi, emindim. Onu arabasına alma riskine girmezdi. Gifford Sokağı White Horse tepesiyle birleşiyordu, bir otobüs hattı, bu yüzden White Horse tepesinin üze-

rindeki otobüs durağının yakınında bekledim. Eğer birden hemen sonrası için randevulaştılarsa, benim on ikiyi çeyrek geçeden itibaren nöbette olmam gerekli, diye hesaplamıştım.

Yaz. Okul tatilleri: Ben de özgürdüm. Yaz, ama şakır şakır yağmur yağıyor. Fakat bu bir lütuftu. Parkamın kapüşonunu başıma geçirebilirdim. Durağın yaklaşık yirmi metre ötesindeki gazete bayiinin tentesinin altında sanki yağmurdan kaçıyormuşum gibi oyalanabilirdim. Kadın Gifford Sokağı'nın köşesinde göründüğünde elinde bir şemsiye vardı, o da bir tür kapüşon gibiydi, izlenildiğinizi bilmenize bir engel. Yağmur: Dedektifin dostu.

Diğer yöne giden otobüse binmek için karşıya geçebilirdi –ben de geçerdim– ama benim tarafımda kaldı. Bir otobüs geldi. Binebilmek için son anda fırladım. Çoğunlukla başım cama dönük oturdum. Eğer beni gördüyse – eh, rastlantıydı, ben de onun suratını incelemekle yetinecektim.

Beni görmedi. Spencer Arms'da indi. Çıkış zamanımı özenle ayarladım, o yürümeye devam ederken ben geride kaldım. Sonra iki, üç köşe dönüp takip ettim, sokak isimlerini aklımda tuttum.

Tabii ki her an babam arabayla yanımdan geçebilir ve beni kapüşonlu, kapüşonsuz tanıyabilirdi. Ama bu konuda da şanslıydım. Kadın babamdan çok öndeydi.

Collingwood Road. Bir eve girdi – yirmi numara. Evet dışarıda emlakçının tabelası vardı. Evet, anahtarı vardı. Yolun öteki tarafına seğirtip biraz yürüdüm – park etmiş her arabaya dikkatle göz attım. İşin ustalık isteyen kısmı buydu. Meskenlerin olduğu sokak: Nereye saklanırsınız? Fakat biraz ötede küçük bir parkın girişi vardı, bir dinlenme yeri –yağmurda kimseler kalma-

mış– ben de giriş kapısının altına sokuldum, bir kestane ağacının dalları altına.

Babamın Wolsey'siyle geçip park ettiğini buradan gördüm, boş yer olmasına rağmen yirmi numaranın çok yakınına park etmedi, sonra yağmurda flu bir figür olarak babamın –o da bir şemsiyeyle yarı gizlenmişti ama babam olduğu şüphe götürmezdi– aynı eve aceleyle girdiğini gördüm. İçeri alınmak için beklemesi gerekmedi.

Ağacımın altında kıpırdamadan dikiliyordum. Azmettiğiniz zamanı, geriye dönüşün olmadığı zamanı bilirsiniz.

Galiba şöyle düşündüm: Artık baskın yapabilirim. Yirmi numaraya gidip kapıyı yumruklayabilirdim. Açın kapıyı! Babamı –onları– tuzağa düşürmüştüm. Belki de yapılması doğru olan şey buydu.

Ama kıpırdamadım, sanki nöbet tutuyormuşum gibi. Esrarengiz koruma güdüsü. Ayakkabılarım su alıyordu, boynum ıslanmıştı. Yağmurun içeriden duyulan sesini düşündüm. Lıkır lıkır oluklarda sular. Sizin olmayan bir odanın kokusu. Sığınma duygusu, her nereye olursa sığınma ihtiyacı.

Burası, Collingwood Road onların tek sığınağı mıydı? Chislehurst'de, Petts Wood'da, Bromley'de bütün güvenli olmayan banliyölerde koca sığınak zincirleri mi vardı – stratejilerine ve konut pazarına göre?

Galiba kestane ağacımın altında şöyle hissettim: Artık hiç sığınağım, gerçek sığınağım yoktu. Sığınaksızdım. Yağmur yapraklardan damlıyordu.

Sessizce eve dönebilirdim ama artık gerçek bir evim yoktu, sadece yapmacık bir ev, ve yapmacık duvarların ve yapmacık çatının dağılmasını önlemek için çok sıkı çalışmam gerekecekti.

Yirmi numarada olup bitenlere gelmeden bir şeylerin vadesi doldu. Artık her ne zamansa. Ama o zaman bile –çünkü daima *bilecektim*– rol yapmaya devam edecektim, vadesi dolmuş olsa bile.

26

Ya Kristina? O ne istiyordu? Onu gerçekten seviyor muydu – orada, taşın altında güllerle yatan adamı? Yani gerçekten onun fedakârlığı mıydı? Geri dönmesi. Adamı mahvetmemek için – onu ve Sarah'yı. Onların hayatından çıkmak için.

Mahvoldu her halükârda.

Pek çok parçasını, ziyaretlerimde aşama aşama bir araya getirmem gerekti. Sarah'nın söylemek istediği kadarı, konuşmak istediği kadarı. Konuşmak için özel bir oda, sorgu odası gibi, birkaç sorgu odası bir aradaymış gibi. İdeal değil, özel değil, ama elimizde olan bu. Onu henüz elde edemedin.

Ve yazıyoruz. Ben yazıyorum: Benim "İngilizce derslerim". Kristina burada devreye girdi. Eğer Sarah'nın İngilizce dersine hiç girmeseydi . . .

Başlangıçta, beni görmek, benimle konuşmak istemediği zaman (Ziyaretçi İsteği yok, ziyaret yok), elde olan sadece buydu, birdenbire: Yazmak. Daha önce hiç yapmamıştım, kâğıda öyle bir şeyler dökmemiştim.

Lütfen ara beni. . . . Lütfen benimle görüş. . . . Lütfen bu mektuba cevap ver. . . .

Sanki yargılanmayı bekleyen benmişim gibi.

O zaman ne kadarını öğrenmiş olabilirdim – Café Rio'da, Gladstone's'da? Özgür dünyada birlikte geçen birkaç etkileyici an, birlikte geçen zaman. Onu henüz elde edemedin. Fakat bu dünyada azla çok şey yapmak – tek kural.

Bob'un kuralı da olabilirdi. Her şey yargılamayı bekliyor. Bu uzun süremez, bu felaketle sonuçlanacak – ama bu çılgınlığı her zaman bileceğim.

O zaman bile, Gladstone's'da bir şişe birayı sonsuza dek tutmaya çalışırken Sarah'nın bana söylediklerini pek düşünmüyordum. Mesleki konsantrasyon kaybı. Şunu düşünüyordum: Onu tekrar görmeyebilirim, böyle görmeyebilirim. Bu iş –bu basit iş– ya sonra?

Bunun bir başarı olmasını istiyordum – yani bunun onun istediği gibi sonuçlanmasını istiyordum. Kocasını tekrar kazanmasını görmek, buna şahit olmak istiyordum. Böylece en azından onu mutlu görecektim.

Faturayı ödeyecekti, bana teşekkür edecekti. Bana, iyi bir amca gibi teşekkür edecekti.

Ya sonra? Onu bir daha asla göremeyebilirdim. Tabii Fine Foods bölümünde sürekli oyalanmazsam. Tabii –delice gülünç düşünceler– bana aşçılığını göstermek, kocasıyla tanıştırmak için yemeğe çağırmazsa. "Bob, bu George, seni gözetlemesi, dikizlemesi için tuttuğum kişi. Seni ve Kristina'yı – ne olur ne olmaz diye. George, bu Bob. Bob seninle tanışmak için can atıyordu. . . ."

Delice düşünceler.

Ama ben dedektiftim, değil mi? İnsanlarla her zaman görüşebilir, onlarla olabilir, onları takip edebilirdim. Tıpkı Bob'la Kristina'yı takip ettiğim gibi, onu da takip edebilirdim. Tıpkı yıllar öncesinde boşanmak üzereyken Rachel'ı takip etmeyi, o imkânsız şeyi görmeyi düşündüğüm gibi: Rachel'ı başka bir hayatta, bensiz, kendi hayatında. Benimle tanışmadan önceki halini. Rachel'ı başka biriyle.

Nasıl seçeriz?

Hayatında başka biri olmalı – başka biri *olmuştu* herhalde. Bütün o havalara girmeler, beni yargılamalar . . .

Hatta takibi, gözetlemeyi bırakıp müdahele ederdim.

Dedektiftim, değil mi? Hâlâ dedektif.

"Bu benim tercihim, Helen, bu benim bileceğim bir şey. . . ."

Tercih mi? İnsanın kanında vardır. Yaptığım ve *olduğum* şeydir.

Kendi farklı tarzlarımızla yaptıklarımızdır. Kanda, burunda olan bir şey. Kestane ağacının altında, yaz yağmurunun yapış yapış soluğu. Biz avcıyız, işte buyuz, daima iz süreriz, kaybolan şeyi ararız, hayatımızdaki eksik olan şeyi.

Sarah'yı bir daha hiç doğru dürüst görmeyebilirdim. Sadece takip edip, peşinden gidip, işlerine burnumu sokup, gözetlerdim. Ama böyle dedektiflik olmaz, değil mi? O zaman ben başka bir şey olurdum.

27

Ya Kristina? Ortadan kayboldu tabii. Kayıp kişi, gelmeyen tanık. Marsh onun izini sürdürmeyecekti. Bir sürü iş, bir sürü masraf. Böyle olmuş bitmiş bir vaka için değmezdi. (Sadece bir iki yere bant lazımdı.) Kalan vaktine değmezdi, onu salacakları âna kadar geçecek zamana. Hem zaten bütün öncelikli hedefler düşünüldüğünde Kristina tablonun dışında, alakasız kalıyordu. Suç işlendiğinde, o ta göklerdeydi – ya da İsviçre'ye inmek üzereydi. Tarafsız topraklar.

O gece, o uçakta onu düşünüyorum. Gözyaşları sel gibi mi? (Yanında oturan birinin ona acıması gerekti mi?) Yoksa gözleri kuru ve sert, bir yandan da bedava içkisini mi yudumluyor?

Arkada bıraktıklarını ve önünde olanları mı düşünüyor?

Cenevre'ye varışını görüyorum, bir tomar kâğıdı ve belgesini ortaya koyup kim olduğunu ispatlıyor. Artık varolmayan bir ülkenin pasaportu.

Bob'un da artık varolmadığını bilmiyordu –nasıl bilebilirdi ki?– ne kendisi için ne de başkası. Bir havaalanının ışıkları ve anonsları, akın akın giden insanlar. Geride bıraktığı yıkımı bilmiyordu (yıkılan şeyleri sona erdirmek amaçlanmıştı).

Öte yandan – arkasında hep yıkım bırakmaktaydı. Onun hayatının hikâyesi. Tanımış olduğu her şey darmadağın olurken, İngiltere'de beş yıl. Şimdi ne kalmış, görmeye gidiyor.

Sert bakışlı ve katılaşmış mı? Fakat hâlâ yanında olan, başka bir kadının kocasının kucaklamasıyla çiçek açmış ve yumuşamış ve güzelleşmiş, bir hayaletin sarışı gibi.

İsviçre. Kol saatleri ve çikolatalarla dolu havaalanı mağazaları.

Tekrar tekrar düşündüm: *Asla* bilmeyebilirdi, hâlâ *bilmiyor* olabilir. İngiliz gazetelerine bakacak mıydı? Baksa bile dikkatini çeker miydi, öyle büyük bir haber değildi, (sadece bir cinayet, sadece basit bir cinayet) iç sayfalardaydı. İlk derdi bu mu olacaktı? Onların hayatından çıkacaktı – anlaşma bu değil miydi? Demek ki, arkasını takip etmek ya da geriye bakmak, yeniden iletişim kurmak yoktu. Birbirleri için artık ölmüşlerdi.

İsviçre'de ya da Hırvatistan'da, Wimbledon'daki bir sokağı, evi düşünmezsiniz. Tıpkı Wimbledon'daki insanların eski Yugoslavya'daki bir sokağı, evi (mahvolmuş bir sokak, yanıp yıkılmış bir ev) düşünmediği gibi.

Bazı şeyleri bilmemek en iyisi. Eğer *biliyorsa*, eğer öğrendiyse, hiç ortaya çıkıp haber vermedi. Bu bilgiyle –her neredeyse– sürgündeymiş gibi yaşıyordu.

Ve burada, bu mezarlıkta hiç görünmedi, o yolculuğa, masrafa değeceğini düşünüp, ta oralardan dönüp burada dikilmenin –belki gözyaşı dökmenin– çiçek koymanın gerekli olduğunu düşünüp çıkıp gelmedi.

Gerçi nereden bilecektim? Bir mezarı durmadan kim takip eder?

Buradaki, bu duvarın yanındaki güneş cılız bir sıcaklık veriyor. Gökyüzü, yaz denizi gibi mavi. Tatil broşürleri. Dubrovnik . . .

Onu otururken de görüyorum, kaldırım kafelerinin birinde. Cenevre mi? Zagrep mi? Dubrovnik mi? Kış gü-

neşi. Buğu çıkaran kahve fincanları, parlayan masa üstleri. Gözleri güneş gözlüğüyle saklanmış. Bakışını takip edemezsiniz. Bakıp şöyle düşünürsünüz: Çocuk değil. Yüksek tabakadan bir kadın.

Ne istiyordu? İstediğini elde ettiğini söylemek zor değil – sanki her şey hesapla yapılmış gibi: Kâr ve zarar. Londra'ya okumaya, hayat kurmaya gelmiş olan gözleri ışıl ışıl bir kız. Eh, tazminatını aldı. Sığınmacı mı? Kendine ait bir daire, Tanrı aşkına. Konforlu Wimbledon'da, konforlu Fulham'da nasıl yaşadıklarını görünce. Aman, her şeyi nasıl zarar ziyana çevireceğini biliyordu. Tazminat mı? Daha fazlası. Ne de olsa bütün zamanını savaşta geçirebilirdi. İki tarafta da zulüm. Doğruya doğru.

Ve en sonunda gidecek bir vatanı olduğu görülünce, ganimetleri, belgeleriyle geri döndü; İngiliz varoşlarının kıdemlisi.

Nasıl böyle olabildi? Adamın son kucaklamasının sıcaklığı daha üzerinden gitmeden.

Wimbledon'da avcı da olmuştu. Hayatımızın eksik parçası. Bob'u izlemişti, o da onu izlemişti. Hangi tarafınki oldu? Belli bir an gelmiş olmalı. Kız, en azından bu an geldiğinde ortada hiçbir kuralın olmadığını biliyor olmalıydı. Hayat yasaların dışında gelişir.

Kız onu seviyor muydu – nasıl başlamış olursa olsun? Adam onu seviyor muydu? Tarifi yok, yemek pişirmeye benzemiyor. Ömür boyu sürebilir, aylar sonra sönüp gidebilir. Adam yakılmak istememişti.

Koruda yürüdüler. Wimbledon Common'da. Bir ağaca dayanıp seviştiler. Ama kız hâlâ İngilizce kelimelerin öğrencisi.

Sarah birbirlerine öğretmenlik yapmaya başladıkları günlerin en iyi günler olduğunu söyledi: İngilizce kar-

şılığında Sırpça-Hırvatça. Öğretmen öğrenci olup her şeye sıfırdan başlıyor. Mutfakta yemekler için farklı kelimeler –"küçük Hindistan cevizi", "balkabağı"– ya da Sarah'nın bahçeye bakan çalışma odasında. En iyi günler: Bir diğerinin dilini öğrenmek. Hatta Kristina'nın ona gıpta ettiği duygusu. Bu çok mu şaşırtıcıydı? Bu çalışma odası, bu güvenli, sakin yer. Çeviri işi. Dışarıda bahçe, soğuk, dökülmüş yapraklarla kaplanmış. Sanki Sarah, Kristina'nın olmak istediği kişiymiş gibi.

Evet: Bu gerçek olmuştu. Mümkün olduğunca yakın. İngilizcesi kusursuzdu. Diplomasını aldı. Diplomalı çevirmen de oldu. Bir becerinin pasaportu.

Hatta Sarah'nın kocasını da paylaşmıştı.

"Zehirli mantar," diyor adam. Deli kelime.

Kız eğiliyor (böyle canlandırıyorum gözümde: İzliyorum, dedektif olarak, ağaçlara saklanmışım), yiyormuş gibi yapıyor, kusuyormuş gibi yapıyor. Nasıl sona erecek? Tut ki hamile kaldı – ikisi de bunu düşünüyor. Ama ikisi öteki şeyi de düşünüyor. Nasıl sona erecek? Böyle de sona erebilir sonuçta – bunun gibi. Zehirle, ölümle.

Sanki ikisi de gerçekten yemişler gibi birbirlerine bakıyorlar.

Sevmek kaybetmeye hazır olmak demek, sahip olmamak, elinde tutmamak demek.

Şimdi: Kız mı fedakârlık yaptı? Her zaman her şeyini kaybetmek zorunda kalmış olan o muydu? Tarafsız İsviçre'ye varıyor – yine hiçbir şeyi olmadan.

Kıza ne oldu? Nereye gitti? Onu da takip edebilir, izini sürebilirdim. Uluslararası bir görev. Gerçeği öğrenmek: Hiç *öğrendi* mi?

Ama bu benim işim değil, benim davam değil. Bu oradaki adamın, onun davası. Bob'un yapacağı iş.

28

Dyson yaptı. Ve eğer adalet diye bir şey olsaydı . . .

Hâlâ şoktayım –öteki insanların şokunun tersi, Rachel'ın şokunun tersi– hikâyenin, neredeyse suçun aldığı şekilden dolayı, kendimi namussuz bir polis olarak gösterişim ve ibret haline getirilişim, Lee Dyson'ın Davis Sokağı'ndaki Handi-Store'unda Ranjit Patel'ı bıçaklaması hikâyesinin değil de benim durumumun ibret olması. Üç kere bıçaklamıştı, aslında neredeyse cinayet işlemişti (hem de ilk defa olmuyor), ama şimdi elini kolunu sallayarak gidecekti.

Ama ben hâlâ kendime hayret ediyorum, doğru.

Bir pazar akşamı. Beni dışarı çağrıyorlar. Eylül '89. Helen evden çıkmıştı – o yüzden onu suçlayamam. Beni iğneleyip, sınıra itip duruyordu. iğneleyen sözler. "Etrafını *görmüyorsun*."

Yani ne diyorum? Hepsi Helen'ın hatası mı olacaktı?

Üç tanık – ya da hiç yok, mahkemenin meseleye nasıl bakacağına bağlı, tabii bu mahkemeye intikal edecekse. Ama Dyson yapmıştı –el becerisiyle, deyim yerindeyse– ve şimdi onu yakalamıştım. Çantada keklik bir dava olmalıydı.

Ranjit Patel. Fakat birkaç saniye içinde bayılmıştı ve iki gün konuşacak hale gelememişti (gelip gidiyordu). Bu süre içinde . . . ve hangi savunma avukatı olsa belleğinin güvenilirliğini delik deşik ederdi. Hatta şunu bile söylemesi gerekmiyordu (çünkü sözkonusu Dyson'dı): Bir şey hatırlamıyorum.

Mrs Patel – Meera Patel. Ama olay yerine gelmişti, dükkânın arkasından, Dyson'ı görmeye yetişemedi (Eğer Dyson'sa). Gördüğü şey korkunç bir kan gölü içinde yatan kocasıydı (belki bir de Dyson –görüş mesafesine pek girmeyen bir karaltı– kapıdan kaçıp giderken). Aklına gelen ilk fikir çıkıp yola bakmak olmamıştı –şaşırtıcı şekilde tenha görünüyordu– ya da Callaghan Malikânesi'ne giden geçide bakmak. Ama şimdi Dyson'ın –adını bile biliyordu– daha önce defalarca hem kocasına hem kendisine küfürler edip tehditler savurduğuna şahitlik etmeye hazırdı, hatta bir keresinde, kendisi orada değildi ama, kocasına bıçak göstermişti. Dyson olduğunu söylemek için benim kadar hazırdı – bana da güveniyordu.

Böylece, minimum adli tıp işlemleri sonucu geriye Kenny Mills kalıyordu. Silahın en az on santim uzunluğunda bir bıçak olduğunun tahmin edilmesine rağmen henüz bulunamamış olması, Dyson'ın (eğer Dyson'sa) onu başarılı bir şekilde ortadan kaldırmış olması ve polisin ve ambulansın olay yerine intikal süresi içinde malikânedeki Dyson'ın yerine geri dönüp bütün giysilerini çamaşır makinesine koyması ("Ee? Çamaşır günüydü"), bir çift, muhtemelen kan lekesi olmuş, spor ayakkabıdan kurtulması, yeni giysiler giymesi ve Mick Warren'ın malikânenin karşısındaki dairesine doğru yola koyulması, ki Warren'a göre ikisi saat yediden beri TV'de bir maç seyrediyorlarmış.

Bütün bunlar, savunma avukatı böyle derdi – bütün *bunlar* polis ve ambulansın olay yerine geldiği zamana kadar sürdü mü . . . ?

Evet, eğer Dyson'dıysa, evet.

Kenny Mills'i Bir Numarada bıraktım. Mutlu bir zaman geçirmiyordu. Patel'ın dükkânına sadece birkaç kutu bira ve sigara almak için gittiğini söyledi. Evet, ma-

likâneye giden geçitten yukarıda tek bir canlı kul görmemişti ve Mrs Patel'la kan kaybeden ve bilincini yitirmiş Mr Patel'la karşılaşmıştı.

Yalan söylediğini söyledim, o da söylemediğini söyledi. Her halükârda korkmuş görünüyordu.

Hakiki çetin cevizlerden değildi. Dyson'ın küçük çekirdek adamlarından biri değildi. Kıyıda – içeri alınmayı istiyordu belki. Ama artık değil.

Birkaç kutu bira ve sigara, bunları asla alamadı. Ve bu masum küçük ayak işi için, gerçi Meera Patel 999'u aradıktan *sonra* içeri geldiğine yemin ediyordu ama –belki kendisi dükkânın arkasından içeri girdikten bir dakika sonra– üniformalı polisler tarafından içeri alınıp üzeri soyularak arandı, sanki on santimlik bir bıçağı kıçına saklayabilirmiş gibi. Ve gece boyunca uzun uzun sorguya çekildi, dokuz on beşte –Patel'ın dükkânından– gelen polis müfettişi Webb de sorguladı.

Mills'e bir bakış, Dyson'ı da içeri aldırmaya yetti.

İyi bilinen bir oyundur. İkisini de içeri alırsınız ve çabuk sonuca varma ümidiyle birini ötekine karşı oynarsınız. Özellikle ikisinden biri yanına, onlara ne zaman susmaları gerektiğini söyleyecek avukatını almadan önceki o kıymetli dakikalarda.

Hafiyelikten çok cambazlık. Biri çözülene kadar. Ama bazen sabrınız taşar, heyecanlanıverirsiniz – sınıra yaklaşırsınız. Ani bir zaferin kokusu burnunuzun ucunda.

Dyson yaptı, Mills değil – biliyordum. Ama ona söylemem gerekmiyordu. Hatta bira ve sigara meselesine de inanmıştım. İnanmadığım tek kısım malikâneye giden geçitten gelmesi –tam o sırada– Dyson'ın öteki tarafa gittiğini görmeden.

Korkmuş görünmesi için birden fazla neden var.

"Kimseyi görmedin mi – karşıdan gelen, dükkândan?"

"Hayır."

"Lee Dyson'ı mesela."

"Hayır."

"Yazık."

"Sahi mi?"

"Evet, çünkü eğer Dyson'ı görmediğini söylersen kabak gibi ortada kalıyorsun."

"Ben ancak daha sonra vardım. O kadın –"

"Mrs Patel mı? Evet, o da öyle *söyledi*. Ama belki de kafası karışmıştı. Kocasının öleceğini sanıyordu. Hâlâ da ölebilir, hani. Belki de *senden* korktu."

"Korktu mu?"

"Evet, plan bu değil miydi – eski plan? Onları korkutmak. Ne kadar gideceğini görmek. Sen, Dyson ve ötekiler. Onları biraz korkut, onları çok korkut. Sen kendin de korkmuş görünüyorsun Kenny."

"S..ktir."

"Ranjit Patel'ı bıçaklamazdın, değil mi? Kendi başına yapmazdın. Ama Dyson yaptığında oradaydın. Bir düşünelim. Bu da seni boka sokar. Ama sonra geri dönüyorsun. Uyanık – ama o kadar da uyanık değil. Kendini temize çıkaracağını sandın, sanki yeni gelmişsin gibi gösterecektin –"

"Aslında olan –"

"Aslında ne? Ne oldu, Kenny? Ne diyorsun? Gerçekten kendin mi yaptın?"

"Defol."

"Öyleyse kim yaptı? Sen yapmadıysan neden o kadar korkmuş görünüyorsun?"

"S..ktir."

Sorgu odaları. Gri kutular. Bir an gelir ormanlarda-

ki açık alanlar gibi olurlar. Pataklamalar, diş gıcırtıları başlayabilir. Bir teyp kayıt yapmaktadır, bir de DC oturmaktadır, ama ikisinin de orada olduğunu unutabilirsiniz.

"Sana bir şey söyleyim mi? Dyson burada, elimizde şimdi. Hemen şuracıkta."

Gözlerini yakından izlersiniz.

"Ama – sizi ayrı tutacağız."

"S..ktir."

"Dyson'dan korkuyorsun, değil mi? Olur, mantıklı. Dyson korkutucudur. Dyson'dan ben de korkardım – ama ben polisim. Bu senin şansın Kenny. İkiniz de buradayken. Önce, sen onu ele ver. Biriniz gider, biriniz kalır."

Böyle dedim. Bantta var.

"O yaptı, değil mi? Oradaydın."

"Hayır."

"Onunlaydın."

"S..ktir."

"Tamam. Orada değildin, onunla değildin. Al bir hikâye daha – daha iyi mi, sen söyle. Evet, bira ve sigara almaya gittin. Evet, yanlış bir şey yapmadın. Sadece bira ve sigara alacaktın. Ama Dyson'ı karşıdan gelirken gördün, geçitten geliyordu. Kötü zamanlama. Ya da iyi zamanlama – belki. Çok kudurmuşa benziyordu değil mi, sen de yolundan çekilemedin, değil mi? O da senin yolundan çekilemedi değil mi? Sadece ikiniz. Bunun üzerine seni yakalayıp ne yaptığını *söylüyor*. Hâlâ etkisinde. Hatta bıçağı gözünün önünde salladığını bile iddia edebilirim. Kaçığın biri o, değil mi Kenny? Kafayı yemiş. Onu hiç görmediğini söylüyor. Onu hiç görmediğini ve bu işten uzak durman gerektiğini söylüyor. Ve hemen ortadan kayboluyor.

"O zaman bir seçeneğin var, değil mi? Büyük seçenek. Sen de ortadan kaybol, kolay tercih. Ama düşünüyorsun –uyanık fikir– eğer böyle yaparsan sonra yine dönüp dolaşır sana gelir, sen suç ortağısın. O yüzden yürümene devam ettin. Kendini temize çıkarmak için yürümeye devam ettin, ama başka bir nedenden dolayı da devam ettin – hadi öyle umalım. Dyson'ı hiç görmediğini zaten söyleyeceksin, ama başka bir nedenden dolayı devam ettin. Ölmekte olan bir adam vardı –belki– sadece metreler ötede. Hâlâ ölebilir Kenny. Doğru olan şeyi yaptın. Defolup gitmedin. Farklı bir cesaret. İyi bir yurttaş gibi davrandın. Bunun için puan alıyorsun. Avukata ihtiyacın yok senin. Bazen avukatın gelmesi dünya kadar zaman alır. . . ."

Gözlerini izledim. Anlarsınız. Yüzde doksan beş doğru. Bazen hafiyelikten değil. Tablonun içinde olmaktan. Sanki o sırada ben de oradaydım, o geçitte ve seyrediyordum.

"İyi bir hikâye mi? Bir şey demedin. İstersen bunu senin ifaden yapabiliriz. İmzalayabilirsin. Bir iddiaya daha gireyim. Eğer daha iyi bir hikâyen yoksa ve Dyson da senin o dükkâna gittiğini öğrenirse seni orada şişler, haberin olsun."

Sorgu odaları. Başka bir âlemdir. Ayağa kalktım, sırtımı döndüm, ellerim cebimde duvara baktım. Sınıf sınavdayken öğretmenin yaptığı gibi. Ama galiba kalbim küt küt atıyordu, sessizliği ölçüyordu. O ilk saatler. Dyson, en sonunda.

Başınızı başka yere çevirirseniz, bazen o zaman konuşurlar. Ama sessizlik sürdü, Kenny'nin düşünceleriyle katılaştı.

Nihayet şöyle dedim, "Peki, Dyson'la konuşacağım."

"Dur," dedi Kenny.

29

Bankta oturuyorum. Daha öğlen olmadı. Vakit öldürülecek. Ama erken ayrılır da yavaş hareket edersem . . . ve daima gecikme payı bırakırım, asla geç kalmam. Sanki iyi halimden dolayı ayrıcalıklar kazanacakmışım gibi.

Her zamanki rutin: Yan yola park et, önce farklı bir yöne yürü. Utandığımdan değil. Ziyaretçi olarak, tutuklu ziyaretçisi olarak görünmekten. Tanrı aşkına bunu şimdiye kadar çoktan aşmışımdır.

Her neyse: Hayatımın en değerli ânı.

Ayda iki kere görüyorlar beni. Artık eski kurt olduk, müdavimlerden. İkinci adresi. Kadınlar hapishanesi. Onu buraya getirten, daha fazlası için getirten bir şey olmalı. Düşününce, tek bir şey olabilirmiş gibi. . . .

Kocası da olamaz, değil mi?

"George"diyorlar bana. Ya da "Georgie-Porgie". Ya da bazen, aldığım ve teslim ettiğim "ev ödevi"ni bildikleri için bana "okul çocuğu" ya da "öğretmenin gözdesi" diyorlar. Üzerimi ararlarken (belli yerlerinize dokunamazlar, erkek gardiyan bulmaları gerekir) benim bir zamanlar polis, bir polis müfettişi olduğumu biliyorlar. Şimdi özel dedektifiz.

Müdavimlerden. Asla on beş günü kaçırmaz.

Ama o ilk zamanlar geç kalacağım diye geriliyordum. O zaman ne düşünürdü? Ekildiğini mi? Gerçi o zamanlar pek düşünmüyordu, buz gibi olmak istiyordu.

Öyle geriliyordum ki, çoktan erken gitme alışkanlığı edinmiştim çoktan. Önce bir şeyler atıştırırım. Öte-

ki tarafa, ana yola yürürüm. "Snacketeria", ismine rağmen iyi şeyler yapıyor.

"Bugün ne vardı George? Mozzarella ve ızgara sebze mi? Yoksa baharatlı jambon mu?"

Bu şeyleri bilmek istiyor. Her ayrıntıyı, her kırıntıyı. Dışarıdaki hayatı. Sanki onun yerine yaşayabilirmişim gibi, sıradan mesut hayatı. Güzel kahvenin kokusu. Öğle arası koşuşturması. İyi yapılmış bir sandviç.

Sormaya başlaması iyiye işaretti (biraz Helen gibi): Ne pişiriyordum, ne yiyordum? Buradaki yemekler boktan demesi iyiye işaretti.

Bir sandviç atıştırmak için burası iyi bir yer olabilir. Güneşli bir duvara dayanmış bir bank. Banklar bu işe yarar: Bank, sandviç. Fakat yiyecek olsanız mezarlıkta yiyebilir misiniz, izin verirler mi? Ölülere ekmek kırıntıları.

Ölüler en çok ne dilerler – eğer seyrediyorlarsa? Gözkapaklarında bir kasım güneşinin tüy gibi sıcaklığını mı? Taze ekmek tadını mı?

Bob bana söyleyebilirdi. Ama nasıl sorabilirsiniz?

Patel şanslıydı. Bıçaklanmış, çizilmiş –aylardır hareketsiz– ama sağ. Ölümden dönmenin ne demek olduğunu öğrenmiştir.

Şanslı mı? Eh, hem evet, hem hayır. Ona ikinci faktörü göz ardı ettirecek kadar: Adaleti hiç bulamadı. Yasalar onu yüzüstü bıraktı. Karısıyla o dükkânı sonunda terk etmek zorunda kalacaklardı – o dükkân ki, kısmen kale olmuştu, düşman topraklarında ticarethane ve kale.

Bana kesin Dyson olduğunu söyleyecektiyse de. İyi şansı vardı.

İşte onu yakaladık Mr Patel – Onu senin için yakaladık. Ama bırakmak zorunda kaldık. Polisin haltı. Kuralları çiğneyerek. Kötü amaçla –

Görmek için içeri girdim. Büyük bir buket çiçek. Tükürse şaşırmazdım.

Polisin biri tekmeyi yiyor, Dyson serbest kalıyor. Patel'a kâbuslar ve bıçak yarası kalıyor.

Bu arada Mr Patel, benim hayatım da epey paramparça, mahvolmuş durumda – hani teselli ederse.

Ama bunu söyleyemezdim. Şunu da söyleyemezdim: Bir an geldi ki Mr Patel, kana susamış çılgınca bir an, ciddi ciddi ölmenizi umdum – Dyson için daha da kötü.

30

Dyson'ı ziyarete gittim. İki nolu oda. Dokuz doğuruyor olması gerekirdi, ama Dyson dokuz doğuracak türden değildi. Yumuşak bir taş gibi surat.

Avukatı yanındaydı. Kim Dyson'ın avukatı olurdu?

"Kenny Mills'i de aldık buraya," dedim.

En ufak bir titreme yok.

"Şu kaltak."

"Onu da içeri almamız gerekti. O da ordaydı da. Dükkâna gitmiş. Olay ânında neredeyse oradaymış."

Dyson'ın yüzünü izledim.

"Ee – tutukladınız mı kaltağı?"

"Şimdi yanından geliyorum, biraz sohbet ettik. Seni gördüğünü söylüyor. Oraya gitmeden önce. Patel'ın dükkânından çıkıp gelirken seni görmüş."

Yine en ufak bir titreme yok. Gözlerinin arkasında bir şeyler yerli yerine oturdu, sanki bana değil de Kenny'ye bakıyormuş gibi.

"Ben Warren'da maçı seyrederken nasıl görecekmiş?"

Warren'ın evinde hâlâ arama yapıyorlardı: Sanki kanepenin altına sokuşturulmuş kanlı bir bıçak bulacaklarmış gibi.

Avukatı atıldı. "Doğru mu anlıyorum? Öteki tanığınız bu anlamda bir ifade mi verdi? Kaydedilmiş bir ifade?"

"Evet."

Küçük bir kelime, ama teyp kapmıştı.

"Müvekkilimle yalnız görüşmek istiyorum."

Bir Numaraya geri döndüm. Bazen, şansınız varsa kovalamaca dört duvar arasında bitebilir. Bazen avlanan siz olursunuz. Nöbetçi danışman avukat oradaydı. Yüzündeki bakışı sevmedim.

Teybi çalıştırdım.

"Pekâlâ Kenny, bu gece iyi iş çıkardın. . . ."

Avukatı şöyle konuştu: "Mr Mills verdiği ifadeyi geri çekmek istiyor."

Kenny'ye baktım. Kenny masaya baktı. Demek ki Dyson'dan, benden korktuğundan daha çok korkuyor. Belki hakkı da var.

"Mr Mills verdiği ifadedeki hiçbir kelimenin kendine ait olmadığını bildirdi."

Avukata baktım. Seni kaltak.

"Onları kendiliğinden söylememiş. Mr Mills bu ifadeye korku ve desiseyle mecbur edildiğini iddia ediyor."

Doğru. Kaset bunu gösterebilir.

"Kenny –" dedim.

Aniden baktı. Bir bakıma cesur bir bakış, cesur bir korkağın bakışı.

Buna şu gün bile yemin edebilirim. Her şey doğruydu. Yüzde doksan beş. Hatta elinde salladığı o lanet kanlı bıçak bile.

Ama bakışlar kasete geçmiyor.

Avukatın önünde, teyp kayıt yaparken söyleyemezdim. Gözlerimle söyledim: Seni nasılsa ele geçirecek Kenny.

Ama onu ele geçirmeyecekti. Çünkü Kenny, Dyson'ı kurtaracaktı. İkisi beni nasıl alt ettikleriyle böbürleneceklerdi. Kenny şimdi büyük oğlanların yanına taşınacaktı.

Avukat bunu gördü galiba. Ross, DC, de görmüştür. Benim uçurumun kenarında olduğumu, sendelediğimi. Ama teyp sendelemeleri de almaz.

Ve hâlâ bir umut –umutsuz umut– vardı, o da Dyson'ın bir şekilde pes etmesi.

Sorgu odalarının kokusu, kontemine bölgeler gibi.

Ross'la İki Numara'ya geri döndüm. Dyson'ın avukatıyla sohbetinin özü? Biliyordum. Önce bir sınayın: Lanet polis bozuntusunun blöfünü görün.

Şimdi polisin kötü muamelesine maruz kaldığını da söyleyebilirdi – söyledi de.

Ama Dyson hiçbir şeyin kurbanı değildi, eski bir polis müfettişine inanın. Kurban edici, mağdur edici, orada noktayı koyun. Acıklı hayat hikâyeleri olan kurban edicilerin hiçbiri öyle yoksul yetişme şartlarının, falanın filanın kurbanı değiller. Patel'ı bıçakladı çünkü öyle istedi, istedi ve yaptı.

Konuşmadı. Avukatı konuştu. "Müvekkilimin ekleyeceği başka bir şey olmayıp . . ."

Dyson bana şöyle bir baktı. Şimdi hatırlayınca çoktan ayağa kalkmışa benziyor, aşağı bakıp düşüşümü seyrediyordu.

Ve Gibbs, yeni emniyet amiri, bana yardım edemeyeceğini söyledi. Örtbas yoktu. Bu şartlar altında, Teşkilat halktan onca tepki alırken. Kullandıkları kelime "çürük"tü. Beni de atacaktı. O da Dyson'ı benim kadar içeri tıkmak istiyordu, ama onun yerine beni büyük bir çukura bırakacaktı.

Polis karakollarının kokusu – amirin odasında bile. Kim burada çalışmak isterdi?

Ve umuyordum ki –bu doğru, bu doğru– Patel kefeni yırtamasın.

Avukatı konuştu. Dyson sadece bana baktı. Sanki o bıçağı bana da sallıyormuş gibi baktı. Hadi, yakala yakalayabilirsen.

Bir Numaraya geri gittim.

Kenny'nin avukatı, "Mr Mills önceki ifadesini yeniden sunmak istiyor," dedi.

Bira ve sigara.

"Tekrar düşün Kenny," dedim.

Masaya baktı.

"Mr Mills –"

Kırmızı gördüğünüzü söylerler. Kırmızı gördüğümü hatırlamıyorum. Bana bir şeyler olmuştu. Kenny'nin boğazına sarılmış ellerimin dışında hiçbir şey gördüğümü hatırlamıyorum.

Avukat ve Ross'un gözü önünde Kenny'nin yakasına yapıştım – bunun üzerine avukatı müdahele etti. Kenny'nin yakasına yapıştım, masum olanın. Yakasına yapıştığım Dyson bile değildi.

31

Demek vadesi gelmiş. Ya da ben öyle sandım. Freeman ailesi benim Teşkilata katıldığım '65 yılında zaten Bristol'a taşınmıştı, ben de artık buraya kadar diye düşünmüştüm, daha önce bitmemiş olsa bile. Ama yine de o gerçek, o sır duruyordu, pusuda.

Yüzünde –ne bileyim– üzüntü, hüzün belirtisi aradım. Annemin fark edebileceği bir şey. N'oldu Frank? Ve tabii, şimdi biliyorum ki, engeller, mesafeler (Londra'dan Bristol'a?), bunlar hiçbir şeyin sonu demek değil.

Ama o her zaman Mr Tebessüm, Mr Neşeli'ydi. "Herkes gülümsesin lütfen." Yani, nasıl bilebilirdiniz?

Pazartesi öğleden sonraları, bir zamanlar, Carol Freeman'la, ama asla öyle ciddi bir şey değil. Bu, meseleyi daha mı iyi yapıyor, yoksa daha mı kötü?

Hem sonra –yirmi bir yıl sonra– öldü. Pusuda yatan ve yüzeye hiç çıkmayan yirmi bir yıllık sır ve ben polis oluyorum, önce mavili bir çocuk, sonra bir dedektif, ben de evlenip aile kuruyorum –Helen– ve arada bir pazar yemeklerine uğruyorum. (Rachel'ın anne babası bu tabloda yer almazdı.) Hatta arada bir, adet yerini bulsun diye, bir tur golf oynayacak zaman bulur, hatta o sigara izmaritlerinin kaynadığı bankta onunla otururdum. Sigara tiryakilerinin gizli yeri. Sözde sigarayı bırakmış olan kocalar, onların bunu asla bilemeyecek karıları.

Öldü. 1986'da. Daha sadece altmışındaydı. Ama sanırım şu düşüncenin aralarında gerçek olduğu noktaya

çoktan ulaşmışlardı: İkimizden biri önce gidecek. Yine sanırım annem delillere dayanarak dulluğa hazırdı, kadınların hazır olması gerektiği gibi. Ama daha değil.

Nisan '86. Diğer bütün düşüncelerin yanı sıra, şöyle düşünmekten kendimi alamıyordum: Eh, hiç değilse şimdi güvende olacak, ben de güvende olacağım – sırrım güvende olacak. Hatıralarında yara izi kalmayacak. Tabii onu, o yatak üzerinde görme yarası dışında, bir yirmi sene daha yaşayabilirdi, kim bilir? Ölümüne doğru ilerleyerek.

Göğsü inip inip kalkarken nöbet tuttuk, aramızdan kayıp gidiyor, sonra geri dönüyordu –bizim orada olup olmadığımızı biliyor muydu, söylemek zor– bazen bir şeyler mırıldanıyor, bazen sadece inleyip hırıltı çıkarıyordu.

Ve sonra (gitmesine birkaç saat kala): "Carol . . ." dedi. Gözleri kapandı ve Tanrı bilir kendini nerede sanıyordu, ama açık seçik bir şekilde söyledi ve tekrar tekrar söyledi: "Carol . . . Carol . . ."

Burası, bankın üzeri hoş bir sürpriz gibi. Gözlerinizi kapatabilirsiniz, güneş gözkapaklarınızdaki bir hediye gibi, yüzünüzü kaldırın ve bahar olduğunu düşünün.

Yanlış anlamış olamazdınız, duymamazlıktan gelemezdiniz. "Carol . . ." Anlamını göz ardı edemezdiniz.

Şöyle düşündüm: Şimdi yine rol yapmak zorunda kalacağım, farklı bir tür rol. Annemin hatırına onun gibi şoke olmuş, şaşkına uğramış gibi yapmam gerekecek.

Ama kalbim kırılmış değil: Bu sadece annem için.

Yanlış anlamış olamazdınız. İkimiz de oradaydık. Ben tanıktım. Eğer orada olmasaydık – ya da daha çabuk ölseydi, eğer öyle can çekişmeseydi, o zaman bu sayıklama, ya da her ne idiyse, olmayacaktı. . . .

"Carol . . ."

Tabii söyledim: Sayıklıyor, sayıklıyor işte. Ama yüzünü okuyabiliyordum. Berbattı, George, berbat.

Sayıklıyor işte. Kestane ağacı. Yağmurda seğirtişi ve yuvasına dalan bir kuş gibi içeri alınışı.

Sadece o birkaç saat. İhanete uğradı, tam sondayken, o birkaç saat aldattı onu.

Sanırım annemin konumu bu oldu: Asla öğrenmeyebilirdi. Asla öğrenmek zorunda kalmayabilirdi. Her şeyi geriye çevirip pazarlık yapma şansı olsa, o gerçeği değil, öğrenmeyi, öğrenmek zorunda kalmayı geri vererek buna fit olurdu. Asla bir şey söylemedim.

Şimdi o da rol yapacaktı. Metanetli, yaslı dulu oynayacaktı. Hatırasını yaşatacaktı. Bütün o fotoğraflar.

Fakat sadece rol müydü?

"Beni gülümsetebiliyordu, George – Aman Tanrım, beni gülümsetebiliyordu."

Birkaç hafta sonrasıydı. Cenazeden sonra onda bir şeyler değişmişti, bir ayar, bir karar. Carol konusunda konuşmayı, hatta yanından bile geçmeyi bırakmıştık.

"Bir fikrim var George. Bana yardım eder misin?"

Bir bank satın almak istiyordu – bir bank yaptırmak. Şu üzerinde ". . .'in anısına" diye küçük plaketler ya da kitabeler olan –her yerde gördüğünüz– ahşap banklardan bir tane. Onun anısına bir bank yaptırmak istiyordu ve onu Chislehurst Common'a koydurmak istiyordu, High Street'in hemen yukarısına. Çünkü ne de olsa kendi çapında halka mal olmuş biriydi, semt fotoğrafçısı.

Jest olurdu. İnsanlar otursun diye, herkes için. Tabii annemin kendisi de ne zaman isterse gidip oturabilirdi – boşsa. "Merhaba Frank."

Bunun nasıl yapılacağını bilmiyordu, ben de öyle. Bir prosedürü olmalıydı. Elbette dedim, ben ilgilenecektim.

"Sağol George. Benim için başka bir şey daha yapar mısın?" dedi.

Bir süre bana baktı. "Ben – gidince, benim adımın da banka yazılmasını sağlar mısın? O zaman 'Frank ve Jane' yazar."

Tabii dedim, tabii yapardım.

İlgilendim. Parklar Müdürlüğü'ne müracaat etmeniz gerekiyor. Masif ahşap bank, en iyi tik kerestesinden, ipeğimsi koyu kahve o zaman – şimdi gri ve aşınmış durumda. Gösterildiği yere sade, törensiz bir şekilde konuldu ve annem de ilk oturan kişi oldu.

Oraya ben de hâlâ oturmaya giderim, havamdaysam. Wimbledon'dan Chislehurst'e. Haritanızdaki noktalar, dünyanızın direkleri.

Orada oturmak hoş. İyi bir şey yapıldı, doğru olan yapıldı.

Common'ın uzak yakasında İmparator Napolyon'un –III. Napolyon– 1873'te ölünce ebedi istirahatına çekildiği yer olan St Mary Kilisesi var. Sonra karısı Eugénie neredeyse elli yıl daha yaşadı.

Fakat annem, eski Mrs Webb olarak uzun süre yaşamadı. İkinci bir hayatı olmadı. Şaşırdım: Onun kabuğuna çekilmiş, dayanıklı, metin tiplerden olduğunu. yaşayıp gideceğini sanıyordum. Bir de olasılık hesabıyla, çünkü babam erken gitmişti. . . . Ama annem sadece üç yıl sonra öldü, ben Teşkilattan şutlanmadan aylar öncesine denk geldi.

Carol'ı hiç öğrenmeseydi daha uzun mu yaşardı, onun için bir ceza gibiydi de, kısa kesmesi daha mı iyi oldu, bilmiyorum. Bu şeylerden anlamam.

Fakat benim bildiğimi asla bilmedi. Bununla gurur duyuyorum. Ve tabii ki arzusunu harfiyen yerine getirdim.

"Frank ve Jane."

Eğer orada başka biri oturuyorsa canım sıkılıyor, hatta biraz da kendimi aşağılanmış hissediyorum bir süre. Sonra sakinleşiyorum, tuhaf bir haz alıyorum. Benim kim olduğumu bilmiyorlar – nereden bilsinler? Kim olduğumu bilmezlerken izliyorum onları. Geziniyorum, sıramı bekliyorum.

Buraya oturmak güzel. İyi bir şey. Park banklarının başına gelen öteki şeylere aldırmayın. Köpekler gelip bacaklarını kaldırırlar – bazıları da insanların kullanımı için. Park bankları, golf sahaları. Uygarlık zaten nedir ki?

Oraya ne zaman otursam (elimde değil) ölmüş olmalarına sevindiğimi biliyorum. Öldükleri zaman da ölmelerinden memnunum. Böylece *onlar*, ikisi de *benim* skandalımı, kara lekemi görmediler. Polislik de iyi gidiyor – şu günlerde polislere atılan bütün çamurlara rağmen iyi bir iş. Bütün yolsuzluk söylentilerine rağmen.

Hiç bilmediler, hiç bilmeyeceklerdi. Rachel'la beni de. Rachel'la benim artık Rachel'la ben olmadığımı. Hayatımın darmadağın olduğunu.

Bana gelince: Bu – ziyaretçi. Hapishane yolunda olan bu adam bir bankta dinleniyor: Bundan ne çıkarırlardı?

32

Fulham'daki daireye gittim. Deneme turu, şöyle bir göz atmak için. Park yeri ve görüş mesafesinin nasıl oluğunu görmek için.

Giriş üstü, pencere çıkmalı. Aşağıda: Kemerli sundurma, zemin kata giden basamaklar.

Sanki bunu bilebilirmiş gibi, Dubrovnik'de bir kız. Haritamızdaki noktalar.

Önde küçük bir bahçe. Solmuş güller. Defne çalılığı, kurtbağrından çit. Önde küçük bir yol ve bahçe kapısı, çöp kovaları için küçük bir kömürlük, sarmaşıkla süslenmiş, hemen içeride. Bahçe kapısında evin numarası: Kırk bir.

Ertesi pazartesi saat dörtte yine oradaydım. 20 Kasım. En erken beş gibi çıkarlardı. Ama yerinizi almış ve hazır olmanız gerek. Hafiyelik işinin yüzde ellisi beklemeyle geçer.

Siyah Saab çoktan dışarıya park edilmişti.

Soğuk ve nemli bir öğle sonu. Neredeyse daha saat dörtte hava kararıyor. Bir ışık çoktan yanmış, perdelerin ardında, birinci katta.

Bir taviz demişti Sarah, şimdi de belki kasvetli bir kasım öğle sonunda taviz bitiyordu.

Eh, bırakın son anlarını idareli kullansınlar, tavizlerini tüketsinler. Sonra birbirlerini temelli terk edecekler. Tabii öyle olacaksa.

Ya da bırakın kaybolsunlar gecenin içinde, ikisi de.

Nasıl anlarsınız – ışığı yanan bir pencereden? Bütün pencereler hiçbir şey söylemiyor, ışık yansın yanmasın. Caddeden birbirlerine gözlerini diken bütün evler. Yüzümü okuyun, içimde ne olduğunu anlayın.

Sokak lambaları renk değiştirdi, önce pembe gözlü oldu, sonra kehribar rengi.

Saat beş on beşte (bu şeyleri tam olarak not ediyorum) ön kapı açıldı ve Bob Nash göründü. İki valize asılmıştı, biri büyük, biri küçük, dikkatle hareket ediyordu. Tehlikeli bir görevi yerine getiren bir adama benziyordu, sanki valizler patlayıcılarla doluymuş gibi. Sarah'nın söylediği şeyi hatırladım: Kristina mutfakta oturup gözyaşlarına boğulmak üzereyken kolileri yukarı nasıl taşımıştı?

Takım elbise giymiş, kravat yok. Koyu saçları öne düşmüş, elleri valizleri tuttuğu için, arkaya düzeltemezdi. Valizler yeni görünüyordu. Kapıyı arkasından kapadı ve valizleri arabaya taşıdı. İzlediğim yerden arabada başka eşya da (kendisinin) var mıydı, göremiyordum. Arabayı yeniden kilitleyip tekrar ön kapıya yürüdü. Sundurmada durup bir an derin nefes aldı gibi – ama zaten valizleri zorlukla taşıyordu. Anahtarla içeri girdi.

Beş dakika geçti, belki daha fazla.

Etrafa bakıyorsunuz, gözlüyorsunuz: Son bir zihinsel resim çekiyorsunuz. Ev ama ev değil, evden farklı bir şey.

Yukarıda ışık söndü. Sonra ikisi de aşağıda belirdi. Adamın şimdi kravatı vardı. Kızın kıyafetine gelince –etkilemek ister gibi, sanki randevusu varmış gibi ya da oynayacağı bir rol varmış gibi– sade, zarif, koyu renkli bir takım, içinde açık renk, bisiklet yaka bluz.

Fotoğraftakini saymazsak onu ilk defa görüyordum. Farklı insanlar diyebilirdiniz. Bir dönüşüm gerçekleşmiş.

İlk görüşüm. Kapı açılınca üzerlerine vuran o bir anlık ışıkta kızın yüzünü doğru dürüst göremedim. Bir anda her şeyi açıklayabilecek baş döndüren, tahripkâr bir neden aradım.

Ama o zamana kadar bunun nasıl bir şey olacağını söylemenin mümkün olmadığını öğrenmemiş miydim?

Omuzlarından serbestçe sallanan koyu kırmızı bir kaşkol. Parlak ve düz siyah saçlar. Yabancı bir şey vardı, evet, güçlü bir şey de. İtalyan, evet, ilk tahmininiz.

İkisi de, iki adım ötedeki arabaya kadar kabanlarını kollarına almışlardı. Kızda bir çanta vardı, uçakta yanınıza alacağınız cinsten, küçük kutu gibi, başka küçük bir çanta da omzundaydı.

Kapı arkalarından kapandı. Anlamlı bir duraksama olmadı.

Profesyonel bir çift derdiniz –hangi anlamda olursa– takip edecek işleri, önlerinde programları olan. Evli ya da değil, ya da sadece profesyonel anlamda bağlantılı. İş yolculuğuna çıkmak üzere olan iki insan – tamamen meşru amaçlı bir gezi, ya da tamamen aksi, ya da ikisini de mahcup edecek bir şey.

Bilemezsiniz.

Basamaklardan indiler. Kız daha emin ve daha atik görünüyordu. Erkeğin güveni temsil ettiği, ama kılavuzluğu kadının ele aldığı şu kadın erkek ortaklıklarından biriydi.

Takımı Bob almıştı herhalde. "Bırakıp gitme" elbisesi mi acaba? Kaşkolu bir maske gibi çenesine doladı. Şehrin renkli simalarından bir kadının makas gibi kesen, biçen adımları. Sığınmacı.

Kıza kapıyı açtı, mantosunu ve çantasını alıp arka koltuğa uzattı. Ben kızı, seri bir hareketle bacaklarını içe-

ri almasından sonra gözden kaybettim. Güzel, düzgün bacaklar. Adam dört saat sonra ölecekti ve kızın haberi olmayacaktı. Adam sürücü kapısına yöneldi ve binmeden önce kafasını tuhaf bir şekilde bükerek yukarı baktı, sağına soluna baktı, geriye baktı.

33

On ikiyi geçti. Yeter. Banktan kalkıyorum. Yeterince zaman tanıdım. Saygı için yeterince zaman, aceleye getirmedim diyecek kadar zaman. Onca mesaj için zaman, eğer ölülerden dönecekse.

Hayır, sevgilim, hiçbir şey yok. (Yalan söylemezdim.) Ölüler bir şey söylemezler. Affetmezler.

Bu bankta sadece bir isim var: "John Winters 1911-1989." Ama iyi, aşınmış tikten yapılmış.

Ve hayatım tekrar yoluna girdi.

Tekrar arabaya yürüyorum. Bir parça titriyorum, artık ayaktayım. Aylaklık yapıyorum – kasımda. John Winters. Gün hâlâ pırıl pırıl, gökyüzü neredeyse masmavi alev gibi, ama öğleden hemen sonra, kasımın sakin, pırıl pırıl günlerinde bile olan o aciliyet duygusu insanı sarıyor. Sönmeye başladı bile, uzun süremez.

34

Marsh, "*Kadının* mı? *Kadının* başına korkunç bir şey mi geldi?" dedi.

Sarah koridordaydı. Artık hiçbir şey onun için eskisi gibi olmayacaktı.

Marsh bana baktı, yüzümü okumaya çalışıyordu.

"Kadının başına iyi bir şey gelmişti, değil mi? Kocası geri dönmüştü. Kız gitmişti. Kadının istediği her şey olmuştu."

"Evet."

"O zaman – neden?"

"Bu beni ilgilendirmez."

"Öyle mi?" Bana baktı. "Beni de ilgilendirmediğini söyleyebilirim. Mrs Nash sana geldiğinde –seni tutmak için– intikam almaya niyetlenen bir kadın havası var mıydı?"

"Hayır, kesinlikle. Kocasını geri istiyordu."

"Emin misin?"

"İntikama niyetli bir sürü kadın görürüm – müşterilerimden. Belli olur."

Bazen kapıdan adımlarını atar atmaz.

"Yine de bu bir açıklamadır. Jüriyi ikna edebilir. Neden – *o* anda? Çünkü bunu baştan beri yapacaktı. Adamın geri gelmesini bekler, temize çıktığını sanmasını bekler –"

"Ona bir yemek yapmış. En sevdiği yemeği. Masayı kurmuş. Gördün –"

"Kesinlikle. İntikam. Bir ayin gibi. İnsanlar daha ga-

rip şeyler yapıyorlar. Keçileri kaçırmış olabileceği hiç aklına geldi mi?"

Söylediği şeylere kendisi de inanmıyordu – anlıyordum. Palavra. Beni bir şekilde sınıyordu.

"Jüri bununla ilgilenmez," dedim.

"Belki. Belli olmaz. Biliyorsun en sevdiği yemekti – kadın sana söylemiş miydi?"

Bana baktı.

"*Onu* gördün," dedim. "Planlamış *gibi* bir hali yoktu. Yapmaya önceden niyetlenmiş gibi bir hali yoktu."

(Ne yaptığını bilmiyormuş gibi bir hali vardı – durmadan, "Ben yaptım, ben yaptım" diyen bir kişinin hali gibi.)

Bana baktı ve biraz sustu.

Kendi planlamış gibi değil, diyebilirdi.

Son vakanız. Ne yaparsınız? Kendinizi kaptırıp boşa kürek çekerek bütün kuralları ihlal eder misiniz?

Eğer gerçeklere uydurulabilse şöyle söyleyebilirdim o sırada: Peki, tamam, ben planladım. Mr Nash'i öldürmek için Mrs Nash'le plan kurduk. Adamı ben takip ettim, rapor verdim – kadının bilmesi için. Sonra da emin olmak için dönüşünü izledim. . . .

Yalan ifade (gerçek ifadem masada imzamı bekliyordu): Aslında ben yaptım, ben öldürdüm.

Palavra. Ama insanlar en garip şeyleri yaparlar. Polis karakollarına gidip (her kodeste bir hikâye vardır) hiç işlemedikleri suçları itiraf ederler.

Kravatını elledi. Şöyle düşünüyordu belki: Eğer kadın deliyse, adam da olabilir.

Ama sadece kafanızda olan şey için sizi tutuklayamazlar.

"Evet, kadını gördüm," dedi.

Sorgu odaları. İki polis müfettişi, yasanın öteki tarafında olmak ne kadar tuhaf.

İkimiz de –o sıralar, ta o basit, her şeyin kesin olduğu günlerde– bu yüzden yasanın doğru yanında olmak için birleşmemiş miydik?

(Evet, diyecekti daha sonra – golf oynamak için buluştuğumuzda.)

Yapılması iyi bir şey, yapılması doğru şey. Bir tür sigorta: Daha baştan doğru tarafta ol. Bizim gibi oturduğu yerde duramayan, okulda beş para etmez (evde de sorun) tipler için akıllı seçim ne de olsa.

Okul çocuğu uyumsuz. (Marsh da, sanırım.) Kâğıt üzerinde pek iyi değil, ama altında yeterince iyi. Yasaya hizmet etmek için yeterince iyi.

Şimdi Marsh'a bakın – emekliliği geliyor: Bir öğretmene benziyor, bıkkın bir öğretmene (bir parça sert çakmak taşı). Bir de bana bakın, tekrar polis karakolundayım. Hep bir öğretmen yüzünden. Çünkü öğretmenler bile arada bir başlarını yasayla derde sokarlar.

O basit günler, polislere domuz, aynasız, pislik denmeden önceki.

Galiba düşüncelerimi okudu.

"Onu görebilir miyim? Lütfen görebilir miyim?"

O soru –o kelime, "lütfen"– bir itiraf gibi.

Bana sert sert baktı. Yorgun bir öğretmenin yüzü – şansınız varsa salıverecek türden. Fakat yorgun öğretmenler bile sizi tızağa düşürebilir. Dostane bakışlı polisler bile bir sürü suçlamayla canımıza okuyabilir.

Onu görmemin tek yolu buydu – artık: İzinle.

"Bunu yapamam," dedi.

Görevini aşardı bu, yakında bitecek olan görevini. *Onun* temelli *e*ve gelmesini bekleyen bir eş.

"Mümkün değil, kuralları biliyorsun."

Ve Bob Nash paslanmaz çelikten bir yatağın üzerinde yatıyordu. Kuralları biliyordum.

Son vakası. Onu uçurumdan aşağıya itebilirdim.

Bendim – itiraf ediyorum. Alın beni, onun yerine beni alın.

Aşk zaten nedir ki?

35

Arabayı çalıştırıyorum. Bir cenaze topluluğu daha dağılıyor, büyük bir topluluk, vıdı vıdı konuşarak arabalarına dönüyorlar, ben de onların kuyruğunda buluyorum kendimi, hafiften kendimi suçlu hissediyorum. Hayır, ben sizinle değilim. Bir mezara bakmak için gelmiştim de. Burada başka biriyleyim.

Küçük oklu bir levhada "Çıkış" yazıyor. Trafik akışının bir düzeni olmalı, burada bile – giden topluluğun gelen topluluğa engel olmasını, cenaze arabasının arkasındaki ağır, fakat kararlı ilerleyişini bozmasını önlemek için tasarlanmış bir düzen. Böylece bugünkü gibi yoğun bir günde her yeni gelen topluluk en azından kendi havasını yaşayabilir, en azından önemli olanın sadece kendilerinin olduğu, bugün burada sadece kendilerinin ciddi bir iş yaptığı yanılsamasını yaşayabilirler.

Kapımdan içeri giren müşterilerim gibi.

Önemli olan sadece sensin, benim için önemli olan, sadece sen.

Nasıl karar veririz?

"Çıkış." Tuhaf bir kelime, bir mezarlıkta olduğunuzu düşününce. İçeri gelirken görmeniz gereken son kelime olmalıydı. Burada her şey tersine dönmüş.

Ve Sarah'nın olduğu yerde fazla işe yaramayan bir kelime: Çıkış. Yol gösteren hiç bir ok yok. Oradaki her şey sadece içeride.

Sarah benim öğretmenim olmadan önce kelimeler hakkında pek düşünmezdim – onları ışığa tutmazdım.

"Yapabilirsin George. Her şeyi kâğıda dök."

Sadece mektuplardan öte bir şey. İletişim kursu, ev ödevi. Karanlığa bırakılmış, yalvaran mektuplardan daha fazlası. Lütfen seni göreyim. . . .

Özel dersler, özel çalıştırıcı.

"Her seferinde benim için bir şey."

Kâğıt üzerinde şu ana kadar pek başarılı değil. Onun gözleri, dünyadaki ajanı. Bir dürtünüz olmalı. Suç işlerken de öyle. İçeride neyiniz var, hiç bilemezsiniz.

Benim son çabam hakkında konuştuğu gün (Helen'ın yemeğimin tadına baktığı zamanki gibi kararı bekliyordum): "Sanırım bunu yapabilirsin George, sanırım sende bir şeyler var."

"İşte burada yanılıyorsun," dedim.

Ama o gün yürüdüm gittim –hapishaneden–, ayaklarım yere basmıyordu.

Bak, hatırla, yaz. Bir defter taşıyorum, her iyi polis gibi. Özel, tam gün isteyen bir vaka üzerinde olmak gibi, tek ve biricik vaka, önemli olan tek vaka.

Katıldığım araba kervanı önce servilerle, yaz kış yeşil ağaçlar arasından, sonra sarı yapraklı ağaç dizileri arasından kıvrılarak ilerleyip bilinmeyen bir nedenle durdu. Her iki yanda mezar taşları parıldıyordu. Şurada burada pırıl pırıl çiçek kümeleri.

Çiçekçideki kızı düşünüyorum. Işığın içine giriş çıkışlarını. Birisinin kızı. Çiçek açıyorlar. (Helen, diken de büyütmüşe benziyordu.) Peki Sarah ve ben neyiz? Geç açan çiçekler, kasımpatları gibi. Kasımda çiçekler – Tanrı bilir nereden geliyorlar. Limonluk çiçekleri. Mapushane çiçekleri.

Ön camdan vuran güneş, sanki ben seradaki bir bitkiymişim gibi.

"Putney Vale." Sanki kayıp bir cennetmiş gibi geli-

yor kulağa. Doğru da, burada fazla sorun çıkarma yok. Polislik iş yok. Ufak tefek trafik pürüzleri. Huzuru bozma yok. Dünyanın güvenli, küçük toprak parçası. O zaman neden gitmek için sıra sıra diziliyoruz?

Kapılara doğru tekrar yavaş yavaş ilerliyoruz, orada her şeyin hızı değişecek. Mezar taşları sanki bizleri izliyor, sanki bize karşı saygılarından sessiz ve hareketsiz dikiliyorlar. Her şey tersyüz olmuş. Giderlerken canlıları şereflendiriyorlar, ayrılışımızı tuzağa düşmüş bir birlik gibi izliyorlar.

Bob hariç – izliyorsa eğer. O beni şereflendirmiyor.

İşte gidiyor, piç kurusu, ötekilerle sıvışıyor. Onlardan biriymiş gibi görünmeye çalışıyor, sahtekâr, içi kederle doluymuş gibi görünmeye çalışıyor.

Arabaya binmeden önce başını son defa tuhaf bir şekilde kaldırışı.

İşte gidiyor, dalkavuk, çiçeklerini vermiş, vicdanı temiz.

36

Kullanılan kelime "çürük"tü.

Tuhaf biçimde fiziksel bir kelime. Boğazınıza dolan kara bir tat, dilinizdeki bir şişme, sanki hastaymışsınız gibi. Sanki içinizdeki iğrenç bir şeyin kökünü kazımışlar ve o da sizsiniz, o artık sizin, artık temelli başınıza kalmış.

Çürümüş bulundum, polisteki çürümenin parçasıyım. Başka bir zaman olsa belki, içdisiplin, kınama, açığa alınma olurdu. Yeterince utanç verici. Fakat o günlerde her yer "çürüme" kelimesiyle dolup taştığı için, yukarıdan baskı yapıldığı ve halkın güven eksikliği olduğu için örneklerin gösterilmesi gerekiyordu, sepetlenen ben oldum, Dyson'sa yoluna devam etti.

Adalet: Başka bir kelime.

Ve eğer onu uzun bir süreliğine deliğe tıksaydım takdirnameden başka bir şey almazdım.

Yapmadığım şeye bak, dedim. Kendi amaçlarıma hizmet etmek için, ceplerimi doldurmak için polis yetkisini kullanmadım. Görmezlikten gelmedim. Sırf skor olsun diye masum bir adamı satışa getirmedim.

Boşuna. Şöyle bakın, dediler ki –ya da ben gözlerinden okuyabildim– sen Teşkilatın iyiliği için feda ediliyorsun, senden daha büyük bir şey için, ismini korusun diye, pis yüzünü temiz tutsun diye.

Şimdi bir dakika, meseleyi hafife alıyorsun, sen bir tanığa saldırdın . . .

Çürümüş. Yarım ölçüsü olmayan bir kelime: Hasta-

lığa yakalanmışsınız. En kötüleriyle aynı kefedesin. Tıpkı bir suçlunun, elini bir kere kasaya daldırmış olsa bile, diğer herkesle beraber suçlu diye anılıp durması gibi.

Sadece çizgiyi aşmış bir polis değildim. Günah işlemiştim.

○

Mezar taşları güneşte parıldıyor. Ve burası, insan düşününce, çürümeyle dolup taşıyordur. . . . Ne de olsa öyle tatlı, küçük bir toplum değil.

Daima, tabii ki, pis koku – o her günkü, tekdüze koku. Pis bir iş bazen. Temizlemeniz gereken şeyler. İğrenç bir iş bazen – ve polislerdi bazen iğrenç şeyin kendisi. Bazen eve getirirdiniz (sizi nihayet eve saldıklarında), giysilerinizdeki, saçınızdaki bir koku gibi. Evinize, karınıza ve kızınıza.

Bir süre sonra üzerinizden çıkmaz. Hatta bir üniformanın nezih, saygın kokusu da kalmıyor. Sivil kıyafetlerinize işler, sizi düşmanla karıştırıp kaynaştıran giysilere. Sonra eve gidersiniz.

Demek baştan beri Rachel'da birikip duruyor muymuş? Canına tak etmiş ve bu da bardağı taşıran son damla mı olmuş? Ya da şöyle söyleyelim: Zamanla benim kokumdan bıkmış. Bense bunu çoğunlukla başardığımı sanıyordum, şu ev-iş meselesi, şu güç numara, ön kapıyı her açışınızda bir sınırı geçişiniz.

En azından *o* yönde. Karakola çoğunlukla Helen'dan bir yara alarak dönmek.

Ama en azından Rachel'la. Tamam, demek bazen başa derttim, büyük bir dert. Her tarafı yaralayan.

Ama şimdi her şeyi benim hatam haline getirme şan-

sı oldu. Pis koku *bendim*. Doğru Adam değil, Yanlış Adam. Ve karım değil, yargıcım.

Benim araba kervanım dış kapılara ulaşıyor, kopuyor, dönel kavşaktan dolanıyor, sanki devlet töreni gibi sessiz, sonra dönüp hızlanıp A3 çevre yoluna çıkıyorlar. Derken, teker teker kendimizi tekrar dünyaya bırakıyoruz.

Galiba Rachel Tanrı'sını gerçekten hiç bırakmadı, böyle düşünüyorum. Yani, Tanrı'nın büyük, sert baba yanını.

Benim hiç onunki gibi Tanrım olmadı, onun gibi yetiştirilmedim. (Tanrı'ya şükürler olsun.) Gerçi babam kiliseye yeterince sık giderdi –mutlu çiftlerin resmini çekmeye.

Rachel küçükken ona nasıl geldiğini eskiden merak ederdim. Tanrı yukarıdan ona bakıyor, o da yukarıya bakıyor, itaatli, korkmuş. Derken bir gün, büyüyünce karar veriyor: Hayır, yukarıda öyle biri yok. Sadece ben.

Ben Rachel gibi yetiştirilmedim. Ama Tanrı hakkındaki şeyleri kapıyorsunuz. Kokusunu kapıyorsunuz, kilise kokusu gibi. Hatırlıyorum, bir yerde İncil'den bir bölüm okunuyordu, orada Tanrı'nın, sevgi ağının arasından kaçıracağı kadar büyük, o kadar değersiz hiçbir günahkârın olmadığı söyleniyordu.

Rachel asla ondan vazgeçmedi, benim düşüncem bu.

Ve yukarıda mı değil mi, bir ağı var mı yok mu, bilmiyorum. Ama galiba kendi aramızda böyle olması gerekiyor. En azından bizi ağından bırakmayacak başka birinin olması gerekiyor. Ne yaparsak yapalım, ne yapmış olursak olalım. Bu bir doğru-yanlış meselesi değil. Adalet meselesi değil.

Dyson için bile biri olmalı, Dyson için bile. Kim olduğunu bilmiyorum. Ben olmadığımı biliyorum.

Çevre yoluna dönüyorum ve ayağımı gaza basıyorum. Yola çıktım artık, yola çıktım. A3'e doğru hızla gidiyorum.

Ne yaparsak yapalım, ne kadar kötü olursa olsun. Çürümüş bulunsak da. En kötü şeyi yapsak da, asla bizde olduğunu düşünmediğimiz bir şeyi yapıp birini öldürsek de. O öteki kişi bir zamanlar bizim bir ağ tuttuğumuz kişi olsa da.

37

Marsh bana uzun süre baktı. Yüzü gergin ve sertti, sanki merhametine kalmıştım.

Yorgun öğretmenler bile sizi kıvrandırabilir. İyi kalpli görünen polisler bile size zor anlar yaşatabilir? Polisin elindeki güçler (bazılarının katılma nedeni). Teşkilatı bırakınca onları bırakan güçler.

Son vakanız. Dilediğiniz gibi yürütürsünüz. Yakında dertlerden kurtulacaksınız.

Sonra yüzü yumuşadı. Bir sıçrama yapması gereken birinin yüzüne büründü.

Sabah bir civarıydı. İfadem hâlâ masanın üzerinde, ellerinin altında duruyordu. Bana doğru itti.

"Tamam," dedi, "galiba yeterli. İmzala."

38

Arabayı her zamanki yere park ettim. Daha biri çeyrek geçmiyordu. İki saatten fazla zaman ayrılacak. Ama uzun bir süreç, sizin işinizi kolaylaştırmıyorlar. Zamanla planlamayı öğreniyorsunuz. Önce Koli Bürosu, daima bir tiyatro, sonra da ziyaretin kendisi. Kapıya bildiriliyor ve bekleniyor. Rahat bir saat ayırın. Eğer bir şeyler yemek . . .

Bir gününüzü ayırmayı öğreniyorsunuz. Sadece iki haftada bir geliyor. Pek çok defa (önce gidilecek bir mezar yokken) daha da erken geldim, seve seve. Sırf yakın olmak için.

Ve arabayı kilitleyip de şöyle düşünmediğim tek bir zaman olmadı: Bir gün bunu son defa yapacağım. Bir gün arabadan yürüyeceğim ve tekrar arabaya döndüğümde yalnız olmayacağım.

Bir giysi kolu, bir deri gibi bizim parçamız olan bu rutinler. Merdivenlerden büroya çıkmak. Rita çaydanlığı çoktan kaynatmış.

Gözetim altında bir deneğiniz varsa, alışkanlıklarını, her zamanki güzargâhını öğrenmeniz gerekir, böylece ne zaman sınırı aşarlar bilirsiniz.

Gerçi benim her zamanki güzergâhım bu olmadı. Dokuz ay boyunca Essex'ti – Southend'e günlük ziyaretler. Sonra, şans eseri, tekrar burası. Tekrar başka bir yere nakledebilirler, biliyoruz, her an. İpe sapa gelmez işler.

Ama olacak olursa, ben hazırım. Giderim. Hepsi ne-

rede, öğrendim, hangisi kadın müebbetler için, ikinci dereceden, üçüncü dereceden cinayet hükümlüleri için. Haritanızdaki noktalar.

Emniyet kemerimden sıyrılıp ön panelin altına uzanıyorum. Büyük kahverengi bir zarf, açık. Gün boyu oradaydı. En son takdimim, iki haftalık eserim – teslim edilmeden önce açılıp incelenecek elbette. Bence sakıncası yok. Alıştım. İsterlerse her sayfasını, her kelimesini okuyabilirler. Aşk mektupları değil bunlar, pek sayılmaz. Dünyadan iki haftalık haberler.

Kıkırdayıp, dilediklerini düşünsünler. Kadın gardiyanlar – gardiyan hatunlar, gardiyaneler.

Georgie-Porgie, benim için geri geliyor.

Ve genellikle alınacak bir zarf da var. Bırak ve al. Geçen sefer verdiğim zarf, öğretmenimin yazdıklarıyla birlikte. Ama Sarah'nın bildireceği pek fazla haber yok. Hapishane rutinleri – söylemeye gerek yok.

Zaten o başka bir şey yazıyor: İmparatoriçe Eugénie.

(Bir sorun mu vardı? O talihsiz –gecikme– dışında. Bir yayıncıyla sözleşmesi vardı, çoktan başlamıştı – ve sonraki ödemelerden vazgeçmişti. Kârlı bir iş değil. Kimsenin bilmesi gerekiyor muydu? Bu kitabın çevirmeni bir katildi. Kadın katil.)

Çevirmenler gölge insanlardır, yarım yamalak insanlardır zaten.

Her neyse, bu onun batmasını önledi. Bir sandal: Üçümüz. O, ben ve İmparatoriçe Eugénie. Eugénie'nin eski imparator kocasını da unutmamak gerek. Dördümüz. Onlardan tanıdığımız insanlarmış gibi söz ediyoruz.

"İmparatoriçe bugün nasıl?"

Paltomu giyiyorum. Zarfın içinde kâğıtlarımın yanı sıra boş A4 kâğıtları da var. Mümkün olduğunca fazla kâğıda ihtiyacı var.

Zarfı kolumun altına alıp arabayı kilitliyorum. Ters yönde yürüyorum – hapishaneden ters tarafa. Harcanacak zaman, yemek yemeğe zaman. Ana yol beş dakika uzakta. Eğer bir bankta sandviç yiyip ölülere kırıntı bırakmayacaksam – o zaman Snacketeria olsun.

Evlerle dolu bir sokak, elinizin altında hapishanesiyle evler. Sokağın sonundan sola, sonra sağa. Sonra dükkânların, trafiğin ve kalabalığın olduğu yere çıkıyorum. Safeway, Argos, Marks and Spencer. Güneş arabalardan yansıyıp göz alıyor. Işığı, bir nebze bakır rengi ateşi andırıyor. İnsanların yüzleri alev gibi geçiyor.

Snacketeria tıklım tıklım dolu. Geminin makine dairesine giriyormuş gibi. Kahve makinesinin tıslaması, homurtusu, tekrarlanan sipariş curcunası. Paket öğle yemekleri. İlerleyen bir kuyruk –önümde altı yedi kişi– ama aldırmıyorum.

Bugünlerde kendimde gördüğüm bir şey: Beklemeye aldırmıyorum. Bekleyebiliyorum. Sabırsızlık yeteneğimi kaybettim, kuyruklara, işlemlere, sıkışıklıklara, gecikmelere aldırmıyorum. Bir mezarlıktan ayrılıp, sandviç almaya gidiyorum . . .

Kuyrukta beklerken etrafı izleyip bazı şeyleri fark edebilirsiniz. Bir kuyrukta beklerken, o sırada olabileceğiniz başka bütün kuyrukları, bütün o gıdım gıdım ilerleyen kuyrukları düşünebilirsiniz.

Yarısı beklemekle geçmeyen bir hayat var mı zaten? Engellemelerle süslenmemiş olsun? "Beklemeye değer." "Zaman tanı." Güzel olan hiçbir şey aceleye gelmez – yemek pişirmek gibi. Gerçi burada, tezgâhın arkasında tam gaz çalışıyorlar.

Ayrıca: Bir dedektifin meziyeti. Eğer beklemesini bilmiyorsanız, sıraya geçip bekleyemiyorsanız . . .

Artık beni burada tanıyorlar. Müdavim oldum. İki haftada bir. Bazen ayrı geziler de yapıyorum, Koli Bürosu'na. Giysiler, ıvır zıvır, izin verilen şeyler. Alışverişi ayağınıza getirdik.

Tezgâha ulaşıyorum. Başımla bir selam veriyorum, tanınma parolası. Benim hikâyemi hatırlayıp hatırlamayacakları başka bir mesele.

Ha, şu adam mı? Şu – kolunun altında paketi olan mı? Öldürülmüş bir adamın mezarının başında az önce dikilip geldi. Şimdi de onu öldüren kadını görecek. Bu arada bir sandviçle kapuçino alıyor.

Tavuk, roka ve ızgarada kırmızı biber. Buradakiler, işletenler yani, İspanyol. Sarah onların dilini biliyor. "Snacketeria" eski, güzel bir İspanyolca kelime.

Boş bir yer var – pencere yanında bir tabure. Café Rio. Bu uluslararası kelime.

Bugünü nasıl atlatacak? Saat bir buçuk. Gözümde bir mezarlık canlandırıyorum –bakır rengi ışık, granitteki benekler kıvılcım gibi– artık seneye kimsenin gitmeyeceği.

Yirmi dakika kadar sonra geldiğim yoldan geri döneceğim, biraz farklı bir güzergâhtan gidip, başka bir kuyruğa katılacağım.

39

Saab hareket etti. Takip ettim. Belki arada otuz metrelik bir mesafe. Yoğun Fulham Road'a dönünce, neredeyse tamponuna bindiriyordum, daha işin başında izlerini kaybetmeyim diye gergindim.

Gece araba takibi pek kolay değildir. Eğer geride kalırsanız sadece arka lambaları görürsünüz – herkesinki gibi arka lambalar.

Aynı sebepten dolayı, elbette, kendinizin takip edilip edilmediğini anlamak daha da zordur. Tabii bu akıllarına gelmişse . . .

Lillie Caddesi . . . Fulham Palace Road'dan Hammersmith'e. Sonra M4 için A4: Heathrow'a giden yol. Beş kırk beş: Hammersmith'e akan ağır trafik, bu sayede başlarının tepesini görecek kadar yakın olabiliyordum.

Düşüncelerini de okuyabiliyor muydum? Geceye birlikte yolculuk edip etmediklerini –kaçışlarını gerçekleştirmek üzere olup olmadıklarını– aralarında başlarının hareketinde bile göze çarpan bir kıpırtı, bir atış olurdu kesin. Oysa, eğer vedalaşmak üzerelerse . . .

Fulham Palace Road. Charing Cross Hastanesi'nden geçiyoruz, adamın çalıştığı yer – kadınlarına baktığı yer.

Çalışmaya devam edecek miydi? Kendini alamadan bir an başını çevirdi mi, yoksa dosdoğru karşısına bakıyormuş izlenimini mi verdi?

İki insanı takip ettiğinizde –herhangi bir kişiyi takip ettiğinizde– sizin de orada olduğunuzu bilmiyorlarsa, bir iktidar heyecanına kapılmamak zor. Sanki onların ka-

deri sizin elinizdeymiş gibi. Ayağınız seğirten böceğin üzerinde.

Bu esrarengiz koruma dürtüsü.

Hammersmith'deki ada kavşak. Sola savrulup A4'e girdiler. Trafik artık hızlandı: Yakın kalmak daha zor. Ama hızlı sürmüyordu, ağır şeritte gidiyordu – iki sabit kırmızı ışık. Uzaklara gitmeye hevesli biri gibi kullanmıyordu arabayı.

Galiba o zaman bile anlamıştım. Kız gidiyordu. Kız ayrılacaktı. Biraraya getirdiğiniz bazı şeyler, sezgiyle bildiğiniz bazı şeyler. Sarah'ya hiç yalan söylememişti. Geçen dakikaları idareli kullanıyordu.

A4, sonra da M4.

Öyle bile olsa, öyle bile olsa. Hâlâ *onun* elindeydi, orada, direksiyonun başında. Çılgınca bir şey yapabilirdi, Heathrow çıkışı yaklaşırken. Hızlanabilirdi aniden. Gaza köküne kadar basar, bütün hız sınırlarını aşabilirdi, sırf kızı bırakmamak için.

Son vahşi bir umut. Onun umudu mu? Benim umudum mu? O bunu düşünüyordu, ben bunu düşünüyordum – bir zamanlar arabalarda altı ay geçirmiş eski bir polis. Peki evlat, eğer istediğin yarışsa . . . gözetim değil, kovalamaca. (Bu yüzden girmemiş miydin Teşkilata?) Sonuçta sadece avlanmaktan ibaret, avın yasadışılığı.

Söylediğim zaman Dyson'ın suratı: Sınırları aşmıştım.

Kristina da bütün kuralların atıldığı yere geri dönüyordu – geri dönüyorduysa.

Otobanda Heathrow'a gelmeden üç çıkış var – 4. Terminal çıkışını saymazsak. Seçenekler hızla azalıyor, dakikalar eriyor. Derken kocaman bir havaalanı ağının içine çekiliyorsunuz.

Sağ şeritte devam etti. "1., 2. ve 3. Terminal"e giden çıkışlar.

Öyle bile olsa, öyle bile olsa. Hâlâ bir şeyler olabilir, son anda geri dönebilirler. Ve daima B planı vardır: Giden yolcu kapılarından birlikte geçerler – hep amaçladıkları gibi. Uçuş belgelerini gösterip kaybolurlar. Eğer planları buysa, adam neden arabayı düzgün ve sakin bir şekilde sürsündü?

Otobandan havaalanına giden bağlantı yolu. Alçaktan uçan bir jetin gümbürtüsü.

Sezgilerimle anlamıştım, ayrılacaklardı. Siyah Saab'ın sanki hiç kurtuluş yokmuş gibi, uçak pistlerinin altındaki tünele cenaze arabası gibi ciddi bir şekilde girişi.

Benim bir parçam –sadece sezgilerim mi?– sevinmiştir. Geri kalan kısmım yanılmış olmam için yalvarıyordu.

40

Hapishanedeki birini ziyarete gittiğinizde, gerçek bir şeyin provası gibi gelir, cezadan küçük bir tat. Kapılar arkanızdan kapanır. Bir sistem –bir koku– sizi yutar, aranırsınız, sayılırsınız ve işaretlenirsiniz. Sizi dışarı bırakıp bırakmayacaklarını merak edersiniz, belli belirsiz. Sonra, zamanınız dolunca, küçük bir mucize olur. Geri dönersiniz –tamamdır– geldiğiniz yoldan. İçeride kalanlar için basit olmayan, hatta hiç düşünülemeyen o basit adımı atarsınız.

Herkese yaptırılmalıdır bu belki. Bir tür eğitim, bir ayrıcalık. Dünyayı terk edip tekrar oraya gönderilmenin nasıl bir şey olduğunu öğrenmek.

Kapıda kuyruğa giriyorum. Yepyeni bir Ziyaretçi Merkezi var, yolun hemen karşısında, fakat henüz açılmamış, bu yüzden evsiz insanlar gibi birbirimize sokuluyoruz.

Tanıdık yüzler. Daima sağda solda tek tük çocuk, başkaları tarafından bakılan annesiz çocuklar. Başla verilen selamlar, küçük tebessümler. Genel olarak suskun bir grubuz – çocuklar hariç. Birbirimizle buluşmaya gelmedik, bir tür özel, seçilmiş grup, azınlık gibi görünmemiz tamamen tesadüfen.

Yüksek tuğla duvar arkamızda yükseliyor. Omuzlar bükülüyor, ayaklar değişiyor – hapishaneye girmek için duyulan sabırsızlık. Fakat biz gölgelerde titrerken, üstümüzdeki tuğla yapı yeni pişirilmiş ekmeğin kabuğu gi-

bi kızarmış. Güneş için de sorun yok –o kadar basit olmayan o basit adım– bir hapishane duvarının üstünden atlayabilir.

Bir ayrıcalık, seçilmiş azınlık. Adım adım ilerleyen bütün o kuyruklar.

Benim dışımda ayrıcalık ters yönde. Hayatımın en değerli anları. Sanki bizi dışarı çıkardıklarında, "Kalamaz mıyım?" diyecekmişim gibi. Gitmek zorunda mıyım? Bir sebep, bir mazeret bulabilirseniz seve seve kalırım. Üstüme atabileceğiniz bir şey yok mu?

Ne var ki, küçük bir pürüz var, burası kadın hapishanesi. Sürekli bir giriş izni için ne kadar didinseniz de boşuna.

Üçü beş geçiyor. Zamanı geldi. Kapıları açıyorlar. İlerliyoruz, onların aradıkları yeni, tanınmadık yüzler olmasına rağmen, mideme her zamanki gibi kramp giriyor. Sanki beni durdurma ihtimalleri varmış gibi, sanki sert bakışın ardından beni gösteren parmak ve ardından bir fiskeyle dışarı işareti. Hayır, sen olmaz. Bugün sana yok.

Midem büzüşüyor. Ama her zamanki gibi ciğerlerimi doldurmayı unutmuyorum. Bir ayin halini aldı, bir batıl inanç, vazgeçilmez bir ön hazırlık. Bir dalgıç gibi. Ciğerler dolusu özgür hava.

Sanki o havayı kapılardan, kontrollerden, aramalardan geçip, ziyaretçi odalarına kadar içimde tutup, ancak dudaklarımız birleşince bırakabilirmişim gibi.

Sanki dudaktan öpüşmeye izin veriyorlarmış gibi. . . .

Gardiyanlar "Merhaba George," diyorlar. Eşyanı dolaba bırakman gerek. Cepler dışarı. Kodesteki eski zaman-

lar gibi. Cüzdan yok, anahtar yok, kâğıt para yok, sigara yok. Ayakkabılarına bakarlar, ağzına bakarlar. Bazen köpekleri de getirirler.

Üstümü belli yerlerime dokunmadan çabucak ararlar, arayacaklarından değil, daha çok alışkanlıktan. Vücut masajı şakalarını geçtik, fakat hapishane kokusunun bir kısmı, hiç kuşku yok, cinsellik kokuyor. Seksiz cinsellik.

Gerçi sanırım erkek hapishanesindeki kadar güçlü olamaz. Ziyaret zamanındaki parfümün kokusu, giyinip kuşanma. Elden gelenin en iyisini yapma.

Müşterilerim gibi – bazıları gibi. Verilen işaretlerin havada süzülüşü. Rita onları koklar, gözler, sonra içine alır. Kafanızda soramayacağınız onca soru vardır (onlar da bilir bunu) ve bazen –bazen şaşırtıcı şekilde çabuk– onları zaten cevaplarlar.

Hâlâ kocanızla yatıyor musunuz? En son ne zaman . . . ? Demek onunla hâlâ sevişiyorsunuz, ama biliyorsunuz ki, bu arada o . . . ?

Gardiyanlar sizi yokladıklarında da aynısı: Küçük, dile gelmemiş sorular sağnağı.

Son defa? Bir ilk olmadı ki.

Size bakarlar. Eh, çeşit çeşit insan.

Ve siz hâlâ nefesinizi tutuyorsunuz.

Gardiyanımın adı Bridget (isimlerin bazılarını biliyorum). Sağlam yapılı ve kırk yaşında, bir kadın judo uzmanına benziyor. Kadın hapishane görevlilerini çekici bulan erkekler olmalı. Kadın polisleri çekici bulan erkekler gibi (bazılarını biliyorum). Üniformalı kadınlar, gardiyan hatunlar. Disiplin tadı.

Ben mi? Ben daha çok öğretmenleri, bugünlerde.

Bridget, "Merhaba George. Nasılız?" diyor. Sırtıma hafifçe vurup ben de kollarımı kaldırırken. Bugünlerde,

bu doğru, sessiz soru aşamasını geçtik. Bana bugünlerde bir tür saygıyla bakıyor.

"Dışarıda hava güzel," diyor.

Ve merak ediyorum, acaba biliyor mu, hepsi mi biliyor, özel bir kayıt tutuyorlar mı diye. Bugündü zamanı.

"Ama soğuk," diyorum.

Bir adım kaldı. Fakat başka bir ülke, başka bir dünya. Ve eğer burada yaşamaya geldiyseniz hayatta kalmanız gerek. Türlü türlü yolu var, fakat bir tanesi bunu kabul etmek, şiddetle istemektir – olmanız gereken başka bir yer var mı? Yanlış yaptın (en kötü yanlışlardan), cezalandırılmayacak mısın? Bir zamanlar –daha çok zaman önce değil– yaşamanıza izin bile vermiyorlardı.

İçeri kilitlenmeyi istemek. Hemen bir duvarın arkasındaki o öteki dünyada, çok uzakta, dolaşmış olduğunuzu tümden unutmayı istemek. Orası hiç varolmadı, siz gerçekten orada hiç olmadınız.

Önceleri benden nefret ediyordu. Gözlerinden anlıyordum – korkunç bir şeydi. Benden nefret ediyordu: Bu yabancı, bu davetsiz misafir –geçmişi hatırlatan kişi– onun sahasına zorla giren kişi. Hatta ilk üç ay beni görmeyi, telefon etmeyi reddetti, halbuki telefon edebiliyorlar. Mahkûm karar verir, ellerindeki tek güç parçası, mahkûm davet eder. Benim mekânıma gel.

Ve tabii korkuyordum. Onunki gibi bir suçla sizi yakın takibe alırlardı.

Korkuyor ve kuşkulanıyor muydum? Kendim korkmaya mı başladım? "Keçileri kaçırmış," demişti Marsh. Korkuyor ve inanamıyordum. O inanabiliyor muydu? Bu olup bitenlere. Eski bir polis olarak, sanki yasayı bilmiyormuşum gibi şöyle düşünmüştüm: Müebbet alamaz, müebbet olmaz.

Mektuplar sadece, benim aptal mektuplarım. Tek taraflı mektuplar. Derken bir gün bir cevap. Gözlerimi dikip baktım. Derken bir gün o mucize şey, o taviz: Ziyaretçi İsteği. Ama beni gördüğünde, onu görmeme izin verdiğinde bile: Gözlerindeki bakış! Sanki ben onun için artık ölmüşüm, o benim için artık ölmüş gibiydi.

George bırakacak, vazgeçecek, ben vazgeçireceğim. Sonra yalnız kalırım, sonra tamamen taş kesilirim.

Kendi kendime: Devam et, dayan. Ne umuyordun? Buyur edilmeyi mi, ödüllendirilmeyi mi, gönlünün hoş edilmesini mi?

Senin merhametine ihtiyacım yok George, senin lanet sadakanı istemiyorum.

Sana verdiğim o değil be budala.

Ciğerleri hava dolu ben, patlamak üzere olan ben. Duymak istemediği haberle gelen ben: Her ne olduysa, her ne olursa sen hâlâ *sen*sin.

Devam et.

Kör de değildim. Hapishaneleri bilirim, insana ne yaptığını. Asla hayal etmedikleri insanlara dönüştürürler. Mahkûm olunca hastane binasına giderler. Gözlerindeki o uyuşukluk: Bir kısmı sırf şoktan. Sevgilim. Nahif değildim. İnsanları hapishaneye göndermek bir zamanlar benim işim, görevimdi. Şimdi bana bakın, kapıyı yumruklayan benim.

Patel'ı görmeye nasıl gittiğimi düşündüm. Tehlike listesinden çıkmıştı. Bağışlanma istemiştim. Sanki o bıçağı göğsüne ben saplamışım gibi.

Pes etme. Bu geçecek, geçecek. Çok doğal. Çok doğal: Sevdiğin erkeği öldürmek –sevdiğin, eskiden sevdiğin?– sonra kendinin de ölmeyi istemesi.

Hapishane değil, gömülme. Sanki o mezarda onunlaymış gibiydi. Onu çekip alamıyordum. Dışarıya toprak kaçıramıyordum, sadece içeriye hava getirebilirdim. Kaç ciğer dolusu, kaç servis –tüm hücre dolusu?– taşıdım nefret ölmeye başlayana kadar? O tekrar bana gelene kadar. Ve kendine gelene kadar.

Tekrar *kendiniz* olmak.

Zaman zaman kendiniz olmamayı, hiç olmamış olmayı dilediğiniz olur, her zaman olacaktır da. Ya da o olayın sizin değil de başka biri tarafından yapıldığına –nasıl *siz* olabilirdiniz ki?– neredeyse inanacağınız zamanlar olur.

Ama şu günde, bütün günler bir yana, onu yaptığınız günün yıl dönümünde buna inanamayacağınızı bilirsiniz.

41

Saab giriş tünelinden çıkıp 2. Terminal'e giden şeride geçti. Üç araba gerideydim. Aynı şeride geçince mesafeyi iki arabaya düşürdüm. Altıyı beş geçiyor. Bir havaalanının ani telaşı.

"Kısa Süreli Araba Parkı – 2. Terminal" levhasını takip ettiler. Kısa süreli mi? Bir an yavaşladıktan sonra ikimiz de katlı otoparka savrulup döne döne yukarı çıkmaya başladık. Dördüncü katta yer vardı, Saab park edince ben de yanından geçtim ve uzak köşede geri dönüp izleyebileceğim yere park ettim.

İkisinden biri inene kadar en az bir dakika geçti. Son dakikada planda bir değişiklik mi? Gönüllerde bir değişiklik mi? Adamın anahtarı hâlâ kontaktaydı. Kız hâlâ yanında oturuyordu.

Peki plan *neydi*? "Kısa Süreli": Bunun hiçbir anlamı olmayabilirdi. Araba orada kalırdı, olur biterdi, ta ki birileri sorular sorana kadar, ta ki Sarah ilgilenene kadar – bir de bununla. Pahalı bir aldatmaca, son model Saab, eğer planları buyduysa – ama sadece her şeyin küçük bir parçasını arkada bırakacaktı.

Bir adım atarsınız, bir çizgiyi geçersiniz.

Ama insanlar daha tuhaf şeyler yapıyor. Bazı insanların hâlâ yanındaki bu kadın gibi seçme şanslarının olmadığını düşünüyordu belki. Arkalarını dönerler ve hayat arkalarında patlar.

Adamın mazereti: Kız adamın örneği miydi? Neden güvenli oynansın? Dünya öyle değil ki.

Ve kız şimdi orada oturuyordu, belki bekliyordu. Adamın tereddütünü, ter döküşünü izliyordu. Adamın bileceği şeydi.

Parıltılardan ve gölgelerden onları seçemiyordum. Saab'ın önü benden uzağa park edilmişti. Çoktan boşalmış olabilirdi, fakat ışıklarını henüz söndürmemişti. (Tereddüt, ter?)

"Kayıp Şahıslar. . . ." Genellikle terk edilmiş bir arabayla başlar. Mesela katlı otoparkta. Hareket noktası. Birilerinin, şu ya da bu sebeple başka birileri olabileceklerini, kendi hayatlarından çıkıp gidebileceklerini umdukları nokta.

Kayıp Şahıslar: Ayrıca benim bugünlerdeki ekmek param. Kayıp Şahıslar ve Evlilik İşleri: Bazen aynı kapıya çıkıyor.

Sonunda ışıkları söndürdü. Önce kız indi. Adamın kapısı yavaş yavaş açıldı. Evet, idare kızın elindeydi. Adam sanki tökezleyip duran bir sakatmış gibi kız tatlılıkla onu bu işe ikna ediyordu. Kriz halinde komutayı ele alan kızdı.

Ve evet, kız önden arabanın arkasına doğru ilerlerken, eğer doğru yerdeki doğru adamsanız itaat edip aptal bir köpek gibi arkasından gitmenize sebep olacak bir şeyi gördüm. Karanlık göz çukurları. Kızın teni, keskin ışık altında kanı çekilmiş gibi.

Adam bagaj kapağını adeta emir altındaymış gibi açtı. İki valizi çıkardı – sadece ikisini, o aynı iki valizi. Kızın sadece şoförü de olabilirdi, bagajla ilgilenip bahşiş bekleyen, ne var ki valizleri yere koyunca elleri adeta tutulması çok daha gerekli bir şeye uzanırmışçasına kızın yüzünün iki yanına gitti. Sanki rafa konmuş bir vazo gibi.

Arabamın kapısını açtım. Buz gibi bir hava içeri hücum etti. Uçakların gürültüsü ve park etmiş arabaların

soğuk benzin kokusuyla karışmış uçak yakıtının keskin fakat hafiften mide bulandırıcı kokusu. Olağanüstü durum kokusu – bir tane mevcut.

Kız, adamın ellerini yüzünden aldı. Nazikçe, kararlı bir şekilde. Birkaç metre uzakta, asansörün yakınında bir sürü bagaj arabası vardı, kız bir tane almak için yürüdü – dikkatli adımlar.

Yoksul öğrenci. Şu kirli beton zeminde göze çarpan o son moda siyah elbiseyle mi? İnanmazdınız.

Arabayı çekerek getirdi. Adam kızın mantosuyla bekliyordu. Valizleri ve kızın yanına alacağı çantayı arabaya koydu. Bagaj kapısını kapatıp arabayı kilitledi, sonra arabanın kolundan tutup itmeye başladı.

Kendi paltomu kaptım. Şimdi arkaları bana dönüktü, inip onlar gibi asansöre doğru yürüdüm.

Baştan çıkarıcı bir şeydi bu tabii, çok baştan çıkarıcı bir şey. Asansör geldiğinde onlarla dikilip bekliyor olmak – onlarla içeri girmek. Nereden bileceklerdi ki? Baştan çıkarıcı bir şey: Kuralların ihlali. Varlığınızın fark edilme riskine asla girmeyin. Çizgiyi aşmayın.

Ama şimdi keşke yapsaydım diyorum. Onların alanına –sadece aşağıya giden o kısa yolculukta– girseydim. Yakın çekimde, asansörün parlak ışığında bütün işaretleri okurdum. Kokuları koklardım. Hatta asansörde yabancıların yaptığı gibi kısaca anlamsız gülümserdim. Sanki hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi.

Kıza, adama bakardım. Adam bana bakardı. Göz göze bakıştığımızı hep aklımda tutardım.

Yolumu değiştirip yanlarından geçerek merdivenlere gittim. Profesyonellik ötesi bir anlayış mı? Asansör kendilerine kaldı: Gidiş katına inene kadarki o üç beş saniye. Ama her saniye belki . . .

Sarah'dan öğrendiğim, insanların birbirine yakın

durmalarıyla ilgili bir kelime var. "Aura". Latince ya da Yunanca – "jinekolog" gibi. Anlamı "nefes", "esinti", "titrek ışıma".

Onların aura'sı içinde olurdum. Kristina'nın aura'sı.

Sarah'nın aura'sı.

Merdivenlerden yavaş yavaş indim. Terminale giden yola ulaştığımda çoktan çıkmışlar, üç dört metre önümde yürüyorlardı.

Havaalanlarında sanki bir üretim bandındaymışsınız gibi oluklar, yivler, filtreler var. Aura'yı alıp götüren –ya da aynı sebeple– ön plana çıkaran büyük, öğütücü bir sistem. Pek çok giden yolcu, pek çok gelen yolcu: Basit vedalaşmaları ıstıraplardan, arkadaşları sevgililerden ayıramazsınız. İnsanlar heyecanlanır, kucaklaşır, sıkıca sarılır, öpüşür. Şu ıslak gözler ne anlama geliyor? Gelecek cumartesiye görüşürüz mü? Seni bir daha asla görmeyeceğim mi?

Herkesin içinde gösterilen bütün bu mahremiyet. Ama burada alışılmadık bir şey değil, neredeyse en uygun davranış.

Ve aynı sebepten bir dedektifin de rüyası. Kalabalığın bir parçasısınız, fark edilmezsiniz – yanlarından sıyırıp geçecek olsanız bile.

Gerçi dedektif olmaya gerek yok. İnsanın kanında olmalı.

Kim yapmamıştır ki – kim şöyle kalabalık bir yerin kenarında durup, oturup izlememiştir? Ve kim sırf iş olsun diye casus gibi tek bir kişiyi, bir çifti seçip, bütün el kol hareketlerini izleyip dudaklarını okumaya çalışmamıştır ki? Merak: Hikâyeleri ne acaba?

Şuradaki çift mesela – şu göz alıcı kız (İtalyan mı?), yanında da yakışıklı ama endişeli görünen yaşlı adam.

Gelişler ve Gidişler. Kontuar bir kat aşağıdaydı – bir işaret levhasını görmemişlerdi. Onları aşağıya kadar takip ettim, bir kuyruğa girmelerini izledim. Cenevre 837 nolu uçuş. Ee? Uzunca bir kuyruk.

Çok kısa zaman kaldı artık (eğer durum öyleydiyse): Bu zamanı bir kuyrukta geçirmek zorunda kalmak. Kız daha kararlıydı. Adam saatine bakıp duruyordu. Mahkûm olmak üzere olan bir adamın gerginliği mi? Ya da sıvışmak üzere olan bir adamın? Eli durmadan kızın beline, koluna, omzuna gidip duruyordu, saçından kayıp boynuna iniyordu.

İleri doğru adımladılar. Belki de ikisinin de hayal ettiğinden daha korkunç bir şeydi. Kız daha kararlıydı – neredeyse ikisinden *birinin* dayanması gereken gaddarlık gibi. Bunu sonuna kadar götüreceklerini söylemişlerdi, *adam* bunu sonuna kadar götüreceklerini söylemişti. Ama şimdi, engelin karşısında ufalanmaya, geri adım atmaya başlamıştı, kızdan sıyrılıp gidiyordu.

Eğer durum bu idiyse.

Bir jinekoloğun sakin kalmayı öğrenmiş olması gerekmez miydi?

İki bilet mi, yoksa bir mi? Hâlâ emin olamıyordum. O valizler her anlama gelebilirdi – hepsi belki de yanıltmacanın bir parçasıydı. İnsanlar hayatlarından neredeyse bir çöp almadan çıkarlar, sadece üzerlerindeki giysilerle. Adamın eli kızın boynunda.

Kaybetmek, sevdiğinize sahip olmak. Sevmek sahip olmak, alıkoymak demek değildir. Hâlâ bilmiyordum.

42

Gözleri bugün beni delip geçiyordu, sanki uzaktaki birine bakıyormuş gibi.

"Gittin mi?" diyor.

"Elbette. Çiçek aldım. Gül. Dışarıda güzel bir gün var."

Bu doğru görünmüyor tabii – söylendiğinde de, gerçekte de. Bugün, bütün günlerden daha güzel bir gün, güzel bir gün.

Bugüne nasıl çıkıyor?

Alnında küçük sert bir düğüm var, bir soru işareti gibi sımsıkı.

Yüzüme dikiyor gözlerini. Aynı zamanda gözlerinde bir tür utanma da var, dudaklarının kenarı çekingen bir şekilde bükülmüş, sanki "bunun saçma olduğunu biliyorum George, aptallık ettiğimi biliyorum ama –" der gibi.

Belki de benim düşündüğüm gibi düşünüyor: İki yıl önce işte böyleydi. Ben görevimden dönmüşüm, o da anlatmamı bekliyor.

Ne söyleyebilirim? Hiç mesaj yok, ben onun ulağı değilim. Ben sadece senin ziyaretçinim, diğer günlerde olduğu gibi.

"Her şey – iyi görünüyordu. Her şey – aynı görünüyordu."

Ne söyleyebilirim? Yerinden kıpırdamadığını mı? Hiçbir yere gitmediğini. Onun da daima bekleyeceğini söylediğini mi?

Hayaletlere inanmadığını da biliyorum. En azından başka günlerde.

"'Hayalet gibi dadanmak' mı George?" demişti bir keresinde. "Bu ifade basit kalır. Öyle değil. . . ."

Ama bana söyledi, onunla rüyalarda beraber olduğunu biliyorum. Rüyalarda Bob'la, ölü olmasına rağmen, onu o öldürmüş olmasına rağmen. Basit bir ayrıntı gibi görünüyor bu, ta ki uyanıncaya kadar.

Ben de rüyalarda Sarah'yla oldum –kendi rüyalarımda ve onunkilerde (bana söyledi)– burada, birbirimize doğru dürüst dokunamadığımız hapishanede olmasına rağmen, bu da önemsiz bir ayrıntı gibi görünüyor.

Rüyalarda hiç kilitli kapı yoktur.

Diyorum ki, "Orada dikildim, tatlım. Onun adına konuşamam. O da konuşamaz."

Zalimlik sayılır, bir çocuğa korkunç bir şeyi açıklamak gibi. Benim öğretmenim o, genellikle – bu özel okulda boy gösteren çocuk da benim.

"Orada epey dikildim."

(Bob'a zaman verdim, ona şans verdim.)

Sarah'nın duymak istediği kelimeyi de gayet iyi biliyorum – ya da ona yakın bir şeyi, sadece sözünü, bir zerresini. O da gayet iyi biliyor ki bunu söylemeyeceğim.

Ve Tanrı biliyor ya, bazı insanlar Sarah'nın kendisinin o şansı tümden yitirdiğini söylese de (*Adam* ne suç işlemişti ki?), o *Bob*'u affetmişti.

Ama bunu Bob'un adına söyleyemem. Sadece şunu söyleyebilirim, söyledim de, Sarah'yı affettim. Binlerce insan etmezdi, ama ben ettim. Binlerce defa.

Ve Tanrı biliyor ya, cinayet kurbanlarıyla ilgili hep böyle hissetmişimdir (birkaç tane gördüm): Dönebilseler neden affetsinler ki? Daha küçük suçların kurbanlarını gördüm, hâlâ konuşabilen. Neden affetsinler ki?

Patel neden affetsindi – Dyson'ı ya da beni?

"Orası sadece bir mezar, tatlım. Orada dikildim."

Dudaklarının kenarındaki bükülme geriliyor. Ne bekliyordu?

Parmaklık ya da bariyer yok. Düz bir masa, sandalyeler yere sabitlenmiş. Dokunmanıza izin veriyorlar, kucaklaşmanıza izin veriyorlar. İki haftada bir: Bir kucaklaşma. Tabii tek başınıza değil, diğer herkes de orada, ve izleniyorsunuz. Gardiyanlar her hareketinizi görebiliyor – ve isterlerse her kelimenizi bile duyabiliyor. Kapalı devre televizyondasınız. Ama bir süre sonra pek rahatsız olmuyorsunuz. Hastane ziyaretinden pek farklı değil aslında. Çay içebiliyorsunuz. Bazı yataklarda hararetli konuşmalar oluyor, ötekilerde kimse ne diyeceğini bilmiyor.

Çocuklar için bir oyun alanı. Bebeklerin ciyaklamaları. Bazısı burada yaşıyor. Hastane, kreş . . . karıştırabilirsiniz.

Vazgeçmiyor. Diyor ki, "Ama ne *düşündün*?"

Sanki mezarın daha az sert, daha az taş gibi, daha az bağışlamaz göründüğünü söylemek gerekiyordu.

Ya da şöyle demem gerekiyordu: "Ondan nefret ettim. Sadece birazcık. Birazdan fazla. Ağzımda şu iğrenç tat vardı." Ama o bunu biliyor. Biliyorum. Böyle düşündüğümü biliyor. Hem kafamda ondan nefret ediyorum diye beni nasıl suçlayabilir ki – onu *kendisi* öldürmüşken?

"Düşündüm: Keşke sen de orada olsaydın. Benimle, yanımda."

Dudağının kenarındaki bükülme gidiyor. İnce bir tebessüm. Bir tebessüm hayaleti.

"Oradaydım. Biliyorsun."

Şimdi böyle konuşuyoruz. Yaptığımız anlaşma.

"Her şey – çok net ve durgundu. Ağaçlar, yapraklar . . ."

Böyle açık bir havada hayaletlere inanmak saçma. Ama var olmalarını dileyebilirdim, böylece mezarından kalkan her ölmüş koca gibi geri gelip şöyle söyleyebilirdi: "Zararı yok, siz ikiniz devam edin. Bana aldırmayın."

Sarah gülümseyebiliyor, bugün bile. Ne de olsa babamın eski maharetinden bende de olsa gerek.

Hep gülümsemedi tabii. Burada gülümsemeye yer yok. O tebessümü yüzünden sil. Geri dönmeliydi, nabız atışı gibi. Bir gün, hayret verici bir gün, oradaydı.

Diyor ki, "*Sen* bir şey söyledin mi George? *Ona*?"

"'Bu çiçekler Sarah'dan. Sevgilerle' dedim."

Doğru, öyle dedim. (Kafamda söylediğim bütün o öteki şeylerle birlikte.)

Gözleri yine beni delip geçti.

Ama o zaman – ama mezardan dönebilse son gülen o olurdu. Devam edin! O senin, keyfine bak! Gülmekten katılırdı.

Ya da sadece sesini kesip, yerini bilecekti. Bir hayalet, bir gölge, kusursuz dedektif, izliyor. Burada olduğunu bilmemize izin vermezdi.

Gardiyanlar sanki çocuk parkında görevliymiş gibi, düdükleri hazır etrafta dikiliyorlar. Ama bu bir oyun değil. Bu ziyaretler –bu tebessümler– bir duvardaki çatlaklardan gelen ışıklar gibi. Arkada koca bir dünya. Hapishane aura'yı da alıp götürüyor. Soğuk, göz kamaştıran bir kasım gününden yuttuğum hava, giysilerim, saçlarım üzerindeki koku. Azı çok yapmak.

"Hemen gitmedim. Bol zamanım vardı. Gidip güneşte şu banka oturdum. Oturup düşündüm. . . ."

Annemle babamdan, babamla Mrs Freeman'dan Sa-

rah'ya hiç bahsetmedim. Birisinin bıçaklanmasıyla asla sona ermedi, ne de olsa – annem hariç, bir isim bıçakladı onu.

Çiftleri düşündüğümü ona söylemem. Birinin önce gidip istirahata çekilmesi, o zaman varsayımı gerçek gibi sunmuş olup . . .

"Oraya oturdum ve – senin yaptığın şeyi yaptım, tatlım. Tüm gün senin yaptığın şeyi yaptım."

Sorması gerekmiyor, biliyor. Parça parça üstünden gidiyorum o günün, iki yıl öncesinin. Delilmiş gibi, tekrar tekrar üzerinden geçiyorum. Her adımı, her hareketi. Bir film gibi yeniden oynatıyorum.

Üç buçuk. Dışarıda güneş batıyordur – tuğla yapıdaki kızaran şerit daralıyor. Bugün, iki yıl önce, Fulham'daki dairenin dışarısına varmamıştım bile.

Doğum günümde annem eskiden beni kızdırmak için şöyle derdi: "Daha doğum günün olmadı" – çünkü gece on birde doğmuşum. Sanki yatağa gitmeden doğum günüm olamazmış gibi, sanki hiç doğum günüm olamazmış gibi. Sonra yumuşayıp gülümserdi.

Ama Sarah bunu ciddi olarak, kesin olarak anlar, biliyorum. Her saati, her dakikayı, her ayrıntıyı.

Ve ben de bunu onunla yapacağım, gerçi o zaman onunla değildim, ancak her şey bittikten sonra yanındaydım. Ve bu gece onunla olamam – sekiz kırkta. Elini tutamam.

Hâlâ olmayı, meydana gelmeyi bekliyor her şey. Şimdi ona söylemem nasıl bu sabah güneş altında arabamla Beecham Close'a gittiğimi – daha saatler varken. Ama yapamadım.

Sanki açık gökyüzü altında geri dönen Bob'muşum gibi.

Her an, her ipucu. Yeniden yaşayarak. Sarah mutfak-

taydı. Ben giden yolcu salonunda. Eli kızın boynunda. Her kıvrım. Akışın farklı olabileceği, başka yöne gidebileceği noktayı ararken. Böylece bu sefer en sonunda üçüncü defa deneyince yapmayacak.

Ama olay meydana gelirken yanında olamam. Elini tutamam.

43

Sadece bir bilet, sadece bir uçuş kartı.

Demek mesele hallolmuştu. Kız gidiyordu.

Pasaport da sadece bir tane – bir tomar yardımcı belgenin yanı sıra kızın göze yabancı gelen pasaportu. Onlara bakılırken epey bir zaman geçti. Adam ne umuyordu acaba: Kızı uçağa almayacaklarını mı?

Ben de harap olmuştum herhalde, adam gibi harap: Şimdi iki kişi olduk. Fakat benim elimde olmadan hissettiğim şey vınlayıp gelen başarı coşkusuydu. Sanki bu sonucu, bu inanılmaz numarayı ben sağlamışım gibi, tek başıma. Evet: Bitmişti.

Ve öteki telefon görüşmesini yapmayı gerçekten düşünmüş müydüm? Uçtular, ikisi birden. Şimdi sadece sen ve ben varız.

Görev tamamlandı. Bu saatin kahramanı olmakla, teşekkürlere boğulmakla yetin. Sevmek hizmet etmektir, başka ne içindir?

Erdemin coşkusu? Aziz George.

Kısa bir süre sonra telefonumla konuşacağım. Kız gidiyor, her şey bitti. Sonra gecenin içinde kaybolacağım. Yarın başka bir iş.

Fakat şimdilik, bu coşku – en azından şu an için, sanki sadece Sarah'nın hissedeceği şeyi hissediyordum.

Kız elinde uçuş kartıyla kontuardan döndü, sanki bir ödül almış gibiydi. İşte şimdi gördünüz: Kızdaki coşkuyu asla beklememişti, o anda böyle olacağını, böyle güçlü hissedeceğini. Ya adam açısından buradaki acı-

masızlık: Kız hiçbir zaman bu kadar güzel görünmemişti.

Bir taviz, demişti Sarah. Oysa onun için bir ıstırap, bir işkenceydi. Tahmin ettiği her şeyden daha kötü. Apaçık ortadaydı, parlayıp duruyordu: Kız kendini bulmaya gidiyordu. Elbette. Adam da kendini kaybediyordu. O havaalanlarında geçerken gördüğünüz mutsuz, kimsesiz insanlardan biri oluvermişti. Çoktan yeri yurdu olmayan insanlar.

Çoktan düşünmeye başlamıştım: Az sonra telefonu edip yalan söylemek zorunda kalacaktım.

Kontuardan ayrılıp yürürlerken benim (ben, sözde yolcu, eşyasız seyahat ediyor) olabildiğince yakınımdan geçtiler. Uzanıp kızın omzuna, saçlarına dokunabileceğim kadar yakınımdan.

İnsanların yaydığı titrek ışık.

Yediye yirmi vardı. Uçuştan elli dakika önce. Belki uçağa binmesine otuz dakika vardı. Otuz dakikayı nasıl geçirirsiniz? Otuz dakika ne değiştirebilir? Bir kafeye girdiler – şu bildik tangırtılı, masaları boş fincan ve kâğıt ambalajlarla kirletilmiş kahve salonlarından birine. Valizler yere bırakılmış.

Kahve içmediler. Hiçbiri tezgâha gitmedi. Neredeyse bir kavganın başlangıcını andıran bir an oldu. Adam kızın kolunu kavrayıp kendine doğru çekti, üstelik kız oturmak üzereydi. Acemice kucaklaştılar, ama kız geri çekildi, sanki bunu yapmayacakları konusunda anlaşmışlardı, bir antlaşma – ta en sonuna kadar beklenecekti. Oturdular. Bakıştılar. İki sevgiliden çok, mücadeleye ara vermiş iki hasım gibi.

On metre uzaktaki bir masaya oturdum, başka birinin plastik kahve kaşığıyla oynuyordum. Eğer kızdan aynı acıyı duyduğuna, kendini zorla koparmaya çalıştığı-

na dair bir işaret görseydi varını yoğunu o anda verebilirdi. Bari o olsaydı –o armağan– en azından.

Kimbilir ne hissediyordu? Gördünüz, metin olması, sinirlerine hâkim olması ve uçağa binmesi gereken oydu.

Belki de adamın o sıkıca sarılması kıza kararını verdirdi. Istırabı azaltmak ya da hızlandırmak – ya da her neyse. Kız daha sonra çökebilirdi. Zalim olmak için, merhametli olmak için ya da sırf işi bitirmek için. *Şimdi* idare edecekti. Öyle olmalıydı. Yanına aldığı çantasını kavradı. Yerinden kalktı. Adam bütün gücünü yitirmişe benziyordu.

Yürüdüler, biraz gemi enkazı içinde yürüyen şaşkın insanlar gibiydiler. Havaalanlarının o muharebe alanı. Ama kız yolu biliyordu. Bir şekilde daha önce buraya gelmişti. Adam sanki vurulacağı yere gider gibi takip etti.

Giden yolcu salonuna ilerleyen yolcu seline kapılmadan gidebilecekleri yere kadar ilerleyip, durdular. Şimdi buradaydılar, hareketlerinde bir tür özen, bir tür tören havası vardı. Adam kızın ellerini sıkıca tuttu, o da onu sıkıca tuttu, sanki ikisi de bir diğerini oracığa sabitlemek istiyordu, sonsuza dek. Eşitti, acımasız, adil.

Bir şekilde bitti, bir şekilde kız dönüp yürüdü. Bir an bunun her şeye rağmen harika, muhteşem olduğunu bile düşünürdünüz. Sanki adı okunmuş gibi yürüyordu. Kapıdaki adama uçuş kartını gösterdi, görevli gülümsedi, kızı el işaretiyle içeri buyur etti (ne biliyordu ki?), kayıtsızca gözlerini dikti – Bob'un bakışıyla dalga geçiyordu.

Sonra kız arkadaki paravanlar arasındaki boşluktan geçti, sanki gizli bir sahneye girer gibi. Arkasına bakmadı. Belki kararlaştırılmıştı: Arkaya bakmak yok. Gitti.

Görevim layıkıyla yapılmış oldu. Hatta gayri resmi ikinci bölümü de. Sarah'nın gözleri olmak. *Nasıl* vedalaşacaklardı?

Altı kırk sekiz.

Ama adam orada dikilip kaldı, arkası bana dönüktü. Sadece kızın daha önce durduğu yere bakıyordu. Evet, o yere sabitlenmişti. Hatta ben bir kenara çekilip telefonumu çıkardığımda, hatta numarayı baş parmağımla tuşladığımda, o hâlâ oradaydı. Sarah'nın cevap veren sesini duyduğumda bile.

"Tamamdır, oldu," dedim, sesim garip bir şekilde sanki kaza yerindeki birinin sesi gibi çıktı. Bir sihirbazın sesi gibi çıkmalıydı.

"Kız kendi başına gitti. Cenevre uçağıyla. Her şey yolunda."

Adam hâlâ orada dikiliyordu, ben Sarah'nın sesini duyarken de – rahatlamasını, coşkusunu, evet, sesinde minnet vardı.

"Teşekkür ederim George –ay– teşekkür ederim –"

Gözyaşları arasında konuşan birinin sesi.

Bütün bunları Marsh'a söyledim.

Adam orada dikilip duruyordu. Onun sevdiği adam işte buydu – bunu dedim kendi kendime.

Öylece durup gözlerini dikiyordu, sanki gözlerini dikince kızın geri dönmesini sağlayacakmış gibi. Gidiş değil Geliş. Hepsi koca bir hata. Ve kızı bekliyordu. Dünya ters yüz olmuştu.

"Ya Bob?" diye kulağıma sesleniyordu Sarah. "Ya Bob . . . ?"

Sonunda döndü, kim olduğunu unutmuş bir adam gibi.

"Eve, sana dönüyor," diye yalan söyledim.

44

"Nash Davası". Dava olduğu kadar bir de haber oldu ve gazetelere çıktı. Öyle büyük bir şey değil, çok geçmeden unutuldu gitti, küçük can alıcı bir haber. Can alıcı kelimesi de ne talihsiz oldu şimdi.

Çoğu cinayet haber değildir. Her zaman olan, çoğunlukla (eski bir polise sorun) nahoş, acımasız, iç karartan işlerdir (bu öyle değil miydi?), cinayetlerin olduğu yerlerde olur, bizim gitmemiz gerekmeyen yerlerde. Çok uzak yerlerdeki bir savaş. Boş bir araziye atılmış birkaç haftalık bir ceset. Böyle bir şeyle uğraşıp güzel, cici evine gitmek zorunda kalan zavallı polise yazık. Karısı, çocuğu.

Ama ya cinayet güzel, cici bir evde olunca – sadece güzel, cici bir evde değil de aynı zamanda Wimbledon'ın en yeşillikli, en seçkin kesimindeki tuzu kuruların meskeninde . . .

Hali vakti yerinde olanların başına gelen felaketlerde insanın bir nebze hoşuna giden bir şey vardır. Bakın, her şeyi berbat etseler bile, masal gibi bir hayat sürmeseler bile. Yani o kadar da kıskanmamız gerekmiyor – onlara acıyın sadece. Yani – adam bu yabancı kızı götürüyordu (kız nereli demiştiniz?) ve kadın da, yani karısı bundan hoşlanmadı. Vah, zavallı kadın. Lüks mutfağıyla yazık olmuş. Herhalde biz çok şanslıyız – konfor içinde perişanlık.

Hem bir kere kadının bunu yapması gerekmiyordu, değil mi? O kızı eve alıp barınak sağlaması? Aptal karı.

Adam da bir jinekolog. Tomarla para kazanıyor. Düşünmeden edemiyorsunuz: Kadınları *bıçağının* altına alan o değil miydi?

Bir olay. Bıçaklama. Bıçaklama daima iyidir – güzel, sulu bir bıçaklama. Bir mutfak bıçağı. Üniversitede okutman ve çevirmen: Kelimelerdi onun işi. O, gidip bir bıçağı aldı.

Üstüne üstlük, meselenin tuhaf ve esrarengiz yanı (başka bir esrarengizlik var mıydı?) bunu adamın kıza veda ettiği gece yapmasıydı. (kız nereli demiştiniz?) Adam kızı bir uçakla uğurlamıştı. Kadına, karısına geri dönüyordu. Her şey eskisi gibi olacaktı. Hem, Tanrı aşkına, kadın da onu karşılamak için giyinip kuşanmıştı. Kadının kıyafeti –söylemeyin– öldürücüydü.

Tam o sırada.

Gizem mi? Her şey ayarlanmıştı. Bir plan. O anlık bir öfke mi? Boşversenize. Haketmişti diyebilirsiniz – ama *bunu* değil. Kadın, adam kendini güvende hissedene kadar, barışı sağladığını düşünene kadar bekliyor. Sonra güm! Katil karı.

Nash Davası. Malzemesi boldu: "Ünlü Jinekolog Karısı Tarafından Katledildi." "Malzeme" ne talihsiz kelime oldu.

O sırada yemek pişirdiği için – mutfak bıçağı böyle giriyor devreye. Son derece tuhaf bir şey, değil mi? Adamın en sevdiği yemekmiş, öyle söyledi, yemin etti. Asla yenememiş, asla servis edilmemiş yemek. Adamı beklediği bütün o süre buyunca, adamın son dakikalarının sayıldığı (gerçi o bilmiyordu) bütün o süre boyunca kadın ona en sevdiği yemeği pişiriyordu. *Coq au vin.*

(O zaman plana nasıl uyuyordu bu?)

O ânın kızgınlığı, mutfağın kızgınlığı. İyi bir aşçı. Yemek pişirmeye bayılıyordu. Öyle bir mutfakta. Onu ba-

zen süpermarketin Fine Foods reyonunda oyalanırken görebilirdiniz.

Ve o son yemek, hiç kuşku yok, aşkla, özenle hazırlanmış.

Coq au vin. Zaman ister, dünya kadar zaman. Doğrusunu isterseniz en iyi sonucu almak için Sarah'nın verdiği zamandan daha fazlasını ister. (Ama bir de sürpriz unsuru vardı.) Bir gün önceden başlamak en iyisi, böylece her şey pişer, demlenir, sonra tekrar pişer.

(Artık bu şeylerden biraz anlıyorum.)

Ama Sarah görevine başlamıştı –Marsh onu hiç sormuş muydu?– o öğleden sonra erkenden, Robert Nash'in Kristina Lazic'in kendisini beklediği Fulham'daki daireye doğru yola çıktığı dakikalarda.

İkisi yataktayken son defa (öyle varsayalım) –ya öyle ya da kaçmaya hazırlanırken– Sarah Nash kaliteli küçük bir tavuğun butlarını ayırmıştı (gerçek horozu aklınızdan çıkarın, Wimbledon'da). Soğancıkları, sarmısağı, altı kara mantarları, yağlı jambonu bir kenara koymuştur. Domuz pastırmasını küçük kuşbaşı doğramıştır.

İki kişilik miktar. Bu yemeğin asla yenmeme, çöpe dökülme ihtimalinin, gerçek bir ihtimalin olduğunu biliyordu – öyle de oldu ama başka bir şekilde –. Ama yemeğin bizatihi hazırlanışı ve niyeti sanki (bunu anlayabiliyorum) onun dilediği sonucu sağlayacaktı. Bir yemeğin özenli ve sevgi dolu hazırlanışında bir tür şifa vardır. (Buna da inanırım.)

Adamın en sevdiği yemek. Ve dolayısıyla Sarah'nın da. Birlikte ilk defa *coq au vin* yemişlerdi Fransa'da arabayla yaptıkları ilk uzun yolculukta, bunu şu an biliyorum, –mor Mini-Cooper– ki sonunda, kim bilir, farklı sonuç-

lanabilirdi, her şey ters gidebilirdi. (Keşke mi diyorum? Her şey ters mi gitseymiş – o zaman?) Özellikle de daha ilk gün ve bir yaz sağanağının altında bilmedikleri küçük bir kasabanın eteklerinde ön camlarının tuzla buz olduğu zaman. İşte orada öylece kalakalmışlardı, birdenbire sırılsıklam olmuş ve titriyorlardı, fırtınada salyongoz hızıyla sürüyorlardı arabayı. Günlerden de pazardı – çabucak değiştirme şansı yoktu.

Gizli bir lütuf. Olayların akışı ve vardığı nokta. Nihayet buldukları köhne tamirhanenin sahibi bir aziz çıktı. Sanki onlar kaybettiği çocuklarıydı. Hayır, pazartesi öğleden sonraya kadar yenisini alamazdı. Ve hayır İngilizce de bilmiyordu (ama Sarah iyi Fransızca biliyordu). Fakat adam onları baldızının yanına götürdü (adı Anne-Marie'ydi), kadın yemeklerini kendi pişirdiği küçük bir otel-restoran işletiyordu, orada onlara *coq au vin* yaptı. Soğuk bir kış gecesi için mükemmeldir, ama fırtınalı bir yaz akşamında iliklerinize kadar ıslanmışken de gayet iyi gider. Mucizevi bir *coq au vin*.

Coq au vin yerken âşık oldular, gerçekten âşık (Sarah'nın söylediğini söylüyorum). Ve ertesi sabah güneş açtı –ve hayatta kalan horozlar öttü– Fransa'nın belki hiçbir zaman keşfetmeyecekleri gizli, gür, yeşil bir bölümünde. Böylece yaklaşık bir hafta kaldılar, ön cam takıldığı halde. Boşverin St Tropez'i. Sarah da yemek pişirmeyi öğrenmeyi ilk defa oradayken düşündü.

Fransa'nın bu yeşil köşesini gördü rüyasında, restoranı, hanı – sanki sadece rüyada varolabilirmiş gibi.

Onu o zaman da düşünmüştür, o kasım öğleden sonrasında –hava çoktan kararmaya başlamışken– öteki önemli malzemeyi, şarabı, kenara koyarken. Bir şişe Be-

aune. Şarap yemek pişirmek için olsa da öyle köpek öldürenle falan geçiştirilmemeli. Şaraptan kısmak hata olur. Aslında şarap ne kadar iyi olursa *coq au vin* o kadar iyi olur. Sırrın yarısı bu.

Daha sonra aynı şaraptan bir şişeyi mutfağın köşesindeki masaya koyacaktı – yerinde bir davranış. Yarım bölmeyle ayrılmış tezgâhüstü (dolaplar ve altında bir ya da iki raf kitap) ayrı sıcak bir köşe oluşturmuş. Yanı sıra da kadehler, peçeteler, çiçek dolu vazo (frezya), mum.

Şişeyi hava alması için açmıştır –benim tahminim– telefonumdan biraz sonra. Mumu yakmak için biraz daha beklemiştir.

Ama o öğleden sonra daha öncesinde klasik bir yemeği pişirme ritüeline başlıyordu. Tavuk parçalarını kızartıyordu. O başlangıç safhasında aklına bile getirmemeye, ümitlenmemeye, tahmin etmemeye çalışıyordu. Şüphesiz yemek pişirmenin sağladığı şeylerden biri daha, eğer aceleye getirmezseniz, sinirleri yatıştırır. Zihni meşgul edip zihnin anlamsızca gezinmesini engeller.

Sakinleştirme işlevini akşam olup da her şey açıklığa kavuşuncaya kadar (o siyah Saab'ın peşinden Heathrow'daki giriş tüneline girdiğim zamana kadar) olabildiğince yerine getirmiştir. Sonra saate, telefona bakmaktan kendini alıkoyamamıştır ya da midesinin düğümlenmesine engel olamamıştır. Yemek yapıyorsunuz ama aç değilsiniz. Bazen öyle olur.

Derken telefon gelmişti –bendeki ve 2. Terminal'deki saate göre yediye on kala– ve sonunda bütün bu hazırlık işe yaramışa benziyordu. O noktada, –gözyaşlarını sildikten sonra– şişeyi açtıktan sonra, kendisi de derin bir nefes aldıktan sonra tekrar basit, medeni yemek

pişirme işine dönmüştür, sanki bir görkem, bir kutlama ânıymış gibi.

Yapılacak çok şey olduğundan değil. Zaman ve kısık ateş. Tavuk parçalarını suyunu azaltmak ve koyulaştırmak için çoktan çıkarmış olabilir (bir parça un ve tereyağı), sonra etleri tekrar tencereye alıp en hafif ateşte pişirmeye bırakmıştır.

Sebzeleri bir yana koymuştur. *Coq au vin*'in yanında pek bir şey istemezsiniz. Birkaç küçük patates, bir tabak taze fasulye. Biraz gevrek ekmek. Puding yapmıştı – haşlanmış armut. Soğumaya bırakılmış. Bir üçgen dilim Rokfor peyniri, biraz kırmızı üzüm. Hiçbirine asla dokunulmayacak. Masayı hazırlamıştır –şimdi güvendeydi– bir zamanlar hıçkırarak ağlayan Kristina'yı kucakladığı aynı masa. O zaman şöyle düşünmüştür: Her şey yoluna girecek.

Kristina belki o sırada uçağına biniyordu.

Bir ara belki ortalığı toplayıp etrafa çabucak bir göz gezdirdikten sonra yukarıya, üstünü değiştirmeye çıkmıştır. Mutfağın sıcaklığından çıkınca iyi ısıtılan bir evde bile hissedilen ani soğukluk. Dışarıda kasım karanlığı. Siyah kadifeden, polisin tespiti, balıkçı yaka, sade ama baş döndürücü bir elbise giymişti –evde geçirilecek bir gece olmasına rağmen dışarıdaki bir geceye uygun bir elbise– ve tuvalet masasının üzerindeki bir kutudan seçilmiş inci gerdanlık. (Kesin adamın hediyesidir diye düşünürsünüz, ama şimdi zaten biliyorum.)

Basit bir soru: Böyle mi giyinirsiniz, eğer niyetiniz . . . ?

Şimdi bütün bunları kafamda çevirip duruyorum sanki oradaymışım gibi (orada yatak odalarında), neredeyse en dayanılmaz an gibi görünüyor. Sarah, gerçi bilmi-

yordu ama, bunu son defa yapacaktı. Kendini hazırlayacaktı. Şu alışılmış, neredeyse düşünmeden yapılan ve son zamanlarda yapmacık olan hareketler şimdi bir kere daha anlamlı, hatta biraz da zafer havasıyla yerine getiriliyordu. Kristina'nın sunmuş olabileceği her şey. Ama artık değil.

Saçını, yüzünü mıncıkladı. Ruj. Koku. Bu şeyleri bu şekilde son kez yapacaktı. Bir yatak odasından, tuvalet masasından, serili duran özel bir elbiseden alınacak bu sıradan zevki bile son kez tadacaktı.

Ve Mrs Nash'in nefes kesen bir kadın olduğunu kaydedecekti gazeteler. (Marsh da kaydedecekti.) Bu da talihsiz bir ifade oldu.

Ben o yatak odasında olmalıydım, o gerdanlığı bağlayıp, o elbiseyi iliklemeliydim.

O zamana kadar saat belki de sekiz olmuştu. Tekrar aşağıya indi. Şimdi bütün ıstırabı yoğunlaşıp tek bir küçük belirsizliğe dönüşmüştü: Arabanın sesini, ayak sesini ne zaman duyacaktı? Kapıdaki anahtarın sesini. Biraz zaman alabileceğini biliyordu. Trafik. Hafta içinde bir gece. Heathrow'dan Wimbledon'a, sandığınızdan daha fazla sürer. Bu son sabır kırıntısına ihtiyaç duyabileceğini biliyordu.

Holde, pencerenin yanında, sundurmadaki lambanın, garajın üzerindeki lambanın ve bahçenin girişinde alçakta bulunan küçük lambaların hepsinin yanıp yanmadığını kontrol etmişti. Tabii yanıyorlardı. Kendini aynada inceledi. Hani bir süredir görüşemiyormuşuz gibi kendimize bakarız ya.

Ya Bob – onu da merak etti mi acaba? Onunla yeniden tanışıyormuş gibi mi olacaktı?

Tekrar mutfağa döndü. Önlüğü giyerken iki kat da-

ha dikkatli olmuştur, –hakiki, çepeçevre saran aşçı önlüğü, lacivert, beyaz şeritli– polis geldiğinde iğreti şekilde katlanmış olarak tezgâhın üzerinde bulundu. Bob'un geldiğini duyunca çabucak oraya fırlatmış olmalı.

Polislerden biri (tatsız bir espri): Çıkarmasa iyiymiş.

Ama daha yapılacak işler vardı. Son rötuşlar. Son bir defa tadına bakma, son defa karıştırma, ateşin son bir defa ayarlanması. Daha süslemek için maydanoz kıyılacaktı. Belki de bu noktada –artık araba sesini duyana kadar beklemeden– yaktı mumu.

İşte bu yüzden polis olay yerine ilk geldiğinde –malum sahneyi görene kadar– hiç de cinayet mahalline benzemiyordu. Tersiydi. Kusursuz bir hoş geldin karşılaması. Soğuk bir kasım gecesi sıcak, davetkâr bir ev. Pişen harika bir yemeğin kokusunu salan bir evdi – bu kısım gerçekten dikkat çekici bir şeydi. Girer girmez elinizde olmadan kokuyu alırdınız. (Oraya ne sebeple gelmiş olursanız olun.) İyi pişirilmiş bir yemeğin burundan mideye, mideden kalbe giden kokusu.

Bakın, hâlâ oradaydı, hâlâ en hafif ateşte pişiyordu, dokunulmamıştı.

Birisi kapatmayı görev saymıştı. Ve birisi (Marsh'ın kendisi mi?) –Mrs Nash götürüldükten sonra, ama ceset, yani kocası hâlâ oradayken– tencerenin kapağını kaldırıp, bakıp koklamış olabilir.

Bir tahta kaşık yanı başındaydı. Cesaret etmişler midir?

Ve orada, köşede mum, çiçekler, peçeteler, doldurulmamış şarap.

Hatta cinayet silahı bile, bir mutfak bıçağı, iyisinden ve yeni bilenmiş, üzerinde Bob Nash'in kanıyla birlikte maydanoz kırıntıları vardı.

Deli gibi içeri dalan özel bir dedektif de bütün bunları kaydetti.

Nash Davası. Nasıl soğukkanlı bir intikam olabilir? Ama eğer intikam değilse, o zaman ne? O gece, o sırada?

Sarah bir kaçış, firar planlamamıştı. Aksine. Kendisi arayıp konuşmuştu. Ve işte oradaydı hâlâ, tekrar tekrar söylüyordu, ben yaptım, ben yaptım, ben yaptım, adeta yeni bir dil öğreniyormuş gibi, sanki bunları çevirmek için orada bir tercüman olması gerekirmiş gibi.

Bıçağı bırakmıştı. Bıçağı tekrar et tahtasının üzerine bırakmıştı.

İntikam mı? Adam hak etmiş miydi? Ama gerçek canavar şimdi kimdi? İkisinden hangisi? Adam çizgiyi geçmiş bir jinekologdu sadece – ve zavallı çaresiz sığınmacı bir kızdan yararlanmıştı (eğer durum öyle ise). Hayır, adamın çok hoş göründüğü yoktu. Ama şimdi gerçek canavar kimdi?

Ama mutfağa dönün, bir cinayet mahalli olmadan önce o mutfağa geri dönün. Dava olmadan, gazeteye çıkmadan önce. Saati geri alın. Onu yeniden yaşayın. (Ölüler nasıl yeniden yaşar?) Bu sefer farklı olabilir.

Saat sekiz. Saat sekiz on beş. Endişelenmeye başlıyor – sıradan, gözü saatte endişesi. Trafik. Ama elbette –Sarah saf değil– adamın biraz düşünmesi gerekebilirdi, kendisini toparlaması gerekebilirdi. Acele etmiyordu.

Bu yemek için, bütün bu özenli hazırlık için daha da iyi bir neden. Böylece, geldiğinde ânında rahatlayacak. Ânında bir kokuyla, sözlerden daha etkili bir kokuyla selamlanacak.

Yemek beklesin, meziyetlerinden biri de bu, ne kadar uzun pişerse o kadar iyi.

Ve sekiz otuzdan biraz sonra kendisi için bir tür teyit, kucaklama olan sesi duyar. Bildik ve öyle sık sık üzerinde düşünülmeyen bir ses, son zamanlarda kulakları için pek fazla bir şey ifade etmiyordu. Ama şimdi kulağa müzik gibi geliyor. Lastiklerin çakıl taşları üzerinde çıkardığı medeni hışırtı sesi.

45

"Bir keresinde ne dedi, biliyor musun George? Dedi ki: 'Onsuz yaşayamam.'"

Hapishanedeki masamızda oturuyoruz. Bunu bana daha önce hiç söylememişti.

"Kız evden ayrılmadan hemen öncesinde – o daireye taşınmadan önce. Bunu nasıl karşılamanız gerekir? Kocanız başka bir kadından onsuz yaşayamam diye söz ediyor. Asla söylenmemesi gereken türden bir şey –üstelik bunu söylemese gebermezdi de– ama bir kere söylendi mi, ne düşünmeniz gerekir? *Ciddi* söylememiştir, değil mi?"

İki kişi için hazırlanmış bir masa düşünüyorum.

"Ve nasıl *hissetmen* gerekiyor: Yanlış – olamaz mı? Yokluğunda yaşayamayacak olman gereken kişi *benim*. Ama önemli olan bu mu, olması gereken bu mu – başka birinin sizsiz yaşayamamasını ummak mı?"

Ona bakıyorum ve kafamı fazla zorlamamaya çalışıyorum.

"Ama onsuz *yaşamıştı*, değil mi? Onu hiç tanımadığı onca zaman ne halt etmişti? *Benimle* yaşadığı onca zaman. O halde ne demek *istemişti*?"

Sanki Bob hâlâ buradaydı da ona hesap soruyordu. Hep onun lanet hatasıydı.

Ya da onun yerine bana hesap soruyordu.

Omzumu silkip bunun sadece bir deyim olduğunu, sadece bir laftan ibaret olduğunu söylemem gerekir. Ama bugünlerde lafları ciddiye alıyorum.

Yüzü sertleşti ve soğuklaştı. Ziyarete geldiğim o ilk günlerde olduğu gibi.

"Tabii ki yaşayabiliriz," diyor, "kim olursa olsun onsuz yaşayabiliriz. Gerekiyorsa yaşamalıyız."

Ona bakıyorum gözümü kırpmadan. Bir sınav gibi.

"Kristina'ya bak George. O yoksun yaşamıyor mu? Neredeyse hiçbir şeysiz. Ve bu yer –aman Tanrım– insana yoksun yaşamayı öğretmez mi, bunu öğretmez mi?"

Gülümsemeye çalışıyorum. "Bilemem ki, tatlım."

Tebessümlerin en yalınıyla karşılık veriyor. "Lükstür, değil mi? Onsuz yaşayamayacağın biriyle olmak?"

"Ama bu bir lüks değil, tatlım."

Gardiyanlar etrafta dikiliyorlar, bir gözleri bizde. Burası oyun alanı değil (çocuklara rağmen) bir tür okul. Burada öğrenmeniz gerekiyor. Ve burada –her aptalın tahmin edebileceği bir şey olmasına rağmen defalarca açıkladı–, burada nelerden yoksun yaşayacağınız değil *neyle* yaşayacağınız önemli. Ciddiye almanız gereken başka sözler, eskiden sadece sözlükte duran büyük ağdalı sözler ya da başka birinin dilindeki sözler. Ama şimdi (onların ağırlığını da hissediyorum) kaya gibi gerçek.

"Pişmanlık," örneğin.

Bütün günler bir yana, bugün, bu kelimeler gerçek.

"Adam için de bir lüks değildi. Keşke lüks olduğunu söyleyebilseydim. Bilirsin – lüks olduğu için başka bir kadınla beraber olan erkekler gibi. Kız onun lüksü. Yani – usanacak."

Tebessüm kayboldu.

"Ne düşündüğümü biliyorsun –ha!– şimdi Bob sığınmacı. O lanet bir sığınmacı. Evinin nerede olduğunu bil-

meyen o. Şimdi ben *ona* barınma sağlayacağım. Kendi kocama barınma sağlayacağım."

Sanki şimdi hâlâ devam ediyormuş gibi. Günden dolayı olmalı. Yeniden yaşamak.

Bazen şöyle söylemek istiyorum – sonra saçma geliyor: Kendini cezalandırmayı bırak. Bütün günler bir yana, bugün saçma geliyor.

Ziyaretçi odasının duvarında titrek ilerleyen, kırmızı saniye kolu olan bir saat var, kalan zamanınızı söylüyor. Hep kötü bir şaka gibi geliyor. Otuz dakika. . . . Sekiz sene . . .

Onu bir bıraksalar, sadece bugün için. O zaman mezara gidip görebilirdi. Ona bu lüksü bir tanısalar. Onu alırdım, kefil olurdum, geri getirirdim. Onunla birlikte sıvışmazdım, yok, yapmazdım. Bekçi gibi bir yanında dikilirdim bile –benim işim bu, insanlara refakat etmek– o orada dikilip bakardı.

Ona bakmak bir zulüm olurdu onun için. Yapamayacağı bir zalimlik.

Böylece görebilirdi. Sadece bir mezar.

"Ne düşündüm biliyor musun George? Eh, artık açgözlü olamazsın. Açgözlü olamazsın. *Onunla* birlikte yaşayamıyorsan eğer – paylaş o zaman. Ama onu sevmeyi bırakma, onu sevmeyi bırakma – ama böyle olmuyor."

Kendi kendime: Bunu duymak istiyor muyum, bunların herhangi birini duymak istiyor muyum?

Ne duymak istiyorum? Bob'un bir hata olduğunu mu, uzun süren bir hata? Tuzla buz olmuş bir ön cam, *coq au vin*. Benim Rachel için bir hata olmam gibi. Elveda George.

Şimdi ne derdi bilmiyorum –iki yıl sonra– eğer bırakılsa, mezarın başında durabilse. Nasıl olur bilmiyorum.

Kulaklarımı kabartıp bir kenarda dururdum.

Elveda Bob.

Saniye kolu titrek titrek dönüyor. Neredeyse dörde çeyrek var. İki yıl önce Fulham'da son öğleden sonralarıydı.

Şimdi sana söyleyebilirim Bob –ne de olsa seni öldüren kişi olarak– seni artık sevmiyorum.

Gözleri bitkin görünüyor, uykusuz kalmış gibi. Alnındaki düğüm. Makyaj yapmamış.

Kendini cezalandırma.

"Kız onun lüksü değildi, değil mi – sadece lüksü? Yoksa asla bunu söylemezdi, bana asla bunu söylemeye cesaret edemezdi: 'Onsuz yaşayamam.'"

Aşağıya, ellerine bakıyor. "Gerçi sonuçta doğruymuş, değil mi? Yaşamadı, değil mi?"

46

Şu kelimeleri söylediğimde benim işim bitmişti.

"Eve doğru yola çıktı."

Ben de evime gidebilirdim – tek kişilik yemeğimi pişirebilirdim. Ispanaklı ve *ricotta*'lı *cannelloni*. Çoktan yapılmıştı (önceden düşünürüm), sadece fırında yirmi dakikaya ihtiyacı vardı. Domates ve fesleğen salatası. Bir kadeh Chianti. Tek başınasınız diye kısıtlamaya gitmeyin. Birazcık lüksü kendinize çok görmeyin.

Ama dönerken adamın yüzünü görmüştüm –ya da bir yüzün kayboluşunu– bana doğru farkında olmadan sendeleyerek geliyordu. Bir an ben onun tam yolu üzerindeydim –eğer bakıyor olsaydı, o boşalmış yüzle herhangi bir şeyi görüyor olsaydı– bir an beni görürdü, arada üç metre yoktu, telefon kulağımda. Hiç tanımayacağı bir adamı algılardı, sıradan biri, ama tam o sırada karısıyla konuşuyordu. Ben de tam tersine tanıdığım bir adama bakıyordum (fotoğrafını görmüştüm – tatil gömleği) ama sıradan birine dönüşmüş görünen birine. Yani bir iki saniye aynaya bakar gibi oldu. O *ben* miyim? Şu kimsesiz adam?

Sonra aniden yana sapıp yalpalayarak benden uzaklaştı. Telefonumu cebime koydum. İşim bitmemişti. Tabii ki bitmemişti.

Marsh'ın soruları bu noktada başladı. Bunu yapman gerekmiyordu – onu hâlâ takip etmen gerekmiyordu.

Evet, *cannelloni* yiyor olabilirdim.

Eğer bunu gerçekleştirmek bana bağlı olmasaydı.

Kefil olmak. Adam eve geliyor. Sarah'nın sesindeki sıçrama –"ay, teşekkür ederim"– ve benim içimdeki o sıçrayış, adam gibi, batmaktayken.

Ötekinin mutluluğu, kendi mutluluğunuz değil.

Otoparka doğru yöneldi. Onun yerinde olsam ben ne yapardım? Uçak pistlerini gören bir yer mi bulurdum? Burnumu soğuk cama mı yapıştırırdım? Bütün o pist ışıkları. Bütün o ağır ağır ilerleyen uçaklar, içindeki insanlar sanki sadece ihtimallerden ibaretmiş gibi. Gece takip zordur. . . .

Yaya yolu boyunca onu takip ettim. "Takip ettim" aslında tam karşılığı değil. Bunu Marsh'a açıklayamadım. "Sıkıştırdım" belki. Zorladım. Her zamanki uyarılardan hiçbiri yok: Gör ve görünme. Sanki ona yetişebilirmişim ve –adımları kurşun gibi ağır ve yavaş– koluna yapışıp sürükleyebilirmişim gibi. Hadi, devam et!

Doğru katı, arabayı nasıl buldu, bilmiyorum. Böyle yerlerde en iyi durumlarda bile kaybolursunuz, nereye bıraktığınızı unutursunuz. Ama bir saatten az bir süre önce, bunun nasıl bir his olacağını düşünmek istemediğinde biliyordu herhalde: Buraya gelecekti, ayak izlerini tek başına takip edecekti.

Katlı otoparkın merhametsizliği. Soğuk beton, yağ lekeleri. Jetlerin çığlıkları. Kız gitmişti. Saab'ı buldu, bindi. Araba bir yeraltı sığınağı, bir barınak, bir mezar gibi olabilir. Birkaç saniye sonra içerideki ışık söndü ve hâlâ hiçbir şeyi açmış değildi. Başını ellerinin arasına almış mıydı, göremiyordum.

Beş dakika geçmiş olmalı. Derken araba yine siyah, sert bir kabuk gibi oldu. İçinde bir insan var mıydı?

Hadi be adam. Çalıştır şu lanet arabayı!

47

Düşünüyorum: Kristina'sız sadece birkaç saat yaşadı.

Bir şey demiyorum.

Ve bu iki yıl sürdü.

Bazen masanın öbür tarafında, bir nefes kadar yakın, bazen bir kilometre uzakta.

Bunu ilk kez düşünmüyorum: Eğer ben iyi bir ziyaretçiysem, kusursuz bir ziyaretçiysem, eğer *ben* de cezamı çekiyorsam (iki yıl!), onu eve götürmeme izin vermezler mi?

Bunun böyle olması gerekmez mi? Ona bakarım, söz. Artık cinayet falan yok. Yanımda güvende. Kefilim, sonsuza dek.

Gardiyanlara iyi davranıyorum, gardiyanlara hep iyi davranırım.

Hem onlar için bir sorun eksik, bir angarya eksik demek. Bir boğaz az doyurur, bir boğaz az barındırırlar. Kamu yükünün biraz hafiflemesi. Özel yardımseverlik çalışması. Onu kendim, elimin altında kilitli tutarım.

Sarah da bir zamanlar öyle yapmıştı – üç yıl önce: Kristina'yı eve aldı. Çizgiyi aşmak mıydı bu? Merhamet uğruna.

Gardiyanlar her an seçimlerini yapabilirlermiş gibi etrafta dikiliyorlar. Evet, siz ikiniz, sizi izliyorduk. Bugün şanslı gününüz. Hayır – bize teşekkür etmeyin.

Ama sadece izliyorlar. Onların işi bu. Duygularınızı katmıyorsunuz. Onlar için de bir çizgi varmış gibi. Bütün çizgiler.

Saat neredeyse dört oldu. Hâlâ Fulham'daki dairedeler, perdeler çekili. Ve bir an sonra aşağıda arabada olacağım, izleyip bekleyeceğim. Işık solup gidiyor. Tamam, siz ikiniz, vakit doldu.

Bana bakıyor, sanki benden öte, benden de fazla bir şey arıyor. Canımı acıtıyor. Sanki bugün yalnız gelmemeliymişim gibi, yoldan birini çevirmeliymişim gibi (denedim). Bak kim var burada. Bak yanımda kim var. . . .

Ve eğer gereken buysa ben de yapabilirim, onu da yaparım.

Bakın işte Bob. Herkes baksın: Bob Nash. Hepsi bir hataydı.

Ben: Tamam, siz ikiniz – ikinize de bol şans. Ben artık kaçıyorum, benim işim şimdi nihayet bitti.

Ama bana acı veriyor.

Bugün incinmiş hissetmeliyim kendimi. En saçma şey: Öldürdüğü adamı kıskanıyorum. Onun hayatından çıkmasını istiyorum. Çıktı da. Ama bugün ziyaret hakkı var. Onun günü, bunu inkâr edemem.

Saat dört . . .

Ama hâlâ kendisi olmadan yaşayamayacağını söylediği kadınla beraber.

"Büroya gittin mi?" diyor.

Havadan sudan konuşmak, konunun etrafında dolaşmak. Bir hastane yatağının yanı başında oturursunuz ve havadan konuşursunuz. Etrafımızda belki yirmi kadar daha konuşma var. Burada anlam ifade etmeyen tek soru: Günün nasıldı?

"Sadece bir saat kadar – mezarlığa hareket etmeden önce."

"Rita şimdi orada mı?"

"Büroda mı? Tabii."

"Nereye gittiğini biliyor mu?"

"Buraya gelmeden önce mi? Tabii. Hangi gün olduğunu biliyor, unutmadı."

Gözleri biraz tedirginleşiyor. Bazen Sarah'nın Rita'dan bir kelime –başka bir kadının sözü– bir mesaj duymak istediğini sanıyorum. Onu da getiririm, Rita'nın sözünü.

Rita selam söylüyor. Ha, bir de seni affettiğini söylüyor.

Sarah'ya Rita hakkında her şeyi anlatmadım – pembe yumuşak robdöşambrı. Ama biliyor, bildiğini biliyorum, tahmin edebilir. Bir oyun oynuyoruz. En saçma şeyler. Kıskançlık oyunu. Sanki Sarah'nın kıskanması gerekirmiş gibi, sanki buna hakkı varmış gibi. Ya da nedeni.

Ama bana dikkatle bakıyor, sadece zoraki bir tebessüm. Sanki sorgu altındaymışım gibi. Başka bir oyun. Zanlı benim, hatta suçlu taraf. Sarah beni sorguya çekmek için içeri aldırmış. Boş masasında. İnsanların yanlış yaptığı dünyada hâlâ yaşayan benim. Hapishanede nasıl yanlış yaparsınız?

"Peki ne düşünüyor?"

"Rita mı ne düşünüyor? Bunun hakkında mı?"

"Evet."

"Galiba, Rita deli olduğumu düşünüyor."

Yine aşağıya, ellerine bakıyor. Sanki hâlâ kendisinin olduğuna şaşırmış gibi sık sık ellerine bakar.

"Peki, deli misin?"

"Deli değilim, tatlım. Sen de biliyorsun. Bugün izinli olması gerektiğini söyledim. Özel bir gün olduğu için. Ben oralarda fazla bulunamayacağım için. Ama – Rita, bir gün izne çıkacak, öyle mi? Şimdi orada, iki kat fazla çalışıyor."

"Sanki kaytarıyor gibisin."

"Kaytarıyor gibiyim. Deli değilim, sadece kaytarıyorum."

İnce tebessüm genişliyor. Boş masası. Bu ziyaretlerde durumun ne olduğunu unuttuğumuz oluyor. Ben mi onu ziyaret ediyorum? O mu beni ziyaret ediyor?

Oynadığımız bir oyun daha: Büyük süregiden oyun. İçeride kilitli olan sen değilsin tatlım, dışarıda kilitli kalan benim.

"O sadık bir kadın George. Seninle olduğu için şanslısın."

"Şanslıyım."

Oysa ona söyleyebilirdim, ona şimdi bile söyleyebilirdim: Galiba Rita işi bırakacak. Bu söz oyunumuzu bitirirdi, küçük kıskançlık oyunumuzu – Sarah'nın kazandığı anlamı çıkardı. Rita beni terk edecek, belirtileri okudum.

(Rita da okudu.)

Ama şimdi söylemenin zamanı değildi, biliyorum. Duymak isteyeceği kelimeler değildi. Rita artık usandı, bırakıyor, terk edecek.

"Evet," diyorum. Dosdoğru gözlerinin içine bakıyorum. "Ben şanslı bir adamım."

Mahremiyetin olmadığı bu yerde bunca şey söylemeyi öğrenmek tuhaf. Konuştuklarınızın altında sanki bir kod, ikinci bir dil varmış gibi.

Tuhaf, burada nasıl itiraf edebiliyor insan.

Ama Sarah'ya her şeyi anlatmadım. Her şey herkese anlatılır mı? Sarah'ya henüz söyleyemeyeceğim ve söylemeyeceğim şeyler var. Belki asla söylemem.

48

Arabayı çalıştırıp otoparktan çıktı. Eve kadar takip ettim.

Eve mi? O gece Bob Nash için neresi oluyordu?

Havaalanının içindeki dolambaçlı yollardan geçtik –burada sonsuza dek dolanabilirsiniz– sonra uçuş pistinin altındaki tünelden çıktık.

Arabanın sürülüşünden sürücüsünün ne düşündüğünü anlayabilir misiniz? Bir arabayı bir yüz gibi okuyabilir misiniz? Belki okuyamazsınız. Hız yapmadı – tam tersi. Yine ağır şerit. Düşünmeliydim: Bu iyi, dikkat etmesi gerektiğini biliyor – içinde bulunduğu durum dikkate alınırsa. Güvenli gittiğinden emin oluyor.

Otoyoldan çıkıp daha ağır, yükseltilmiş kısma geçince hemen kuyruğuna takılmaya cesaret ettim.

Onun arkasında olduğumu bilmesini mi istiyordum – onu sıkıştırıp, eşlik mi ediyorum?

Başka şeyleri düşünüyor olmasaydı başını hemen aynaya çevirebilirdi. Kim bu arada mesafe bırakmayan dalgacı?

Pazartesi akşamı. Bu yöndeki trafik artık sakin. Yarım saatte Beecham Close'da olabilirdi. Fakat North Circular sapağında –Wimbledon için ilk seçenek, Kew Köprüsü'nden– dosdoğru devam etti ve Hammersmith sapağına girince ikinci seçeneğe de girmeyip –Hammersmith Köprüsü üzerinden– Hammersmith ana kavşağından kıvrılıp Fulham dönemecine girdi.

Wimbledon için hâlâ bir seçenek var – Putney üze-

rinden. Ama Fulham'ın ötesini düşünmüyordu. (Artık tahmin etmiştim.) İki saat önceki güzergâhı gerisin geri takip ediyordu, sanki zamanı geri çevirmek için.

Sarah'ya bunu hiç söylemedim: Dönerken önce Fulham'a gittiğini. Trafiğe yakalandığından değildi, ağırdan aldı, durması, hatta kendini toparlaması gerekti. Daireye geri döndü.

Ve Sarah'ya onun öncesinde ne olduğunu da asla anlatmadım – tam orada, Fulham Palace Road'da, Hammersmith dönemecinin hemen berisinde.

Az öncesinde ışıklar kırmızıya dönmüştü: Işıklarla onun arasında kırk-elli metre yol dışında hiçbir şey yoktu. Ama o yavaşlamadı. O gece ilk defa gaza bastı. O gece ilk defa deli gibi sürdü.

Yoğun bir kavşak değildir, sağa ve sola küçük bir yol vardır, ancak, uzun ve yüksek kasalı bir kamyon kavşağı geçmeye başladı bile. Bob –yemin edebilirim– fırsatı gördüğünde, hızlandı. Kamyonun kavşağı bir duvar gibi kapattığını gördüğünde.

Bir hata mı? Işıkları görmemişti de aklı yolda değil miydi? Hayır. Ben eğitimli bir gözlemciyim – gözlem benim işim. Gaza bastı, isteyerek yaptı.

Freni köklediği yerde lastikleri iyi olmasaydı, yol ıslak olsaydı, kötü sonuçlanmış olabilirdi.

Fulham Palace Road. St Dunstan's ile Winslow kavşağı.

Yine bir polis, kaza raporu hazırlıyor, hatta meydana gelmeden önce. Klişeleşmiş cümleler. Mesafe, yön, hız. Bu sizin işiniz – kayıtsız duruyorsunuz. Son anda durup, kamyon da yalpalayarak geçip ana yolu açtığında ancak nerede olduğumuzu fark ettim. Charing Cross Hastanesi. Hammersmith'in hemen güneyinde. Solda, tam karşıda, ışıkların uzak tarafında: Charing Cross Hastanesi.

Sarah'ya asla anlatmadım. Marsh'a da.

Gerekli bir an mı? Hakikati gösteren bir an mı? Kendi kendine verilmiş bir şok mu? Hemen oradaki eskiden kendisinin olan hayat, önünden geçmek üzere.

Onu içeri taşımak zorunda kalabilirlerdi. Pratik olabilirdi. Kaza ve Acil Servis. Birisi kim olduğunu anlayabilirdi. Aman Tanrım – bu Bob Nash.

Ama durdu.

Sarah gidip *onu* ziyaret edebilirdi. Ziyaretçi *o* olabilirdi. Ne kadar şanslı olduğunu bilmeden – gerçekten bunun, inanılmaz görünmez şans olduğunu bilmeden. Bu ikisini de kurtarabilirdi. Tehlike listesindeyken artık değildi. Adamın kaynayan kemikleri gibi onları birbirine sapasağlam bağlayabilirdi.

"Hayatta kaldığına şanslısın." Yo, ondan çok daha fazlası. İki katı.

Ben de hiçbir yerde görünmezdim.

Ya da ölebilirdi. O da olabilir. Sarah asla bilmezdi. Asla bilmezdi – kendisinin neler yapabileceğini. Çünkü bunun en gaddarca şey olduğunu düşünürdü (ve teselli için nereye dönecekti?). "Trajik bir kaza" – *o* sırada. Hatta –bu Sarah'nın "tavizi"ydi–. Sarah bunun kendi hatası olduğunu düşünecekti.

Ama şimdiki yerinde olmayacaktı. Ziyaretçi saati, bir hastane koğuşu gibi. İkimiz de olmayacaktık.

Acı frenle sarsıntılı bir duruş. Yayalar donakaldı, döndü, baktı, yürümeye devam etti. Ama kamyon sürücüsünün, yukarıda şoför mahallinde, ne olduğunun farkına bile vardığını sanmıyorum.

Charing Cross Hastanesi: Yüzüne dik dik bakıyor.

Işıklar hâlâ kırmızıdaydı. Durmuştu. Yeniden başla-

dı. Işıklar yeşile geçti. Ve şimdi –yine kendindeyse, eğer şok işe yaradıysa– dosdoğru devam edebilirdi (diledim, gerçekten, arzu ettim): Fulham Palace Road'dan Putney Köprüsü'ne, sonra Putney, Putney Tepesi, Wimbledon Common . . . ev.

Ama o Lilli Caddesi'nden sola döndü, ben de daireye kadar takip ettim.

Evet, ben şanslı adamdım.

Sokak önceki gibi. Sokaklar değişmez, kelime çıkmaz ağızlarından, bir kula söylemezler. Park etti, indi, ön kapıya yürüdü, daha önce defalarca yaptığı gibi (saymış mıdır?) içeri girdi.

Sekize on var. Uzakta bir yere girmiştim, yirmi metre kadar geride. Başka zaman neyse, ama şimdi izlendiği hayatta aklına gelmezdi.

Ee – izlemeyi bırakmalı mıydım? Arabadan inip, karşıya geçip omzuna mı dokunmalıydım? Bunu görev mi bilmeliydim?

Mr Nash? Robert Nash? Polis. Şöyle çıkar mısınız?

Ön kapı arkasından kapandı. Yukarıda ışık yandı. Hâlâ hiçbir anlamı olmayabilir: Daire onun sorumluluğunda ne de olsa. Orada unuttuğu bir şey olabilir. Önemsiz bir mesele. (Bir kamyona neredeyse çarptıktan sonra da mı?)

Hem elinde değilse, bunu ona çok görebilir misiniz? Eve dönerken son bir bakış. Oda, yatak hâlâ sıcaklığını taşırken son bir bakış. Kristina'nın kokusu hâlâ oradayken.

Saat neredeyse sekiz. Kız havadaydı.

Hem burada belki gerçekten vedasını edebilir. Haya-

tının dengesini kurabilir. Kendini tekrar karısının kocası haline sokmak için.

Sarah'nın bunu çok göreceğini sanmam, eğer mesele bu olsaydı.

Ama ne kadar ayırırsınız? Ne kadar zaman? Bir veda. Sırf o daireye, taşıdığı bütün anlamlara? Yüzünü, giden yolcu salonunda görmüştüm – yüzünün kendisi bir gidişi gösteriyordu. Kırmızı ışıkta gaza bastığını görmüştüm.

Öyle de olsa kıpırdamadım, en az on dakika geçene kadar arabamdan dışarı fırlamadım. Doğru, öylece oturdum. Bıraktım, dakikalar geçip gitti. Belki de kendi hayatımın dengesini oturtuyordum. Makul şüphe ve tahmine dayalı olarak ânında ve kararlı bir biçimde harekete geçmedim, gerekli inisiyatifi almadım – komşuları gerekirse içeri girmeleri için hazırlamadım. Polis. Polis, açın kapıyı.

Doğru Marsh. Orada oturdum. Artık polis olmadığım için. Benimle ilgisi yoktu. Hatta direksiyonu, bir kayaya yapışıyormuşum gibi sıkıca kavramış olabilirim.

Beş, on dakika – on beş dakika. Yemek pişiyordu. Şarap nefes alıyordu. Sarah da saatin tiktaklarına bakıyordu.

Bir çizgiyi aşarsınız.

Kapımı açtım, sokağın karşısına fırladım. O zaman beni görürdü –görürdü ya da görmezdi– o gece ikinci defa. Asla öğrenemeyeceğim. Ben bahçenin ön kapısına vardığımda ön kapıda belirdi. Aniden durmam gerekti, onun ışıklarda yaptığı gibi. Oradan tesadüfen geçen biri havasına büründüm – biraz tuhaf davrandım, doğru, soluk soluğa kalmıştım. Fakat sanki beni gör-

nemiş gibi ön avludaki yoldan geldi, kolumu sıyırıp geçti sanki benim içimden de geçebilirmiş gibi arabasına gitti.

Çoktandır bir hayalet gibiydi.

49

"İmparatoriçe nasıl?" diyorum.

"İyi. Fransa'nın güneyinde. Bir yat satın aldı."

"Aferin ona."

"Altmışını geçti, ama hâlâ dipdiri."

"İhtiyar kızdaki hayat."

Havadan sudan sohbet, meseleyi geçiştirmek. Zaman kıymetli – ama siz kâğıt oynuyorsunuz.

Neredeyse dördü çeyrek geçiyor. Birkaç dakika sonra düdükleri çalacaklar. Ek zaman yok. Hiçbir şeye başlamadan ayrılmak zorunda kalacağım. Tamamını sonuna kadar tek başına yaşaması gerekecek.

Bugünün unutulduğu bir yıl gelecek mi, sonra irkilerek hatırlanacak unutulmuş bir doğum günü gibi? Bıçaklama.

Hayır, sanmam.

Neredeyse dördü çeyrek geçiyor. Dairenin dışındaydım, ilk defa. Sarah bir mutfak bıçağını biliyordu. Aklından bile geçirmiyordu.

Gitmek üzereyken sayısız kereler söylediğim şeyi tekrarlıyorum. "Ben seninleyim tatlım, seninle olacağım."

Gerçi her gün bir yana, bugün olması mümkün değil. Çünkü o Bob'la olacak. Bob'un günü. Hem hayaletler öteki ziyaretçiler gibi olmaz. İstedikleri zaman gelebilirler, duvarlardan geçebilirler.

Kim Bob'a bunu çok görebilir? Bugün. Ama kara tat yükseliyor.

Hayır, gelemiyor, üzgün – bana söyledi. Fena halde alıkonulmuş. Onun yerine ben varım.

Sanki tümüyle onun yerini almam gerekiyor: Bütün film sil baştan. Onun dublörü. Bıçağı kaldırınca benim olduğumu görecek. Bu sefer, gerçekten, duracak.

Bir ceseti – kıskanıyorum. Sarah, düşüncelerimi okuyabiliyor. Gözleri kafamın içindekileri görebiliyor.

"Seninle olacağım."

"Biliyorum."

Ama *hayattaki* Bob'u da kıskanıyordum. Onu da biliyor. O uzun yılları kıskanıyordum –yirmi dört tane– böyle sona eren o yılları. Başta onunla ben olabilirdik. Ben ve Sarah. Saçmalık. Bob da başka birini bulurdu. Böylece hepimiz mutlu ve hâlâ sağ olurduk. Saçmalık.

Ben jinekolog, Bob da bir polis olabilirdi.

Kâğıt oynarsınız, desteyi kararsınız.

Yirmi dört sene. Ne var ki zaman öyle işlemiyor. Zaman kendini böyle ifade etmiyor. Ziyaretler, anlar, günler. Bugün, bu açık soğuk gün, hava çivi gibi kesiyor.

İki dakika. İki dakika kalınca ne söyleyebilirsiniz?

Yatağın başucu yakınlığında, hastane sessizliğinde. Sanki gece bu geceymiş gibi, ben gidince ameliyata girecek. Riskli. Ha – bıçak altında.

Gerçi bir bıçak olduğunu biliyorum kalbinde, çoktan saplanmış, gıcırdıyor ve paslanıyor.

Bir gün onu çıkaracağım.

Seninleyim, seninle olacağım. En başından beri hep bunu söyledim, – duymak istemediği zaman. Ne safsata. Böyle gitmez.

Ama bir gün dedi ki (taşa vuran güneş gibi bir gülümsemeyle), "Öyle ters olur George. Ben seninle olamaz mıyım?"

Şimdi söylüyorum. "Bugün orada benimle olmanı istedim. Öyle güzel bir gündü ki. O mezarın başında birlikte durmamızı istedim. Biliyorsun tatlım – yürüyüp gitmen gereken bir an gelir, arkanı dönüp uzaklaşacağın bir an. Bunu ne zaman yapacağımı bilemedim. Ne kadar zaman? Keşke sen de orada yanımda olsaydın, o zaman ne zaman olduğunu söylerdin. Beni anlıyor musun? En iyi sen bilirdin. Keşke orada olsaydın, o zaman senin, 'Hadi gidelim artık George. Gidelim,' dediğini duyabilirdim.

Mesele şu ki tatlım, ne zaman söylersen söyle, ne zaman karar verirsen ver, o bize engel olmazdı."

50

Marsh, "sen takip etmeseydin Mr Nash eve kadar güvenli bir şekilde gidemez miydi?" dedi.

"Emin olmak istedim."

Keskin ama sabırlı gözlerle baktı. Anlayışlı, kıdemli bir memur, aşırı istekli, kıdemsiz bir memurla uğraşıyor. Sanki gerçekten benim amirimmiş gibi. Polis polise. Bunun daha öteye gitmesine gerek yok.

"Ne yapacağını sanıyordun?"

Ama ona söylemeyecektim. Önce daireye gittiğini, benim dışarıda beklediğimi, ikinci defa – belki bütün on beş dakika. Hatta beklemeyebilecekken, beklememem gerekirken beklediğimi. İçimde bir şeyler yana yatıp sendelerken beklediğimi.

Ve ta yukarıda (kendinizi sahnenin içine koymanız gerek), düşünmüştür: Başka nerede olunurdu? Başka nereye gidilirdi?

Bir zamanlar öyle yapılırdı, başka zamanlarda, başka ülkelerde, yüksek rütbeli bir görevli adına leke getirdi mi, yapmaması gereken bir şey yaptı mı. Bir tabancayla bir odaya bırakılır, kapı kilitlenirdi. Subay arkadaşları dışarıda silah sesini beklerdi.

Başka bir âlemde, başka bir çağda. Görkemli üniformalar, acımasız kurallar. Napolyon ve Eugénie'nin çağı mesela.

Bekledim.

O da o türden bir adam değildi, değil mi? Aklı başında ve sorumluluğunu bilen bir tıp adamı, kıdemli bir he-

kim. Bu hale düşürülmek. Fulham'daki bir oda, dört duvarı üzerine kapanıyor.

İzledim. Perdelerin arkasında ışıklar. Ve bizler, hepimiz polisiz, değil mi? Polis hiçbir şeyi öyle geçiştirmez.

Hepsini geride bırakacağını düşünme Marsh. Kendini özgür bir adam olarak düşünme.

Çenesini okşadı. Vakit gece yarısını geçiyordu. Bob öleli dört saat olmuştu.

"Onun refahı için çok endişelenmişe benziyorsun."

Ona söylemeyecektim. Sarah'ya da. Ama Sarah nasılsa bilecekti: Bob'un yüzünde yazılıydı. Sarah'nın bütün sabrı, bütün tavizi, –benimle çevirdiği bütün o dolaplar– bütün o bekleyişleri ve ümit edişleri: Eve bir hayaleti buyur etmek için.

Şimdiyse o da kaçışı olmayan bir yerde. Kilitli bir hücre – sadece birkaç metre ötede. Soğuk, nemli dört duvar. Bu noktaya nasıl gelmiş olabilir?

Sorgu odalarının ağır kokusu. Polis karakollarının katı gerçekçiliği. Arka planda dezenfektan kokusu.

"Emin olmak istedim. Sar – Mrs Nash açısından. Müşterim açısından."

Marsh'ın yüzündeki bakışı gördüm.

"Onu kapısına kadar getirmeni istememişti."

"Getirmedim."

"Yok. Acıma – belki. Bir müşteri için bu kadar uzun boylu gider misin normalde?"

"Ben özgür bir dedektifim."

"Sarah Nash'in dedektifi. Yani özgür olunca işini yaparken bir dedektif gibi davranman gerekmiyor mu?"

Ya da davranmaman, hareket etmemen.

Söylemek istediği: İyi, aklı başında bir polis gibi.

Ama davranmıştım. Arabamdan indim. Sokağın karşısına geçtim. Koştum, can havliyle.

Bir çıkış yolu bulmuştu, kaçış yolu, bir şekilde merdivenlerden aşağıya inip ön kapıya çıktı. Silah sesi yoktu. Avlu yolunda çarpışabilirdik. Memnun olup olmadığımı hatırlamıyorum. Bahçe kapısına benden önce ulaştı, yanımdan geçti. Kenara çekildim. Bıraktım, gitti.

Sarah'yı bırak gitsin, Marsh, bırak gitsin. Kelimeler başımın içinde tak tak vuruyor, adeta küçük, zalim bir odadan patlayıp çıkacaklarmış gibi. Beni al, kelepçeleri bana tak. Ama onu bırak.

Onu durdurmalıydım. Değil mi? Onu tutuklamalıydım – Tanrı bilir ne için. Hayatta olduğu için mi? Bir yurttaş tutuklaması.

Fulham'da bir sokak. Viktorya dönemi, kırmızı tuğla. Rahatı yerinde, yasalara saygılı bir milletle dolu bir sokak. Şehrin iyi muhitlerinden biri.

Onu koruyabilirdim, Sarah'yı koruyabilirdim. Huzuru sağlardım.

Şöyle demeliydim: "Eve gitmeyin, şimdi olmaz. Beni tanımıyorsunuz, ama –" Onu sorgu için alıkoymalıydım, soruşturmalara yardım için.

"Şimdi olmaz. Bir yere gidelim, konuşabileceğimiz bir yere gidelim."

51

Vakit tamam. Ani bir hareketlilik. Bir geminin limandan ayrıldığı an gibi. Yolcu olmayan herkes insin. Mahkûmlar nereye yelken açar?

"Kendine iyi bak, tatlım, yakında görüşürüz."

Bu daima firar hissi uyandırır. Bugün ihanet hissi uyandırıyor. Bu saatleri nasıl atlatacak? Ben kapılardan, kontrollerden geçip diğerleriyle geri dönerken, hep hissedilen ipten kurtulma duygusu bile yok. Sen şanslısın, bu sefer seni bırakıyorlar. Bu sadece bir uyarıydı.

Gardiyanlar sizi dışarı sayarak çıkarırlar hâlâ bir dümen olabilirmiş gibi. Dümen mi? Taviz mi? Omza bir dokunuş: Yok, sen gitmiyorsun – kalıyorsun.

Bugün olduğunu biliyorlar mıydı, tam da bugün? İşte gidiyor ve iki yıl geçti, günü gününe. Bunun bir anlamı olmalı.

Bridget elini sallayarak geçiriyor beni. Gözünde özel bir bakış mı var?

"Hoşça kal Bridget."

"Hoşça kal George. İyi ol artık."

"Denerim."

Ve dünya hâlâ orada. Daima muğlak bir sürpriz olur: Bir yere gitmemiş. Ve daima belli belirsiz hoş bir minnet, suçlu minnet duygusu sarar.

Sonra başka bir duvar gibi çarpar size: Bir on beş gün daha.

Soğuk vuruyor. Ötekilerle çıkıyorum. Bir an için dersten çıkmamıza izin verilmiş garip bir sınıf olabiliriz (ev

ödevini teslim eden galiba sadece benim). Sonra çabucak ve sessizce dağılıyoruz, sanki mümkün olduğunca çabuk çevreye karışıp masum yayalar olmak istermişçesine.

Bir kural, bir batıl inanç: Asla geriye bakmam. Bir ihtimal sihir, mucize, belki o böyle gerçekleşir diye. Sırtımda bir ağrı. Bir ihtimal Sarah arkamda ve omzumdaki dokunuş onun.

George, benim. Bensiz gitme.

Dördü yirmi geçiyor. Güneş çatıların tepesinden battı. Gökyüzünde. alçakta bir kızıllık var. Ta yukarılarda pembeye çalıyor, sonra gaz alevi mavisi. Bir dilim ay. Bir buğu izi, ince ve iğne gibi ışıldıyor. Bir buruk gece daha geliyor, hava cam kadar sert.

Benim için yaz George, dışarıyı anlat. Dünyayı buraya getir. Polis raporu gibi değil, anlarsın ya?

Olacak şey değil? Dünyayı istiyor. Ama ben elimden geleni yaptım.

"Sen dünyaya layıksın, tatlım."

"Hayır, ben elimdekilere layığım."

Dünyanın bir parçası bir parça kâğıt üzerinde. Bunu hiç böyle düşünmemiştim. Dünyanın parça parça içeri getirilmesi, mahkûmların –öbür türlü bakınca– bir duvarı taş taş yontması gibi.

Ama bugün alınacak ev ödevi yok. Bugün yok.

Ana caddeyi geçip arabamın olduğu yönde yürüyorum. Sokak lambaları yandı. Yarım saat sonra hava kararacak. Bob'un mezarını düşünüyorum, pürüzsüz granitin buz gibi parıldayışını. Onun da bu saatleri atlatması gerek. Sarah atlatırsa, o da atlatır. Eğer olaylar yeniden yaşanabilirse.

Gece inince mezarlıkta ne yaparlar? Giriş kapılarını kapatıp kilitlerler mi? Bütün ziyaretçiler dışarı. Karanlık indikten sonra cenaze merasimi yok.

Yol boyunca uzanan ağaçlar siluetlere dönüşüyor. Gökyüzüne doğru uzanan her ince dal ve ucundaki yaprak çok belirgin. Arabalar sadece onların fener dubası oluyor.

Akşam karanlığı. Alacakaranlık. Bana kelimeleri incelemeyi öğretti. Bir zamanlar sanırım Kristina'ya yaptığı gibi. Tuhaf İngilizce kelimeler. Şekilleri, izleri, kokuları. Akşam karanlığı. Neden o kadar garip bir şekilde ürperticidir – kışın akşam karanlığı? Bir perde iniyor, bir bölme. Sanki biz şimdi evde olmalıyız, kapıların arkasında, güvende. Ama değiliz, daha dört buçuk olmadı ve her şey bir gizeme, bir serüvene dönüşüyor. Şimdi yaptığımız her şey karanlıkta olacak.

Arabayı park ettiğim sokağa dönüyorum. Bir gün bunu son defa yapacağım.

Arabayı açıyorum. Buzdolabı gibi. Kullanılmayan odadaki bir yatak gibi.

Bu benim de cezam – ama bunu söylemiyorum. Asla söylemiyorum. Sahip olmak ya da olmamak. Ama bu şekilde ona sahip *olduğumu* söyleyebilirsiniz. Hiçbir yere gittiği yok. Ona kaçamadığı bir yerde sahip olduğumu söyleyebilirsiniz.

Cezam ve ödülüm.

Ve pişmanlığım. Sırtımdaki bir ağrı.

Eğer işi sonuna kadar götürüp onu tekrar eve, kapıya özel teslimat yapsaydım, bir hediye gibi. Evlilik İşleri ve Kayıp Şahıslar. İşte burada – yolda sorunlar çıktı ama işte burada. Sanki serbest bırakılmış bir mahkûm gibi.

Mümkün müydü? Sarah da mutlu olabilirdi. Hiç mümkün müydü?

Kalorifer sonuna kadar açık, kontağı çeviriyorum. Buz gibi bir hava üflüyor.

Son defa faturayı ödemek ve şahsen teşekkür etmek için beni görmeye gelmekten çok mutlu olurdu, yıllar yerine büromda birkaç dakika. Bir çek imzalayıp bana teşekkür etmek ("Bir şey değil – gerçekten, bir şey değil.") ve belki aniden kucaklayıp, hatta beni yanaktan öpmek için.

Özgür ve mutlu çıkıp giderdi. Mümkün müydü? Topuklarını seyrederdim, dizlerinin arkasını. Giden yolcular. Penceremden izlerdim, Broadway'i geçişini, tekrar hayatına dönüşünü. Ve bu da benim için iyi bir armağan olabilirdi ve olmalıydı.

52

Çünkü size teşekkür ederler. Teşekkür ve fazlası. Çok tuhaf –hiç beklemezdim– haber kötüyse bile teşekkür ederler.

"Sadece kadın olduklarından değil Helen . . ."

"Değil mi?"

Birden kulak kabartıyor. "Eh, orada bırakamazsın – devam etmelisin."

Chicken Marsala, *Sole Véronique* . . . ama sadece yemek pişirme değildi. Hiç tanımadığı bu babası.

Rita, "Siz evli misiniz Mr Webb?" dedi.

"Evliydim."

Sarı kafasını arkaya attı.

"Uzun hikâye."

(Aslında değildi: Kısacık bir veda, sonra da haydi okula)

"Bana anlatmanız gerekmiyor."

Büroma şöyle bir göz attı – Helen'ın evin içinde etrafa bakındığı gibi. Çok ince bir tamam-tamam iması.

Her türlü sebep mevcut: Bilgi, teyit, çaresizlik . . . bazen bir savaş halidir. Vahşidir, serttir. Ve daima geri tepme faktörü vardır. Bunu anlarım.

Çok ince bir iç çekme iması.

Ona haberi çoktan vermiştim: Kiminle, nerede. Çoktan yarısını biliyordu. Öyle abuk sabuk, sulu gözlü olmayan bir tip. Bir fabrikada çalışıyormuş –karton ürünleri– müdürün kişisel yardımcısı. Onun işini yapabile-

ceğini, gözü kapalı yapacağını tahmin ediyordum, ama yerini bilmesi gerekiyordu.

Şimdi büromda bacak bacak üstüne atmış oturuyordu, gözler cam gibi, bir ayakkabının siyah sivri ucu ara sıra havayı dürtüklüyordu.

Ben bir dedektifim. Aptal değilim. İşaretleri okuyabilirim. Kapıma bir tabela koymalıydım: "George Webb: Özel Dedektif ve Ayrılık Sonrası Danışmanı".

Ben de ayrılık sonrasında değil miydim? Uzun hikâye. Uzun, ağır bir ayrılık sonrası.

Daha işi bitmemişti anlaşılan. Benim bir adım daha ileri gitmemi istiyordu. Küçük, ekstra bir iş. Onu eve götürmemi istiyordu, adrese –kocası hâlâ oradayken– o gidip kapıyı çaldığında sadece dışarıda bekleyecektim. Bir dakika sürmezdi.

Bunu yapar mıydım? Parasını verecekti.

Ayakkabısının sivri ucu ileri çıktı, sanki bir şeyi hedeflemişti. Gözlerini benden alıp uzayan çizgi boyunca baktı: Diz, ayak topuğu, ayak parmak uçları.

Biz de gittik. Yeni bir arsada modern bir ev. Akşamın dokuzu. Size teşekkür ederler, müttefik olursunuz.

Dışarıya park ettim. Soğuk bir ocak gecesi. Kadın acımasız, kararlı, sessizdi, ama inmeden önce, ellerim direksiyondayken, uzanıp parmaklarıyla bileklerime bastırdı. "Bana şans dile" dedi – sanki özel bir cevap gerekmiyormuş gibi. Sonra parmaklarını çekip biraz daha eğildi, yüzümü iki elinin arasına aldı, yanağıma bir öpücük kondurdu. "Bana şans dile." Diledim.

İndi, eteğini düzeltti. "Beni koru" demiş olabilir. Ne yapacaktı? Silah mı çekecekti? (Neresinden?) Bıçak ya da bir kavanoz asit mi? Ben burada, direksiyonda parmaklarımla ritm tutarken?

Ön avlu yolundan yürüdü. İlham verici bir manzara, muhteşem; şu anda kaybedecek fazla bir şeyi olmayan bir kadının salınan kalçaları ciddi bir iş demek.

Bekledim. Kapı açıldı, bir ışık sütunu. Gerçekten de içeri alındı. Bağırış çağırış ve kırılan camları duymak için bekledim. Polis eğitimimi hatırlayıp. Önce telefonunuzu edin. Bir dakikadan fazla sürdü, neredeyse on dakikaydı. Sonra tekrar göründü.

Orada ne yaptığını ve ne söylediğini asla öğrenemeyeceğim, ama öyle bir çıktı ki o da muhteşemdi, ama içeri girişinden farklıydı. Başını iyice yukarı kaldırıp havayı içine çekti. Avuç içlerini birbirine vurmuş olabilir. Onun zafer ânı, sözde zaferinin, boş intikamının. Rachel'ı düşündüm: Şimdi neredeydi?

Gerçi intikam henüz bitmemişti.

Tekrar arabaya bindi. Hiçbir şey demedi. Bir an heykel gibi kaskatı kıpırdamadan oturdu, sonra gözyaşlarına boğuldu. Bir elimi omzuna koydum. Elimi itti. Orada olmamam gerektiğini düşündüm. Sonra birden durdu, eliyle çantasından mendil ararken, "Sür! Sür! Götür bizi buradan!" dedi. Ben de sürdüm. Sanki az önce bir banka soymuşuz gibi, "Kökle sonuna kadar!" dedi.

Sürdüm – belli bir yöne değil. Arabalarda zaman geçirmiş bir polis gibi, bir ambulans şoförü gibi sürdüm.

Derken bir süre sonra, "Dur! Dur!" dedi. Karanlık boş bir yan sokak vardı, kenarları çimli, loş ışıklı. "Dur burada, George, dur burada!" Kusacak sandım – kapıyı hızla açıp kusacak. Ben de durdum. Sonra yalpalayarak üzerime uzandı ve –nasıl söylesem?– pantolonuma daldı.

Sabahleyin onun yatak odasında: Yine gözyaşları. Pıt pıt gözyaşı döküyordu. "Afedersin. Aman Tanrım, afeder-

sin." Sanki beni oraya zorla sürüklemiş gibi. Bir el yüzüne kapandı. "Aman Tanrım, ne rezillik. Gitsen iyi olur."

Fakat ocak ayında bir pazar günüydü, kurşuni, tatsız ve soğuk. Bir süre sonra kalktı ve belki yarım saat kadar ortadan kayboldu. Önce kapıda durup dönerek, "Yumurtanı nasıl istersin?" diye sormuştu.

Bir tepsiyle döndü. Çay, kızarmış ekmek, reçel. Duş almıştı, yüzüne, saçına bir şeyler yapmıştı, biraz koku sürmüştü. Ve üzerinde soluk pembe tüylü bir bornoz vardı, içinde de memeleri birbirlerine sokulup kucaklaşıyordu.

Boş bir yatak, George.

Mr Ayrılık Sonrası.

Doğrusu, o ilk değildi. Başka kime yaslanırlar, teselli edilmek için? Ve Tanrı bilir, bir kalbiniz olması gerekir. Ve bazen tam da o noktada, onların tümden çökeceklerini, paramparça olacaklarını sandığınız anda, gariptir, canlanır, dikilir yeni bir ateş bulurlar. Kara gün dostu. Mr Çabuk İntikam.

Asla tahmin edemezdim. Yalnızlığı seven bir kişinin işi olması gerekir, başarısız birinin. Sefil, güvenilmez, geleceği olmayan bir iş. Evlilik İşleri.

Ve içimdeki bu öteki kişiyi asla tahmin edemezdim: Çapkının biri, kadın uzmanı. Müşterilerimle yatıyorum. Her biri aynı kaygıyla yakınıyorlar: Artık sevilmiyorlar. Hepsi servise dahil. Acentanız, sırdaşınız, can dostunuz.

Gerçi doğru: Her biri değil. Bir ya da iki – hadi üç olsun. Bazıları milyar versen dokunmaz bana.

Helen'a anlattım. Belki tahmin etmişti – yüzümü okuyabiliyor. Bana Clare'i söyledikten sonra. Şimdi benim sıram. Garip olan şey, bir yanıyla şoke olmasıydı –ya da

iyi rol yapıyordu– benden daha fazla şoke oldu. Gerçi ardından gösterdiği tepki *gülmek* oldu. Eh, kim tahmin edebilirdi? İhtiyar babası, polis babası.

Ama bu yılların devası değil miydi – onun yarı önerdiği, yarı ısrar ettiği? Orada, mum ışığında oturup kendini şaraba, yemeğe vurmak. Bir kadını başka bir kadının belirsiz hayaliyle siliyorsunuz. Ete bastırırken anıları da geriye bastırıyorsunuz.

(Ve bu da *Helen*'ın annesinden intikamı mıydı?)

"İşte Helen – artık *biliyorsun.*"

Ne söyleyeyim? Kullanmalarına, üzerime atlamalarına izin verdim mi? Ama direndim de sayılmaz. Hatta üstlerine atlamaya ben kendim de hazırdım. Her şey dahil, ek ücret yok. İlk defa bir müşterimle yattığımda şöyle düşündüm: Peki şimdi ne olacak, ücretim – boş mu vereceğim? Ama ona ne yapacaktı ki? O yüzden çeki aldım. Bana ne yaptı?

Bir evre mi? Tedavi mi? Boş intikam mı? Farklı bir kokunun peşinde farklı bir av köpeği.

Kendimi kullanılmış, ya da boşaltılmış, ya da düpedüz lime lime olmuş hissedene kadar. Helen'ın bakışları artık meraklı, muzip, hatta hafiften dolap çevirir gibi olmayı bırakıp sadece bir parça üzgün olana kadar.

Böyle mi olmuştu? Kötüye mi gidiyordum? Kendime iyi bakıyordum (iyi yiyordum), ama kendimi bırakıvermiştim. Müşterilerimi beceriyordum. Sadece müşterilerim için olması gereken bürodaki o şişeden zaman zaman doya doya içiyordum.

Olabildiğince yozlaşmış.

Kocasının her an gelebileceğini düşündüm (adı Terry'ydi). Klasik sahne. Bir pazar sabahı: İçeri dalıyor. Çifte inti-

kam. Ama yok, dedi, böyle bir ihtimal yok. Dün geceden sonra olmaz.

Ne yaptıysa.

Ben de öğleden sonra dörtten önce gitmedim. Karanlıktan yararlanıp sıvıştım.

Yumurta kırmasını bilmiyormuş. (Yumurtaları tam olmadan ateşten almanız gerek.) Daha sonra pek de iyi yemek yapamadığını öğrendim. İyi olduğu bir alan değil. İyi olduğu alanlar başkaydı – bir büroya girip, etrafa havalı bir bakış atıp orayı nasıl şekle sokacağını bilmek gibi. Ama orada durmadılar. Dedektifliğe karşı da yeteneği varmış. Bundan asla haberi olmazdı.

Bir şey daha olur: Bir zevkleri, bir fikirleri, arzuları olur. Gizli iş. Bunu ben de yapabilirim.

Fakat Rita için sadece bir fantezi değildi, gerçekti. Yeteneği vardı, gerekli özelliklere sahipti. Bu alanda iyiydi. Ömrü boyunca hiç bilmemişti: Dedektif olabilirdi. İçimizdeki fark edilmeyen bu insanlar. Neden bir fabrikada boş karton kutu yapıp yeteneklerinizi heba edesiniz?

"Yardıma ihtiyacın var, biliyorsun George." (Küllüğü temizlerken.) "O büro darmadağın olmuş. Düzenlemen gerek – tek senle olmaz."

Böylece sonunda onu işe aldım. Yanıma aldım. Tamamen mesleki temelde elbette. Ve ona büro dışında işler –ödevler– vermeye başladım. Önce fazla hüner istemeyen işler. Ama bazı işler en iyi kadınlar tarafından yapılır, ya da bir kadının yardımıyla. Tartışmasız, başarılıydı, beni hiç yüzüstü bırakmadı. Tam bir maden. Ağırlığınca altın ettiklerini söylemeden edemeyeceğiniz kadınlardan biri.

"Ağırlığımca altın mı? Formumu korumama yardımı olmaz, değil mi George?" Ellerini kalçalarından aşağıya doğru kaydırıyor.

Şimdi orada – kaleyi koruyor.

Ben sensiz nerelerde olurdum Rita? Galiba öğrenmek üzereyim.

Ve Nash işini ona verebilirdim, neredeyse veriyordum.

53

Marsh, "Ama gerçekten geri dönüşte hiçbir şey olmamış. Mr Nash eve sağ salim dönmüş."

"Evet," dedim, "Eve sağ salim döndü."

"Sağ salim" talihsiz bir tabir oldu.

"Sekiz otuz beşte Beecham Close'a girdiğini gördün. Her zaman saatleri tam kaydeder misin?"

"Eski bir alışkanlık."

"İşi bitirmiş olsan bile mi?"

"Daha bitirmemiştim."

"'Emin olmak için', yani – eve gittiğinden?"

"Evet. Ben Mrs Nash'e eve geldiğini söyledikten sonra gitmedi, diyelim."

"Ama başka nereye gidecekti?"

"Bilmiyorum."

Önünde duran imzalanmamış ifade tutanağıma baktı. "Saat sekiz otuz beşte Beecham Close'a girdi. Yediden hemen sonra havaalanından ayrıldı. Hâlâ uzun bir zaman var. . . ."

Ama ona söylemeyecektim. Bazı şeyleri söylememek en iyisi, kafanızda kalan şeyler için de sizi tutuklayamazlar ya.

"Trafik," dedim.

Her zaman kontrol edebilir. Trafik Şubesi: M4'den A4'e doğu yönünde, yediyle sekiz arası.

"Trafik – tabii. Sekiz otuz beş. Ve Mrs Nash'in telefonu sekiz kırk sekizde kaydedilmiş. On bir dakika. Onu Beecham Close'a girerken gördün. Sonra sürüp uzaklaş-

tın. Sonra on ila on beş dakika sonra –'sezgin'den dolayı, kötü bir şey olacağını düşündüğünden– geri döndün."

"Evet."

"Neden o zaman? Neden Mr Nash eve geldiğinde değil? Neden önce gittin? Madem –müdahale edecektin– neden o zaman değil?"

"Düşünmedim –"

"Ama bir şey düşünmüş olmalısın – on dakika sonra. 'Ne yaptığımı biliyorum' dedin polise. Madem bunu dert edinecektin."

Üstünlük taslayan bakış. Bir polis polis değilken? O zaman – onu yarı yolda mı bırakmıştım? *Marsh*'ı yarı yolda mı bıraktım?

"Daha önce müdahale etmeliydim," dedim.

"Onu mu düşünüyordun –Mr Nash'i– yoksa kadını mı?"

O daireden çıktığında müdahale etmeliydim, ama bıraktım geçti. Kurtuldu sanmıştım. Sarah kurtuldu. Hepimiz kurtulduk.

"Kadını mı düşünüyordun – Mrs Nash'i bütün müşterilerini düşündüğün gibi mi düşünüyordun?"

"Onu göremez miyim?" dedim yeniden. "Sadece bir anlığına?"

Ağzında kötü bir tat varmış gibi baktı yüzüme. Gözleri çakmak çakmaktı.

"Biliyorsun bunu yapamam," dedi. İfadem hâlâ ellerinin altındaydı.

Bana uzun süre baktı, sanki uçurumun kenarında dikiliyormuş gibi – hatta yardımımı isteyebilirmiş gibi.

İfademi bana doğru itti.

"Tamam," dedi, "Sanırım yeterli. İmzala."

Sonra, "Biliyorsun – Dyson elimizde. Sonunda onu yakaladık. Yıllarca ortalarda görünmeyecek."

54

Arabayı vitese geçirip kalktım. Dört otuz olmak üzere. Beş kırk beşe kadar büroya dönmem gerek, Mrs Lucas için. Ama önce yapmam gerekeni biliyorum. Hava şimdi karanlık.

Tekrar Saab'a bindi, arabayı çalıştırmak için acele etmedi. Sessizce tekrar arabama döndüm, arabayı kaldırmasını izledim. Ben de hareket edip tekrar takip etmeye başladım, sanki bir takım gibiydik.

Wimbledon'a dönen o son üç mili bu yolculuğu son defa yaptığını bilerek katetmişti (yapıp yapacağı son yolculuğu olduğunu bilmeden): O gizli, sinsi ama bahşedilmiş yolculuk. Eve her geliş bir tür maskaralık. Sarah'nın ona nerede olduğunu sormaya gerek duymaması ve gününün nasıl geçtiğini sormaya –sorunun abesliği– zahmet etmemesi. Buradaki gülünçlük, sefillik. Ama mutsuz bir barış daha iyi demişti. Ona da söyledi mi acaba?

Şimdi hapishanede, hücrelerde ışıklar yanmıştır. Belli bir saatte hepsi sönüyor.

Nasıl sona erecekti? Nasıl sona erebilirdi? O savaşın –oradaki savaşın– sonsuza dek sürmesini istiyordu. Ya da Hırvatların yenilmesini, ezilmesini – böylece kız bir gün geri dönme fikrini aklından çıkarırdı. Ölümler, sakatlanmalar umrunda değildi. Üstelik kendisi de sağlık hizmetinde. Başka bir ülkeyi kıskanıyor, "Hırvatistan"ı, başka bir erkeği kıskanır gibi.

Mutsuz bir savaş daha iyi . . .

Ama Hırvatlar kazanmıştı, o da kaybetti.

Nasıl sona erecekti? Eh, artık biliyordu – ya da biliyor sayılırdı. Fulham'daki o daire, boş bir kafes gibi. Kendini içeriye temelli kapatabilirdi. Ama nasılsa patlamıştı.

O halde – özgür müydü, serbest miydi?

Eğer bitmek zorunda kalırsa yine "kendisi", gerçek Bob Nash olabileceği ümidi hep vardı – sadece *öteki* adam acı çekecekti. Ama öteki adam gerçek Bob Nash değil miydi (ve bu da meselenin can alıcı noktası)?

Sefillik, maskaralık, eve her dönüşünde. Ama ödenecek küçük bir bedel var, katlanılacak küçük bir acı. *Bunun* gibi değil. Hem acı sadece yolun o yönündeydi. Kendini Fulham'daki daireye atar atmaz acı onu terk edecekti. Gerçek acıyı Sarah'nın çektiğini biliyordu. O halde Sarah neden ona tekmeyi yapıştırmamış da eve almaya devam etmişti?

Tek bir neden, tek bir hayati neden.

Böylece, eğer biterse, bitmek zorunda kalırsa üzerinden bir yük kalktığını bile hissedebilirdi, tekrar nefes almaya başlayabilirdi. Hatta kendini – kurtarılmış bile hissedebilirdi. Sarah'nın bana sonradan söylediğine göre; o son günlerde üzerinde tuhaf bir dinginlik vardı. (Gerçi bu sadece gizli bir planın olduğu anlamına gelebilirdi.)

Ama artık biliyordu. Hem hâlâ o dairedeydi, hem de değildi. Yukarılarda, gökyüzünde bir yerlerdeydi, gerçekten eve gidip gitmediğini de bilmiyordu. Hem gerçek Bob Nash'di, hem değil.

Fulham'dan Wimbledon'a. Onu takip ettim. Şimdiye kadar fark etmemiş miydi? Arkasında hep aynı araba.

Fulham Palace Road'dan sola, Putney'ye doğru dön-

dü ve ben, aptal gibi neredeyse sevinç çığlığı atacaktım. Aptal gibi birdenbire seviniyordum – Sarah'nın adına seviniyordum, arabasının sesini avluya girerken duyacağı an için. Evet, hepimiz kurtulmuştuk.

Putney Köprüsü. Aşağıda kara ve görünmez ırmak. Putney High Street: Dükkânların alev alev ışıkları. Superdrug, Body Shop, Marks and Spencer. Şu bildik, güvenli dünya.

İstasyonun yanından, trafik ışıklarından geçince Putney Tepesi'ne tırmanış. Tibbet's Corner'daki dönel kavşaktan Wimbledon'a dönüş.

Putney Vale'den bir mil sürmez.

Evet, geri gidiyordu. Wimbledon Parkside boyunca uzun düz yol. Solda Parkside Hastanesi. Çılgın cambazlıklar yok – bir hastane daha, onu sedyeyle içeri taşıyacakları eski bir uğrak daha. Ama ben izliyordum, hayatının son dakikaları olduğunu bilmeden.

Sağda Common orman gibi karanlık. Sonra evlerin ışıklarının ağaçların arasından fener gibi göründüğü sessiz, bakımlı sokağa dönüyor.

Şimdi ben de Wimbledon'a doğru tekrar yola çıkarken ne yapmam gerektiğini biliyorum. Bir daha deneyeceğim. Şimdi hava karanlık, o zamanki gibi.

55

Sarah'ya hiç söyleyebilir miyim acaba? Önce daireye gittiğini? Dosdoğru eve gitmediğini. Dışarıda beklediğimi. İzlediğimi, beklediğimi.

Polisliğin bir numaralı kuralı: Sen karışma. Seni etkilemesine izin verme. Şu güzelliğe bakın: Bu bir polis işi, her şey sizinle ilgili, ama aynı zamanda – sizinle hiçbir ilgisi yok. Siz sadece olay yerindeki, olaya bakan polissiniz – yoksa işinizi nasıl yapardınız? Şu güzelliğe bakın. Size dokunulmadan, korunmuş olarak gidebilirsiniz. Ömür boyu biletiniz: Ben polisim. Ben polisim, geçeyim.

Bob da kendi dünyasında. Gerekli bir kayıtsızlık, gerekli bir katılaşma. Şurada bir jinekoloğum. Tabii ona güvenmişlerdi – kadınları. İşinin adamı. Sırdaş. Ona mahrem şeyler söylüyorlardı. Kimi zaman da, durum ve onların bir araya geliş şekilleri dikkate alınırsa, bir parça güvenin de ötesine geçebilirdi – o da bunu bilmeliydi.

Ama sen karışma.

Kötü haber verdiğinde hatta ona teşekkür bile ederlerdi. Elleri röntgen filmi, laboratuvar raporu üzerinde, orada otururken. Ama onda eski bir polisin ya da üçkâğıtçı bir polisin darda kaldığında başvuracağı bir şey yok. Bunun daha öteye gitmesine gerek yok, burada kalsın. Biz delili imha bile edebiliriz.

Bazı şeyler bilinmezse daha iyi.

Anneme asla söylemedim: Hep biliyordum. En azın-

dan *bunu* asla öğrenmek zorunda kalmayacaktı. Babam son nefesini veriyordu – güçlükle. Özbeöz babam, zaten ölüyordu, ama bir an için onu boğazlayacak gibi oldum.

Ona nasıl söyleyebilirim? O fikir aklıma geldiğinde bile, orada oturup bekledim. Sanki bir el –başka birinin eli– omzumdaydı: Buradan kıpırdama.

Seninle ilgisi yok. Zaten sen polis bile değilsin. Hem senin burada olduğunu kimsenin bilmesi gerekmiyor. *Seni* kimse izlemiyor.

Hem iyi polisler bile çok geç kalabilir.

Ona nasıl söyleyebilirim? Dışarı fırladığımı, onu görünce kalbimin yerinden fırladığını. "Kalbim yerinden fırladı": Kelimeler. Onu öldürmeden bir saat önce onu gördüğüme, yakında Sarah'nın olacağını anladığıma sevindiğimi.

Ve tabii bazen haberler –röntgen filmi, rapor, delil– *iyi*dir. O zaman elinizde olan güç. Yüzlerinden geçen ışık. Tamam, sorun yok, bırakılıyorsunuz.

Bunu sonuna kadar görmekten, emin olmaktan başka ne dileyebilirdim? Sonra da uçup gitmekten, Kristina'nın İsviçre'ye uçuşu gibi.

Seviniyorum: Kendi kaçışıma.

56

Arabayla Beecham Close'a giriyorum. Sanki oymuşum, iki yıl önceki bir gecede Bob Nash'mişim gibi.

Bu sefer beni hiçbir şey, hiçbir görünmez bariyer durduramaz. Onu da kimse durdurmadı, oysa durdurmalıydı. Kordonlar çekilir olaydan sonra.

Karanlık ve sessiz. Beşi on geçiyor, ama gecenin ortası olabilir. Çitlerin ve bahçe kapılarının ötesindeki pencerelerin ışıkları geri gidiyormuş gibi görünüyor.

Tüm sokak tarafından hatırlanıyor mu, kaydedilmiş mi? Bu gece, tam da bu gece, iki yıl önce. On dört numara. Hadi kapılarımızı kilitleyelim, kimseyi içeri almayalım – ne olur ne olmaz.

Ama tabii ki böyle olmadı, öbür türlü oldu. Sarah onu bekliyordu –yemek onu bekliyordu– mutfaklarında. Zaten içerde olana kapınızı kilitleyemezsiniz.

Ya da unutuldu mu? Kasten kayıtlardan silindi mi? Kayıp bir dosya. Yok, burası değil. Başka bir yeri düşünüyorsunuz herhalde.

Dubrovnik'deki caddeler. Hırvat köylerinde. Duvarlar, avlular, meydanlar. O burada oldu.

Hem iki yılda sokaklar değişir, insanlar taşınıp gelir, taşınıp gider. Anılar dağılır. Belli bir noktada belki yeni gelenlerden söz edilir: Biliyor muydun . . . ? Ama hayat devam eder.

Hatta on dört numaranın kendisinde bile. Metruk bir ev gibi, lanetli bir ev gibi boş da durmuyor. Satılması o kadar uzun da sürmedi – bunu biliyorum. Düşük bir fi-

yat, çabuk anlaşmak için – yaygın bir şey. Ama böyle bir sokak ve muhit için gerçekten kelepirdi. Nasıl ele alındığı emlakçının sorunu. Gerçi aylar geçmişti aradan. Hem zaten: Bırakın alıcı dert etsin.

Ama bir ev önce temize çıkarılmalıdır: Boş mülk. Her zamanki gibi bir iş değildi, dedektiflik işi değildi. (Asla ücret almadım.) Fakat görevler sonuçta türlü şekil ve büyüklükte olur. Kural kitabı yok. İnsanların sizden yapmasını isteyeceği şeyler . . .

Onun temsilcisi gibi bir hava takınıp davrandım. Kimin umurunda hükümlü katilse? Onun temsilcisi *ben*dim –boşverin emlak temsilcisini– Mrs Nash'in kişisel temsilcisi. Temsilcisi olmuştum, hâlâ da öyleydim. (Her zaman da olacağım.) Talimatımı aldım: Bir dizi anahtar verildi.

Evet, ailesi vardı. O da tek bir oğul. Seattle'da. Babasının toprağa verilmesi, annesinin de müebbet alması dolayısıyla gelmişti. Sonra tekrar uçakla dönmüştü. Hani ne derler, ellerini yıkayıp geri çekiliyordu. Gerçi siz ne yapardınız? Eğer anneniz –

Eğer babasının Hırvat bir sığınmacıyı becermekte olduğunu keşfetseydi epey kötü olurdu. Ama asla öğrenmek zorunda kalmayabilirdi de.

Fakat şimdi burası onun eviydi, elden çıkarmak için. İçinde annesinin eşyalarıyla. Sarah onun iznini almıştı (bir avukattan mektup) ve ben de talimatımı almıştım. İsmini söylemeyecek kadar tecrübeliydim. Michael . . .

İşte ben. Birkaç anahtar. Emlak bürosundan Nicholls. Ama o fazla soru sormak istemedi. Marsh gibi değildi. Bir de avukat Heywood vardı – ve avukatlarla özel dedektifler, ne diyeyim, iyi geçinmeleriyle ünlüdürler.

Dedektiflik işi değil mi? Ama dedektiflik işiydi, öyleydi. Hem –anahtarları boşverin– gizli girişi ve gözeti-

mi bilmiyor muydum? Yarı ruhsatlı bir hırsızın bütün becerileri.

Sarah'nın evi, bir zamanlar onun yuvası. İçerisini bir kiracı gibi dolaştım. Özel olarak ayarlayıp başka bir yerde buluşmak zorundaydık, ama kısa bir süre evinde konuk oldum. Evin içinde, bir dalgıcın gemi enkazı içinde yüzdüğü gibi dolaştım. Daha önce mutfağa kadar gidebilmiştim.

Şimdi bilemezdiniz, tahmin edemezdiniz. Döşemede bir iz bile yok. Oysa şöyle bir düşününce, her mutfakta elli öldürücü silah, kancalara asılı, çekmecelere istif edilmiş olarak durur. Burada kaybetmişti Bob kanını, kan etrafa yayılmıştı. Burada oturmuştu Sarah, titriyordu, tutuklanmıştı ve burada oturuyordu Kristina, bir zamanlar köşedeki masada . . .

Odaların, evlerin masumiyeti. Basiretleri, suskunlukları. Harika bir mutfak, harika bir şekilde donatılmış. Bakır tavaların üzerine vuran kış güneşi. Salonda, yemek salonunda, kurulmuş, yaşanılmış bir konfor hissi – ya da standartınıza bağlı olarak bir lüks hissi. İyi hayat, tatlı hayat. Hayatların döşeniş şekli, eşyaların etrafta toplanış şekli. Halıların, minderlerin, aynaların, vazoların masumiyeti. Burada kim yaşamıştır acaba?

İlk defa Helen'ın hatırına sanat galerilerine gittiğimde hissettiğim şeyi hissettim. Adeta bir şekilde davetsiz misafirmişim gibi, yanlış bir kapıdan içeri dalmışım gibi. Ayakkabılarımın gıcırdaması. Hayır, dokunmak yasak.

Ayrıca burada beni aşan şeyler de vardı, hem aşan hem aşmayan – anahtarlarım vardı. Burada da resimler var. Sanki çıplak duvarlar hüzünlü şeylermiş gibi. Belki de öyledir.

Ve kitaplar, bir sürü kitap. Yukarıda (Bob'un Kris-

tina'nın üç beş acınası eşyasını taşıdığı yukarısı), arkada, tamamen kitaplarla çevrelenmiş bir oda vardı. Sarah'nın odası tabii: Çalışma odası. Çalıştığı, çevirilerini yaptığı yer. Bu onun masasıydı. Bu onun sandalyesiydi.

Oraya oturdum, ellerimi masanın üzerine koydum, parmaklarımı nazikçe üzerinde gezdirdim. Önde bahçeye bakan bir pencere. Çıplak ağaçlar. Çimler – fotoğrafın çekildiği yer. Bob'un eski ceketi. Ama çepeçevre kitap vardı. Bir sürü kitap. Yabancı dillerde kitaplar da.

Sandalye döner sandalyeydi. Başım döndü. Kitaplara bakıp derin derin nefes aldım. Hah – sanki okumadan olurmuş gibi, sadece nefes alarak içeriklerini anlayabilirmişiniz gibi. Kitaplar, bana göre değil, eylem adamıyım ben. Polis, hırsız yakalayan. Hep ayakta olacaksınız.

Ama aslına bakarsanız yüzde elli izleme ve düşünme, yüzde elli kafanızda.

Peki bu odayı, bu kitapları, bu masayı kullanmış kişi –belli ki epey kafasında yaşamış– acaba böyle bir eylemi yapar mıydı, yapabilir miydi? Bir bıçağı kapıp –?

Dedektiflik. Sezgi.

Kitaplarını içime çektim. Bir tanesini aldım. Kelimeler bulanıktı. Benim boyumu aşar. Ama içinizde neler olduğunu hiç bilemezsiniz. . . .

Daha başlamadı – sadece yemek pişirebileceğimi keşfetmiştim. Ama eski bir yasa uygulayıcısı (daha garip şeyler oluyor) bir katilden ders alabilir.

Merdiven sahanlığı boyunca ilerledim. Marsh da bunu yapmıştır, bütün evi kolaçan etmiştir. Daha fazla delile ihtiyaç olduğundan değil. Sırf kendini tatmin için, titizlikten, meraktan. Böyle bir ev, böyle bir yuva – içinde yok yok.

Burası da *onun* odası olmalı, Kristina'nın odası – en

azından belli bir zamana kadar. "Misafir odası" diye planlamışlardı, Michael başını alıp Amerika'ya gittikten sonra. Düzenletmişler, banyo ilave etmişlerdi. Misafirlerin gelip kalacağı hayatlarındaki bu yeni evre.

Eh, bir misafirleri oldu.

Kristina burada duş almıştır. Burada uyumuştur. Bir gün –üç yılı geçti– gözyaşlarını sildikten sonra pahalı bir hücredeymiş gibi buradaki yatağın üzerine oturmuştur. Hırvatistan'dan geldi. Ama şimdi olduğu yer, olmak zorunda kaldığı yer burasıydı. Wimbledon.

Ve burası da –sahanlığın öteki yönünde– Sarah'nın yatak odası olmalı – onların yatak odaları.

Ama Bob'u düşünmedim, onu hiç düşünmedim. Yatağın üzerine oturup nefes aldım.

Kışın boş bir ev. Soğuktu. Paltom hâlâ üzerimdeydi. Dedektif işi değil mi? Fakat aradığım şeyi henüz bulmamıştım. . . .

Talimatımı almıştım, açık seçik talimatımı. Evin içindekilerle ilgili. Küçük bir iş değil.

"Kurtul hepsinden George. Sat, at. Hepsini birine sat gitsin, ne verirse."

Sanki istediği şey, her şeyi tümden iptal etmekti.

"Özel şeyleri, kişisel şeyleri de mi?"

"Yak hepsini. Yak o boktan şeyleri."

Ama itaat etmedim. Talimata uymadım. Nasıl kontrol edebilir ki? Hem zaten bir gün, bir zaman bana teşekkür edebilir. Saklanmış bir şey. Ben de bunu arıyordum: Kişisel eşyalar. Benim işimde genellikle bunun peşinden gidersiniz. İpuçları. Kanıt. Sadece o öteki, iptal edilmiş hayatın değil – o bir hayata kıymadan önceki. O çok uzak ve olağanüstü hayatın da: Benim onu tanımadan önceki hayatının da.

Ve buldum. Albümler, fotoğraflar, ıvır zıvır – atılma-

vip kenara konmuş şeyler. Kanıt mı? Kanıttan da öte. Gözle görülür, kıymetli delil. Beş yaşındayken Chislehurst'de çekilmiş bir fotoğraf.

Geleceğin ne göstereceğini kim bilebilir?

Çeşitli ziyaretler. Küçük bir iş değil ama yine de idare ettim. Taşımacılarla eksperlerle mezatçılarla anlaşmalar. (Bunların bir zamanlar kime ait olduğunu kimsenin bilmesi gerekmiyor.) Ama kolileri bağrıma basıp kendim taşıdım, içinde özel seçkilerin olduğu karton kolileri. Southfields'daki eski deponun bir köşesine bütün kitaplarını, birkaç klasör kâğıdı ve ufak tefek şeyleri istif ettim.

"Boş mülk." Garip bir ifade. Kelimelere bakarsanız. Benim sahip olduğum şey galiba: Sahip olmaksızın mülkiyet. Hiçbir şeysiz mülkiyet: Hiç sanmıyorum.

Ve *onun* bir zamanlarki hali gibi, yüzünün hali, benim vazgeçmeyeceğimi anlamadan önceki o haftalardaki hali. Onun yüzü, ama yüzde hiçbir şey yok, *onun* yüzü ama hiçbir şeysiz. Ta ki bir gün –

Defalarca ziyaret. Orasını adeta kendimin yapmıştım: On dört numara, kampım, ikinci adresim. Komşular dikizliyordu. Aldırmadım. Bir ajan, bir temsilci, tastamam talimatıyla.

Derken bir gün kapıyı son defa kilitlemem gerekti. Oraya tekrar giremem.

Ağır ağır seyrediyorum, devriyeye çıkmışım gibi. Ya da niyeti bozuk biri gibi. Eğer şimdi dikizliyorlarsa ve görmüşlerse; hatırlamaları, tahmin etmeleri mümkün mü acaba?

On numara, on iki numara. . . . Ve işte orada. Dolmuş, tabii. Işıklar yanıyor. Bu gece ne hissediyorlar acaba? Titreme, ürperme mi? Omuz mu silkiyorlar? Yoksa hiç *bilmiyor* olabilirler mi? Nicholls'ın sattıklarından farklı bir

millet olabilir. Onların adı Robinson'dı, ama gitmiş olabilirler. Ve bütün bir sokak işbirliği yapmış olabilir. Bazı şeyler bilinmese daha iyi. Kristina gibi, Cenevre'de uçaktan inerek . . .

Bahsetme, tek kelime bile. Bırak kendileri öğrensin. Onların sorunu – tabii sorunsa. O eski defterleri yeniden açmak istemiyoruz. Hiç olmamış gibi devam et. Hem istenilen o değil mi? İyi bir sokak: Öyle şeyler burada olmaz.

Rachel'la ben evimizi, ilk doğru düzgün evimizi satın aldığımızda –Fairacre Sokağı– komşuların yüzünde, hatırlıyorum, öyle bir bakış vardı. Gülümsemelerin ve bariz esprilerin arkasında. Sokaklarında bir polisin olması onları rahatlatır diye düşünürsünüz. Ben de o zamana kadar polis müfettişi olmuştum. Sivil kıyafetler, takım elbise kravat – tıpkı onlar gibi. Bilinmeniz gerekmiyordu. Ama o zaman yıl '78'di. Polisi kim severdi? Her neyse, zaten mesele *ben*, George Webb değildim pek –George ve Rachel Webb, ve küçük Helen, yirmi dokuz numara– uğraştığım bütün o *şeyler*di, yani oradaki benimle gelen her şeydi. Buralarda istenmiyordu.

Fairacre Sokağı.

Ve burada Callaghan Malikânesi'nden milyonlarca mil uzakta olabilir. Aslında on milden az. Ama milyon kadar. Bütün bu fikirler.

Ve o – sığınmacı kızı da asla istememiştik. Haklı değil miymişiz?

Arabayı karşıya park ediyorum. Haberleri bile olmayabilir, bu gece bile. Belki de onlara söylemeliyim. Kapıyı çalıp. Size bilgi vermeye geldim. . . . Teşkilatta yaptığımız gibi. Birilerinin yapması gerek. Bunun gerçek eğitimi yok: Acıyla uğraşmanın.

O gece de meydana gelebilirdi. Kilide anahtar sokulmadan. Bir polis arabası, evet – ama sadece kapıyı çalarak.

Kontağı kapatıyorum, ışıkları söndürüp oturuyorum. Bildik bir durum. Sanki bir vaka üstündeymişim de gözetliyormuşum gibi – gerektiğinde koltuğumdan direksiyonun altına kaymaya her an hazır vaziyette. Rahat değil, onurlu bir iş değil, ama işin gereği.

Ama tabii izlenecek bir şey yok. Sanki aynı gece olduğundan bir şeylerin sil baştan olması gerekirmiş gibi.

İşte tam buradayım, görevde, olay yerinde.

Oradan döndü. Onu gördüm. Takip etmemiştim ama yolun sonundan görebiliyordum. Çite dayalı iki yandaki o iki kare tuğla sütunun arasından döndü. İkisinde de yangında kırmanız gereken cam plakaları gibi bir camın arkasına konmuş küçük dış aydınlatma lambası vardı. Şimdiki gibi o zaman da ona kılavuzluk etmek için yanıyordu. İki beyaz ışığın arasından süzülen iki kırmızı arka lambasını izledim. Sonra döndüm, sürüp gittim.

Karanlıkta oturuyorum. O kara tat. Geleceğini biliyordum.

Bu gece bu sokakta kimsenin düşünmediği bir şey var, bahse girmeye hazırım. Sarah Nash şimdi nerede?

Sokak lambasının altındaki çim patikanın donmaya başladığını, her bir çayır tanesini sertleştirdiğini neredeyse görebilirsiniz. Sabahleyin başka bir beyaz örtü daha olacak.

Gece kendi bölgemi turlarken ya da Panda etrafında volta atarken, bir rüyadaki gibi gözetlemekte olanın sadece kendim olduğu hissine kapılırdım. Sanki dünyayı şahsen ben yatıracakmışım da, ben olmasam bir güne daha çıkamazmış gibi. Saçma.

Bütün evler, filo filo, geceyi yarıp geçiyor. Sabahları da hepsi hâlâ orada. Hep benim sayemde.

Bütün evler. Gece bekçisiyim ben. Kaldırın evlerin çatılarını, kaldırın kapaklarını, ne görürdünüz? Toplam olarak ne olurdu? Hayal etmeye başladığınızdan daha fazla ıstırap ve nefret mi? Yoksa asla tahmin edemeyeceğiniz gizli mutluluklar, iyilikler ve merhamet mi?

Ama bunu kimse yapamaz, değil mi? Öyleyse nasıl biliriz? Evlerin çatılarını kaldırın, içeriyi dikizleyin. Polis dışında.

Polis – açın.

57

Hep benim hatam. Onu durdurabilirdim, müdahale edebilirdim, yeterince şansım oldu. Havaalanında, terminalde, otoparkta. Apartmanın dışında.

"Mr Nash? Konuşabilir miyiz?"

Aptal gibi bir de sevinmiştim.

Düşünmedim. Beecham Close'a dönüşünü izledim. Sekiz otuz beş. İşim bitti.

Ya da bitmedi. Çünkü işe rapor da dahil. Onlardan biri asla olmayacaktı. *Nasıl* vedalaştıklarını bilmek istiyordu (*tabii* veda ederlerse): Onun gözleri olacaktım. Sanki kendi gözleriyle göremezmiş gibi.

Ama düşünmedim.

Arabayla on dört numaraya girdiğini izledim. Sonra sürüp uzaklaştım. Sanki bana verilen talimat şuydu: Kocamı istiyorum, ölü ya da diri. Sanki çoktan beri mezarı başında dikiliyordum, ağzımın içi kapkara.

Hayır, Marsh, hiçbir şey düşünmedim, hiç düşünmüyordum. Arabayla uzaklaşırken o on, on beş dakika düşünmeyi bırakmıştım, sanki ben de ölü bir adamdım.

Neredeyse ben de eve gelmiştim. Eve giden bir adam. Sonra durdum. Lastiği bağırtan acı bir frenle. Kavşak yoktu, kırmızı ışık yoktu. Apaçık yol. Durdum. Bir sezgi, Marsh, öyle diyelim. Sanki bir şey göğsümden vurmuştu beni. Araba kendiliğinden dönüyor gibiydi: U dönüşü, yine bağıran lastikler. Sanki telefon doğrudan ba-

na gelmişti. Sireni açmalıydım, yanardöner lambayı takmalıydım, ama polis değildim.

Ama birileri bunu yapmaya çoktan başlamıştı: İki polis arabası (daha da gelecekti) ve bir ambulans yola çıkmıştı bile.

Tekrar Beecham Close'a yola çıktım. Daha da büyük bir aptallık etmiş olabilirim. Yine sevinmiş miydim? Yoksa başımı ellerimin arasına alıp orada oturmuş muydum – tam burada? Sezgi mi? Hiçbir şey olmayacaktı. Wimbledon'ın tam göbeği. Yine duracaktım, kalbim çıkacak gibi. Aptal! Aptal!

Ama bildiğiniz bir şeyler. Dedektiflik değil, hatta sezgi de değil. Biliyorsunuz.

Ve iki polis arabasıyla ambulans benden önce oradaydılar, daha önce gördüğüm bir şey gibi. (Benim işim bir zamanlar bunun gibiydi.) Eğer beş dakika önce davransaydım ilk gelen ben olabilirdim.

Müdahale etmeliydim.

"Mr Nash? Beni tanımıyorsunuz ama – ben sizin karınızı tanıyorum."

Ya da daha iyisi, binlerce kez daha iyisi, ikisinin birlikte uçakla gittiğini görmek olurdu. Ona söylemek için telefon ederdim. "Mrs Nash?" Daha kötü ve daha iyi. Asla bilemeyeceğimiz şey.

Tabii ki daha iyi olurdu. O kan gölü içinde uzanıp yatmazdı. Sarah da orada titreyerek oturmazdı. Ve o gece –kaç defa hayalini kurdum, provasını yaptım?– geri dönen, kapıda zili çalan, içeri giren sadece ben olabilirdim.

Coq au vin kokusu içine.

Yalpalayarak durdum. Dışarı fırladım. Az önce dikilmiş polisin yanından hışımla geçtim. Açıklamadım, beni dur-

durmadı. "Polis! Polis!" dedim. Anlaşılan bir de, "Ben dedektifim, ne yaptığımı biliyorum," demişim. Ön kapı açıktı, içeri daldım. İçeride cinayet sahnesi vardı. Cinayet manzaralarını biliyordum. Derin dondurucuya giden şeylerin hissi.

Ama bu farklıydı, son derece farklı. Sıcaktı. Yemek kokusu vardı, harika bir şey kokuyordu, sizi adeta kucaklıyordu. Bob yerde kan gölü içindeydi. Köşede üzerinde mum olan bir masa vardı. Ve Sarah bir sandalyede oturmuş titriyordu. Saçı ve yüzünün makyajı adeta bir kutlama için yapılmıştı, inci kolye, vücuda yapışan siyah bir elbise. Onu böyle hiç görmemiştim. Bir sevgiliyi beklerken. Bana şaşkın şaşkın baktı, benim olduğuma inanamamış gibi. Ama zaten şaşkın görünüyordu, sanki her şey artık onu sadece şaşırtırmış gibi, sanki sadece şaşkınlık olabilirmiş gibi.

58

Ve aslında Bob kızla uçup gitmişti. Ya da gitmiş kadar olmuştu. Orada, yukarıda onunlaydı, o kurtarıcı havada, buna inanıyorum. (Sarah da görmüştür.) Sadece cansız bedeni aşağıdaydı.

Ve yukarıdaki kız ne biliyordu? Ani bir telaşa kapılmış mıdır: Bir ürperti, bir sıcaklık, bir aura? Uçaklarda kaç defa hayalet tespit edildi? Ama bilinmese daha iyi. Olunacak en iyi yer: Bilmeyeceğiniz yer. Erkek kardeşi nasıl öldü, anne babası nasıl öldü? Öğrenmek için mi geri dönüyordu? Biraz hafiyelik işi. Bütün kan gölleri. Boşverin Wimbledon'ı, boşverin Beecham Close'u.

Uçağı çoktan İsviçre'ye doğru iniyordu. Evlerin ışıkları, dağ yamaçlarına dağılmış resimli kitaplardaki şalelerin ışıkları. Ay ışığı vurmuş karın pırıltısı, bir gölden yansıyan titrek ışıklar.

Kız hiç öğrendi mi acaba? Tesadüfen ya da bilerek? Yoksa havanın o sayfasını kapatmış mıydı –meselenin özü bu muydu?– yüzünü (ve yüreğini) katılaştırmak: Hâlâ zaman varken giden yolcu salonuna giderken?

Gerçekten Hırvatistan'a gitti mi peki? Şimdi orada mı?

Büyük yabancı bir şehrin ışıkları şimdi altında onu karşılamak için yükseliyor. Lüks hayat, iyi hayat. Diplomalı bir mütercim, çevirmen, bir dünya vatandaşı.

Onu hâlâ Cenevre'de görüyorum, [illegible]'de iş bulurken görüyorum (sadece bir fantezi). Görüyorum onu, evet, eski vatanına dönerken –yeni vatanına– ama sadece resmi bir ekibin bir üyesi olarak. BM mütercimi, gözlem-

cisi. Diplomatik referans mektupları – ama onun kişisel bağlantıları. Savaş sonrası yeniden inşa ve rehabilitasyon. Savaş suçlarının soruşturması. Asla tamamlanmayacak bir iş.

BM'de, ayak sürüyen, işleri yüzüne gözüne bulaştıran barış bekçileriyle çalışmak. BM, iş-işten-geçtikten-sonra-akıllanan uluslararası polis.

59

Sarah çevirisini yakında bitirecek. Ben bitirmesini istemiyorum, o da istemiyor. Bir cankurtaran. Benim projem de. Ziyaretlerimde bazen başka hiçbir şey konuşmuyoruz.

İki yıl önce Gladstone's'da olduğu gibi, yalnız bir farkla, şimdi ziyaretçi odasındayız. O zaman asla olamayacağını düşünmüştüm: Çok zaman önce olmuş bu şey hakkındaki notlarımızı değiş tokuş etmek için buluşuyoruz – hayatımızda daha acil bir şey yok.

Her şey Sedan Muharebesi'nde çuvalladı. 1870: Eugénie daha kırklarında, körpe biriydi. III. Napolyon Prusyalılar tarafından bozguna uğratılmıştı.

Felaket, çöküş. Chislehurst'e sürgün.

Askeri bir deha değildi amcası gibi –meşhur Napolyon– ama kendi ordusunu savaşa götürdü ve bir keresinde, daha önceki bir savaşta İtalya'daki Avusturyalılara karşı (orada ne arıyorlardıysa) çarpıştı, iki büyük muharebe kazanmıştı: Magenta ve Solferino. Avusturyalıları İtalya'dan silip süpürebilirdi ama Solferino'da askeri durdurdu, hikâyeye göre tek sebebi vardı, kan görmekten bıkmıştı.

Buralara kendim için baktım. Ev ödevi. Magenta, Solferino. Sedan'a baktığım gibi. Bir zamanlar Dubrovnik'e baktığım gibi. Ve öteki hikâyeyi buldum.

Büyük projeleri olan İsviçreli bir işadamı varmış. Kendisine destekçi arıyormuş ve en tepeye kadar da gitmeyi düşünüyormuş: İmparatora kadar. İmparator da

ülkede olmayıp İtalya'da bir savaşta olduğundan, onu aramaya oralara kadar gitmiş. Fakat imparatoru bulmak yerine Solferino Muharebesi'nin hüsranına denk gelmiş, bu da onun büyük projelerini ve hayatını değiştirmiş.

Yaralılar ve ölenler için elinden geleni yapmış orada. İsviçre'ye dönünce savaşın ıstıraplarını dindirmeyi yeni işi edinmiş. Kızıl Haç diye bilinen şeyi kurmuş, o da Cenevre Sözleşmesi'ne öncülük etmiş, oradan Milletler Cemiyeti'ne, sonra da BM'ye gelinmiş.

Kızıl Haç. Herkes onun taraf tutmak için orada olmadığını, sadece ilkyardım verdiğini bilir. Tarafsız bir kurum: Yardım ve merhamet. Cenevre Sözleşmesi de bir barış reçetesi değildir, sadece der ki –neredeyse bir saçmalık– eğer savaşların yapılması ve insanların birbirlerini öldürmesi zorunluysa, o zaman hiç değilse bu belli kurallara göre yapılmalıdır.

İsviçre'nin kendisi –hiç gitmedim– tarafsız ve güvenli olmakla, meşhur, dünyanın geri kalan kısmının sorunlarını halletmek için gittiği bir yer. Temiz hava, klinikler ve bir sürü kar olan bir yer. Ve bankalar ve çikolatalar ve kol saatleri. Uygar bir ülke. Kusuru, söylediklerine göre, bir parça sıkıcı olması. Güvenli, heyecansız bir yer.

Ben hiç gitmedim, ama giden Kristina'yı düşünüyorum – hâlâ da orada olabilir.

Bütün dünyanın İsviçre gibi olmasını kim isterdi? Uygarlığın ve barışın olduğu her yerde dünya öyle değil midir? Ağaçların arasından sızan evlerin ışıkları, hiçbir şeyin olmadığı sessiz sokaklar. Napolyon ve Eugénie, Sedan Muharebesi'nden sonra, İsviçre'ye kaçabilirlerdi: Göl kenarında bir villa. Onun yerine Chislehurst'e yerleştiler, geleceğin golf sahasına.

Öyleyse gerçekten ne istiyoruz? Barış mı? Gerçekten mi? Heyecan mı? Gerçekten mi?

Galiba Helen artık beni anlamıyor, bugünlerde en azından. Zor zamanda bana yardım etmek için, Kızıl Haç olmak için (ama o taraf tuttu) yanımdaydı. Ama bu, şimdi bu, benim için aklından geçirdiği, benim için dilediği şey olamaz. Hayatımdaki bu kadın. İki haftada bir iki sene boyunca bu mahkûmu görmeye gitmekteyim. Bu katili.

Benim için endişeleniyor belki. Olayların şekillenişi ne tuhaf oldu. Benim kavgacı kızım: İkimiz savaştaydık. Hiç anlamadım. Şimdi tersine döndü. Bir tür gizli aşk: Sır değil, ama tam olarak ortaya çıkamıyor.

Clare'le en nihayet tanıştım – ikisi birlikte nihayet iş kurduklarında: İçmimari. Nasıl oldu da küçük açılışlarına davetiye almadım? Ve onunla tanıştığımda ilk düşündüğüm şey şuydu: O karısı, Helen da kocası. Böyle şeyler düşünmemek gerekir belki ama işte öyleydi.

Notting Hill'de küçük bir büro, küçük ama iyi donatılmıştı. Herhalde içmimari buydu. . . . Tepside şarap ve başka şeyler. Tanımadığım insanlar. Hemen anlıyordunuz: Clare hostesti, insanlarla ilgilenen kişi –güler yüz, canlılık– Helen da işin beyni.

Bir yıl kadar önce. O zamana kadar tanışmamamın nedeni belki de Helen'ın benim Clare'den hoşlanabileceğimi düşünmesiydi. (Bu düşünce benim de aklıma geldi.) Özgür olduğum ve hatta belli bir dönem bunu söyleyip durduğum dikkate alınırsa . . .

Ben bir utanç vesilesi olabilirdim.

Ama şimdi tabii ki başım bağlıydı. Ve Clare'e, o küçük partide, tuhaf bir şey olarak görünmüşümdür: Helen'ın babası, eski polis (bir nedenle atılmış), o ola-

ya karışmış bir özel dedektif. Bir cinayet! Ve bu bağlantıyı kurmuş. Nash Vakası.

Tuhaf biri. Eksantrik.

Clare'den de hoşlanmıştım – bir yere kadar. Hoş bir kadın. Yüzünü sizin yüzünüze yakın tutan cingöz, hazırcevap bir kadın. Kocası memnun, imrenildiğini bilerek kendi kendine gülümseyip arkada otururken bütün konuşmayı yapan, büyüleyen türden bir kadın. Adamın tabii zaman zaman biraz kaygılandığı da olur.

Ortada bir koca yoktu tabii, ama ben bunu bir evlilik gibi görmüştüm. Helen'a şöyle söyleyebilirdim (ama nasıl söylersiniz?): Tebrikler, kadınlarını iyi seçiyorsun.

Clare beni etrafta dolaştırdı, kadehimi tazeledi, dirseğimi avucuyla tuttu, sanki soğuktan gelmişim gibi, çok uzaklardaki bir diyardan. Bu esrarengiz konuk.

Ve tabii öyle bir ihtimal yoktu. . . . Birden fazla nedenden. Tamamen güvenliydi.

"Helen sizin – bayağı iyi bir aşçı olduğunuzu söylüyor. . . ."

İçmimari. İç tasarım. Onların da "müşterileri" olacaktı. Düşündüm: Hep aynı oyun. Bir büro açarsınız, ihtiyaçları karşılarsınız. Babamın stüdyosu, çiçekçinin yanında, Chislehurst'de. Benim kendi dükkânım, Solaryum Merkezi üzerinde. Bir farkla belki. Son çare yeri.

Ben de biraz farklıyım. Sonunda o bir av. Karanlıkta iki göz.

Yapı iskeletleri ve bağlantı parçaları, perdeler ve renkli planlar. İyi hayat, tatlı hayat, geceleri ışık yanan pencereler. Benim haydut kızıma ne oldu? Benim sanatsever kızıma?

Barış mı? Heyecan mı? Uygarlık ne için? Evlilik İş-

leri: Bu benim oyunum. Her zaman hoş değildir ama ben Kızıl Haç değilim ki. Ve ben Evlilik İşleri yaptığım sırada, anlayabildiğim kadarıyla, yıllarca güvenli, mazbut ve yerleşik hayat yaşamaktan dolayı bir şeylerini kaybetmiş, bir şeyleri eksik kalmış, sıkılmış, sırf bu yüzden de zararlı çıkıp, savaşan pek çok çift gördüm.

60

Dışarıda oturup gözetliyorum. Ne görmeyi umuyorum Tanrı bilir. Evler kıpırdamazlar. İçlerinde binlerce şey meydana gelebilir ama kaşlarını bile oynatmazlar, bir an bile. "İmparator Napolyon burada öldü."

Ama mutlaka şimdi oradaki insanlar biliyorlardır – her kimseler. Burada olmuştu, bu gece olmuştu. Ve bir zamanlar en iyi niyetlerle her şey burada başlamıştı, üçüyle: Bob, Sarah ve Kristina. Bir peri masalı, bir mini-İsviçre.

Ben sahneye çıkmadan önce.

Perdeler çekili. Kehribar rengi bir ışık. Kaç defa böyle oturup görmeden izledim, bilmeden tahmin ettim. İçeride ne olduğunu nasıl biliriz?

Ömrüm boyunca bilemeyebilirdim. Göğse bir darbe. Gerçi bilmekle ne ilgisi var? Ben Sarah'yı doğru dürüst bilmiyordum ki. Onunla üç kere görüşmüştüm. Bir kahve, bir içki. Sarah Nash, bir müşteri. Ne yapabileceğini bilecek kadar tanımıyordum. Yine de yaptım, biliyordum, direksiyonu fır döndürdüm, arabayı çevirdim. Onu tanımıyordum, tıpkı onun kendisini tanımadığı gibi.

Sahip olma ya da alıkoyma – hatta bilme bile değil. Dosyalara giren diğerlerine benzemiyor bu. Dolaptaki dosya, kafadaki dosya. Fotoğraf, parmak izi, ayırt edici izler. Bu seferki vakada dosya daima kaybedilmiş olacak. Adil değil, doğru değil, yasaları aşıyor, ama tersine de işliyor. Her kimseniz, her ne yapıyorsanız, *sizin*

kaybolup gitmenize izin vermeyecek biri her zaman olacaktır.

Yasaları aşmak. Ben de kim olduğumu hiç bilmiyormuşum, kendimi hiç tanımamışım. Direksiyonu fır döndürdüm. Wimbledon'a, Wimbledon tepesine doğru gaza bastım. Uzay boşluğunda düşüyor gibiydim.

Tam burada durdum. Polis memuruna çarpıp geçtim. Memur bey, aynasız, tahtakoz mavili çocuk. "Polis." Ve işte cinayet mahallindeydim, bütün gözler üzerimde, sanki fail bendim de yapanın ben olduğumu ilan etmeye, itiraf etmeye gelmiştim.

Sarah bir sandalyede oturuyordu. O da –kendi evinde– durduk yerde, başka bir dünyadan ortaya çıkıvermiş gibi görünüyordu. Yanında bir kadın polis dikiliyordu. Farklı şartlarda, farklı bir hikâyede, kadın polisin kolu ona sarılmış olabilirdi. Ve bunu önceden bilmiyor olsaydım (ama biliyordum) artık biliyordum. Daha önce hissetmemiş olsaydım, şimdi hissediyordum. Kalbe saplanan bir bıçak.

Bob'un cesedi ikimizin arasındaydı. Birbirimize baktık, şaşkınlıkla. Buna yüksek sesle orada ve o sırada polis tanıkların önünde yemin edebilirdim. Dünyanın sonları. Ötesi.

61

Rita. "Ama mecbur değildi, değil mi?" dedi.

Bana kayıtsız ama aynı zamanda da keskin gözlerle bakıyordu, yumuşak ama sert bir şekilde, Marsh'ın bir versiyonuymuş gibi, soluk pembe bluzlu Marsh – büroda bir karakoldu sanki. Kendi bürom, ama Rita beni bir oturuma çağırmıştı.

"Adama bıçağı sokup. İntikamını almak – o şekilde."

İhtiyatla aynı zamanda da küçük bir zafer parıltısıyla bana bakıyordu. Ee, George, orada boyunu aştın. Ama şimdi tekrar sahile döndün, sahilde benimle güvendesin.

Çay, şekerli ve demli. Sorma zahmetine bile girmiyor. Elinde kendi çay kupasıyla içeri girip masanın yanına yerleşmeden önce izin istemeye bile zahmet etmiyor. Ertesi sabah. Ertesi sabahları bilir. Belki de tam o zaman kendi küçük intikam operasyonunu ya da her ne idiyse onu hatırladı. Ben dışarıda bekliyor, bir evin pencerelerine bakıyordum. Bana şans dile.

"İntikam değildi, Reet."

Sabahın dokuzunda kendi büromda. Tanıdık ve son derece tuhaf. Tüm gece ayaktaydım. Bunda bir gariplik yok – bu işin cilvesi. Ama kendimin sorgu altında olması değil.

Şimdi de Rita'nın sorgusu altında.

"İntikam değildi."

"Değil miydi?"

Bu, her şeyin ortaya dökületeceği an olabilirdi. Rita'ya

söyleyebilirsiniz, Rita'ya her şeyi söyleyebilirsiniz. Kendi cümlelerinizle, acele etmeyin. Gözlerimi, çayıma diktim şok halindeki insanların yaptığı gibi kupama sıkı sıkı tutunuyordum. Ne diye çıkıp geldim ki, eski manyak bir görev (görev?) anlayışı yüzünden?

Başımı kaldırıp baktım. Rita üzerime çullanacakmış gibi bana baktı.

Tekrar dönmüş ama dönmemiş, George ama George değil. Daha çok, hayvanat bahçesindeki tuhaf, ne yapacağı kestirilemeyen bir hayvan gibi.

George, boktan görünüyordun, diyebilirdi.

Ve farzedelim o gece, yıllar önce, ön avludaki o yolu arşınlarken her şey farklı gelişseydi, kontrolden çıksaydı? Ellerini iki yana açıp, vahşi, alev alev yanan bir şey olarak dönerdi.

"Hayır mı? İntikam değil mi? O zaman neymiş?" diye kıvrakça atıldı. "Kaza mı? Nefsi müdafaa mı?"

Kendini kontrol etti, dudağını ısırdı, ama ben gözümde canlandırdım – her şeyi: Sarah sanık kürsüsünde, Rita jüride – Rita'lardan oluşan bir jüri. Tartışmaya gerek yok: Götürün şu karıyı.

Galiba bunu canlandırdığımı anladı. Havada yüzüyormuşum gibi aniden bana baktı. Yüzü tekrar yumuşadı – hem küçümseyen hem de yumuşak bir bakış.

Boyunu aşmış, aptal, hâlâ da akıntıda sağa sola gidiyor.

Sorgucum, kurtarıcım.

"İntikam olsaydı," dedim, "böyle mi yapardı? İşin içine bir dedektif sokar mıydı?"

(Sokardı!)

"Ona havaalanından telefon ettiğimde, sesi o kadar – o kadar –"

En sonunda sesimde kontrol edemediğim bir şey. Ri-

ta çay kupasını bıraktı. Beklediği şey – müşteriler için bekleyen tepsi gibi. Hemşire Rita.

"– memnun geliyordu ki."

Bürom. Krem rengi halı. Çift renk klasör dolapları, kimi siyah, kimi mum kırmızısı. Hepsi Rita'nın işi. Çiçek vazosu. Duvarda çerçeveli fotoğraflar: Yüzyıl önceki Wimbledon'dan manzaralar. The Rose and Crown'ın dışında atlı araba. Bu müşterileri neden rahatlatsın bilmiyorum.

Helen bir keresinde gelip çabucak göz gezdirmişti. Sanırım Rita'yı hemen keşfetmişti.

Kendimi tuttum, kendimi toparladım.

"İşte, kim bilir?" dedim. "Nasıl olduğunu kim bilir?"

Rita'nın gözlerine yeterince kararlı baktım.

"Kim bilir?" dedim.

Burun kıvırabilirdi. *Kim bilirmiş?* Dedektif için ne biçim bir dildi bu böyle? Benim bilmem gerekiyordu, bulmam gerekiyordu. İşim. Ve –anlaşıldı ki– oraya gitmiştim, o lanet olay yerinde bulunmuştum.

Ama tabii ki biliyordum. Sarah da bildiğimi biliyordu. Ben de *bunu* biliyordum.

Bir tür mesleki burun kıvırma. Ama onun yerine başını hafifçe iki yana salladı.

Bob'un bildiğinden daha iyi biliyordum. Sanki Bob Nash kadar kesin bir şekilde benim de işim bitikti, sanki ben de hak etmiştim.

Kupasını aldı.

"Eh," diyebilirdi, "göreceğiz. Bir ay kadar sonra rüzgârın ne taraftan eseceğini göreceğiz."

Kupamı aldı. "Bir çay daha?" Neredeyse bir tehdit gibiydi. Hemşire Rita. Canavar hasta.

Kupaları az önce el konulmuş gibi tutuyordu.

"Eh, her neyse, burada bir şeyler yapabilecek durumda değilsin, değil mi? Ben devralayım daha iyi."

İçinde tutamazdı. "Şu Mrs Nash, bana sorarsan, lanet kadının tekiymiş."

62

Tabii sadece tek bir olası sonuç, tek bir olası bahane vardı. Marsh benim gibi bir yan meseleyle boşa zaman harcamak istemiyordu.

"Ben yaptım," dedi. "Bıçağı kaptım ve ben yaptım."

Açık, seçik. Ve dört hafta sonra "özgür bir adam" olacak olan Marsh'ın bu konuda kendini paralaması gerekmiyordu – tabii o sebep dışında. Son vakanız, gerçek anlamda asla tamamına erdiremeyeceğiniz bir vaka.

Onu belki ayda bir kere görüyorum. Golf oynuyoruz. Eski polisler yapar bunu. Tam arkadaş sayılmayız ama öte yandan yoldaşlığı bırakıp ayrı yollara da gidemiyoruz – masanın her iki yanına oturmuşuz, aramızda sadece o küçük mesafe. O, zamanı azalan, ben yeniden alınmak için yalvaran atılmış biri.

Ona bıraktım, ama teklifi yaptım. Ne demeli buna – şefkat ve koruma güdüsü mü?

"Bir ara bir şeyler içsek – seni bıraktıklarında. Numaram sende var. Golf falan oynuyor musun . . . ?"

Ona bağlı. Ve –üç aydan fazla bir zaman sonra– aradı. Onun güdüsü neydi? Kim olsa tahmin eder.

Sizi bırakırlar. Artık gidebilirsin: Güneşli bir deniz yolculuğu, deniz kıyısında küçük bir ev. Dünya kadar zaman. Ama öyle olmuyor. İçinizde bir şeyler size rahat vermez, sinirlerinizi bozar. Her sabah sanki bir şeyler hâlâ çözülmemiş gibi uyanırsınız.

O biliyor tabii. Benim ayda iki kere yaptığım ziyaret-

leri. Hatta birisinin hasta karısını sorar gibi soruyor bazen: "Nasıl?" Bu kadını şimdi olduğu yere koymak onun işiydi.

Bazen bana hâlâ hasta, kederli, deliymişim gibi bakar. Ama ben teklifi yaptım, o aradı.

"Nasıl?"

"Zararı yok."

(Ne dersiniz: "İyi" mi?)

Birbirimizin oyununu seyrediyoruz. *Fairway* boyunca birbirimizi takip ediyoruz. İkimiz de bir numara sayılmasak da ben biraz daha avantajlı oynuyorum (çocuk yaştaki eğitimimden). Ama bazen –galiba biliyor– ona kazandırıyorum. Ne de olsa bir bakıma benden rütbeli. (Gerçi ben emniyet amiri olacaktım.) Ama aslında golf değil – golfle ilgili şeyler benim için önemli olan, golf değil. Yürüyüş, sohbet. Başka bir şeye bakarken, elinizle gözlerinize siper yapıp bir hattı, bir mesafeyi ölçerken yüzyüze bakmadan birbirinizle konuşabilmek.

Yakından yapılmış vuruşun sesi, top gider çok uzakta sizi sabırla bekler. Gümüş rengi huş ağaçlarından esen meltem, biçilmiş çimin kokusu. Bir golf sahasının mükemmel bir güven ortamı gibi görünebildiği anlar.

Tabii uygun zaman geldiğinde ona işi teklif ettim. Bir dürtü, ciddi bir teklif, bilmiyorum. Tabii işle ilgili kısmını da düşündüm. Ortaklık mı – yoksa daimi patron ben mi olacağım? Bugünlerde işimden uzakta kaldığım saatleri düşündüm. Görüş günlerim, bir şeyler bırakmaya, almaya gitmelerim. Ve kim bilir bir gün nereye gitmem gerekebilir? Tabii Rita'yı da düşündüm.

Dünya kadar zaman. Ama bir bakarsınız ki boşluğa düşmüşsünüz, içinizi bir şey kemiriyor.

Düşündü, ciddi ciddi düşündü. Bir tür sığınak. Hu-

zursuz, keskin bakışlı, emekli bir polis. Belki birincinin de üstünde ikinci bir fırsatın olduğunu düşündü. Eğer o işi kabul ederse, benimle çalışırsa –benim yanımda– o zaman beni gerçekten konuşturabilirdi. Bütün resmi, bütün hikâyeyi sonunda çıkarırdı.

Ama hayır dedi, kendi özenli cümleleriyle söylese de benim de tahmin edebileceğim sebeplerdi. Ona göre değildi gerçekten. Yatağın altına dinleme cihazları. Casusluk. Kocaları iş üstünde yakalamak. Ani bir doğruluk bakışı, bir öğretmen bakışı.

Sonuç: Sadece golf arkadaşı. Bağlantıyı koparmıyoruz. (Teklif teknik olarak hâlâ geçerli.) Bazen onun bakıcısı olduğumu düşünüyorum, bazen de o benim bakıcım olduğunu düşünüyordur. Ve hâlâ bir gün olayın içyüzünü tamamıyla göreceğini düşünüyor.

"Ben yaptım," dedi. (Başka ne diyebilirdi?) "Bana bir şeyler oldu ve yaptım."

Hepsi şu ya da bu şekilde böyle söyler (duydum): Hayret edenler, hiç niyeti olmayanlar, hiç fikri olmayanlar, akıllarının ucundan geçirmeyenler yaptıkları şeye öyle şaşakalırlar. Bana bir şeyler oldu. Sanki onlarmış da –bunu inkâr etmezler– ama aynı zamanda onlar değilmiş. Başka biri çıkagelmiş.

"Ben yaptım." Vakanın sonu, hikâyenin sonu. Marsh'ın beni üçüncü dereceden suçlaması gerekmedi. Sanki şöyle söyleyebilirdim: "Ama aslında Sarah haklı – başka biri çıkageldi. Sen şu anda ona bakıyorsun, sen o adamına bakıyorsun."

O gece burada, dışarıda bekleyebilirmişim gibi. Kaçak adam. Olayın meydana gelmesini bekliyor, o sırada olduğunu biliyor. Hiç değilse böyle yapmadım.

Geri döndü ama çoktan bir hayalet, ölü bir adam olmuştu bile. Hayaletleri öldüremezsiniz, değil mi? Bıçak içlerinden geçer gider.

Saab'ı çakıl taşlarının üzerine park etti. Dakikalar sonrasında hâlâ oradaydı tabii, ambulansın ve polis arabalarının önünü tıkıyordu. Her zaman yaptığı gibi dosdoğru kapalı parka sürmemişti – şu basit otomatik kapıyı harekete geçirme işi. Ama bu hep yaptığı şey değildi. Sanki kalmaya niyeti yoktu da tuhaf bir ziyaretti. Ya da daha iyi bir yorum: Sarah'nın kulağı sesteydi, o yüzden çoktan kapıya çıkmıştı. Çoktan beri kapıda dikiliyordu. Araba parkının kapılarıyla uğraşmak için bula bula bu geceyi mi bulacaktı? Dosdoğru Sarah'nın kollarına gitmeyecek miydi?

Ama Sarah kapıya çıkmamıştı. Bu belirlendi. Hayaletler de park kapılarını düşünmezler. Sarah sesi duymuştu, arabanın lastiklerinin çıtırtısını. Ama öteki sesi, kapıdaki anahtar sesini beklemek istiyordu. (Bunu biliyorum.) Eve dönen kocaların yaptığı o şey. Sonuçta, kapıdaki bir anahtar ama kimse onlar gibi çeviremez. Kapıdaki bir anahtar, bir hayatı açan anahtar.

Sarah bekledi. O basit, geriye dönüşü olmayan anlar. Farzedelim kapıya *çıkmıştı*. Adamı karanlıkta dururken o ışığın altında dikiliyordu. Kim bilir?

Aynı soruları soruyor yine bu gece, her bir saniyenin üzerinde durarak sürekli soruyor. Onu mutfakta bulmasını istiyordu, pişen yemeğin kokusunu almasını, mutlaka tanıyacağı bir kokuydu bu.

Buz gibi bir kasım gecesi. Dışarıda çürümekte olan yaprakların keskin kokusu. Arabadan indi, çakıllardan yürüdü. Son adımları, ama hiçbir fikri yoktu. Zaten kendi adımları gibi değildi. Burada ne işi vardı? O dairede kendini terk etmişti, kendini ölüme terk etmiş-

ti. Sanki çoktan geçmişini ziyaret eder gibiydi, bir zamanlar yaşadığı bu hayatı. Bu evi, bu konforlu gıpta edilesi evi. Sevmiş olduğu bu karısını. Hâlâ burada olmalı.

Ön kapıya doğru hareket etti. Sundurmanın bir düzeni vardı –sundurma lambası yanıyordu– kilitlenmemiş dış kapı ve asıl ön kapı. İki kapı arasında bir süre kalmış olabilir, tekrar kendisi olmak için bunun son şansı olduğunun farkında, ciğerlerini bir dalgıç gibi çalıştırıp basınç ayarı yapmış olabilir. Ama Sarah dış kapının sesinden sonra –hafif bir "pat" sesi – neredeyse hemen ardından anahtarın sesini duyduğunu söylüyor. Orada bir boşluk olmamasını iyiye yormuş, teyit olarak görmüş. Anahtarın sesi.

Kalbinin yerinden fırladığını söyledi. Kendi ifadesi. Kalbi "yerinden fırlamış." Öyle söyledi. Marsh'a ne söylediğini bilmiyorum. Ki bu bir deyim, sözler fiziksel şey değildir, fiziksel şeyler söz değildir. Kendi kalbinin farkındaydı, kelimenin tam anlamıyla, sanki anahtar onun da içinde dönmüş gibi. Sadece bir deyim, hangi doktora sorsanız –Bob Nash gibi– kalbin sadece kan pompalayan bir şey olduğunu, onun dışında kendisine yakıştırılan başka hiçbir şey olmadığını size söyler. Kırılamaz, kaybolamaz, anahtarla açılamaz. Ya da yerinden fırlamaz.

Ön kapıyı açıyor. Hole giriyor. Mutfak solda. Açık mutfak kapısına doğru ilerlerken burnuna bir koku çarpıyor, etrafını sarıyor. Tanıdık ve karşı konulamaz bir koku, fakat öldürseniz adını hatırlayamaz, bilemez, sadece nasıl gerçekten orada olmadığının farkına varmasını sağlar. Karısının sesini duyuyor. Mutfağa giriyor. Evet, burası onun evi, o da karısı, ama son derece imkânsız geliyor. Sarah bunu gözlerinden okuyor. Yüzündeki gülümseme kayboluyor.

Oda bir kucaklama gibi. Sıcaklığı, kokusu. Köşedeki masada yanan bir mum var. Karısı siyah bir elbise giyiyor, elbiseyi başka bir zamandan belli belirsiz hatırlıyor.

Bir önlük çıkarmış. Bir şeyler doğruyormuş. Arabayı avluda duyunca ellerini silip önlüğünü çıkarmış ve kapıya gidip gitmemek konusunda tereddüt etmiş – ama anahtar sesini beklemeye karar vermiş. Yüzündeki tebessüm –ama artık yok– rahatlamanın verdiği bir gülümsemeydi. Telefon edildikten sonra en fazla iki saat oldu.

Ne kokusu, ne kokusu? Çok uzak bir yerlerden geliyor, çok zaman öncesinden. Her şeye rağmen işe yaramalı. Bir yol bulup kıvrılarak burun deliklerinden içeriye, midesine gitmeli ve mideye yakın öteki şeyi tutmalı. Ama adeta içinde ona dair bir şey kalmamış gibi, suyu çekilmiş. Sarah bunu görüyor.

Adam belki kurtulmayı, tekrar hayata dönmeyi umut etmişti. Burada olmasının tek sebebi. Sihirli bir değnek, sihirli bir iksir. Ne *kokusu*? adam çok uzaklarda, artık çok geç. Sarah bunu görüyor.

Ve karısının elindeki sihirli değnek değil.

Sarah bunu görüyor. Bob biliyor. Hatta artık buraya kurtarılmak için gelmediğini de biliyor.

Kim kime doğru hareket ediyor? Birbirlerine doğru hareket ediyorlar. İkisi de geri durmuyor. Geri geri oynatılan şu film kareleri gibi görüyorum olayı. Bu şekilde, vurulup yere devrilen kurban darbeye doğru sıçrıyormuş gibi görünür. Bir hile. Ama Sarah bana böyle olduğunu anlattı. (Bana anlattı ama Marsh'a değil.)

İki kişiyle oldu. Adama da bir şeyler olmuştu.

Ve tabii böyle bir anda hiç çalışmadan, daha önce eğitimini almadan (Marsh'ın kafasını allak bullak eden başka bir şey) o noktayı, esas noktayı, can alıcı noktayı bul-

muştu. Nişan bile almadan, ama ıskalamadan da, daha önce bir kaburga kemiğine bile çarpmadan. İnsana bir şeyler olur. Sanki eli hedefe çekilmiş gibi.

O yaptı. Bıçağı aldı. Oldu. Bilemezdi, adam da bilemezdi. Hiç bilemezsiniz. Babamın stüdyosunda, çiçekli bir vazonun yanında, beş yaşında bir kız.

63

Pederin zamanında zorla kopardığı bütün tebessümler . . .

Annem dedi –gülümseyerek– sanki geride hatırlanacak sadece onu bırakmış gibi: Yığınla gülümseme, bir ömür dolusu gülümseme. Tabii bu onun işiydi, gülümseme ticaretindeydi, tabii o gülümsemelerin yarısı gerçek değildi, sadece o ânın bir hilesiydi. Onun işi, zorlu hedefi: Hangi ruh halinde olunursa olunsun, ne kadar direnilirse, isteksiz olunursa olunsun gülümsetmek. Ve orada siyah beyaza sabitlenmiş parlak bir yüzey olacaktı, sanki gerçek ve ebediymiş gibi: Bir gülümseme.

Ama annem için tebessüm gerçekten hakiki, kalıcı bir şeydi ve objektife bakmakla bir ilgisi yoktu. (Gerçi her şey bir yaz günü Broadstairs'de başlamıştı.) Babam *onu* gülümsetmişti, bunu inkâr edemezdi. Bakın, şimdi bile gülümsüyordu.

Bir bank. Onun için bunu yapar mıydım? Babamın adı ve sonra vakti gelince onun adı. Önemli değildi, fark etmezdi – annemin şimdi bildiği şey.

Tabii yapardım, ona söz verdim. İki şeyi de, iki görevi de art arda yerine getirdim, ben hâlâ Teşkilattaydım.

Şimdi oraya gidip oturabilirsiniz, Chislehurst Common'da, Jane ve Frank Webb ve eskiden polis olan, adını görmeyeceğiniz oğulları George'un hayratı.

İyi dayandı, on yılı buldu şimdi: İyi bir tik bank, ya-

zısı iki aşamada yazıldı. Gerçi zamanı gelirse ya da gelince onu değiştirmek istiyorum. Tıpatıp aynısıyla, aynı noktaya.

Bunu tabii Sarah'ya anlattım. Yazıya döktüm, bir hikâye oldu: Ev ödevim.

Ama Sarah'ya babamın hayatında, hatta ölümünde bir başka kadının, sevmiş olduğu, ölürken bile adını andığı başka bir kadının olduğunu asla söylemedim – nedenini gerçekten bilmiyorum, çünkü aslında hikâyeyi o oluşturuyor.

Sarah'ya, anneme olduğu gibi, baştan beri haberim olduğunu asla söylemedim.

Sarah'ya sadece bankı anlattım.

"Benim için yapar mısın?"

Babam öldükten iki hafta kadar sonra olmalı.

"Tabii yaparım. . . ."

"Sağol George. . . ."

Sonra bana babamın başlarda nasıl fotoğraf makineleriyle tanışıp plaj fotoğrafçısı olduğunu, bütün o tatil kızlarının resimlerini nasıl çektiğini anlattı. (Hiç bilmiyordum.)

Askerdeyken olmuş. Almanya'ya tayini çıktığında kısa bir süre önce savaş bitmişti.

"Yurdundan edilmiş insanlar," dedi.

Ona bir fotoğraf makinesi verip nasıl kullanılacağını anlatmışlar. Yurdundan edilmiş insanların resimlerini çekmesi, kayda geçirmesi gerekiyormuş – evet, tıpkı polislikteki gibi. Yurdundan edilmiş insanlar, hiç eksilmiyordu.

"İşi oydu," dedi. "Yurdundan edilmiş insanlar, yüzlercesi. Birisinin yapması gerekiyordu. 'Gülümseyin' de diyemezsin."

"Bütün sebepleri düşün," derdi Charlie Rose, "insanları çiçek almaya iten . . ."

Eh, bir tanesi babamın cenazesiydi. Başka bir tanesi annemin.

Onaylanmış çiçekçiyi kullanırsanız cezaevine çiçek yollayabilirsiniz.

"Bütün sebepleri düşün ve söyle bana. . . ."

Meşhur sözlerinden biri, herkese ısıtıp ısıtıp sunduğu sözlerinden sadece biri, kırık plak gibi. Çiçeklerde hayat bulan iriyarı bir adam.

Başka bir tane: "Yaptığım ikinci en iyi şey: Bir çiçekçi dükkânı açmak." Sonra da birden repliğinizi henüz almışsınız gibi size bakardı. Ama siz buna atlamasanız bile, şöyle derdi: "*İlk* en iyi şeyim mi? *İlk* en iyi şeyi mi öğrenmek istiyorsun?" O zamana kadar sürdürmeliydiniz – karanlıkta kalmamak için yalvarmalıydınız. "Şu anda ona bakıyorsun," derdi. "Ona bakıyorsun." Sonra da başıyla karısı Katy Rose'u gösterirdi.

64

Rita bu saçmalığın devam edemeyeceğini söyledi. Bunu benim iyiliğim için söylüyordu. Kendi iyiliğim için.

Lafı ağzında gevelemezdi, merasime girmezdi. Nitekim: Kapımı uyarmadan, çalmadan açıp şafak baskını gibi içeri yürüdü. Ben de bir kere daha, yıllar öncesindeki kapalı bir kapının arkasında asla görmediğim o kocayı düşündüm. Rita son sözüyle geliyor. Şimdi muhatap benmişim gibi.

"Büyü biraz George. Lanet ayaklarını yere bas."

Birisinin bana söylemesi gerekiyordu. Devam edemezdi.

Ama şimdiye kadar devam etmişti, koca bir yıl. Bu tam bir yıl önce olduğu için: Putney Vale'e ilk gittiğim günün –ilk yıldönümü– ertesi sabahı. Söylememiştim ama biliyordu. Onun takviminde de vardı. Sadece dışarı çıktığımı söylemiştim, sabahın geri kalan kısmında büro dışında olacaktım. Ama zaten bulabilirdi. Caddeyi geçip Jackson's'a yürüdüğümü –o zaman da– izlemiş olabilir.

O gün o da bir şey dememişti. Dilini tutmuş, beklemişti. Kendini zor zaptettiği bir saygı ifadesi. Belki.

Ama şimdi...

Ve aptal gibi döndüğümde itiraf etmiştim, ona söylemiştim. Sanki zaten açığımı yakalamış gibi. Sanki *oradaymış*, izlemiş gibi – ta Putney Vale'e kadar izimi sürüp suçüstü yakalamış gibi.

Bu bir ilk kusurdu ve sadece bir uyarıydı –sert bir uyarı– ama sona ermeliydi.

"Çiçekler! Tanrı aşkına. Çiçekler! Sadece kahrolası ziyaretler değil. Çiçekler – *adamın* mezarına *kadın* için!"

Gerçi o sabah vazoda çiçekler vardı. Büro çiçekleri. Sarı kasımpatları.

Buna karar vermiştir, hesaplamıştır: Sabaha kadar bekle. Bir gövde gösterisi, yüz yüze geliş. Eğer zamanın kendisi, bütün bir yıl işi halletmemişse – ona söylenmesi gerek. Onu şöyle adamakıllı bir silkelemek gerekiyordu.

Rita'nın son şansı belki. Adamın da.

Gücünü toplamış, bir nefes alıp eteğini silkmiş olmalı.

Şimdi düşünüyorum da, hepsinin sadece bir feverandan ibaret olmadığını biliyorum. Kendi iyiliğim için. Yüzü alev alev yanıyordu (muhteşem görünüyordu) ama gözünde daha serin, daha kararlı bir ışık vardı. Galiba benim üzüldüğümü gördü – üzücü, acınası bir vaka. Bunu istemiyordu, kendi iyiliğim için hakikaten bunu istemiyordu.

"Kurtul şundan George."

Ya hep ya hiç olduğunu biliyordur. Kahramanlık! Hepsi geri tepebilirdi. Bütün silahları hep birden. Eğer olmasaydı, eğer kurtulamasaydım geriye ne kalırdı? Çepeçevre keder.

"Görmüyor musun? Bir yıl. Kaç yıl daha? Bilmiyorsun bile. Anlamıyor musun? Boş takip."

Kullandığı terim buydu. Boş takip. Ateş gibi yüzünden geldi. Mesleki bir terim, dedektif terimi. Bütün başarılı vakalar –bütün yerine getirilmiş görevler ve karşılığında alınmış ücretler– ve tabii bütün boş takipler . . .

Bu sadece bir terim ama ben onu bir şeymiş gibi görüyordum. Uzun boş bir patika, taşlı ve çıplak.

"Otursana Rita. Lütfen. Ayakta durman gerekmiyor."

Ama bazı şeyleri dedi, ayakta söylemeniz gerekir. Söylüyordu. Onları hiç söylemeseydi sadece kendini suçlayacaktı.

Umudu ve kumarı – gerçi bir zaman yeterince güvenli bir bahis gibi görünmüştü: Hangi erkek en nihayetinde aklını başına almazdı? Hangi erkek kendini bir kadın katile devrederdi?

Ama işe yaramıyordu: Uyarı, silkeleme. İşe yaramıyordu, bunu görüyordu. Belki de kötü bir zamanlamaydı sonuçta, hiç iyi zamanlama değildi, en kötü zamanlamaydı. Ertesi sabah. Ayakta durup oturmayı reddetmek. Sanki birdenbire paspasta olan *oydu* da onu içeri çağıran bendim – onu paylamak, fırçalamak için. Hatta yolu göstermek için.

Tam tersi.

Havai fişekler, su gösterileri. Gözündeki ışık buğulandı. Ama o yönde gideceğine Tanrı belasını versin daha iyiydi. (Bunu görebiliyordum.) Belasını vermiş. Bunu tatmıştı bir kere, çok önce – biraz fazlaca belki. Bacaklar kararlı şekilde dik, kafa yukarıda.

"Lütfen Rita – otur."

"Eğer dinleyemiyorsan George, eğer sana laf söylenemiyorsa. Bu lanet olası senin hayatın. Senin yatağın –lanet yatak– eh, sen içinde yatıyorsun."

"Rita –"

Şimdi elinden gelen tek şey ağzını kapamaktı, ağzını sıkı sıkıya kapayıp bana bakmak, arkasını dönüp bana kıçını göstermekti – en azından kilit vurulmuş, parmaklıklar arkasında bir kız değildi. Bana söyleyeceğini söylemişti. Çok yararı olmuştu.

Dışarıya çıkması gerekecekti, kapıyı iyice kapatıp. Kapıyı çarpmak yok – bazen çarpmazdınız. Korkunç bir

sessizlik olurdu, bir duraksama, her iki tarafta da ve telefonun çalması için dua edecekti – "GW Dedektiflik Bürosu, günaydın" – böylece tekrar robot gibi rollerimize dönüverecektik.

Ve bir şekilde saygınlığını elden bırakmayacaktı, konumunu ayarlayıp *kendine* sıkıca tutunacaktı. Üzücü bir vaka . . .

Eh, adam acıyabilirdi, eğer adam bunu istediyse – eğer buna aldırmayacak olsaydı. Ona acıma vereceğim . . . başka bir şey almış olabilir.

Üzücü bir vaka – bir vaka vaka olmasına. Ama bir vaka üzerinde sonsuza dek duramazsınız.

Burada bütün gece kalabilirim. Adeta engellemek için, adeta oldurmamak için. Bu sefer olaylar farklı cereyan edecek. Bakın orada beraberler tam şu anda: Bob ve Sarah. Evdeler, mutlular.

Ev sakin görünüyor, sakin ve güvenli. Evler aklanabilir mi, affedilebilir mi? Bu *onların* hatası değildi. O ışığı yanan pencerelerin birinden bakan biri bunu öbür türlü görebilir: Ben burada bir tehdit unsuruyum. Dışarıda bir adam var, arabada, oturup duruyor, şüpheli görünüşlü bir karakter. . . .

Evde sıcacık oturmalıyım. Benim yaşımdaki bir adamın işi değil, ama insanın kanına işliyor. Gece bekçisi.

Önemli değil – sadece geçiyordum, etrafı kolaçan ediyordum her şey yolunda mı diye.

○

Kontağı açıyorum. Neredeyse beşi yirmi geçiyor. Daha üç saat var. Bir de altıya çeyrek kala Mrs Lucas'ı görmem gerek – ona fotoğrafları göstereceğim. Rita saatine bakıyor olacak, sokak kapısında benim anahtarımın

sesini bekleyecek. Aman Tanrım! – yok canım, Rita cinayet işleyecek bir tip değil.

Hiçbirimiz değiliz.

Arabayı çevirip uzaklaşıyorum. Geldim. Başka bir yıl geri geleceğimi biliyorum. Başka bir yıl onun mezarına giderim. Ve başka bir yıl daha . . .

Beecham Close'dan sola dönüyorum, tepeden aşağı. İçimde bir pırıltı. Sanki geceleyin bir evin kara kabuğuyum, içi aydınlık.

65

Chislehurst'de bir imparator düşünmek zor. . . . Tabii o zaman imparator değildi. Eski imparator, devrik imparator, iki yıldan az ömrü kalmış bir imparator koçanından ibaret.

"*Napoleon III, Empereur des Français y mourut . . .*"

Bir golf sahasının imparatoru. On sekiz *green*, küçük bir fetih gibi her birinin üzerinde bir bayrak dalgalanıyor – ne var ki o zaman golf sahası değil, özel bir mülktü. Ve o sırada Chislehurst, Wimbledon gibi, kırsal kesimdeki bir köy gibiydi, henüz banliyöler tarafından fethedilmemişti. Londra yürüyüşteydi. Banliyölerin imparatorluğu.

Yine de, elimde olmadan, onu o kulüp evinin penceresinden bakarken hayal ediyorum, devrik imparatorların evi, o pazar sabahı oraya gitmiştik – aramızda bir golf topu eksik.

Sanki bizimle ilgilenmeliymiş gibi. Sanki bize göz kulak olması gerekirmiş gibi.

Yaklaşık kırk sene önce.

Tabii ki pencereden bakmıyordu. Pencereden bakan benim, hafızama. Babam, ben, boşboğaz arkadaşı – Donald mıydı? Uzakta noktalar . . .

Ama III. Napolyon pencereden dışarı baktığında çoğunlukla hafızasına bakmıştır – çünkü bir imparatordan geriye kalan oydu, ömrünün büyük kısmı tamamlanmıştı. Böylece önünde uzanan yeşil alanda, ki burasının golf sahası olacağını bilmiyordu, daha önce başından geçmiş her şeyi gözünde canlandırmış olabilir. Bir puronun

dumanının arasında belki, bütün o muharebedeki kıyımların dumanı arasında: Magenta, Solferino, Sedan.

Büyük laflar hiç babamın işi değildi, ama bir keresinde şöyle dediğini duydum –galiba bunu birinden almıştı, kulüpteki birinden– golf sahalarının olduğu yerde uygarlık vardır ve uygarlığın olduğu yerde golf sahaları vardır. Sarsak bir laf aslında – gerçi çoğu üst rütbeli polis memurunun destekleyeceği bir söz.

Annem ne düşünürdü? Büyük mağazaların olduğu yerde mi? Yoksa park banklarının olduğu yerde mi?

Ya Helen? Sanatın olduğu yerde mi? İç tasarımın olduğu yerde mi?

Ya Napolyon'un kendisi? Yeşil bir alan. Mavi duman.

Eskiden anlaşılan gönül eğlendirirmiş – Sarah onun hakkında her şeyi anlattı bana. Onlara "vakit geçirme" aracı olarak bakıyormuş. Eugénie ile evliliği öyle kaya gibi sağlam bir evlilik değilmiş. İmparatorluğa özgü küçük kavgalar çıkıyormuş. Ama imparatoriçe de gönül eğlendiriyormuş –öbür yönde– siyasetle, devlet işleriyle: Adamın bölümü. Bu yüzden insanlar asıl yetkilinin imparatoriçe olduğunu söylüyormuş. Ve adamı oldukça talihsiz bir yola sürüklemiş.

İmparatoriçe İspanya'da doğmuş. Sağlam kafalı, hırslı, güzel. Ama sadık. Adam daima bir parça müşkülpesent –bir parça dalgın– ve bir ordu liderine göre hakimiyeti bir parça kıt.

Ama kadın hayatını adamın hayatı üzerine oynuyor. Sedan felaketinden sonra Paris'ten faytonla sahile kaçıyor – artık imparatoriçe değil, sadece kaçan bir kadın. Herhangi bir noktada durdurulup, yakalanıp öldürülebilir. Derken, bir İngiliz teknesinde güvendeyken –iyi bir hikâye– Manş'ta korkunç bir fırtına çıkınca neredeyse ölüyor.

Her şey Chislehurst'e ulaşmak için.

Buraya önce kadın geliyor. Adamın kaçışı daha ustalık istiyor – Prusyalıların merhametine kalmış. Kadın onu bekliyor. Asla ortaya çıkmayabilir.

Derken, ikisi de Chislehurst'de güvendeyken anlaşılan Fransa'da her yer cehenneme dönüyor.

Galiba Sarah benim tarih öğretmenim de oldu.

Nasıl telaffuz ediyorlardı acaba? "*Çiiz-lö-örst*" diye mi?

Kadının sağlığı yerindeydi. Adamsa zaten ciddi olarak hastaydı. Safra taşları. Sedan'da yaklaşan yenilgi kadar safra taşlarının da acısıyla çılgına dönüp atını en yoğun düşman ateşine doğru mahmuzlamıştı.

Ama şansı yoktu. Chislehurst'de yatağında öldü.

"*. . . le 9 Janvier 1873.*"

Böylece ondan yaklaşık elli yıl fazla yaşadı. 1920'ye kadar. Yani gerçekten de, bildiğim kadarıyla, evlerinin toprağının, sürgün yerlerinin bir golf sahasına dönüştüğünü görmeye yetişmiş olabilir.

O elli yıla yakın süre. En tuhafı da bu. Sarah'yı çeken tarafı biliyorum. Yirmi yıllık evlilik. On yedi yıllık imparatorluk. Sonrasında yaklaşık elli yıl. Hayatının yarısı hâlâ duruyor. Hâlâ gönül eğlendirmekten hoşlanıyordu – artık başka şekillerde. Gözü pek, didişmeci, yaşlı sayılmayan bir piliç; denemeye hazır. Motorlu araçlar – o yeni acayip şeyler. Akdeniz'de yat sefası. Bir zamanlar imparatoriçe olması rüya gibi geliyordur. Paris'e geri dönüp bir otelde kalmak.

Fakat her şey çok tuhaf bir şekil almıştı. Oğulları –belki imparator olacaktı– İngiliz ordusunda Zululara karşı savaşırken öldürüldü. Hayatındaki ikinci büyük darbe: Daha kırk yılı vardı.

Ama asıl garip olan şey bütün bu süre boyunca ha-

yatında başka birinin olmaması. Asla yeniden evlenmedi. İmparatorun yerini alacak kimse olmadı.

Şöhreti Napolyon'la yakaladık. Bizim banliyö olarak kıymetimiz biraz oradan geliyor. Chislehurst'ü haritaya taşıdı. Tıpkı tenisin Wimbledon'ı haritaya taşıması gibi. Herkes Agassi ve Sampras'ı bilse de III. Napolyon'u bilmez.

Ayrıca Chislehurst'ü daha önce başka bir şey meşhur etti – ve çocukken III. Napolyon'u düşündüğümden daha fazla onu düşünmüşümdür.

Mağaralar. Chislehurst Mağaraları.

Önce tarlaların arasında bir köydü, sonra ana caddesi ve golf sahası olan bir banliyö oldu, ama hepsinden önce mağaralar vardı: Koskoca bir mağara ağı, millerce uzunluğunda, sadece azıcık bir kısmını gidip görebilirdiniz – diğerleri mühürlenmişti.

Onların oraya ilk nasıl geldiğini kimse bilmiyor. Karanlıkta gömülen çözülmemiş bir sır. Annemle babamın Lewisham'dan taşındıktan sonra beni oraya götürdüklerini hatırlıyorum. Belki beş yaşımdaydım. Rehberi dinliyordum. Yankılar, tünellerin oluşturduğu labirent, hayalet hikâyeleri. Tekrar asla ışığa çıkamayabileceğiniz duygusu. Evimizin altından geçmişlerdir. Golf sahasının altından. Tarih öncesine ait olmalılar – ilk insanlar oralara sığınmışlar. Druidler'in içlerinde yaşadığı söyleniyor. Ya da bunlar sadece yeraltındaki taşocaklarıydı, kireçtaşı ve çakmaktaşı çıkarılan çok eski ocaklar.

Fakat tartışılmaz bir gerçek var ki, doğal sığınak olarak kullanılmaya yıllar öncesinde başlanmıştı. Savaş sırasında, hava akınlarında. Rehber açıklıyordu – ama insanlar hatırlıyorlardı. Annemle babam hatırlamışlardır.

Mühürlü bölümleri açılmıştı. Bir zamanlar ilkel kabilelerin birbirlerine sokuldukları yerde insanlar birbirlerine sokuldular. Binlerce insan, görünüşe bakılırsa on binden fazla insan. Hayal etmek zor. Chislehurst yeraltına inmişti.

66

Solaryum Merkezi iyi iş yapıyor. Broadway'e dönüp büroma doğru yürürken, içeri giren bir kız dışarı çıkan bir kızla neredeyse çarpışacaktı. Burası akşam geç vakte kadar açık (aşağıda o çıplak vücutlar, ben geç vakte kadar çalışırken bile), şimdiyse kasımdayız ve günler kısaldı, sanki ters bir etki yapmış gibi işleri açılmışa benziyor. Kışın bronz, karanlıkta güneş ışığı. Bugünlerde her şey mümkün.

Dükkânların vitrinleri parıldıyor. Broadway'in ışıkları. Wimbledon'daki insanların herhalde binlerce defa yaptığı eski bir espridir, ama benim tekrar yapmama engel değil (müşterilerle havayı yumuşatmak için). Benim bürom Broadway üzerinde. Dışarı bakınca Broadway'in ışıklarını görüyorum.

O iki kız birbirlerinin yanından geçerken gülüşüyorlar.

Bazen Sarah'nın zihninde gördüğünü düşündüğüm şekliyle görüyorum. Başka bir dünya, bir rüya gibi, tuhaf şeyler olup bitiyor.

Büromun sokak kapısına ulaşırken Solaryum Merkezi'nin penceresinden hezaren sandalyeleri, domates kırmızısı minderleri, saksıdaki palmiyeyi görüyorum. Sanki Marakeş'e varmışsınız gibi. Az önce giren kız mantosuyla oraya hiç uymuyor.

Ceplerimi yoklayıp anahtarı çıkardıktan sonra sokak kapısını açıyorum. Sadece dümdüz siyah bir kapı, Solaryum Merkezi'yle eczane arasında biraz içeride – sanki iki duvar arasındaki bir boşluğa ya da hiç akla gel-

meyen gizli bir geçide açılıyormuş gibi, kimsenin şüphelenmeyeceği, gizli bir kapı gibi.

Sarah bir zamanlar burada durup tereddüt etmiş olmalı. Pırıl pırıl, insanı dinç tutan soğuk bir sabah.

Pirinçten mektup kutusu, kilit aynası, dönmeyen, sırf gösteriş için yapılmış pirinç kapı tokmağı. Yandaki girintide bir zille diyafon ve küçük, sade bir yazı var: "GW Dedektiflik".

Kapıyı açıyorum. Daracık merdivenlerin ilk basamağından önce şerit halinde küçücük bir alan var – buraya hol, lobi ya da başka bir şey diyemezsiniz. Pek çekici değil, müşterileri özendirecek bir şey değil. Ama öte yandan onların da beklediği bu olmalı: Kapıların ardında bir dolap çevriliyormuş ve bir dalavere varmış duygusu, sıkıştırılıyormuşsunuz hissi.

Geniş yol değil, dar yol.

Yukarı bakıyorum. Rita merdivenlerin başında dikiliyor. Pek yaptığı bir iş değil, ben geldiğimde kalkıp orada dikilmesi, birden yokluğumda her şeyin yer değiştirdiği duygusuna kapılıyorum. Bir devrim olmuş. Şimdi Rita'nın bürosu. Beni merdivenlerden aşağıya tekmelemek üzere.

Ya da: Artık patron ben değilim, sadece burada çalışan biriyim, müşterinin biriyim (ne iş olduğu belli değil) ve Rita da beni karşılamaya, merdivenlerin davetkâr olmayan etkilerini yumuşatmaya çıkmış – bunu müşterilere yaptığını biliyorum.

Öyle yukarıda, uçağın kapısında bekleyen bir hostese benziyor.

Saat neredeyse altıya yirmi var. Biraz oyalandım ama Mrs Lucas'a fazla gecikmedim. Rita da nereden geldiğimi biliyor. (Beecham Close hariç.) Morali bozuk mu? Rahatlamış mı? Beni gördüğüne sevinmiş mi? Yoksa ben

değiştirmeden yüzümü yakalamak, yüz ifademi okumak mı istiyor sadece?

Çıkıyorum. Dyson rüyalarımı düşünüyorum. Ama orada neden dikildiği birden anlaşılıyor. Bir dizi işaret, saatini parmağıyla vuruşu, başıyla odamı işaret edişi. Manzarayı çakıyorum. Mrs Lucas çoktan gelmiş, erkenden, Rita da onu masamın karşısına buyur etmiş – gülücükler atarak, hiç kuşkusuz, çay ikram edip benim de az sonra geleceğimi söylemiştir.

Şimdi de çevik ve her şeyi açıklayan bir sesle şöyle söylüyor: "Mrs Lucas sizi bekliyor, Mr Webb."

Yine de paltomu çıkarırken bana dikkatle bakıyor. Tuhaf mı görünüyorum? Yüzümün neler anlattığı konusunda hiçbir fikrim yok.

"Dosya, fotoğraflar?" diye fısıldıyorum.

"İşte burada," diye işaret ediyor.

Paltomu, atkımı alıyor. Kravatımı düzeltiyorum. Sanki yüklükte temizlik bir şeyler yapıyormuşuz gibi. Dosyayla zarfı alıyorum. Birden uzanıp hafifçe ve çabucak saçımı düzeltiyor. Daha önce böyle bir şey yaptığını hatırlamıyorum. Berbat mı görünüyorum? Garip bir şekilde gülümsüyor – sanki hiç gülümseyesi yokmuş gibi. Pembe yünlü göğsü öne fırlamış.

"Hazır mısın?" diyor. Bu da garip, sanki sahneye çıkacakmışım gibi.

Odama sanki arkadan hafiften itilmişim gibi giriyorum.

"Mrs Lucas, beklettiğim için kusura bakmayın." En iyi giriş repliği değil.

Onunla daha önce karşılaştım tabii: Ön görüşme. Çekici, otuzlu yaşların sonlarında, iyi giyimli. İyi gelirli. Bacak bacak üstüne atmış, iki avucu arasında bir fincan çay tutuyor. Gergin değil. Hatta benden önce gelerek, ma-

samın üstündekileri de dikizleyerek sağladığı üstünlükten memnun.

"Ben erken geldim," diyor. Çevikçe bir tebessüm.

Katı, işimize-bakalım tipi. Bilgi, teyit . . . ama onlara delili gösterince nasıl tepki vereceklerini hiç bilemezsiniz.

Masanın kenarından koltuğuma geçiyorum. Kolumun altındaki desteye bakıyor.

Oda mobilya cilası kokuyor. Rita ben dışarıdayken ortalığa çekidüzen vermiş, belli. Ama penceremin perdesini çekmemiş. Siyah cam –Wimbledon orada olmayabilir– henüz çekilmemiş bir fotoğraf filmi gibi.

Dosyayı bir tarafa koyuyorum, zarfı önüme koyuyorum, kenetlediğim ellerimi de üzerine yerleştiriyorum. Başlamadan önce elimin tersine kibar bir öksürük.

İleri uzanıyor –tetikte, biraz da hevesli– fincanı ve fincan tabağını bırakıyor. Kahverengi gözler. Parmağındaki yüzüğü görüyorum. Nasıl seçeriz?

Fotoğraflara neden tepki versin? Dehşet, rezillik fotoğrafları değil ki. Sadece iki insan – birbirlerine iyi davranıyorlar. Polislikte gördüğünüz şeylere, kaydedilip resimlerinin çekilmesi gereken şeylere benzemiyor. Jürinin bazen gözlerinin önüne çakılan resimlerden değil.

Ama her şeye hazırlıklı olmalısınız. (Rita dışarıda bekliyordur.) Ellerimi zarfın üzerinde kenetli tutuyorum, yine hafiften öksürüyorum ve daha söylemeden pek çok defa söylediğim o sözleri duyuyorum.

"Mrs Lucas, bu aşamada bütün müşterilerime söylediğim bir şey vardır. Daha ileri gitmemek –dilerlerse, yeniden düşünmüşlerse– hâlâ mümkün. Bu –kanıt– imha edilebilir. Basit bir şey. Mahkemede değiliz. Kimsenin bilmesi gerekmiyor."

Onlara haklarını okumak gibi bir şey.

67

Rita, "Sönüp gider," dedi.

Son atışı, bir yıl önce – gözlerinde her iki yana da gitmiş olabilen o pırıltıyla masamın önünde dikilirken. Sağanaklar, don. Boş takip, sönüp gider.

Son bir atış, özünde daha çok bir merhamet, bir ceza ertelemesi sunar gibi. Sadece beni kurtarmak istiyordu – görmüyor muydum? Gelecekteki acı ve pişmanlık. Gelecekteki aptal-görünme. Şimdi göründüğümden daha da fazla.

Önümdekini görmüyor muydum – ve şu anda önümde duranı görmüyor muydum?

Dönüp beni bırakıp gitmesi gerekirdi, ama topukları halıya daha derin batmış görünüyordu.

Ama yok, erimeyecekti, yere yayılmayacaktı, o son ucuz numarayı yapmayacaktı. (Gerçi bu sık sık olur, iyi bilinen bir şeydir, çoğunlukla böyle başlar, patronunun odasındaki gözüyaşlı yardımcısı: Boşanma avukatlarına sorun, özel dedektiflere sorun.)

Gözlerindeki pırıltı Rita'nın pırıltısıydı sadece, Rita'nın *aura*sı.

Bana bak George. Malların son kullanma tarihleri geçebilir, ama en azından aldığın şeyi gördün. Bir düşün George. Boş takip, boş yatak. Onu çıplak bile görmedin.

(Bir gözdeki pırıltıdan okuyabileceğiniz şeyler.)

Öyle mi? Onu çıplak görmedim mi? Onu polis arabasıyla –üstünü değiştirip– götürdüklerinde bile görme-

dim. Şimdi olduğu yere onu ilk defa görmeye gittiğimde de mi?

Onu çıplak görmedim mi?

"Bir düşün George. Sönüp gider."

Ama sönmüyor. Söyledikleri doğru değil, söneceği, yıllar geçtikçe soğuyacağı. Büyüyor, çiçek açıyor, zaman azaldıkça. Sekiz, dokuz yıl . . . ne kadar kaldı? Her şey daha çok kıymet kazanıyor, daha az değil. Öğrendiğim bir şey bu. Ve içimizde olan şeyi asla öğrenemeyebiliriz, onu tespit etme yolu yok. Öğrendiğim başka bir şey.

Hiç olmayabilir, hiç bilmeyebiliriz. İçimizde kıvrılmış bir yay serbest bırakılmayı bekliyor.

Sekiz, dokuz yıl . . . fakat bir gün son defa gideceğim, bir gün ziyaretçi olmayacağım ya da yalnız dönmeyeceğim.

Rita beni bir yıl önce terk edebilirdi. Şimdi terk edeceğini biliyorum.

Bir gün arada yıllar değil aylar olacak, aylar değil haftalar. Haftalar değil günler. Bir gün mesele sadece küçük bir adım atmak olacak, hatta görünmeyen bir çizgiden öte tarafa. Basit, kocaman bir adım. Hatta başka bir uçurum kenarı gibi görünebilir, başka bir uçurum kenarından atlar gibi.

Ama ben orada olacağım, orada olacağım sevgilim, seni tutmak için.

Nasıl olacak? Kaç defa gözümde canlandırdım, rüyasını gördüm, provasını yaptım? Biliyorum aptallık. Bir kasım günü mü? Gerçi neden kasım olsun? Sisli, karanlık bir kasım günü. Bazen neden bunu öyle canlandırdığımı bilmiyorum. Siste, kâbus gibi bir trafik keşmekeşin-

de saplanıp kaldığımı gördüm rüyamda. Tanrım, gecikeceğim – *bugün*de.

(Saatler öncesinden gideceğimi biliyorum.)

Sis. Her şey saklı ve kayıp. Doğru olur muydu? Dünya sadece yarısıyla varken tekrar dünyaya katılmak. İlk önce gizlice ve örtülüyken – tamamı fazla gelebilir. Son gün ışığını, sanki çıplakmışlar gibi, bir battaniyenin altında geride bırakıp içeri giren mahkûmlar gibi.

Battaniye gibi örten bir sis. İşte, al bu battaniyeyi. Bütün batteniyeleri.

Sisli bir gün, her şey griyle kuşatılmış.

Hayır. Bugün gibi olmasını isterim, çoktan geceye karışmış. Zorlu bir gece geliyor, bunu şimdiden anlıyorsunuz, zorlu bir don daha. Ama yarın bugünkü gibi olacak, pırıl pırıl, mavi ve sakin.

Bugünkü gibi olmasını isterim. Ben oradayken, beklerken, kalbim küt küt atarken, nefesim gözlerimin önünde bulut bulut yükselirken, o geri dönerken, en sonunda berrak günyüzüne çıkarken.

⇔